

Solt Jenő

Így értsd az Ószövetséget!

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Solt Jenő
Így értsd az Ószövetséget!

Egyházi jóváhagyással

Fedőlapterv: Agnes Falkner

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv szöveghű elektronikus változata. A könyv 1975-ban jelent meg az Opus Mystici Corporis kiadásában. Az elektronikus változat Valentiny Géza prelátus úr, az Opus Mystici Corporis vezetője engedélyével készült. A könyvet lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog az Opus Mystici Corporisé.

A szentírási hivatkozások szövegét az 1973-as fordításból vettük át.

A fejezetekhez tartozó feladatlapokra minden fejezet végéről a „=> Feladatlap”-ra való kattintással lehet ugrani. A feladatlapok vége tartalmazza a kérdések megoldását. A publikáció egy helyen is közli az összes feladatlap minden helyes válaszát az utolsó, [A feladatlapok megoldása](#) című részben.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
1. Írásos üzenet érkezett	6
2. Az Ószövetségről meg a régi emberekről	8
3. Otthont kaptunk	10
4. Hat nap alatt?	12
5. Isten gyermekei	15
6. A legelső esküvő	17
7. Mi az igazi boldogság?	19
8. Így kezdődött minden baj	21
9. A büntetés és az ígélet	23
10. Amire a szivárvány emlékeztet	25
11. Isten a kevélyeknek ellenáll	28
12. A Biblia országa	30
13. Ábrahám, az Isten barátja	32
14. Városok a tenger alatt	34
15. Egy leánykérés a bibliai időkben	36
16. Emberek Isten terveiben	38
17. Istennel végig az életben	41
18. József története	43
19. Izrael Egyiptomban	45
20. A szolgaság földjén	47
21. A legelső húsvét	49
22. A Szentírás csodáiról	51
23. A szövetség és a törvény	53
24. A választott nép istentisztelete I.	55
25. A választott nép istentisztelete II.	57
26. Lázadások és bűnhődések	59
27. Isten népe hazára talál	61
28. A bírák	63
29. A legerősebb bíró	65
30. Ruth története	67
31. Héli és Sámuel	69
32. Saul király	71
33. A vetélytársak	73
34. Dávid király	76
35. A prófétáló Dávid	79
36. Bölcs Salamon király	81
37. Salamon bölcsessége a Példabeszédek könyvében	83
38. Az ország két részre szakad	85
39. A prófétákról	87
40. Áháb, a leggonoszabb király	89
41. Illés utóda, Elizeus	91
42. Izrael országának pusztulása	93
43. Mikeás és Izajás próféták	95
44. Az elfoglalt Jeruzsálem és prófétája: Jeremiás	97

45. A száműzött nép és prófétája: Ezekiel	99
46. Jeremiás megsiratja az elpusztult várost	101
47. A vigasztalások könyve	104
48. Babilon pusztulásának prófétája: Dániel	106
49. Kürosz, aki a szabadságot hozta	108
50. Egyre nagyobb a fény: Zakariás és Malakias próféták	110
51. Mire tanít Jónás könyve?	112
52. Tóbiás könyve: tanítás az őrangyalról	114
53. Judit asszony, Isten népének dicsősége	116
54. Eszter, a nép megmentője	119
55. A béketűrés világbajnoka: Jób	121
56. A makkabeusok szabadságharca	123
57. Az Isten Igéje mindörökre megmarad	125
Feladatlapok	126
1-2. Írásos üzenet – a régiekről	127
3-4. Otthonunk – és megteremtése	128
5-6. Isten gyermekei – első esküvő	129
7-8. Az igazi boldogság és a bajok kezdete	130
9-10. A büntetés és a szívárvány	131
11. Bábel	132
12. A Biblia országa	133
13. Ábrahám, az Isten barátja	134
14. A városok	135
15. A leánykérés	136
16. Az ikrek	137
17. Istennel az életben	138
18. József története	139
19. Izrael Egyiptomban	140
20. A szolgaság földjén	141
21. A legelső húsvét	142
22. A Szentírás csodáiról	143
23. A szövetség és a törvény	144
24-25. A választott nép istentisztelete I-II.	145
26-27. Lázadások – honfoglalás	146
28-29. A bírák	147
30-31. Ruth – Héli és Sámuel	148
32-33. Saul és vetélytársa	149
34-35. Dávid	150
36-37. Bölcs Salamon – és példabeszédei	151
38-39. Az ország két része – A prófétákról	152
40. Áháb	153
41. Elizeus	154
42-43. Izrael pusztulása – Mikeás, Izajás	155
44-45. Az elfoglalt Jeruzsálem – a száműzött nép	156
46-47. Jeremiás – vigasztalások	157
48-49. Babilon pusztulása – Kürosz	158
50. Zakariás – Malakiás	159
51-52. Jónás – Tóbiás	160
53-54. Judit – Eszter	161
55. Jób	162

56. A makkabeusok.....	163
A feladatlapok megoldása.....	164

1. Írásos üzenet érkezett

Az egyik hittanos örömmel újságolta, hogy szülei új könyvszekrényt vettek, melynek legalsó polcán ő tarthatja könyveit. Megígértem, hogy gyűjteményéhez én is adok egy könyvet. Biztosan az lesz a legszebb és legértékesebb az összes között.

Gyermekkoromban falusi szobánk mennyezete fagerendás volt. Fagerendák tartották a padlást. Köztük az alsó, a mestergerenda volt a legfontosabb. Ez viselte a legtöbb terhet, amellet könyvespolc gyanánt is szolgált. Kevéske könyvünk közül egyre máig is emlékszem. Kérésemre nagyapa gyakran leemelte és elém adta. Olvasni még nem tudtam, de szerencsémre kép volt minden oldalán. Ezt a könyvet egyszer Bibliának, másszor meg Szentírásnak hívták. Jegyezzük meg, mind a két név ugyanazt jelenti. Mikor iskolába kerültem, hittanórákon a plébános úr sok történetet mondott el a Bibliából. Majd kiestünk a padból, úgy figyeltünk.

A ti hittankönyvekben is találunk bibliai történeteket. Ezek lényegében gyermekek számára készült kivonatok a magyarra fordított eredeti Szentírás-könyvből.

Ez a könyv az, amit kezemben tartok. Egészen új. Az eredetije azonban, amelyről valamikor lemásolták, majd jóval később magyarra fordították, az egyik legrégebbi könyv lenne a világon.

Ma ezzel a nagyon régi könyvvel, a Szentírással ismerkedünk.

Mi a Szentírás?

Feleletért először magát a Szentírás-könyvet kérdezzük meg. Mit ír magáról? Az egyik lapon ez olvasható:

„ÍRÁS, AMIT AZ ISTEN SUGALMAZOTT” (2Tim 16)

A rövid és kissé nehezen érthető bemutatkozást pótoljuk ki:

Az Isten azt akarta, hogy népe minden téren művelt legyen. Egyes embereknek a lelkiismeretük szavával különleges utasítást adott: vallási igazságokat és történeteket kellett leírniok. Olyanokat, amiket másoktól hallottak, egyikét-másikat pedig Isten segítségével maguk okoskodták ki. Az Istennek – mondhatjuk – szívügye volt, hogy ilyenfajta sugalmazott írások készüljenek. Felelős emberekkel arra is vigyázott, hogy soha senki se hamisíthassa meg ezekben az írásokban közölt gondolatait és üzenetét.

Már Jézus születése előtt – az Ószövetség idején – sok ilyenfajta írást ismertek és őriztek Isten népének közösségében. A királyok és a templom könyvtárában volt a helyük. Ha a szükség úgy hozta, lemásolták a szent könyveket.

Az istentiszteletnek is lényeges része volt amikor ezekből a könyvekből az emberek számára felolvastak, majd magyarázatot fűztek a hallottakhoz.

Az Úr Jézus megparancsolta, hogy abban a vallásban, melyet Ő ad, ugyancsak fontos szerepe legyen a Szentírásnak. Példaadásul Ő maga is olvasott fel ebből a könyvből. Biztosan ez is eszükbe jut azoknak a fiúknak és lányoknak, akik vasárnaponként a felolvasó – lektor – tisztét töltik be a szentmisén.

Felállva hallgassunk meg egy tudósítást Jézus felolvasásáról:

Lk 4,16-22

Amikor Názáretbe ért, ahol nevelkedett, szombaton szokása szerint bement a zsinagógába, és felolvasásra jelentkezett. Izajás próféta könyvét adták neki oda. Szétbontotta a tekercset, és épp azon a helyen, ahol ez volt írva: „Az Úr lelke van rajtam, azért kent fel engem, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek. Elküldött, hogy hirdessem a foglyoknak a szabadulást, a vakoknak a látást, hogy szabadon bocsássam az elnyomottakat, és hirdessem az Úr kegyelmének esztendejét.” Összetekerte az Írást, átadta a szolgának és leült. A zsinagógában minden szem rászegeződött. S elkezdte beszédét: „Ma beteljesedett az Írás, amit az imént

hallottatok.” Mindenki helyeselt neki, és csodálkozott a fönséges szavakon, amelyek ajkáról fakadtak. „De hát nem József fia?” – kérdezték.

Sokan jártunk már múzeumban. Egyeseket kincsek, másokat régi használati tárgyak érdekelnek. Ezek nagy része sokáig a földben, vagy a limlomok között pihent. Mekkora volt az öröm, mikor a kutatók megtalálták a régi emlékeket! Legnagyobb értékük, hogy arról tanúskodnak, hogyan éltek és gondolkodtak a régi emberek.

Szentírásunk értékesebb kincs, mint a múzeumok másfajta értékei. Ezt nem kezdte ki az idő. Olyan szép és újszerű, mint amikor elkészült. Isten írásos üzenetéből nem vészett el egyetlen mondat sem. Nem csoda, hiszen lényegében az Isten Lelke az őrzője. Ugyanaz, mint aki az írás idején sugallta a gondolatait. Az őrzéssel kapcsolatos gyakorlati teendőket vallási közösségünk, az Egyház látja el.

A Szentírás valóban megérdemli, hogy saját értékünknek tartsuk. Rendszeres tanulmányozása mellett, hogy sok hasznos ismeretet nyújt, és nagyobbítja műveltségünket, még a legfontosabbra is megtanít. Arra, hogyan lehetünk igazában boldogok. – Kis barátomnak, akinek könyvszekrényt vettek szülei, én Szentírást ajándékozom. Ezt szeretnék mindegyiteknek adni. Sajnos, nincs annyi.

Mégis van egy ötletem. Érdeklődjetek a nagyszülőknél, ismerősöknél Szentírás után. Padláson, ládák mélyén, könyvszekrények eldugottabb részein sokan fogtok Szentírássra bukkanni. Aki szerencsés volt, porolja le, borítsa be, hozza rendbe kincsét. Egyelőre így mutathatja meg, hogy megbecsüli Isten írásos üzenetét.

Kézikönyvünk ez évben tehát a Szentírás. Ne kedvetlenedjék el senki, ha nem tudna ilyent szerezni. Figyelünk a magyarázatra és odahaza elolvassuk hittankönyvünk megfelelő leckéjét.

Befejezésül elmondok egy imát. Figyeljete minden szavára. Így a ti imátokká válik.

Istenünk, hálásak vagyunk, mert azt akarod, hogy megismerjünk Téged és Fiadat, Jézus Krisztust. Hisszük, hogy a szívügyed a mi boldogságunk. Azért is hálásak vagyunk, mert az ismeretre és a boldogságra a Te írásos üzeneted, a Szentírás tanít meg bennünket. – Köszönjük, hogy Szentírást tanulhatunk. Segíts, hogy minél többet tudjunk.

==> [Feladatlap](#)

2. Az Ószövetségről meg a régi emberekről

Az újságokban gyakran írják, hogy egy ország szerződést, szövetséget köt egy másikkal, vagyis segítik, támogatják egymást.

Őseink mielőtt ebbe a hazába jöttek, szintén szövetséget kötöttek. A hét törzs nevében vezéreik szövetkeztek: ez volt a vérszerződés.

Ma két másik szövetségről lesz szó. Ezeket nem emberek kötötték egymás között, hanem Isten szövetkezett az emberekkel. Az egyik szerződést Ószövetségnek, a másikat Újszövetségnek hívjuk. Az elsőt régi szövetségnek is mondhatnánk, mert az „ó” öreget, régít jelent. Az idén elsősorban ezzel ismerkedünk. – Röviden elmondom a lényegét.

Jézus születése előtt kétezer évvel is sok nép, sok nemzet élt már a földön. Közöttük az egyik, az izraeliták népe kedvesebb volt az Istennek, mint a többiek. Ő rendelt számukra vezetőket. Megígérte, hogy velük lesz, vigyáz rájuk. Követei, a próféták által az igaz vallásra tanította őket. Mindezek fejében azt kérte, hogy a nép teljesítse akaratát, tartsa meg parancsait. A nép ezt megígérte. Ebben állott a szövetség, melyet ünnepélyesen megpecsételtek. Az esemény így olvasható a Bibliában:

Kiv 24,3-8

Mózes ezután lejött, kihirdette a népnek az Úr minden szavát és minden parancsát. Az egész nép egy szívvel felelt: „Az Úr minden szavát megtartjuk, amelyeket hozzánk intézett.” Ezután Mózes az Úr minden törvényét leírta. Másnap reggel a hegy lábánál felállított egy oltárt és tizenkét emlékoszlopot, Izrael tizenkét törzsének megfelelően. Azután megbízott fiatal izraelitákat, hogy égőáldozatot mutassanak be, és fiatal bikákat ajánljanak fel az Úrnak közösségi áldozatul. Mózes pedig vette a vér felét, és áldozati csészékbe öntötte, a vér másik felét az oltárra hintette. Utána vette a szövetség könyvét és felolvasta a népnek. Ők kijelentették: „Amit az Úr parancsol, azt követjük és megtartjuk.” Erre Mózes vette a vért, meghintette vele a népet és így szólt: „Ez annak a szövetségnek a vére, amelyet az Úr ezen feltételek mellett kötött veletek.”

Ettől az eseménytől kezdve az Isten és az izraeliták tehát szövetségben voltak. Ezt nevezzük mi ószövetségnek, amely több mint kétezer évig, egészen az Úr Jézus koráig volt érvényben. Jézus ezután egy új és soha meg nem szűnő, örök szövetséget hozott létre az Isten és az emberek között. Idővel erről is tanulunk, de előbb a régivel ismerkedünk.

Minden nemzetnek vannak történelemtudósai, akik régi feljegyzések és szájhagyományok alapján megírják népük történetét. Költők is teremnek, akik szívük vallásos érzéseit versekbe formálják. Okos emberek is akadnak, akik bölcsességüket foglalják írásba, így volt az ószövetség népénél, az izraelitáknál is. Azonban az ő kiválóságaik közül sokan még Isten különleges biztatását, segítségét is érezhették a munkájuk közben. Hittanos kifejezéssel élve: sugalmazta őket az Isten. Ilyen segítségben részesült sok igen művelt pap, amikor a régiek írásaiból hittankönyv-félét állítottak össze az emberek számára. Isten szent emberei, a próféták pedig nyíltan kijelentették, hogy Isten üzenetét mondják el, illetőleg írják le az embereknek.

Foglaljuk össze: az Istentől sugalmazott tudósok, költők, hittan tanítók és próféták könyveit ószövetségi szentírásnak mondjuk. Gyakran ez a szó: ószövetség, szintén ezeket a könyveket jelenti. Megjegyezhetjük a könyvek számát: negyvenöt.

A Szentírás megismerésének feltétele, hogy ismerjük meg azokat az embereket is, akik a könyvek keletkezésének idején, az ún. bibliai korban éltek.

Gondolkodásmódjukban a mai gyerekekhez hasonlítottak. Inkább a szemüket használták ismeretszerzésre, mint az okoskodást. A természet megismerésében szórul-szóra igaznak hitték, amit láttak. Nem jutott eszükbe, hogy ily módon esetleg becsapódnak.

A Napot óriási lámpának tartották, mely reggeltől napestig járja az égboltot. Nem tudták, hogy földünk gömbölyű és a Nap körül, de egyúttal saját tengelye körül is forog, így hol az egyik, hol a másik oldala kap nappali megvilágítást.

Órákba telnék felsorolni a régiek téves ismereteit az őket körülvevő világról. Az Isten azonban komolyan vette ezeket az embereket ismereteikkel együtt. Tanítását és vallási igazságait a Biblia írói olyan keretben adják elő, olyan példákkal és hasonlatokkal magyarázzák, amilyeneket a természettudományi szempontból képzetlen emberek megértettek, és mi is megértünk.

Nincs mosolyogni való azon, hogy a régiek azt kérték imáikban Istentől, nyitná meg az égboltozat csapjait, így a felső vizek hasznos eső formájában hulljanak a földre. Szárazság idején a természet Urához fordulunk mi is, hogy ha nem is a régiek elképzelt módon, mégis mindenható jóságával adja meg mindennapi kenyerünket.

Még egy másik tulajdonság is jellemzi a régieket. Ebben szintén hasonlítanak a gyermekekhez.

Ha hallottak, vagy olvastak valamit, elsősorban nem az érdekelte őket, hogy igaz-e, tényleg megtörtént-e a szóbanforgó esemény. A történeti igazság csak másodrendű kérdés számukra. Azt tartották fontosnak, hogy az olvasmány szép, megragadó és tanulságos legyen. Olyan, aminek hallatára elgondolkodnak és maguk is jobbá lesznek. Ezért van annyi legenda a Szentírásban. A gondolkodó ember ezekből is megérti Isten üzenetét.

Nem lenne tehát helyes, ha valaki a Szentírásból akarná a csillagászatot, vagy az élő világ ismeretét megtanulni. Nem ilyesmiért írták. A számtan könyvben nem keresünk földrajzot.

Az is érdekes, hogy az Ószövetség idején az Isten nem kívánt annyit az emberektől, mint tőlünk Jézus az Újszövetségben. Az Isten lassanként vezette az embereket mindig nagyobb jóságra. Kezdetben megelégedett, ha az emberek elfogadták, hogy Istenük nem test, hanem lélek. Nem kézzel készült szobor, hanem élő személy. Örült, ha sikerült őket a durva, súlyos bűnöktől visszatartania és sok mindent elnézett nekik (pl. a többnejűséget). Mégis jobb most élnünk. Az emberiség tudása igen sokat fejlődött. Okosabbak, műveltebbek lehetünk a régieknél. Isten üzenetét számunkra legfőképpen Jézus Krisztus közvetíti. Tanítása segít az Ószövetség teljesebb megértésében is.

Az azonban elég nagy baj, ha valaki okos ugyan, de Istenről és Jézus Krisztusról keveset tud.

==> [Feladatlap](#)

3. Otthont kaptunk

Az Isten nagyon szerette szövetséges népét. Szeretetének egyik jele a Szentírás. Olyan igazságokat tudhattak meg belőle, melyek ugyancsak érdekelték őket, és amelyekre a maguk okoskodásából csak nehezen jöhetek volna rá, pedig sokat vitatkoztak felettük.

Az egyik ilyen, még ma is mindenkit érdeklő kérdés: honnét van ez a mérhetetlenül nagy és csodálatosan szép világ, amelyben élünk? Maga-magától lett, vagy valami véletlen műve, esetleg – mert ezt is sokan hitték – valami földöntúli gonosz erő megnyilvánulása?

Hallgassuk meg, mi áll a Szentírásban!

Zsolt 8,2-10

Uram, mi Urunk, milyen csodálatos széles e világon a te neved! Dicsőséged az egetig magasztalja a gyermekek és a kicsinyek ajka. Védőbástyát emeltél elleneid ellen, hogy elhallgattasd az ellenszegülőt és a lázadót. Bámulom az eget, kezéd művét, a holdat és a csillagokat, amelyeket te alkottál. Mi az ember, hogy megemlékezel róla, az ember fia, hogy gondot viselsz reá? Majdnem isteni lényre tetted, dicsőséggel és fönséggel koronáztad. Hatalmat adtál neki kezéd műve fölött, mindent lába alá vetettél: minden juhot és barmot, a mezők vadjait, az ég madarait s a tenger halait, mindent, ami a tengerek ösvényén kering, Uram, mi Urunk, milyen csodálatos széles e világon a te neved!

Mai tanításunk ehhez az üzenethez kapcsolódik.

Az első gondolat, amely a szavak hallatán eszünkbe jut az, hogy a világ olyan számunkra, mint egy kedves otthon, melyet szerető kéz rendezett be. Nem másért, jóságában teremtette az Isten.

Érdekes! A Szentírás, csak igen kevés „világberendezési-tárgyat” sorol fel. Csak azokat, amelyek hozzátartoztak a régi emberek egyszerű életmódjához. Az eget, a földet, meg a tengert. Napot, holdat, meg a csillagokat az égen. Madarakat, halakat, szárazföldi állatokat és végül az embert. A Biblia írója csak ezeket a dolgokat ismerte, s így csak ezeket sorolja fel mint Isten teremtményeit. Mi már tudjuk, hogy a földhöz hozzátartozik az uránium-atom, a levegőhöz a meteorit-por, a vizekhez az amőbák és algák. Ezeket és minden mást, melyet csak talán századok múltán fedeznek fel, szintén az Isten teremtette.

Úgy olvastuk, hogy Isten kézzel, az ujjáival alkotott mindent. Idáig meg úgy mondtuk, hogy az Isten lélek, teste és következőképp keze sincs. – A régi embereknek, ha szükségük volt valamire, nem mehettek érte az ABC-be, vagy más üzletbe. Szinte minden házilag készült. Ki mit csinált, az övé volt. Azért olvashatunk a világot ujjáival teremtő Istenről, hogy jól megértse mindenki: a világ az Istené! Ő mindennek az ura!

Ez kitűnik abból, hogy még helyettest is állított a világ fölé. Az Istenhez hasonló ember ez a helyettes. Ura megbízásából uralkodik a világon.

A Szentírás – noha csak kevés teremtményt emleget – mégis fontosnak tartja kihangsúlyozni, hogy minden ami csak van, az Ő teremtménye. Tudatosan teszi ezt. – Isten régi népe olyan népek szomszédságában élt, akik pogányok voltak. Akik az Istent látható valakinek, sokszor égitestnek, szobornak, esetleg állatnak tartották. Az Isten azt akarta, hogy népe okos legyen, és ne imádjon bálványokat. A Szentírás azért hangsúlyozza, hogy minden, ami Istenen kívül van csak teremtmény: nem szabad imádni.

Ha a választott nép tagjai Egyiptomban járva láttak embereket, akik az égen levő napot imádták, tudniuk kellett, hogy igen fontos a nap, de nem Isten, csak teremtmény. Ha meg a babilóniaiaknál azt figyelték meg, hogy óriáskígyókat imádtak, arra kellett gondolniuk, hogy félelmetes a kígyó, de mégiscsak állat. Falvaik szomszédságában pogány faluk voltak. Lakóik a

kézalkotta szoborról állították, hogy istenek. A választott népnek tudnia kellett, hogy a föld anyagából, emberi kéz munkájára sohasem lesz Isten. Aki sokat dolgozik, elfárad. Az Istenről mégsem olvastuk, hogy elfáradt volna a teremtésben. Hogyan munkálkodott tehát az Isten?

A legközelebbi alkalommal, amikor ugyancsak a teremtésről tanulunk, ezeket a mondatokat olvassuk a Bibliából: „Mondotta Isten: legyen világosság!” Azután meg: „Mondotta Isten: legyenek világító testek az égen!” Ezek a kifejezések a teremtés lényegére mutatnak rá. Nincs itten szó fárasztó munkáról, sokkal inkább örömteli, könnyed elhatározásról: legyen, ami még nincs!

A Szentírás könyveit leggyakrabban a királyok környezetében élő művelt emberek állították össze. Látták, tapasztalták, milyen nagy valaki a király! Ha akar valamit, nem kell érte fáradtságosan megdolgoznia. Engedelmes szolgálói elvégzik mindent. Az Isten-király pedig nagyobb, mint a földi királyok együttvéve. Milyen erős a szava! Elhangzik, és ami nem volt, egyszeribe van. Még a csillagok is vigyázzba vágják magukat, és szót fogadnak neki. Isten teremtő munkája tehát egészen más természetű, mint a miénk. Nekünk anyag és szerszám kell mindenhez. Sok gondolkodásunk és erőlködésünk után se végzünk mindig kifogástalan munkát. Ezeket a gondolatokat idézi fel bennünk a tanítás elején felolvasott zsoltár. Nagyon kevés lenne, ha a tudomásulvételén kívül más nem jutna eszünkbe. Gondolhatunk arra, hogy a teremtéssel összekötő kapocs lettünk Isten és világunk között. Így aki pl. jó fizikus és érdeklik a világ titkai, az többet megismer Isten bölcsességéből is. A természet és virágkedvelő gyerekek az Ő szépségét közelítik meg. A békesség-szeretők arra törekszenek, hogy valóban otthonunk legyen Isten szép világa.

Mindegyikünknek tennünk kell valamit, hogy szebb legyen a föld. Munkálkodásunk a legigazibb köszönet a teremtésért.

==> [Feladatlap](#)

4. Hat nap alatt?

Nagyon téved, aki azt gondolja, hogy a világ, melyet most olyan szépnek látunk, a teremtésekor is ilyen volt. Amennyire biztos, hogy a jó Isten teremtette a világot, annyira nem biztos, hogy milyen lehetett az akkoriban. – A gyümölcsfákon nem volt se virág, se termés, de még a madarak se fészkeltek lombjaik között. Egyszerűen azért, mert se fák, se madarak nem voltak. Nem volt tele szénnel a hegyek belseje, mert hegyek se voltak. – Egyébként is gyermekes kérdés azt feszegetni, hogy az Isten a tyúkot, vagy a tojást teremtette-e előbb.

Az emberek tényleg sokáig abban a hitben éltek, hogy a világ teremtése óta teljesen kész és komplett. Ilyenformán olvashatjuk a Szentírásban is:

Ter 1,1-31;2,1-3

Kezdetkor teremtette Isten az eget és a földet. A föld pusztá volt és üres, sötétség borította a mélységeket, és Isten lelke lebegett a vizek fölött. Isten szólt: „Legyen világosság”, és világos lett. Isten látta, hogy a világosság jó. Isten elválasztotta a világosságot a sötétségtől. A világosságot nappalnak nevezte Isten, a sötétséget pedig éjszakának. Azután este lett és reggel: az első nap. Isten újra szólt: „A vizek közepén keletkezzék szilárd boltozat, és alkosson válaszfalat a vizek között.” Úgy is lett. Isten megalkotta a szilárd boltozatot, és elválasztotta vele a boltozat fölötti és a boltozat alatti vizeket. Isten a boltozatot égnek nevezte. Erre este lett és reggel: a második nap. Isten ismét szólt: „Gyűljenek össze az ég alatti vizek egy helyre és emelkedjék ki a száraz.” Úgy is történt. Isten a szárazat földnek nevezte, az összefolyt vizeket pedig elnevezte tengernek. Isten látta, hogy ez jó. Akkor megint szólt Isten: „Teremjen a föld zöldellő növényeket, amelyek termést hoznak, és fákat, amelyek magot rejtő gyümölcsöt teremnek a földön.” Úgy is lett. A föld zöldellő növényeket termett, amelyek termést hoznak fajuk szerint, és fákat, amelyek gyümölcsöt érlelnek, amelyben magvak vannak, a fajtának megfelelően. Isten látta, hogy ez jó. Este lett és reggel: a harmadik nap. Akkor megint szólt Isten: „Legyenek világító testek az égbolton, s válasszák el a nappalt az éjszakától. Ezek határozzák meg az ünnepeket, a napokat és az éveket. Fényeskedjenek az égbolton, s világítsák meg a földet.” Úgy is lett. Isten megteremtette a két nagy világítót. A nagyobbik világítót, hogy uralkodjék a nappalon és a kisebbik világítót, hogy uralkodjék az éjszakán, s hozzá még a csillagokat is. Isten az égboltra helyezte őket, hogy világítsanak a földnek, uralkodjanak a nappal és az éjszaka fölött, s válasszák el a világosságot meg a sötétséget. Isten látta, hogy ez jó. Este lett és reggel: a negyedik nap. Isten szólt: „A vizek teljenek meg élőlények sokaságával, az égen, a föld felett pedig röpködjenek madarak”. Úgy is történt. Isten megteremtette fajtájuk szerint a nagy tengeri állatokat és mind az élőlényeket, amelyek mozognak, vagy a vízben úszkálnak. És a röpködő madarakat is, ugyancsak fajtájuk szerint. Isten látta, hogy ez jó. Isten megáldotta őket és így szólt: „Legyetek termékenyek, szaporodjatok, töltsétek be a tengerek vizét, s a madarak is szaporodjanak a földön.” Este lett és reggel: az ötödik nap. Aztán szólt Isten: „Hozzon elő a föld élőlényeket fajuk szerint: háziállatokat, csúszómászókat és mezei vadakat fajuk szerint.” Úgy is történt. Isten megteremtette a mezei vadakat fajuk szerint, a háziállatokat fajuk szerint és az összes csúszómászt a földkerekségen, fajonként. Isten látta, hogy ez jó. Isten újra szólt: „Teremtsünk embert képmásunkra, magunkhoz hasonlóvá. Ők uralkodjanak a tenger halai, az ég madarai, a háziállatok, a mezei vadak és az összes csúszómászó fölött, amely a földön mozog.” Isten megteremtette az embert, saját képmására, az Isten képmására teremtette őt, férfinek és nőnek teremtette őket. Isten megáldotta őket, Isten szólt hozzájuk: „Legyetek termékenyek, szaporodjatok, töltsétek be a földet és vonjátok uralmatok alá. Uralkodjatok a tenger halai, az ég madarai és minden állat fölött, amely a földön mozog.” Azután ezt mondta

Isten: „Nézzétek, nektek adok minden növényt az egész földön, amely magot terem, és minden fát, amely magot rejtő gyümölcsöt érlel, hogy táplálékotok legyen. A mező vadjainak, az ég madarainak s mindennek, ami a földön mozog és lélegzik, minden zöld növényt táplálékul adok.” Úgy is történt. Isten látta, hogy nagyon jó mindaz, amit alkotott. Este lett és reggel: a hatodik nap. Így készült el a föld és az ég minden bennelevővel együtt. Isten a hetedik napon befejezte művét, amit alkotott. A hetedik napon megpihent munkája után, amit végzett. Isten megáldotta és megszentelte a hetedik napot, mert azon megpihent egész teremtő munkája után.

Mennyit beszéltek és írtak már ennek a szövegnek az értelméről! Sokan meg lenézték a keresztényeket, hogy tudománnyal ellenkező dolgokat hisznek. – Szerencsére már tudjuk, hogyan kell értenünk a Szentírást. Mi az Üzenet lényege, és mi az az előadási forma, mely a lényegét tartalmazza.

A lényeg ez: a menny és a föld, tehát minden létező az Istentől van. így mondja ezt ősidőktől a keresztények hitvallása. A hosszúra nyúló részletezés pedig ugyancsak az Isten üzenete, mely inkább csak az ószövetségi embereknek szólt. Természetesen számunkra is tanulságos. Nem is művelt keresztény, aki nem ismeri a Szentírás e részét. – Mi is a helyzet azzal a hat nappal?

Gyakran nézhetjük a tv-ben a János vitéz közvetítését, ezt a szép, ötfelvonásos daljátékot. – Vajon az öt felvonás azt jelenti, hogy Jancsi élete (feltételezve, hogy tényleg élt,) valóban öt felvonásban folyt le? A nyáj elszéledése után Jancsi kijelentette volna, hogy vége élete első felvonásának, jöhet a második? – A felvonások tehát csak időkeretek, melyekben a szerző a történeteket elbeszéli.

A hat napot úgy fogjuk fel, mint egy színmű hat felvonását. A Biblia írója hat napra elosztva írja le, hogy mi mindent teremtett Isten. Nagyon fontosnak tartja a teremtés sorrendjét is megjegyezni. Ezért a hét bizonyos napjaihoz rögzítették a teremtmények megjelenését. Így a növényekét a 3. naphoz, a halakét az 5.-hez.

Egy példa talán még érthetőbbé teszi. A kisgyermek régebben úgy tanulták meg a számokat sorban egytől tízig, hogy minden számhoz egy kis mondást fűztek. Így: egy, megérett a meggy, kettő, feneketlen teknő stb. Ilyformán segített a hat napra való felosztás annak megjegyzésében, mi mindent teremtett az Isten.

Ősidők óta – még a Biblia korát is megelőzően – szokásban volt a hét napjai közül az egyiket munkaszünetet tartani. Az emberek olyan természetesnek vették ezt, mint amire csakis maga az Isten adta a példát és a parancsot. Ezért írták bele a Bibliába is, hogy hat napon át teremtett az Isten és a hetediken ünnepet tartott, megpihent. Isten, aki az emberek életét védi, sugalmazott Üzenetével szentesítette a dolgozó emberek jogát a pihenéshez.

Foglaljuk össze az eddigieket: A bibliai teremtés-történet nem természettudományos tanulmány, hanem néhány vallási igazság népszerű, közérthető leírása. – Mégis, mintha a Szentírás sejtetni akarna valamit a teremtés tudományos folyamataiból.

Olvastuk: Isten parancsolt a földnek és a víznek, hogy hozzanak elő növényeket és állatokat, azért, hogy bennük levő anyagok keljenek életre, fejlődjenek növényekké, majd állatokká. – Íme, oda érkezünk, ahova a korunkbeli tudósok, amikor az élet eredetét az anyagban, elsősorban a vízben jelölik meg.

Azonban igen hosszú volt a fejlődés útja, amíg ezekhez az életet kipattintó vizekig eljutott. Mi áll a fejlődés legelején? Miben állott a teremtés? Talán abban, hogy az Isten akarata létrehozott egy atomot. Ebbe beleprogramozta fejlődésének útját és törvényeit, egész jövőjét. Mindenesetre nagyszerű munka a teremtés! Mintha egy rendkívüli tehetségű vegyész olyan anyagot készítené, melyből egy rendkívüli finom óra fejlődik ki. Saját áramforrásával, kerekeivel, számlapjával, mutatókkal. Mennyivel felette állna ez a régi órásmesterek tudományának, akik acélból, rézből, üvegből stb. elkészítették óráikat. Az Isten a legfejlettebb technikát alkalmazta a világ teremtetésekor.

Előbb a beprogramozást említettük. Azonnal érthetővé lesz ez a titokzatos szó is. – A falun élők megfigyelhetik, hogyan ültetik meg a tyúkot. Fészket készítenek és szép egyforma tojásokat tesznek bele. Ezek mozdulatlanok, semmi jele, hogy élnének. A kotlós rájuk telepszik és ezzel csodás dolgok kezdődnek. A tojásban ugyanis van egy alig milliméternyi vérerecske, a csíra, vagy a szik. A kotlós melege a csíra nőni, fejlődni kezd. Megfelelő lámpával már egy hét múlva megfigyelhető a fejlődő állatka dobogó szíve és feje. 3 hét múlva aranyos pelyhű kis jószág bújik ki a tojásból. – Ez benne volt a 3 hét előtti tojásban is. Sőt az is, hogy kakas lesz-e, vagy jérce, vörös, avagy kendermagos. E tulajdonságok hosszú nemesítő munka eredményei. – Isten programozása egyetlen elhatározás: a világ szép és jó legyen.

A teremtés még nem ért véget. A világ mind a mai napig nincsen készen. Nem virágzik még a rózsza, melyet e nyáron nemesítettek és nem terem a búza, melyet most ültetnek. Pedig mindez bent van a programban. – Bent vagyunk mi is. A tudás, melyet meg kell szereznünk, a jószágszint, melyet el kell érünk. Milyen nagy dolog segíteni az Istennek abban, hogy szebb legyen a világ!

==> [Feladatlap](#)

5. Isten gyermekei

Valamelyik iskola egyik felső osztályában verekedés tört ki az élővilág óra után. Fél osztály harcban állott. A verekedés abból a vitából kezdődött, hogy az állatoktól származunk-e, vagy nem. – Ebben a kérdésben még világhírű tudósok is verekszenek – bár nem kézzel és körömmel, mint kis barátaink, mert így semmit sem lehet elintézni. A tudósok könyveket írnak, fényképeket, csontmaradványokat tanulmányoznak. Így próbálják igazukat bizonyítani.

Beszéljünk mi is az ember származásáról!

Aki hiszi Istent, meg hogy a világ nem magától lett, hanem Ő teremtetten, az könnyen elfogadja, hogy az embert is Ugyanő alkotta. Miért is teremtetten, rendezte és díszítette fel olyan szépen a világot, ha nem azért, hogy valakinek lakásul odaadja? Jól megvolt világ nélkül is. Csak az állatokért kár lett volna teremteni. Nincs se okosságuk, hogy megértsék, se szeretetük, hogy megköszönjék, amit kaptak. – Ez a Szentírás tanítása:

Ter 1,26-27;2,7

Isten újra szólt: „Teremtsünk embert képmásunkra, magunkhoz hasonlóvá. Ők uralkodjanak a tenger halai, az ég madarai, a háziállatok, a mezei vadak és az összes csúszómászó fölött, amely a földön mozog.” Isten megteremtette az embert, saját képmására, az Isten képmására teremtetten őt, férfinek és nőnek teremtetten őket. Akkor az Úristen megalkotta az embert a föld porából és orrába lehelte az élet leheletét. Így lett az ember élőlénné.

További részletek felől hiába kérdezzük a Bibliát. Nem feladata válaszolni. Azt mégis kiérthetjük szavaiból, hogy az Isten nem úgy gyúrta ösünket, mint az alsósok a gyurma-emberkéket. A régiek szerettek az Istenről úgy beszélni, mintha ember lenne, aki kezével formál, szájával lehel, sőt elfárad és megpihen.

Nyilvánvaló, hogy testünk anyaga földből való. Azok az anyagok vannak bennünk, mint a termőföldben: víz, vas, foszfor stb. Napi táplálékunkat is a föld termi. – Az ember azonban sokkal több, mint a víz, mész, vas stb. együttvéve. A Biblia úgy mondja, hogy Isten lehelte az ember testébe. Valami többletet adott neki. Ez mutatkozik meg abban, hogy gondolkodás után dönteni tudunk. Értelmünkkel és akaratunkkal úgy hasonlítunk Istenre, mint gyermek a szüleire. Az állatokra nem lehelte az Isten.

A Szentírás ezek szerint inkább csak azt mondja el, hogy mi az ember (értelmes teremtmény), nem pedig azt, hogy miként lett az ember. Ezért tehát a tudomány szavát kell meghallgatnunk.

Millió évekkkel ezelőtt földünk izzó tűz: teljesen lehetetlen rajta az élet. Kihűlése után anyagából, pontosabban: egyszerű elemeiből, mint a szén, oxigén, hidrogén és nitrogén, bonyolultabb szerves vegyületek alakultak ki. Ezek azután a tenger langyos vizében fehérjékké fejlődtek. Már csak az utolsó lépés: a fehérjék ismét más anyagokkal vegyülve, parányi önállóan mozgó, táplálkozó és szaporodó, tehát élő szervezeteket hoztak létre. Ezek további fejlődéséből alakult ki a mai állatvilág. – A legősibb élőlények teste csupán egyetlen sejt, mely a fejlődés magasabb fokán soksejtű szervezet lett.

A fejlődés csodálatos útjának elején az egysejtű állatkát, a végén pedig az emberi testet találjuk. – Ezek szerint, nem az Isten teremtetten?! Dehogyan nem! – Emlékezzünk csak a kiscsibe „leszármazására”. Az egyetlen csírára a tojásban, melyhez megfelelő meleg kellett, és három heti fejlődés után kikelt az állat.

Az emberi test legelső sejtje talán egy szervetlen anyagból létrejött fehérje-vegyület volt. Ezt őrizte, gondozta az Isten. Egyre fejlődött, végül is alkalmas lett arra, hogy Isten „rálehelje lelkét” és mint ember éljen tovább. – Azonban azt a „léleklehelést” sem kell szórul-szóra értenünk.

Mintha az Isten izgulva leste volna, mikor érkezik el az erre alkalmas pillanat. Könnyen lehetséges az is, hogy Ő már évmilliókkal előbb olyan törvényszerűség szerint irányította egy bizonyos sejt fejlődését, hogy alkalmas időben mint állat – „magától” váljék emberré. Az is lehet, hogy már a legelső ősatomot is ilyen programozással indította útjára. – Az emberreválás nem pillanat műve, hanem igen sok nemzedéken át tartó fejlődés eredménye. Az sincs kizárva, hogy nemcsak egyetlen, hanem több esetben is megtörtént.

Nincs abban semmi szégyellnivaló, hogy őseink élete inkább hasonlított a csapatokban élő majmokéhoz, mint a miénkhez, és hogy alakjuk sem volt valami bizalomgerjesztő. Olyan formák lehettek, mint az Élővilág könyvünkben az előembereket rajzolják. Köszönet az Istennek, hogy kiemelt és magasan az állatvilág fölé helyezett bennünket.

Miben tér el a vallásos és a nem-vallásos tudósok felfogása a leszármazás kérdésében? Ez utóbbiak nehezen tudnak válaszolni egy-két igen izgató kérdésre. Tegyük csak fel ezeket a kérdéseket!

Ha Isten nem teremtette, honnét van a világ, a földünk és egyszerű elemei: a szén, oxigén, hidrogén stb? Ha valaki nem rendeli el, hogy egyes szervetlen elemek másokat vonzzanak, hogyan keletkeznek a vegyületek? Véletlen-e az, hogy amíg annyi állatfaj kipusztult, az ember elődei fennmaradtak? – Aki tagadja Istent, hogyan felel ezeknél még izgalmasabb kérdésekre? Miért értelmes az ember, és miért okatlan az állat, ha agyvelejük kb. ugyanazon anyagokból áll? Hogyan jöhetnek okos gondolatok, szép versek, biztos következtetések az agyvelő anyagaiból?

A Biblia – természetéhez híven – mindezeket nem így, hanem, a következő szavakkal mondja el: „megteremtette Isten az embert a maga képére”. Szébbet s többet aligha mondhatna az emberről!

Nagyon igazságtalan és megalázó, amikor az egyik gyermek állatnak nevezi a másikat: Mintha alacsonyabbrendűnek tartaná, letagadja Isten legszebb alkotását. – Még szomorúbb, ha valaki maga viselkedik úgy, mintha nem is ember lenne, nem az értelme, hanem az ösztönei irányítják, akár az állatokat.

==> [Feladatlap](#)

6. A legelső esküvő

Bizonyára jól megjegyeztük már, hogy a Szentírást nagyon régen írták. Az elődökről az utódokra áthagyományozott történetek, melyeket ez a könyv megőriz, még régebbi korokból származnak. Azt is említettük, hogy akkoriban egészen másként éltek, és gondolkodtak az emberek, mint ma. Ezért az Isten üzenetét is tudásuknak és felfogásuknak megfelelő módon értették, illetőleg jegyezték fel a Bibliában. – Ránk pedig sokszor vár az a nehéz feladat, hogy az Üzenet eredeti értelmét kihámozzuk és tanuljunk belőle. Ilyen a soron következő közlés az első asszony teremtéséről!

Ter 2,18-24

Azután így szólt az Úristen: „Nem jó az embernek egyedül lennie. Alkotok neki segítőtársat, aki hozzá illő.” Az Úristen megteremtette még a földből a mező minden állatát, s az ég minden madarát. Az emberhez vezette őket, hogy lássa, milyen nevet ad nekik. Az lett a nevük, amit az ember adott nekik. Az ember tehát minden állatnak, az ég minden madarának és a mező minden vadjának nevet adott. De a maga számára az ember nem talált segítőtársat, aki hasonló lett volna hozzá. Ezért az Úristen álmodta bocsátott az emberre, s mikor elaludt, kivette egyik oldalcsontját, s a helyét hússal töltötte ki. Azután az Úristen az emberből kivett oldalcsontból megalkotta az asszonyt, és az emberhez vezette. Az ember így szólt: „Ez már csont a csontomból és hús a húsemből. Asszony a neve, mivel a férfiből lett.” Ezért a férfi elhagyja apját és anyját és feleségéhez ragaszkodik, s a kettő egy test lesz.

Az előbbieken kétszeres elbeszélést, majd ugyancsak két hittani igazságot hallottunk. – Az első elbeszélés az állatok szemlélését mondja el. Az ember, a férfi érdeklődve figyel az előtte felvonuló állatvilágot. Megismeri jellemző tulajdonságaikat, felméri hasznukat. Ennek megfelelően kapnak nevet.

Kis átmenet: az állatok közül egy sem akadt, mely partnere lehetne az embernek. Pedig az nagyon érzi, hogy nem jó egyedül. A második elbeszélés az operáció leírása. Úgy látszik, hogy a régiek is tudták, hogy mély álomban nem érezni a fájdalmat. Az Isten művét útján eltávolítja a férfi testének egy részét, és egy másik embert alkot belőle. Ez azonban már nem férfi, hanem nő. Az elbeszéléseket a hittanilag jól képzett ember megjegyzései követik: mintegy az Isten igazságait mondja el. A férfi nem az állatvilágban, hanem saját magával azonos természetű nőben találja csak meg a hozzáillő társát. Egyenrangúak, mindketten emberek. Származásukat tekintve nincs köztük különbség: mindkettőjüket ugyanazon céllal teremtette az Isten.

Ma, természetesnek tartjuk ezt az igazságot. A közfelfogás azonban nem mindig – főleg nem az ószövetség kezdeti idején – tartották ezt. Isten népének szomszédságában, sőt sokszor velük együtt olyan népek éltek, melyek a nőket alig vették emberszámba, legfeljebb, mint rabszolgákat. Velük végeztették a legnehezebb munkákat: a földművelést, sőt a gabonaőrlést is. Piacon adták-vették őket. Az ilyenfajta felfogás ellen küzd a Biblia az asszony teremtésének leírásával.

A Szentírás a második igazságot ugyancsak a felébredés után eszmélődő férfi-ember ajkára adja. Ez az igazság egyben a házasság rövid hittana: A házasság Isten akaratából egységes és felbonthatatlan életszövetség.

Ezen a jelzőn: egységes, azt értjük, hogy Isten akaratából egy férfinak egy időben csak egyetlen asszonya, egy nőnek ugyanígy csak egyetlen férje lehet.

A házasságban a két ember egy szív, egy lélekke válik. Életüket egymás boldogítására szentelik. Szeretetük pedig olyan nagy, hogy még a szüleik iránti szeretetet is felülmúlja.

A Szentírás említett keret-története példával is segít a házasságról szóló igazságot megértenünk. Az egységet például azzal, hogy a Teremtő sok állatot mutatott meg az embernek, de csak egyetlen feleséget adott neki. Ugyanis az asszony ember-mivoltát és természetét alázná meg, ha a férje mást is szeretne.

Rövidesen tanuljuk, hogy a választott nép férfiai idővel megfélelkeztek erről a törvényről, és – akár a pogányoknál szokás, – több feleséget vettek. Azt is tanuljuk, hogy a vallás úgy, ahogy elnézte ezt. Jézus korától kezdve azonban a többnejűség megengedhetetlen Isten népénél. Azt is tudnunk kell, hogy vallásunkban a templomi esküvő alkalmával adja oda egymásnak az Isten a házastársakat. Ezért az Isten és a keresztyén közösség szemében csak azok igazában házastársak, akik templomban esküdtek.

A Szentírás szövegében Ádámról és Éváról, tehát személyekről olvastunk. A magyarázatban pedig szándékosan nem említettük ezidáig nevüket. Nem is főkérdés az, hogy történelmi személyek voltak-e. Ugyanis ami róluk szól, az az emberre érvényes, történetük az egész emberiséget jelképezi. (Megjegyezhetjük, hogy Ádám és Éva név szó szerinti értelme is ez: ádám-férfi; éva-asszony, v. anya). Az Isten teremtett mindannyiunkat, és az Isten akarata a mai emberek házassága is. A házasságra való előkészítést, és házastársatok kiválasztását azonban veletek közösen végzi el.

A keresztyén fiatalok imádkoznak jövőbelijükért talán már akkor, amikor még nem is ismerik. Azt kéri számapra, hogy Isten akarata szerinti élettársuk legyen. – A legjobb előkészület pedig a keresztyén életmód. Megszokjuk, hogy érett emberhez méltó módon tudjunk felelni minden egyes szavunkért és tettünkért. Igazi örömet kell lelnünk abban, ha másoknak is örömet szerzünk. Tudnunk kell másokért is áldozatot hozni. Felelősség és áldozatos szeretet a boldog házasság két alapfeltétele.

Sok házasságról hallunk, mely megromlott és válással végződött. Mennyi emberi tragédia van a sok válás mögött! Az elvált felnőtteké, de elsősorban ártatlan gyermekeiké. A végső ok majdnem mindig ugyanaz: fiatalkorukban nem tanulták meg, vagy később felejtették el a felelősségtudatot és az áldozatos szeretetet.

==> [Feladatlap](#)

7. Mi az igazi boldogság?

Üzemekben, gyárakban gyakran látható ez a felirat: „Küzdjünk a selejt ellen!” Ha ugyanis sok a selejt, kevesebb áru kerülhet külföldi exportra, idehaza is bosszankodnak az emberek, végeredményben a dolgozók zsebe is megérzi.

Érdekes! Selejtet csak az emberek tudnak csinálni. Amit a Jóisten teremtett, a világ és berendezése, mind osztályon felüli készítmény. A Szentírás elbeszéléséből értesültünk a világmindenség és benne földünk teremtéséről, majd a föld urának, az embernek megalkotásáról. Ezután egy kisebb otthonnak, vagy inkább egy kert-félének elkészítéséről számol be a Biblia:

Ter 2,8-14

Az Úristen kertet telepített Édenben, keleten, és oda helyezte az embert, akit teremtett. És az Úristen a földből mindenféle fát sarjasztott, ami tekintetre szép és táplálkozásra alkalmas; azután kisarjasztotta az élet fáját a kert közepén, meg a jó és a rossz tudásának a fáját. Egy Édenben eredő folyó öntözte a kertet, s ott négy ágra szakadt. Az egyiknek a neve Pison: ez átfolyik Havilla egész földjén, ahol arany található. Ennek az országnak aranya kiváló, van ott még bdellium és ónixkő is. A második folyó neve: Gichon, ez öntözi Kus egész földjét. A harmadik folyó neve: Tigris, ez Asszurtól keletre folyik. A negyedik folyó az Eufrátesz.

Szinte kívánczik az ember ebbe a kertbe! Hazánkban is nagyon sok díszkertet, botanikus kertet, arborétumot láthatunk. Azt mondják, hogy a sivatagi oázisok pálmaligetei ugyancsak álomszépek. – Hát még milyenek lehettek a függőkertek a régi babiloni királyok palotái körül?! Azok az írók, akik az első emberek életéről szóló mondákat írásba foglalták, ugyancsak láthattak ilyen kerteket. Tudták, hogy a király kertjébe nem akárki, hanem csak az juthatott be, aki kegyben állott. A hercegek, meg a király barátai. Aki itt lehetett, biztosan igen jól érezte magát.

A választott nép hittanítói úgy tudták, hogy az első embereknek kezdetben még kis bűnük sem volt. A bűnt ugyanis az Isten nem teremtette bele az emberbe. Gyermekai és barátai voltak Isten-Atyjuknak. Igen jó volt közöttük a viszony. – A hittanítók azzal tették érthetőbbé ezt a szeretetet, hogy egy találó hasonlatot használtak: Isten egy gyönyörűséges kertben együtt él az emberekkel, mint király a legjobb barátaival. – Így szóltak az első emberek boldogságáról más, ősrégi népek mondái is.

Gondolkodjunk és feleljünk! Hiányozhat-e valami annak, aki Istent igazán szereti? Akinek Ő a szívében lakik, annak mindene megvan, még a fájdalmat is könnyebben viseli, a munka nem nyűg és teher, nem fél talán még a haláltól sem. Így éreztek az első emberek is. Bűnnélküli és boldog életük emléke azután tovább élt utódaikban. Legendák születtek a gyönyörűség kertjéről, ahol zöldellt, virágzott és termett minden. Ahol szórakozás volt a munka, a fáradalmakat pedig nem is vették észre. A félelmetes dúvadak szelíd háziállatok módjára simultak gazdáik lábához. Egyszóval, öröm volt itt az élet! – Ilyenféle ábrázolás azután mind a régiekkel, mind velünk segít elképzelni az egykori bűnnélküliség boldogságát. Röviden: a nagyon ideális külsőség, a lakhely szépsége, a nagyon szép belsőt, az Istennel jóbarátságban álló, élő emberek lelkét jelentette. Felesleges lenne tehát számolgatni, hogy milyenfajta fák voltak abban a bizonyos paradicsom kertben, ahol a mi régi hitoktatónk szerint az áhított narancs, banán és datolya csak férges almának számítottak.

Azonban ha már a fáknál tartunk, a Szentírás a többiekén kívül külön megnevez két fát. A Jó és Rossz Tudásának (ez volt a tilalomfa), és az Élet Fáját. Milyen fák lehettek ezek és milyen gyümölcs termett rajtuk? Nincs olyan növénytan, mely felelni tudna! Nyilván nevük takar

valamit. Azt pedig, hogy az emberek nem ehetik ezeknek a gyümölcsét, szintén átvitt értelemben kell felfognunk.

Jó és rossz. Csak ez van a világon. Aki ismer jót és rosszat, az mindent ismer, mindent tud, és meg is tehet. Ilyen valaki csak egyetlen van: az Isten. (Mi tudjuk, hogy az Isten nem tehet rosszat, mert az ellenkeznék természetével.) – Az előbbiek alapján most már gondolhatjuk, hogy mit értettek a régiek az emlékezetes tilalmon: a Jó és a Tossz Tudásának fájáról nem szabad enni! Emberlétükre elégedjenek meg azzal, hogy övék az egész világ. Ne akarjanak Isten lenni, és mindent tudni. Ez nem vezethet jóra. Jobb belátni, hogy még felettünk is van valaki, Ő, a Mindentudó.

Nem lehet a növényhatározóban megtalálni a Gyönyörűség-kert másik híres fáját, az Élet-fáját sem. Amíg az első tilalmat jelentett, ez ígéretet tartogatott. Azoknak szánta termését, akik nem nyúlnak a másik fához, és engedelmeskednek Istennek, meg akarnak maradni szeretetében. – Ezek számára a földi életen kívül állandósult volna egy másik élet: Isten gyermekeinek élete. Olyan élet, melyet a boldogságkert jelentett.

A következő alkalmak során látni fogjuk, hogy azok a lehetőségek, melyeket a Gyönyörűség-kert jelentett, számunkra már nem léteznek. Azt sem lehet azonban gondolni, hogy az Isten egy kicsit is csökkentené szeretetét irántunk, ma élő emberek iránt. – A jó és rossz közötti választás, az engedelmesség és a tagadás lehetősége mindig adva van.

Az az egyik nagyszerű dolog életünkben, hogy józan belátásunk alapján dönthetünk: Őmellette kívánjuk megtalálni boldogságunkat, és az Isten még ebben is nagyon komolyan segít.

==> [Feladatlap](#)

8. Így kezdődött minden baj

Hittanos koromban egyszer arról tanított a plébános úr, hogyan estek bűnbe az első emberek. Tanítás közben az ismétlősök, meg a magasabb osztályosok össze-összesúgtak és titokzatosan mosolyogtak. Óra után a csoportokba verődött fiúktól ilyesmiket lehetett hallani: „Nem az volt ám a bűnük, hogy ettek a fáról! Egészen más! Csak nem merik nekünk elmondani. De mi tudjuk ám!” – Még halkabbra fogva a szót azt vitatták, hogy az első emberek bűne igazában a szemérmetlen, csúnya cselekedet volt. – Azok a fiúk pedig, akik úgy fogadták el a dolgot, ahogy tanulták, sajnálták az ősszülőket, mert kis bűnüknek nagy baj lett a vége.

Az egyik félnek sem volt igaza. Az ismétlősöknek már csak azért sem, mert férjéről és feleségről volt szó, akiknek joguk volt úgy is szeretniük egymást. – Hogy ne kelljen sokáig törni a fejeket, elmondjuk, mi volt az első emberek bűne igazában. Előbb azonban, ami a Szentírásban áll:

Ter 3,1-6

A kígyó ravaszabb volt a föld minden állatánál, amit az Úristen teremtett. Ezt mondta az asszonynak: „Valóban mondta Isten, hogy nem ehettek a kert valamennyi fájáról?” Az asszony így válaszolt a kígyónak: „A kert fáinak gyümölcséből ehetünk. Isten csak a kert közepén álló fa gyümölcséről mondta: Ne egyetek belőle, ne érintsétek, nehogy meghaljatok.” Erre a kígyó így beszélt az asszonyhoz: „Semmi esetre sem fogtok meghalni. Isten jól tudja, hogy amely napon abból esztek, szemetek felnyílik, olyanok lesztek, mint az istenek, akik ismerik a jót és a rosszat.” Az asszony látta, hogy a fa élvezhető, tekintetre szép, és csábít a tudás megszerzésére. Vett tehát gyümölcséből, megette, adott férjének, aki vele volt, és az is evett belőle.

A megértés kedvéért előbb tudnunk kell a következőket. – A világ legelső bűnét – így olvasható ki a Szentírásból – nem az emberek, hanem tőlünk egészen más természetű, értelmes lény követte el. Megjelenési módja csupa titokzatosság. Okosságban és akaraterőben könnyedén versenyezhet velünk. Elég ereje van ahhoz, hogy szinte megszállva tartsa az ember gondolatvilágát és vágyait, amint a hipnotizőr teszi a médiummal. Ez a titokzatos valaki egész erejével arra törekszik, hogy ellenkezzék az Istennel és tönkretegyen minden igazi jót. A Szentírás leginkább Sátánnak nevezi. Neve ellenfelet, riválist, kísértőt jelent.

A Biblia tehát ennek a Kísértőnek szerepeltetésével magyarázza meg a bűnbeesést. A boldogságban élő embereknek azt a gondolatot hipnotizálta, hogy akarjanak ők is olyanok lenni, mint az Isten. Zseniálisnak látszó gondolat! Az ember rájött arra, hogy magasan az állatvilág felett áll. Értelmes. Elég jó isméri, sőt alakítja a körülvevő világot. Ura és parancsolója mindennek, amit lát. – De mégsem ő a Mindenható. Van valaki, akinek az életét köszönheti, akinek hálával tartozik, aki nálánál is többet: mindent tud, és ezért engedelmeskednie kell neki. – El lehet ezt viselni?! Nem megalázó ez a helyzet?! Milyen jó lenne Istennek lenni: tudni jót és rosszat, vagyis mindent. Milyen nagydolog a függetlenség! Mindennek egyetlen feltétele van: nemet mondani neki. Robbantak a kísértés-bombák az ember értelmében és szívében.

Vajon, a bibliai időkben élt emberek megértették volna-e azt, amit az imént a gondolatátvitelről hallottunk? Hogy az emberben egy más valaki lázadó gondolatokat kelthet? Aligha értették volna meg! Ezért a hittantanítás során másként magyarázták számukra. Találó hasonlattal kellett megértetni, hogy mi a kísértés, és mi a bűn.

Van egy állat, fél tőle mindenki, és utálja. Mi éppen úgy, mint a régi izraeliták, vagy a babiloniak. Nem olyan állat, mint a többi. Sunyi és ravasz: minden rossz kikelik tőle. A kígyó ez az állat. A régiek nem igen tudtak olyan élőlényt elképzelni, melynek ne lenne teste. (Ez egyik

mentségük a bálványimádás bűnére is.) – Azt viszont tudták, hogy van valaki, aki ellensége az Istennek is, meg az embernek is. A sok bűn és baj, ami a világon van aligha lehet mástól, csakis tőle. – A kígyóról gondolták tehát, hogy benne jelenik meg látható formában a gonoszság, ő a főellenség.

A Szentírásból az imént olvastunk fel egy párbeszédet a kígyó és az asszony között. A kérdések és feleletek során mindenki számára érdekes és főleg könnyen érthető megoldását találjuk meg a bűn problémájának. – A gonosz először csak érdeklődést kelt az iránt, ami tilos számunkra. Máris segít abban, hogy „fantáziát” is találjunk ebben. Megszólal a lelkiismeretünk figyelmeztetése: „nem szabad, baj lesz belőle!”. „Lényegtelen semmi az egész” – súgja amaz. Gátlástalan hazugsággal próbálja félrevezetni ítélőképességünket. A megkezdett párbeszéd már fél siker számára. Ezután már kevés van hátra: a megtévesztett, összezavart embernek nincs ereje, hogy a parancsot és az Istent tovább is szeresse: beleegyezik a bűnbe.

Ez a bűnbeesés „munkamenete” a Biblia első embereinél, és ugyanilyen – sajnos – a mi eseteinkben is.

Amikor az előbb arról beszéltünk, hogy mennyire ravasz és erős a gonosz, láttam, egyitek-másitok arcára az ijedtség ült ki. Biztos arra gondoltatok, hogy nekünk is könnyen kárt okozhat. Ha az első embereket – akik pedig igen jóban voltak az Istennel – könnyedén rászedte, velünk még könnyebben elbír. Kell félnünk, vagy nem kell?! Alig merem említeni, hogy a Szentírás egy helyen ordító oroszlánnak nevezi a sátánt, aki körüljár, és úgy keresi, kit nyeljen el. – A közmondás azt tartja, hogy jobb félni, mint megijedni. Jobb óvatosnak lennünk, mint óvatosság hiányában nagy bajba esnünk. – A Biblia szomorú példájából láthatjuk, hogy nem szabad a kísértővel párbeszédet kezdeni, mert becsap. Inkább Jézus tanítása szerint kérjük az Istent, hogy ne vigyen bennünket a kísértésbe, és szabadítson meg a gonosztól.

==> [Feladatlap](#)

9. A büntetés és az ígélet

Gyakori kérdések: miért kell meghalnunk?, miért szenvednek olyan sokan?, honnét az a sok baj? – Ezeket nemcsak manapság, hanem már a nagyon régi emberek is kérdezték. Ha a Jóisten teremtette a világot és benne mindent, hogyan talált magának helyet a sok jó és szép között a rossz is? Az egész emberiség nagy kérdésére eléggé kielégítő választ íratott be az Isten a Bibliába.

Előbbi kérdéseinkre így felel a Biblia: minden rossznak a bűn az oka. Ezt az igazságot azonban, egy mindenki által jól megérthető és megjegyezhető tanítótörténet-féléből olvashatjuk ki. A történet címe: Az első emberek megbüntetése:

Ter 3,8-19

Azután meghallották az Úristen lépteit, aki a nappali szellőben a kertben járkált. Az ember és az asszony elrejtőztek az Úristen elől a kert fái között. De az Úristen hívta az embert és így szólt hozzá: „Hol vagy?” Ő így válaszolt: „Hallottam lépteidet a kertben, s félttem, mert meztelen vagyok, tehát elrejtőztem.” De ő így szólt: „Ki adta tudtadra, hogy meztelen vagy? Ettél a fáról, amelyről megtiltottam, hogy egyél?” Az ember így válaszolt: „Az asszony adott a fáról, akit mellém rendeltél, azért ettem.” Az Úristen megkérdezte az asszonyt: „Mit tettél?” Az asszony így felelt: „A kígyó vezetett félre, azért ettem.” Az Úristen így szólt a kígyóhoz: „Mivel ezt tetted, átkozott leszel minden állat és a mező minden vadja között. Hasadon csúszol, és a föld porát eszed életed minden napján. Ellenkezést vetek közed és az asszony közé, a te ivadékod és az ő ivadéka közé. Ő széttiporja fejedet, te meg a sarkát veszed célba.” Az asszonyhoz pedig így szólt: „Megsokasítom terhességed kínjait. Fájdalmak közepette szüled gyermekeidet. Vágyakozni fogsz férjed után, ő azonban uralkodni fog rajtad.” Az embernek ezt mondta: „Mivel hallgattál az asszony szavára és ettél a fáról, jóllehet megtiltottam, hogy egyél róla, a föld átkozott lesz miattad. Fáradtsággal szerzed meg rajta táplálékodat életed minden napján. Töviset és bojtorjánt terem számodra. A mező fűvét kell enned. Arcod veritékével eszed kenyeredet, amíg vissza nem térsz a földbe, amiből lettél. Mert por vagy és a porba térsz vissza.”

Az emberek bűnét kellett, hogy bűnhődésük kövesse. Ennek leírása során mint ügyészt és bírót ismerjük meg az Istent. Tudjuk, hogy minden bírósági perben fontos szerepe van az ügyésznek és a bírónak. Az előbbi a törvényt és az igazságot védelmezi, a másik a bűnösség kérdésében dönt, és kiszabja az ítéletet. A bibliai történet során az Isten kér számon, Ő vádol és ítélkezik. A vádlottak padján az egykor kedves gyermekek, és csábítójuk, a Gonosz. – A vád- és védőbeszédre jól emlékezünk, nincs szükség arra, hogy újra idézzük. Inkább arról legyen szó, hogyan lett rosszá az emberek élete a bűn következtében.

Nagyon jegyezzük meg, hogy a legnagyobb kár az emberek lelkében esett. Azokéban, akik a bűnt elkövették, de még gyermekeik, sőt kései utódaik lelkében is. Szinte alig jóvátehető bajok keletkeztek. Beteggé lett az emberek lelke, és a betegség mint fertőzés terjedt tovább emberről emberre. Elhidegültek Istentől, nem úgy ragaszkodtak hozzá, mint kedves gyermekek. Nem kérték egész szívvel, és nem is kaphatták meg teljes mértékben az Isten segítségét életükhöz. Röviden: nem éltek együtt az Istennel. A Biblia jelképes szavaival: elhagyták a gyönyörűség kertjét.

Ehhez még más bajok is jöttek. Van betegség, mely azzal jár, hogy a látszólagos gyógyulás ellenére valami kellemetlen következmény marad vissza. (Pl. a fejtífusz után butuska maradhat az is, aki korábban igen okos volt.) A bűn második következménye: nehéz lett az emberek élete. Úgy jártak, mint aki elhagyja barátját és otthonát: egyik kellemetlenség a másik után éri. Az

emberek számára pedig megérződött az élet nehéz oldala: a fárasztó munka, a szenvedés és a halál. – Ha némely keveseknek nincs is bajuk az életben, a halál mindenkiért eljön, és ez eléggé elkeseríti az életet. Nem is szólva a végső elszámolásról, amely nehéznek ígérkezik.

Ha nem lett volna bűnük, nyilván akkor is távozniok kellett volna az életből, de ez nyugodt és biztos hazatérés lenne az Istenhez.

A bűn elkövetése után odalett régi jó természetük. A Sátánnal való egyszeri érintkezéstől szinte mágneses lett lelkük: jobban vonzódtak a rosszhoz, mint a jóhoz. Az első bűnt a többi követte: már könnyen ment.

A bűnök éppen úgy, mint a sűrű erdő fái a kivezető utat, nehezzé teszik a tájékozódást. Nem látunk, nem értünk miattuk világosan. Ezért kell sok embernek még az Isten létezését is bizonyítani, pedig az világos, mint a nap. – Régi hittanos kifejezés ezt így mondja: az emberek értelme elhomályosodott.

Az eddigieket összefoglalva: A bűn következménye nem annyira az életkörülményeink megromlása, hanem inkább az, hogy szembe kerültünk Istennel, és rosszabb lett hozzáállásunk a világhoz. Nem az Isten küldi ránk a rosszat, mi okozzuk azt saját magunknak.

Beszéljünk az ördög-kígyó bűnhődéséről is. – A régiek nem tanultak élettant, nem volt módjuk a kígyó életének alapos megfigyelésére sem. Biztos, hogy ennek az állatnak a bűnbeesés előtt sem voltak lábai, különben gyík lett volna. A bűnhődésről szóló hagyomány, illetőleg bibliai megörökítése, valami fontosra figyelmeztet. Ha látjuk ezt a hasoncsúszó rút állatot, jusson eszünkbe mindig jól vigyázni a nálánál is rútabb sátánra. Ne feledjük el azt se, hogy Isten átka, büntetése sújtja a gonoszt. Az Isten az erősebb! – Emlékezzünk a szavakra, melyekkel az Isten-bíró ítéletet mond felette. Véget nem érő küzdelemről beszél, mely az első emberek leszármazottai – ezek mi vagyunk – és az ördög-fajzat között végbemegy. Élet-halál harc ez! A Biblia kígyóban lakó léleknek tartja a gonoszt, küzdelmük is olyan, mintha a kígyó és egy ember verekednének. Ez azon van, hogy széttiporja a kígyó fejét, amaz pedig, hogy halálosan megmarja az embert. – Mit gondolhatnak az emberek, amikor olvassák ezt a küzdelmet? Az Isten nagyon szép és vigasztaló igazságot sugalmaz: Ne szomorkodjatok, hanem vigasztalódjatok emberek! Igaz, hogy győzött a sátán, de nem fog mindig győzni. A jó emberek aratnak végleges győzelmet a rossz felett!

Az ígéreten gondolkozó emberek – az ószövetség vége felé – biztosan maga Isten világosította meg őket – még többet is megértettek. Világossá vált előttük, hogy a sátángyőző jó embereknek vezérük is lesz. Az asszony ivadéka, vagyis fia. Egy igen nagy valaki, aki saját maga is teljes győzelmet arat a Sátán felett. Győzelme azonban sokba kerül, mert a gonosz tengernyi fájdalmat okoz neki is. Idővel bőven hallunk arról, hogy ez a győzelmes Ember: Mária gyermeke, Jézus, a mi Megváltónk.

==> [Feladatlap](#)

10. Amire a szivárvány emlékeztet

Emlékszünk még a néhány év előtti árvízre, a kiáradt folyó szörnyű pusztítására? – Érdekes megfigyelni hogyan emlékeznek rá maguk a károsultak, főleg idősebbje. Ha idegennel találkoznak, egy-két mondat után az árvízi élményekre terelik a beszédet. Hogyan emelkedett óráról-órára a víz, hogyan erősítették a partokat, hogyan szakadtak át mégis, hogyan menekült a lakosság, és mi minden veszett el, vagy ment tönkre. Annyiszor felelevenítik a nagy víz történetét, ahányszor csak hallgató akad. – Aki több ízben hall ilyesféle elbeszélést, megfigyelheti, hogy az esemény jelentősége egyre nő az emberek emlékezetében. Ahányszor csak elmondják, annyszor nagyobb az elmúlt veszély és a kár. Szeretik túlozni az elmúlt dolgokat.

A Szentírásban is olvashatunk egy árvízről, sőt özönvízről. Ennél nagyobbat elképzelni sem lehet, mert az egész világot elpusztította. Az Isten azonban nem azért akarta ennek történetét belevenni a Bibliába, hogy az embereknek legyen min csodálkozniuk. Azt akarta, hogy ez az elbeszélés eszünkbe idézze az igazságos Istent, aki megjutalmazza a jókat, és bünteti a rosszakat. – Olvassuk el hát a Szentírást!

Ter 6,5-8.13a.14,21-22

Amikor az Úr látta, hogy nagy az emberek gonoszsága a földön és szívük állandóan a rosszra irányul, megbánta az Úr, hogy embert teremtett a földön és bánkódott szívében. Ezt mondta az Úr: „Eltörölöm a föld színéről az embert, akit a földön teremtettem: az embert az állatokkal, a csúszómászókkal és az ég madaraival együtt, mivel megbántam, hogy teremtettem őket.” Noé azonban kegyelmet talált az Úr szemében. Isten így szólt Noéhoz: „Elhatároztam, hogy elpusztítok minden lényt a földön, mivel a föld az emberek miatt megtelt gonoszsággal. Ezért eltörölöm őket a föld színéről. Építs magadnak bárkát fenyőfából s nádfonatból, kívül és belül kend be szurokkal. Vigyél magaddal mindenféle ételt is, ami táplálékul szolgál, halmozz fel készletet, hogy nekik és neked eledelül szolgáljon.” Noé úgy is tett, pontosan úgy járt el, ahogy Isten megparancsolta neki.

Ter 7,1-9.16b.17,22-23

Az Úr így szólt Noéhoz: „Szállj be egész családdal a bárkába, mert csak téged találtalak igaznak színem előtt az egész nemzedékben. Minden tiszta állatból vigyél hetet-hetet, hímét és nőtényt, a tisztátalanokból pedig kettőt, hímét és nőtényt. (A madarakból is hetet-hetet, hímét és nőtényt), hogy ivadéuk az egész földön életben maradjon. Mert még hét nap, és akkor negyven nap és negyven éjjel esőt bocsátok a földre, s eltörölök a föld színéről minden lényt, amit alkottam.” Noé úgy tett, ahogy az Úr megparancsolta neki. Noé 600 esztendő volt, amikor a vízözön rátört a földre. Noé a vízözön előtt beszállt a bárkába: vele együtt fiai, felesége és fiainak feleségei. (A tiszta és tisztátalan állatok, a madarak és a földön élő állatok közül kettő-kettő, egy hím és egy nőtény ment Noéval a bárkába, ahogy Isten megparancsolta.) Minden lényből egy hím és egy nőtény ment, ahogy Isten megparancsolta. Az Úr bezárta mögötte az ajtót. Ezután negyven napig ömlött az eső a földre. A víz megdagadt és fölemelte a bárkát úgy, hogy a föld felett úszott. Minden, ami lélegzett, ami a szárazföldön élt, elpusztult. Így törölt el (Isten) minden élőlényt a földön: az embertől az állattig, a csúszómászókig és az égi madarakig. Mind eltörölte őket a földről.

Ter 8,6.8-13;18-19

Negyven nap elteltével Noé kinyitotta a bárka ablakát, amit csinált. Azután kiengedett egy galambot, hogy lássa, vajon a víz visszahúzódott-e már a föld színéről. De a galamb nem

talált helyet a lába számára, ezért visszatért a bárkába, mivel még víz állt az egész földön. Ő kinyújtotta kezét, megfogta, és bevitte magához a bárkába. Még várt további hét napot, és újra kiengedett egy galambot. A galamb este visszatért hozzá, és íme, friss olajágot tartott a csőrében. Ebből megtudta Noé, hogy a víz eltűnt a földről. Újabb hét napig várt, és ismét kiengedett egy galambot, de ez már nem tért vissza hozzá. Noé 600. életévében, az első hónapban, a hónap első napján felszáradt a víz a föld színén. Ekkor Noé félretolta a bárka fedelét, körülnézett, s íme, a föld felszíne szikkadt volt. Noé kiszállt fiaival, feleségével és fiainak feleségeivel. Minden vadállat, minden háziállat, minden madár, minden földi csúszómászó kijött a bárkából, egyik fajta a másik után.

A tudósok szerint az emberiség először a mai Perzsia területén, a Tigris és az Eufrátesz folyók vidékén jelent meg a földön. Más szavakkal: az előemberek itt jutottak olyan fejlettségi fokra, hogy Isten értelmes lelke irányította őket. Itt történt az emberré-válás, itt volt az őshaza. Egy igen nagy katasztrófa érte itt az emberiséget, az özönvíz. A megmenekültek és utódaik soha nem felejtették el. Bármerre széledtek a világon, magukkal vitték emlékét. A világ valamennyi népénél, a sárgáknál éppúgy, mint a rézbőrűeknél valamilyen formában tudnak a vízözönről. Tehát nem mese. Legfeljebb mesészerűen beszéltek róla. A legérdekesebben éppen azok, akiknél történt: a babiloniak.

A következők során sokat hallunk majd egy szent emberről: Ábrahámról. Most csak annyit, hogy családjával együtt Babilóniából vándorolt át a mai Izrael területére. Ő is tudta a vízözönről szóló mondát. Azonban az Igaz Istenben hitt, és okos volt. A vízözön-történetet családjában nem egészen úgy adták tovább, mint a babiloniak. – Hogyan is hihették volna azt, hogy a sok isten közül a legfőbb, bosszúból tervelte ki az emberek ellen a vízözönt, mert lármájukkal zavarták alvását. Meg azt, hogy terve ellenére akkora lett a pusztulás. Maguk az istenek is rettenetesen beijedve, hanyatt-homlok menekültek. Végül meg azon vesztek össze, hogy melyiküket terheli a felelősség.

Ábrahám nem hihette el ezeket a meséket. Mivel tudta, hogy egy az Isten és igazságos, rájött arra, hogy a vízözön igazában büntetés a bűnökért. Családjában azután a Szentírásból is hallott változatban terjedt el a vízözön mondája. Ez távolról sem mese, hanem elgondolkodtató vallásos tanítás.

Hallottuk Isten szavát: „bánom, hogy embert teremtettem a földre”. Megbánhat Ő is valamit, amit tett? Ha látta, rossz vége lesz, miért tette? Isten dolgaihoz nem értünk, szándékait nem ismerjük. Biztos, hogy nem köteles minden emberi gonosztságot eltűnő. A vízözön előtti időkben is betelt a pohár.

Csodálatos Noé hite és engedelmissége. Még semmi jele az árvízveszélynek, Isten szavára mégis nekilát a bárkaépítésnek. Míg a tömeg gúnyolta hitét, kinevette hiábavalónak tűnő munkáját és nyugodtan bűnözött tovább.

Mekkora volt a bárka, és mennyi az utasa, ki tudná azt pontosan! Tény, hogy amikor elterjedt izgalmas története, megnőtt a nagysága is. A Biblia adatai csupán azt jelzik, hogy a hagyomány leírásakor mekkorának taksálták Noé mesterművét.

Az utolsó években szerte a világon voltak árvizek. Hosszabb esőzés, hegycsuszamlások, a tornádó rövid idő alatt óriási területeket árasztottak el. – A vízözön pusztítása is nagy volt. Ha nem is az egész földet, csak az akkor élő emberek lakóhelyét pusztította el. A bárka utasainak kivételével megsemmisült mindenki, minden bűnével, ahogy azt Isten elhatározta.

A történetből ne csak azt tanuljuk meg, hogy az Isten büntet, hanem azt is, hogy megjutalmazza a jókat. Akkor csak egy család volt erre méltó. Milyen szerető gondoskodás olvasható ki abból a megjegyzésből, hogy Isten maga zárja rájuk biztonságosan, vízmentesen a bárka ajtaját. Kedves, ahogyan bejelenti nekik a tragédia végét, és az új élet kezdetét. Gondoljunk csak a hollókra, meg az olajágot hozó galambra.

Elképzeljük, hogyan álltak körül az oltárt a megmenekültek a hálaáldozat bemutatásakor. Örömmel hallották az ígéretet is: „többé nem lesz vízözön”. Ha eső után kisütött a nap, és örültek az égen feltűnő szivárványnak, az Istennel való szövetség és béke jelét látták benne. – Mint régen az első embereket, ezentúl Noét és családját segítette áldásával: Hadd növekedjék a jó emberek száma, és ezek uralkodjanak a földön.

Az emberiség életét vízözön nem veszélyezteti többé. – Sajnos a sok gonoszság és bűn, amely napjaink háborúit előidézi, vér-özönt zúdít a földre. Az Isten azt sem akarja, hogy fegyverek által pusztuljunk el. „Ő nem a harc, de a béke, a szeretet Istensége.” (Babits) Aki egy keveset is tesz, hogy szűnjék a bűn és a gonoszság, az Isten gondolatát, a békét segíti.

==> [Feladatlap](#)

11. Isten a kevélyeknek ellenáll

Elsőnek arról az igazságról hallunk, hogy minden nép és a sok nemzet, mely ezen a széles világon él, testvére egymásnak. Majd pedig arról hallunk, hogy a világ népei egyszer összefogtak. Sajnos, ekkor sem a jó, hanem a rossz cél érdekében.

A nemzetekről szóló tanításhoz nem olvasunk fel szentírási szöveget. Kb. száz embernek és nemzetnek kellene meghallgatnunk a nevét. Úgysem tudnánk megjegyezni. A sok név a vízözönből megmenekült Noé utódaiból évszázadok folyamán keletkezett népeknek, vezetőiknek és városaiknak neve. – Az embereket mindig érdekelte, hogy kik voltak és hogyan éltek ősük. De az Isten akarata is volt, hogy az emberek a Szentírásban olvashassanak ezekről. Mint az Ő szavát, úgy kell elfogadnunk: mind egybetartozunk, testvérei vagyunk egymásnak, mindannyian az Isten családja, házanépe. Ez az alapja keresztény hitünk tanításának is: az emberek, mint testvérek, felelősek egymásért. Azért élünk, hogy egymást is boldogítsuk. Ha valamelyik nép gazdagabb, vagy tudósabb, támogatnia, tanítania kell az elmaradottabbat. A testvérek ne arra költsék pénzüket, hogy fegyvert gyártsanak egymás ellen. Inkább, hogy kenyeret adjon, iskolát építsen egyik a másiknak. Nagy összefogással kellene bizonyítani, hogy Isten tényleg értelmesnek teremtett bennünket és jó kezekbe tette le a föld sorsát. – Sajnos, manapság is mekkora az összevisszaság az emberek között!

Egyszer azonban mégis összefogtak. Meg akarták mutatni, hogy Isten nélkül is tudnak nagyot, igazán értékeset alkotni. – Erről szól a bábéli torony mondája.

Ter 11,1-9

Az egész földnek ugyanaz volt a nyelve és ugyanazok voltak a szavai. Amikor keletről elindultak, Sineár földjén találtak egy nagy síkságot és ott letelepedtek. Így szóltak egymáshoz: „Gyertek, csináljunk téglát és égessük ki.” A téglát épületkő gyanánt szolgált, a szurok pedig kötőanyag. Azután így szóltak: „Rajta, építsünk várost és tornyot, amelynek teteje az égig ér. Szerezzünk nevet magunknak, és ne szóródjunk szét a földön!” Akkor az Úr leszállt, hogy megnézzé a várost és a tornyot, amelyet az emberek építettek. Így szólt: „Nézzétek, egy népet alkotnak és egy nyelvet beszélnek. Ez csak a kezdete tevékenységüknek. Ezután semmi sem lesz nekik lehetetlen, aminek a megvalósítását elgondolják. Ezért szálljunk le és zavarjuk össze nyelvüket, hogy senki ne értse a másik nyelvét!” Az Úr tehát szétszórta őket onnét az egész földön, s abba kellett hagyniuk a város építését. Ezért nevezik azt Babelnek, mivel az Úr ott zavarta össze az egész föld nyelvét és onnét szórta szét őket az Úr az egész földön.

A gyermekek sokat versenyeznek, melyikük tud magasabb fát megmászni. A pilóták magassági rekordért küzdenek. Tudjuk mi is, tudták régen is, hogy igen izgalmas, jó érzés magasban lenni. A régi babiloni királyok építtettek magas tornyokat. A turisták még a romjaikat is csodálják ezeknek az égbeszökő alkotásoknak. – Van abban rossz, ha egy király tornyot emel, ha az építésztudomány remekművet állít? Nyilván nincs! Rossz volt azonban a cél, melyet a babiloniak maguk elé tűztek. Nagyon okosnak hitték magukat, és büszkéek voltak isteneikre, melyek pedig sokszor csak állatok, vagy szobrok voltak. Azután divatba jött Babilonban a holdat is istennek tartani. A tornyok pedig arra szolgáltak, hogy tetejükről imádkozzanak és áldozatot mutassanak be a holdnak. Közben a választott népet lenézték, hogy csak egy Istene van, az is lélek.

Visszatérve a tornyokhoz, ezek másként épültek, mint nálunk szokás építeni. Babilónia két folyó közötti hatalmas alföld. A kő hiánya miatt téglát égettek, a kötőanyag pedig mészhelyett aszfalt volt. Ezt meg az olajkútak közelében lelték.

Nagy dolog volt akkoriban magas épületeket emelni. Az építők azonban mégsem lehettek volna olyan kevélyek, hogy szinte Istennek tartsák magukat! A Bibliában az áll, hogy maga az Isten is lejött az égből ilyen csodát látni és irigykedve nézte, mire vitték az emberek. Ez persze írói túlzás. Inkább azt érzékelteti, hogy a torony Istenhez hasonlítva igen kicsi, szinte semmi. Ma talán úgy mondaná, hogy Istennek a legerősebb nagyítóját kell használnia, hogy valamit is lásson az emberek nagynak tartott művéből. Az Isten ellenáll a kevélyeknek, megszégyeníti őket. A babiloniak beszédének összezavarodása ugyanezt az igazságot példázza. – A régi hittankönyvek abban látták a zavar okát, hogy a mesterek nem értették meg egymást. Aki téglát kért, habarcsot hoztak neki, a másiknak meg kőműveskanál helyett falazólécet nyújtottak. Így azután nem lehetett dolgozni.

Inkább úgy fogjuk fel az esetet, hogy nem annyira a babiloniak nyelve, hanem az azt irányító értelmük forgott rosszul. A kevély egyúttal ostoba is: sokkal többnek tartja magát, mint ami. Azt hiszi, előtte nincs akadály. A kevélyek egyébként egymásközt sem férnek meg. – Ezt érti a Biblia a nyelvzavaron. – Az építés kudarcából távolról sem következik, mintha az Isten rossz szemmel nézné, hogy az emberek okosak, és tényleg nagyot alkotnak. Ellenkezőleg!

Tudta ezt az Isten népe is. Az övé volt az emberi tudás világcsoda épülete, a jeruzsálemi templom, melyet az Isten is megbecsült. Jelen volt, ott lakott benne. Megszentelte az emberek alkotását. – Talán éppen a torony esetére gondolva énekelte a választott nép: „Hogyha az Úr nem építi a házat, hasztalan fárad, ki építi azt. Hogyha az Úr nem őrzi meg a várost, aki azt őrzi, hasztalan virraszt.”

Milyen jó lenne, ha minden ember elgondolkodnék a babiloni torony mondáján. Minden olyan alkotás, mely csak az emberi tudást akarja hirdetni, az Istent pedig feleslegesnek tartja, olyanféle, mint a bábeli torony.

Az az igazi teljesítmény, mely Isten nagyságát is elismeri, emellett az emberiség nagy családjának egymáshoz való közeledését és békességét is elősegíti.

Ezért, ha két marakodó gyerek megbékél, kezet fog, és barátságból közös erővel egy homokvárat épít, munkájuk többet ér Isten szemében, mint Babilon tornyai.

==> [Feladatlap](#)

12. A Biblia országa

Többször szóba került már, hogy az Istennek volt egy kedves népe, az izraeliták, másik nevén: zsidó nép. Szerződést kötöttek egymással, az ószövetséget. Ennek egyik megállapodása, hogy Isten állandó hazába segíti népét, mely addig csak ide-oda vándorolt. – Erről szól a következő szentírási rész:

Józs 1,1-6

Mózesnek, az Úr szolgájának halála után szólt az Úr Józsuéhez, Nun fiához, Mózes szolgájához, s azt mondta: „Szolgám, Mózes halott. Indulj, kelj át a Jordánon, te és ez az egész nép, arra a földre, amelyet Izrael fiainak adok. Minden helyet, amelyet talpatok ér, nektek adok, ahogy Mózesnek mondtam. A puszától és Libanontól a nagy folyóig, az Eufráteszig, s napnyugat felé a Nagy-tengerig terjed határotok. Senki sem lesz képes ellenállni neked egész életedben: veled leszek, ahogy Mózesrel is velem voltam, nem hagylak el, nem szolgáltatlak ki. Légy erős és kitartó, mert te adod birtokul ennek a népnek a földet, amelyre atyáiknak megesküdtem, hogy nekik adom.

Az Istennek nagy tervei voltak ezzel a néppel, nagy feladatot bízott rá. Mint értékes örökségét kellett őriznie vallását. Ennek egyik főigazsága, hogy idővel az Isten személyesen jön el hozzájuk: ember lesz. Neve jelzi a feladatát is: Messiás, Megváltó lesz. A régi zsidóság hasonló megbízást kapott, mint táborozáskor a szállás csinálók. Mindent elő kellett készítenie, nagy ígéretük, a Messiás-király érkezésére.

Ebben az évben lényegében arról szólnak a bibliamagyarázatok, hogyan teljesítették feladatukat az ószövetség emberei. Ezt megelőzően, ma azonban, mintha földrajzórán lennénk, megismerjük az országot, ahol a választott nép élete és története lejátsszódott. Ma tehát a Biblia országáról hallunk.

Jézusnak, a Messiásnak földi hazája ma is az emberek érdeklődésének központjában áll. Rádió, tévé, újságok foglalkoznak vele.

Ma már nem számít nagy dolognak, ha valaki elkerül külföldre. Régen csak a hadseregek, a kereskedők, meg a királyok követői jutottak el távolabbi országokba. Jó utak ugyanis ritkaságszámba mentek. Nagy dolog volt, ha egy is végigvezetett valamelyik országon. Világ központjának számított az az ország, melynek területén több fontos útvonal is találkozott! A Biblia országa is ilyen volt. Ha valaki Európából Ázsiába, Perzsia és India felé, vagy Afrikába Egyiptom felé akart eljutni, útja erre vitt.

A Földközi-tenger legkeletibb partjainál, a mai Szuezi csatorna közelében terül el. A keresztények Szentföldnek is nevezik, de ismerős neve Palesztina. Ebből régi gazdáinak a filiszteusoknak a neve érezhető ki. Ha mai térképét nézzük, a több szín azt mutatja, hogy napjainkban több ország osztozik a régi Palesztina területén. A zsidók mai országa, Izrael, nem régóta szerepel a térképen. Bár Kr. e. 1200 évvel volt már országuk ezen a földön. Történelmük folyamán azonban sokszor került országuk erősebb szomszédai hatalmába, népük pedig rabságba. Legutoljára nem sokkal Jézus földi működése után jutottak erre a sorsra. Ennek már 1900 éve. A hazátlanul, szétszórta élő zsidóknak fájt, hogy minden népnek van hazája, csak nekik nincs. Századunk első éveitől kezdve úgy igyekeztek országot szerezni, hogy egyre többen vándoroltak ki és telepedtek le régi országuk területén. A legtehetősebbek pedig földbirtokokat, házhelyeket vásároltak itt. Világmozgalmat alapítottak azzal a céllal, hogy Palesztina Ismét Zsidóország legyen. Törekvésüket siker koronázta: 1948-ban az ENSZ megalapította az önálló zsidó államot. Ismét Jeruzsálemet, ősi országuk fővárosát tették hazájuk központjává.

A mai Izrael igen kicsi, mint a Duna-Tisza köze. Földje nagyrészen alig termő sivatag. Azonban napról-napra növekszenek a korszerűen művelt területek. Európa-szerte ismerik a délgyümölcsöt, amit második legnagyobb városukból, Tel Avivból exportálnak.

A régi zsidók annyira szerették hazájukat, hogy tejjel-mézzel folyó országnak nevezték, de Isten ígérete alapján Ígéret Földjének is hívták. Néha Kánaánnak mondják, hagyományuk szerint ugyanis, Noé három fiának egyike: Kán kapta meg a vízözön után.

A másik mai állam Palesztina területén Jordánia. Nevét a Jordán folyótól kapta. Kisebb itthoni folyónál alig bővebb vizét mind Izrael, mind Jordánia a maga számára szeretné hasznosítani. Ez utóbbinak, de az egész vidéknek arab nemzetiségű és mohamedán vallású a lakossága. A zsidókat betolakodóknak tekintik és halálos ellenségeiknek tartják. Gyakori köztük a háborúskodás. A Jézus életében is szereplő helységek Betlehem, Názáret, Jerikó és Jeruzsálem az említett két országhoz tartoznak. – A Jordán folyó egy gyönyörű szép tavon, a Genezáreti tavon, másik nevén a Tibériás tengeren folyik keresztül. A tó északi partja felől két szintén arab ország, Libanon és Szíria néznek gyűlölködő szemmel Izraelre. – A béke szempontjából délről sem jobb a helyzet. A Jordán, miután elfolyik Jerikó városa mellett, egy óriási tóba, a Holt tengerbe ömlik. Ennek partja már a Sínai-félszigethez tartozik. Innét ismét csak arab állam, Egyiptom, ellenségeskedik a zsidókkal.

Kb. ennyi, amit tudnunk kell a Szentföldről. A bibliai időkben természetesen más volt ennek a területnek a képe. Akkoriban az arabok helyén más, ugyancsak Izraellel ellenséges pogány népek laktak. Közülük a filiszteusokat már említettük.

A zsidó honfoglalás után (1200 Kr. e.) a törzsek maguk között osztották fel az országot. Az egyes vidékeket ezekről nevezték el. Pl. Benjámin, vagy Juda földje. Idővel a tizenkét törzsből két nagyobb nép lett. Délen Juda, északon Izrael országa. Ezek hol szövetségben, hol haragban éltek.

Jézus idejében ismét más volt az ország beosztása, erről az Újszövetség tanulásakor hallunk.

Mit jegyezhetünk meg ma? Talán csak a sok nevet és ellenségeskedést? Mily kár, ha a népek ennyire gyűlölik egymást. Pedig mind Isten gyermekei és egymás testvérei vagyunk. Földünk is mindenkié. – Ha a Szentföldről, vagy máshonnan ellenségeskedést hallunk, fájjon ez nekünk is!

==> [Feladatlap](#)

13. Ábrahám, az Isten barátja

Az ószövetségi választott nép nagyjai között Ábrahámot tartjuk a legnagyobb embernek. Maga a Szentírás tünteti ki azzal a szép címmel, hogy ő az Isten barátja. Az emberiség nagy családjában élő választott nép Ábrahám leszármazottja.

A Szentírásban olvasható élettörténete érdekes kalandokkal van tele. Azonban nem a kalandok a fontosak. A nagy embereknek a lelkük nagy. Ami lelkükben történik, vagyis ahogy gondolkodnak és éreznek, az fontosabb minden érdekes élménynél. Ábrahámról is igaz ez!

Híres és igen művelt országból, Babilóniából származott. Itt már az emberek nagy része városokban lakott. A királyoknak hatalmas könyvtárai voltak. Építészeik pedig majd az égig érő tornyokat emelték. Ennek ellenére mégsem voltak nagyon okosak. A holdat, meg a csillagokat imádták, sőt még néhány állatot is. A nőket pedig nem vették emberszámba. – Ilyen emberek között élt Ábrahám családja. Ők azonban okosan gondolkodtak Istenről, emberről egyaránt.

Ábrahámot igen nagy dolgokra választotta ki az Isten. Nemcsak arra, hogy az izraelitáknak, de arra is, hogy minden istenhívó embernek, sőt még magának a Megváltónak is ósátyja legyen. – Félő volt, hogy Babilonban Ábrahám elveszti hitét és nem tud megfelelni hivatásának. Ezért el kellett hagynia szülőföldjét. Az Isten akarta így, aki a lelkiismeret különleges szaván keresztül mondta meg akaratát.

Ábrahám tehát útnak indult. Egyik útja Babilóniából észak-nyugatra, Háránba, a másik pedig délre, Egyiptomba vezetett. A két út hossza közel kétezer kilométer. Könnyű ezt megállapítani, de igen nehéz lehetett megtenni. Az egész família apraja-nagyja úton, maguk előtt terelt állataikkal. – Életük ezer veszéllyel teli nomádélet. Mindenfelé idegenek, akik csavargóknak nézik őket. Pedig volt otthonuk, csak az Isten kedvéért elhagyták.

Ekkora áldozatért nem maradt hálátlan az Isten! Ábrahámnak többször volt az a biztos érzése, hogy találkozik, beszél az Istennel. Mint jóbarátok szemtől-szembe tárgyálnak.

Közbevetve, Ábrahámnak igen megtetszett az az ország, melyben bolyongott. Az egyik találkozás során azt az ígéretet kapta Istentől, hogy övé, illetőleg utódaié lesz ez a szép föld. – Még ígéretnek is óriás! Mintha egy gyermeknek, akinek csak forintjai vannak, egy autót ígérnek. – Más aligha hitt volna az ilyen ígéretben. Ábrahám azonban tudta, hogy az Isten hűséges és állja szavát. A dolgokat úgy irányítja, hogy Kánaán országa az ő utódaié legyen.

Utódaié?! – Ábraháméknál, amikor az ígéret elhangzott, egyetlen gyerek sem volt. Emberileg szólva azután se lehetett, mert feleségével együtt mindketten öregek voltak. Az ilyeneknek pedig, hiába szeretnék, nem lesz gyerekük. Nagy gond-bánat volt ez náluk. Mások sátra csak úgy hangozott a gyerekektől, az övék pedig csendes volt. – Ábrahám ennek ellenére hitt az ígéretben. Az Isten ugyanis esztendőre fiút, majd idővel ennek is gyerekeket és unokákat ígért. Emberöltök múlva pedig annyi utódot, hogy benépesül velük Kánaán. Ábrahám örült annak, hogy utódai Isten kedvelt népe lesznek, és köztük lesz a Megváltó is.

Röviden összefoglalva: idáig arról volt szó, hogy milyen nagy hite volt Ábrahámnak. Beszéljünk erről. – Ábrahám egy forró nyári napon sátra bejáratában üldögélt. Három férfit látott közeledni. Akkorla tisztelettel és szeretettel hívta őket és látta vendégül, hogy szinte csodálkozunk: hogyan lehet valaki ennyire jó ember?! Hallgassuk magát a Bibliát:

Ter 18,1-8

Az Úr megjelent neki Mamre terebintjénél, amikor a meleg napszakban sátra bejáratánál ült. Fölemelte szemét és íme, három férfi állt előtte. Mihelyt meglátta őket, sátra bejáratától eléjük sietett, földig meghajolt és így szólt: „Uram, ha kegyelmet találtam színed előtt, ne kerüld el szolgálodat. Hoznak vizet, mossátok meg lábatokat és telepedjete le a fa alatt. Közben én hozok egy falat kenyeret, hogy felüdítsétek magatokat, aztán tovább mehettek.

Hiszen ezért ejtettétek útba szolgátokat.” Azok így válaszoltak: „Tedd, amit mondtál.” Ábrahám besietett sátrába Sárahoz, és így szólt: „Végy gyorsan három adag lisztet, keleszd meg, és süss lepényt.” Azután kiment Ábrahám az állatokhoz, kiválasztott egy fiatal és erős borjút, s odaadta a szolgának, hogy sietve készítse el. Majd tejet és vaját hozott és meghozta az elkészített borjút is, és eléjük tette.

A történetnek ez a tanulsága: Ábrahám az emberek iránt mutatott szeretetet, de szeretetéből az Isten is kapott. Ez egyébként mindig így van. Az embereknek tett szolgálat szolgálat az Istennek is.

Sokat beszélnek manapság a békéről. Olyanok is, akik a legközelebb álló embertársukkal sem tudnak békében meglegni. – Ábrahám egyszer szép tanúságát adta békeszeretetének.

Volt Ábrahámnak egy Lót nevű unokaöccse, és egyben nevelt fia. Mindketten rengeteg nyáj és igen nagy szolganép felett parancsoltak. Csak a legelő volt kevés. Ezen azután a két gazda pásztorai gyakran összetűztek. Ábrahámnak fájt a békétlenség: segíteni akart. Joga lett volna Lótnak azt parancsolni, hogy menjen onnét jó messzire legeltetni. Magának tarthatta volna a jobb legelőket is. Ehelyett nagyvonalúan választani engedte. – Békeszerető viselkedéséből tanulhatnának azok, akik filléres játékokon is összevesznek.

Lót iránt másképpen is megmutatta szeretetét. Egy alkalommal hadat viselt, hogy az ellenségei kezébe került öccsét kiszabadítsa. Nem féltette saját életét, ha egy másik életet kellett megmenteni.

A választott nép ősatyja azért lett nagy és híres ember, mert az Isten kiválasztotta őt és nagy feladatot bízott rá, ő viszont hitt és szeretett. Minden valamirevaló gyermek szeretne híres ember lenni és valami nagy dolgot tenni életében. Ehhez a mi esetünkben is hit és szeretet kell.

==> [Feladatlap](#)

14. Városok a tenger alatt

Az emberek képzeletét állandóan érdekli, hogy mi minden lehet a tenger mélyén. Mesés kincsek, szörnyű polipok, a háború alatt elsüllyedt hadihajók ágyúkamráiban úszkáló csodás halak, egykori városok. A Biblia Ábrahám történetével kapcsolatban ilyen elsüllyedt városokról tesz említést. Romjaik ma még csendben pihennek a Holt tenger sós vizében. Talán nemsokára hírét vesszük, hogy rájuk bukkant egy könnyűbúvár expedíció. – Pusztulásuk története igen szomorú.

Azzal a vendéglátással kezdődött, melynek során Ábrahám olyan szívesen látta három vendégét. Ebéd után – mivel tisztelettudó, udvarias ember volt – egy darabig elkísérte őket. Útközben feltűntek előttük a tengerparti városok, Szodoma elsősorban. Az Isten azonban – Ő volt ugyanis az egyik vendég – nemcsak az erős falakat és magas tornyokat látta, hanem a lakosság szörnyű életmódját is. Bűnük olyan volt Isten szemében, mint Kain gyilkossága. A szodomaiak azonban nem doronggal gyilkoltak. Ők a hitet, meg a jóságot ölték meg a maguk és mások lelkében.

A férfiak nem saját feleségüket szerették, hanem a másokét kívánták. Tiltott viszonyokat tartottak fenn. Ami még szörnyűbb, a férfiak gyakran egymással is vétkeztek. Ezt tetézte, hogy ilyesmiket nem tartottak bűnnek, nem szégyelltek magukat. Akik így élnek, és állandóan tele a fejük disznóságokkal, azok lelkéből kivész a hit és a jóság, meggyilkolja a bűn. – A továbbiakat lássuk a Szentírásból:

Ter 18,20-32

Ezért az Úr így szólt: „Szodoma és Gomorra miatt tetéződött a panasz, és bűnük nagyon súlyos. Lemegyek hát és megnézem, hogy mindenki úgy viselkedett-e vagy sem, ahogy az ellenük szóló panasz szava felhatolt hozzám, tudni akarom.” A férfiak Szodoma felé indultak, de Ábrahám megállt az Úr előtt. Azután Ábrahám közelebb lépett és megszólalt: „Valóban el akarod pusztítani az igazakat is a gonoszokkal? Talán ötven igaz is akad a városban. Igazán a vesztüket akarod, nem kegyelmezel meg inkább a helységnek az ötven igazért, aki ott lakik? Távol legyen tőlem, hogy az igazakat megöld a gonoszokkal együtt, s így egyenlő legyen a sorsuk az igazaknak meg a gonoszoknak. Távol legyen ez tőled. Az egész föld bírása nem járna el igazságosan.” Az Úr így válaszolt: „Ha ötven igazat találok Szodoma városában, értük megkegyelmezek az egész helységnek.” Ábrahám folytatta és így szólt: „Vettem magamnak a bátorságot, hogy beszéljek Urammal, pedig csak por és hamu vagyok. Lehet, hogy öt még hiányzik az ötven igazhoz. Az öt miatt elpusztítod az egész várost?” Így válaszolt: „Nem pusztítom el, ha csak negyvenöt igazat találok benne.” Erre ő folytatta beszédét: „De lehet, hogy csak negyven van.” Ezt felelte: „Negyven miatt sem fogom megtenni.” Ő újra szólt: „Ne haragudj, Uram, ha beszélek, de lehet, hogy csak harmincan lesznek.” Ezt válaszolta: „Ha harmincat találok, hát nem teszem meg.” Aztán újra szólt: „Nos, ha már egyszer bátorkodtam Urammal beszélni: lehet, hogy csak húszat találsz.” Így felelt: „Húsz miatt sem pusztítom el.” Ő folytatta: „Ne haragudj rám, Uram, ha még egyszer szólok: lehet, hogy csak tízen vannak.”

De még öt se, hanem összevissza csak négy igaz ember volt: Lót feleségestül és két lányuk. Értük már nem volt érdemes megkegyelmezni a városoknak, ezért csak őket mentette meg az Isten. Parancsára még idejében elhagyták lakásukat és menekültek. Ezzel megpecsételődött a városok sorsa. – A környéken olajforrások voltak, melyekből földgáz is előtört. Isten akaratából valószínűleg egy zivatar alkalmával a villámcsapás kigyújtotta a forrásokat. Földrengés is támadt, mely még fokozta a tüzet. Oltásra gondolni sem lehetett. Porrá égett minden élő és

élettelen. Végül, hogy az erkölcstelen városoknak nyomuk se maradjon, földrengés utolsó lökéseitől a romok is a mélybe süllyedtek, helyüket a Holt tenger vize foglalta el. Így pusztult el a város, melynek neve, bűnei és szörnyű pusztulása örökre hirdeti, hogy az Isten utálja a bűnt, és megtorolja.

Az Isten igazságossága azonban nemcsak a bűn büntetésében nyilvánul meg, hanem abban is, hogy a jókat megjutalmazza. Ábrahám hite és szeretete elég gyorsan megkapta jutalmát. Mégpedig olyant, melyre az idős szülők már számítani sem mertek: egy fiúgyereket. Izsáknak nevezték. Gondolhatjuk, szemefénye lett szüleinek. Az édesapa még külön annak is örülhetett, hogy nem hitt hiába. Most már lett utóda, ezért könnyebben reménykedhetett abban, hogy utódaie lesz a tejjel-mézzel folyó ország. Annak pedig még jobban örült, hogy egyúttal az ő leszármazottja lesz az a Valaki is, aki Isten áldását hozza az egész világra.

Ahogy a fiú növekedett, vele nőtt szülei boldogsága is. – Mint tavaszi fagy a zöldellő veteményre, úgy jött boldogságukra a szomorúság. Képzeljük csak el: Az Isten égő áldozat bemutatását kívánta Ábrahámtól, azonban nem állatot – mint az szokásban volt – hanem Izsákot kívánta az oltáron meggyújtott tűzre. Azt a gyermeket, akit szinte Ő maga adott ajándékba, és akihez éppen az Isten ígérete alapján fűztek olyan csillogó reményeket! Most azután oda minden!

Mit tettünk volna a szülők helyében? A lányok biztosan sírásra fognák a dolgot, hogy változtassa meg akaratát az Isten. (Gondolom, Sára mama is így tett volna, de Ábrahám el sem mondta neki a szörnyű hírt.) A fiúk egy része Ábrahám helyében talán szökésen torné a fejét, mások meg kereken szemére vetnék Istennek, hogy becsapja őket, mert visszakéri, amit adott.

Képzeljük el, mit tett Ábrahám? Egyből szót fogadott! Tűzifával, parázssal (akkoriban ugyanis még sem a gyufát, sem az öngyújtót nem ismerték), egy éles karddal, meg a fia kíséretében elindult az Istentől kijelölt helyre. Mit érezhetett, amikor az oltárt és a fiút előkészítette – ki tudná azt elmondani?! – A továbbiakat hallgassuk meg a Bibliából:

Ter 22,10-13

Akkor Ábrahám kinyújtotta kezét, vette a kést, hogy feláldozza a fiát. De az Úr angyala rászólt az égből és azt mondta: „Ábrahám, Ábrahám!” „Itt vagyok” – felelte. Az folytatta: „Ne nyújsd ki kezedet a fiú felé és ne árts neki. Most már tudom, hogy féled az Istent és egyetlen fiadat sem tagadtad meg tőlem.” Amikor Ábrahám fölemelte szemét, látott egy kost, amely szarvánál fogva fennakadt a bozótban. Ábrahám odament, megfogta a kost, és feláldozta égőáldozatul a fia helyett.

Így fordított mindent jóra az Isten. Örömmel erősítette meg azokat az ígéreteket is, miket már előzőleg tett Ábrahámnak.

Foglaljuk össze, miről volt ma szó. Két történetet hallottunk. Mind a kettő azt mutatta, milyen nagy szeretet volt Ábrahám szívében. Szerette még a szodomai bűnös embereket is. Az Istent pedig mindennél, egyetlen fiánál is jobban. Jó lenne, ha a mai tanítás emlékére megerősödnék bennünk két szép tulajdonság. – Ne mondjunk rosszat senkiről, inkább védjük azt, akiről mások terjesztenek ilyesmiket. Védjük még az olyan embert is, akinek komoly hibái vannak. – Az is igen nagy dolog, ha az Istentől semmit sem sajnálunk. Olyan nagyot, mint Ábrahámtól, tőlünk úgy sem fog kérni. Néha az időnkől kér egy keveset, néha meg egy kis többlet munkát.

Ugye, nagylelkűek leszünk?!

==> [Feladatlap](#)

15. Egy leánykérés a bibliai időkben

Igen nagy baj, amikor az idősebb szülők haragban élnek felnőtt gyermekeikkel. A békétlenség gyakran onnét ered, hogy a fiú nem azt a lányt akarja, vagy a lány nem ahhoz a fiúhoz vonzódik, akit a szülők szemeltek ki. A fiatalok azt mondják, hogy saját ügyük a párválasztás, a szülők ne szóljanak bele. – Ezek pedig azt hajtogatják, hogy mennyire másként ment az ő fiatalokukban. Akkor bizony nem volt annyi veszekedés és válás, mint manapság.

Hát még a bibliai időkben mennyire másként mentek az efféle dolgok! Biztos érdekes lesz megismernünk, hogyan jött létre egy házasság Ábrahám idejében.

Ábrahámnak és Sárának fiúknak, Izsáknak volt minden földi reménye. Igazi jó szülők voltak, akik gyermeküknek nemcsak testével, vagyis az ennivalóval és ruházattal törődtek, hanem a lelkével is. Már akkor úgy volt, hogy még a rendesen nevelt, vallásos fiú is elzúllhat, ha vallástalan, vagy rossz lánnyal tart ismeretséget, és ilyent vesz feleségül. Ezért a szülők rendes és vallásos lányt akartak fiúknak. Sára közben meghalt, ezért még jobban sürgetett az idő, hogy Ábrahám feleség után nézzen fia számára. Akkoriban ugyanis az ilyesmi teljesen a szülőkre tartozott. A fiatalok néha az esküvőig nem is látták egymást.

Izsák számára nem akadt az egész környéken megfelelő lány, mert – amint tudjuk – pogány lakosság között idegenként éltek Kánaánban. Annál jobb híruk volt a mezopotámiai Háránban lakó, rokonsághoz tartozó lányoknak. Ez a város volt Ábrahám első hazája, miután rokonságával együtt Babilóniát elhagyta.

A menyasszony megtalálásának és megkérésének kényes feladatával a család hűséges szolgáját, Eliezert bízta meg Ábrahám. – A leánykérőbe induló karaván megszervezésénél nem feledkeztek meg a nászajándéknak szánt ékszerekről sem. Elindultak és el is jutottak Háránba.

Eliezer bölcs ember lévén, előbb az Isten segítségét kérte, majd egy okos tervet eszelt ki. Tudta ugyanis, milyen nagy ajándék a jó feleség, ezért jól meg kell gondolni a dolgot. – A város határában volt egy kút. Ide jártak vízért estefelé a lakosok, itt itatták barmaikat is. Ennél a kútnál akarta Izsák jövődöbelijét megtalálni Eliezer. Úgy gondolta, hogy a lusta lányok nem segítenek otthon, vízért se mennek el. Mint a maiak, másra tolják a házimunkát. A jó kislány pedig szolgálatkész. Eliezer nemcsak szorgalmat, hanem felebaráti szeretetet is keresett a lányoknál. Meg fogjuk látni, talált is. – Eliezer tehát imával kezdi:

Ter 24,12-27

Így szólt: „Uram, uramnak, Ábrahámnak Istene, rendezd el ma szerencsésen a dolgot, és légy kegyes uramhoz, Ábrahámmal! Nézd, én a kútnál állok, és az emberek leányai kijönnek a városból vizet meríteni. Ha az a lány, akinek szólok: Nyújtsd a korsódat, hadd igyam, azt feleli: Igyál, tevéidet is megítatom, akkor kiválasztottad azt szolgád, Izsák számára. Erről fogom megismerni, hogy jószágosnak mutatkoztál uram iránt. Még mielőtt végigmondta volna, kijött Rebekka, aki Ábrahám testvére, Nachor felesége, Milka fiának, Betuelnek a leánya volt, s vizeskorsó volt a vállán. A lány külsőre nagyon szép volt, hajadon, aki még nem volt együtt férfival. Lement a forráshoz, megtöltötte korsóját és ismét feljött. A szolga odasietett hozzá és megszólította: „Hadd igyam egy kis vizet korsódból”. „Igyál uram” – válaszolta, aztán gyorsan leemelte a korsót, kezébe fogta, s inni adott neki. Megvárta, amíg eleget ivott, majd így szólt: „Merítek tevéidnek is, míg teleisszák magukat.” Gyorsan kiöntötte a vizet a vályúba, s a kúthoz futott, hogy merítsen. Így merített minden tevéjének. A férfi hallgatagon figyelte, hogy felismerje, az Úr sikeressé teszi-e útját vagy nem. Mikor a tevék már eleget ittak, a férfi elővett egy fél sékel súlyú aranykarikát, s az orrába tette, majd két csatot tett a karjára, amelyek tíz aransékelyt nyomtak. Aztán megkérdezte: „Mondd meg nekem, kinek a lánya vagy? Van-e hely atyád házában, hogy ott töltsük az éjszakát?” „Betuel lánya vagyok

– felelte –, *Milka fiáé, akit ő Nachornak szült.*” Majd hozzáfűzte: „*Szalma és takarmány bőven van nálunk és hely is éjjeli szállásra.*” Erre a férfi meghajtotta magát, leborult az Úr előtt, és mondta: „*Áldott legyen az Úr, uramnak, Ábrahámnak Istene, aki nem vonta meg szeretetét és hűségét uramtól. Az Úr egyenesen uram testvérének házába vezetett.*”

Ezeket hallgatva, a régiekkel együtt gondolkodhatunk azon, hogy miért akarta Isten ezt a kis történetet a Bibliába beírni. Az Üzenet ugyanis nemcsak a fiúknak, a lányoknak is szól.

Amikor a fiúk és lányok egymással barátkoznak, lehetőleg vallásos partnert keressenek. A barátkozásból udvarlás lesz, majd jegyesség, végül házasság. – Nekünk is szól a Biblia: „ne a pogányok közül keressetek magatoknak házastársat!” A pogány házastárs ugyanis nagyobb kárt tehet, mint a rossz barát. Eltérítheti a vallásos szívet az Istentől és vele együtt más nagy értéktől: a becsülettől, áldozatosságtól.

Rebeka példája még mást is tanít. – Képzeljük el, milyen munka lehetett tíz teve számára elegendő vizet kimeríteni! Azután pedig a szállás készítés és vendéglátás gondja-munkája Eliezer és társai részére. Házastársnak olyant kell választani, aki nem fél a nagy áldozattól se, és sok fáradtságot jelentő munkát is tud vállalni másokért. Rebeka ilyen volt. Jól kiállta Eliezer kemény próbáját. Megérdemelte, hogy Isten kiválasztottjainak családjába kerüljön.

Ha már a régiek házasságáról van szó, beszéljünk még egy keveset a számunkra elég furcsa szokásról, a többnejűségről. Ezzel Ábrahámnak és leszármazottjainak az életében is találkozunk. – A főfeleségen kívül egy vagy két mellékfeleséget is vettek. Néha a feleség szolgálólánya töltötte be hivatalosan a mellékfeleség szerepét. Az ilyen élet, főleg az asszonyok számára, nem lehetett szép. Megalázta őket, és állandó családi békétlenség forrása lett.

A többnejűség egyébként nem volt mindig szokásban. Amíg az igaz Istent imádta az egész emberiség, megtartotta parancsát: egy férfinak csak egy felesége, egy nőnek egy férje lehet! Amikor azonban az emberiség nagy része pogány lett, a többnejűség is szokásba jött. Ezek a nőket nem vették egészen emberszámba. Felfogásuk szerint csak arra valók, hogy a férfiak szolgálói és szórakoztatói legyenek. A választott nép több pogány szokással együtt a többnejűséget is átvette.

A Szentírásban az áll, hogy az Isten az egész ószövetség idején elnézte ezt. Biztosan azért, hogy az egyistenhívő nép is szaporodjék, ne csak a körülöttük élő pogányok. Ugyanis több a lány, mint a fiú. A lányok tehát csak a többnejűség megengedésével kerülhették el a pártát és lehettek édesanyák.

Számunkra, keresztények számára Jézus törvénye visszaállítja Isten akaratát, az egynejű házasságot. – Milyen szép az, amikor szüleink hűségesen szeretik egymást. Egymásért és érettünk élnek.

Imádkozzunk szüleinkért!

==> [Feladatlap](#)

16. Emberek Isten terveiben

Megfigyelhetjük édesanyánkat, amint el-elgondolkodik néha. Ha ilyenkor megkérdeznénk, mi jutott az eszébe, sok felelet hangzanék ilyformán: „Éppen rád gondoltam kisfiam, hogy a nyolcadik után milyen iskolába adjunk, mi legyen belőled.” – Nemcsak szüleinknek vannak tervei, elgondolásai velünk kapcsolatban, hanem az Istennek is. Egyikünknek ilyen, másikunknak más feladatot szán. Ábrahámról és Izsákról hallottuk, hogy velük igen nagy tervei voltak az Istennek. A pogányság tévedései, babonái között élve, nekik kellett megőrizniök és továbbadni az Istenről szóló igazságokat. Ők kapták az ígéretet is, hogy utódaik közül származik a Megváltó. – Isten akarata szerint ezt az ígéretet csak a család legidősebb fiúgyermeké, az elsőszülött kapta meg. Izsák élete alkonyán nehézség merült fel azzal kapcsolatban, hogy kit illet az ígéret. Ugyanis fiú ikreik voltak. Az egyiket Ézsau, a másikat Jákobnak hívták. Ha minden rendes kerékvágásban halad, Ézsaué az elsőszülöttség. Azonban nem így történt. – Az egyforma gyerekekre azt szokták mondani, hogy mint az ikrek, hasonlítanak egymásra. Nos, Izsáké két fiának teljesen eltérő alakja és természete volt.

Ézsau nem szeretett otthon lenni. Az erdőt járta inkább és vadászott. Kissé vad természetű volt. Zsákmányát maga főzte meg, és csak apját kínálta meg vele. Ő volt az „apjafia”. – Jákob inkább odahaza, az anyja közelében szeretett lenni. Érdeklődése legfeljebb csak a közeli nyájakig terjedt. Természete szelídnek tűnt, de kissé ravasz volt. Őt meg az édesanyja szerette. – Az ikrek közötti első komoly nézeteltérést a Biblia így mondja el:

Ter 26,29-34

Ne tégy nekünk rosszat, ahogy mi sem bántottunk, hanem csak jót tettünk veled, és engedjük, hogy békében elvonulj. Te az Úr kedveltje vagy!” Erre lakomát készített nekik, ettek és ittak. Másnap reggel kölcsönösen megesküdtek, majd Izsák elbocsátotta őket, s azok békében váltak el tőle. Azon a napon jöttek Izsák szolgálói és jelentést tettek a kútról, amelyet ástak: „Találtunk vizet!” – mondták. Ő Sebuának nevezte el. Ezért nevezik a helyet Beersebának mind a mai napig. Amikor Ézsau 40 éves volt, feleségül vette Jehuditot, a hetita Beeri lányát és Bászmát, a hetita Elon leányát.

Lássuk, mit tett Ézsau? A természet rendje szerint ő az elsőszülött, de lemondott jogairól. Pedig nagy dolog volt elsőszülöttnak lenni. A családok akkoriban nem szakadtak annyira szét, mint manapság: együtt éltek, közösen dolgoztak. Az elsőszülött parancsolt az egész családnak. Ha háborúba keveredtek, ő lett a vezér, ha pereskedtek, ő bíraskodott. Őt illette az örökség nagyobbik fele, ezért ő lett a leggazdagabb. Ha mindehhez hozzávesszük azt a kitüntetést, amit Ábrahám családjában élvezett az elsőszülött, belátjuk, hogy nagy veszteség érte Ézsaut. Drágán fizetett egy tál lencsefőzelékért. – Mégsem kell különlegesebben sajnálnunk. Tettét később sem bánta meg. Rövidesen látjuk, hogy mennyire testvérieretlenül üldözi szerencséesebb öccsét. Még azzal is tetézte hibáit, hogy apja példáját nem követve, nem a rokonságból nősült, hanem pogány asszonyt kellett neki – egyszerre kettő! De még ennyi botlás ellenére is ő lehetett volna a kiválasztott.

Még nem veszett volna el számára minden. A lencséért eladott elsőszülötti jog csak amolyan komoly ígéret volt. Az ígéret beváltása, vagyis az elsőszülöttség átadása még az apa áldásához volt kötve. – Izsák öreg korára megvakult, és már halálát érezte, itt az ideje, hogy megáldja Ézsaut. Nem tudott ugyanis a fiúk közti egyességről. A fontos szertartás előtt azonban az édesanya közbelépett. Ezzel újabb bonyodalom kezdődött:

Ter 27,8-46

Most tehát, fiam, hallgass rám, arra, amit mondok neked. Menj ki gyorsan a nyájhoz és hozz onnan két szép kecskegidát! Én elkészítem atyádnak ízletesen, ahogy szereti. Te beviszed atyádnak, hogy megegye és megáldjon, mielőtt meghal.” Jákob ezt válaszolta anyjának, Rebekkának: „De bátyám, Ézsau, szőrös férfi, én pedig sima vagyok. Hátha megtapogat atyám. Akkor olyan leszek a szemében, mint aki tréfát űz vele, s átka ér áldása helyett.” De anyja megnyugtatta: „Az átok, ami neked szól, érjen engem! Hallgass csak rám, menj és hozz ide nekem!” Elment hát, elhozta és odaadta anyjának. Anyja pedig elkészítette ízletesen, ahogy atyja szereti. Rebekka ezután elővette idősebb fiának, Ézsaunak legjobb ruháját, ami nála volt a házban, s ráadta fiatalabb fiára, Jákobra. A kecskegidák bőrével pedig befődte karját és sima nyakát. Azután kezébe adta fiának, Jákobnak az ízletes ételt és a kenyeret, amit készített. Ez így ment be atyjához és megszólította: „Atyám!” „Itt vagyok” – válaszolta. „Ki vagy te, fiam?” Jákob ezt mondta atyjának: „Ézsau vagyok, elsőszülötted. Megtettem, amit parancsoltál. Ül fel tehát és egyél a vadból, hogy megáldjon a lelked.” Izsák megkérdezte fiát: „Hogyan találtál valamit ilyen gyorsan, fiam?” „Az Úr, a te Istened hozta utamba” – válaszolta. Izsák így szólt Jákobhoz: „Lépj közelebb, hogy megtapogassalak fiam, valóban a fiam, Ézsau vagy-e vagy sem.” Jákob odalépett atyjához, Izsákhöz, az megtapogatta, és mondta: „A hang Jákob hangja, de a kar Ézsau karja.” Nem ismerte fel, mivel a karja szőrös volt, mint bátyjának, Ézsaunak a karja. Ezért ráadta áldását. Megkérdezte: „Valóban te vagy hát a fiam, Ézsau?” „Az vagyok” – válaszolta. „Tedd akkor elém – mondta –, hadd egyem fiamnak zsákmányából, hogy lelkem megáldjon.” Eléje tette és evett. Aztán bort hozott neki, és ő ivott. Majd atyja, Izsák így szólt hozzá: „Gyere közelebb, és csókolj meg, fiam!” Odalépett hozzá és megcsókolta. Amikor megérezte ruhája illatát, e szavakkal áldotta meg: „Lám, fiam illata olyan, mint a termékeny föld illata, amit az Úr megáldott. – Isten adjon neked az ég harmatából és a föld kövérségéből búzát és bort bőségben. – Népek szolgáljanak neked és nemzetek hódoljanak előtted. Légy ura testvéreidnek, s hajoljanak meg előtted anyád fiai. – Legyen átkozott, aki átkoz, és áldott, aki áld téged.” Amikor Izsák épp befejezte Jákob megáldását és Jákob kijött atyjától, bátyja, Ézsau hazaérkezett a vadászatból. Ő is ízletes ételt készített, bevitte apjának és azt mondta: „Ülj fel atyám, és egyél fiad vadászatából, hogy megáldjon a lelked.” Atyja, Izsák így szólt: „Ki vagy te?” „Elsőszülötted, Ézsau vagyok” – felelte. Erre Izsák szerfölött megijedt és azt kérdezte: „Ki volt akkor az, aki elejtett egy vadat és behozta nekem? Én jóhiszeműen ettem belőle, mielőtt jöttél volna és megáldottam. Áldott is marad.” Amikor Ézsau apja szavát hallotta, hangosan, elkeseredve felkiáltott és ezt mondta apjának: „Áldj meg engem is, atyám!” Az így válaszolt: „Öcséd csellel jött és elvitte áldásodat.” Erre így szólt: „Joggal nevezték Jákobnak. Már kétszer becsapott. Elvette elsőszülöttségi jogomat és most az áldást is elvitte tőlem.” Majd megkérdezte: „Számomra nem tartogattál áldást, atyám?” Izsák e szavakkal felelt: „Nézd, úrrá tettem fölötted és minden testvérét szolgálul adtam neki. Elláttam búzával és borral. Mit tehetek még érted, fiam?” Ézsau így szólt apjához: „Csak egy áldásod van-e atyám? Áldj meg, atyám!” Izsák hallgatott, mire Ézsau elkezdett hangosan sírni. Apja felelt Ézsauknak és így szólt: „Nézd, lakóhelyed messze lesz a termékeny földtől és messze az ég harmatától. Kardodból kell élned és testvérednek kell szolgálnod. De ha rugdalódsz, lerázod igáját magadról. Ézsau ettől fogva gyűlölte Jákobot az áldás miatt, amellyel apja megáldotta. Ézsau így szólt magában: „Nemsokára közeledik a gyász ideje atyám halála miatt, akkor majd leütöm testvéremet, Jákobot.” Rebekkával közölték idősebb fiának szavait. Ezért odaküldött és hívatta ifjabb fiát, Jákobot, és így szólt hozzá: „Nézd, testvéred, Ézsau bosszút forral ellened, agyon akar ütni. Hallgasd meg hát tanácsomat, fiam! Kelj útra és menekülj testvéremhez, Lábánhoz, Háránba. Maradj nála egy ideig, amíg bátyád haragja lecsillapul. Ha majd bátyád haragja enged irányodban és elfelejti, amit tettél vele, érted küldök és elhozatlak onnan. Miért vesztenélek el mindkettőtöket egy napon?” Ezután Rebekka így szólt

Izsákhöz: „Meguntam életemet a hetita nők miatt. Ha Jákob is ilyen hetita nőt vesz feleségül, mint ez itt, egy az ország leányai közül, akkor mi marad még nekem az életből?”

Érdekes, elgondolkoztató történet. – A Biblia írói nem szépítették a dolgokat: ami hiba volt, azt hibásnak írták, ami bűn, azt bűnnek. Milyen rossz olvasni, hogy egy anya igazságtalan, ha kedvenc gyermeke javáról van szó. Nem is szólva a hazugsággal összekötött csalásról, éppen szent dologgal kapcsolatban. – A Biblia írója nem bélyegzi meg Jákobot hibái miatt. Talán mert ő maga is Jákob leszármazottja, és nem akarta megbírálni azt, akit kiválasztott az Isten.

Azt is megfigyelhetjük, hogy mennyire nem volt lényeges Istennek, milyenféle emberekkel köt szövetséget. Az a fontos, hogy ígéretét tartsa, még ha kiválasztottjai nem is voltak az ígéretre méltók. Az Isten a jövőt, az egész emberiséget nézte, amikor egy családot különleges támogatásban kívánt részesíteni. Jákob és társai csak közvetítői az Isten jóságának. – A távirat hozhat jó hírt akkor is, ha korhadó oszlopokon és toldott-foldott vezetéken jön. Az Isten annyira jó, hogy Üzenetét és a Megváltót még ilyen utakon is el akarta küldeni.

Az Isten azonban nemcsak régen használta fel a rosszat a jó cél érdekében. Ma is ezt teszi.

Gyakori eset, hogy egyik-másik fiúnak részeges és igen durva az édesapja. Szenvednek ilyenkor az anyuka és a gyerekek! Sok gyermek ilyenkor fogadja meg, hogy soha nem iszik mértéken felül, édesanyja iránt pedig még kedvesebb és figyelmesebb lesz.

Nem szabad tehát elkeserednünk, ha rossz emberrel akad dolgunk, vagy baj ér bennünket. A rossz emberek, azok a korhadó oszlopok, a baj meg az a toldott-foldott vezetékek, melyen az üzenet jön. Az Isten mindent jóra fordíthat. Az Istent szeretőknek minden a javukra válik.

==> [Feladatlap](#)

17. Istennel végig az életen

Jákob igen ravasz fiú volt. Anyjával szövetkezve agyafűrt módon csalta el bátyjától az elsőszülöttséget. Mindettől függetlenül azonban mégiscsak istenfélő ember lett belőle. Bízott az Istenben és hálás volt mindenért, amit tőle kapott. Egyébként alaposan bűnhődött nevezetes csalásáért is. – Kísérjük végig kalandokkal teli életén.

Édesapjának és az Istennek áldása tényleg segítséget és védelmet biztosított számára. Ennek ellenére sem volt csupa boldogság és öröm az élete. – Üres kézzel kellett hazulról Ézsau haragja miatt menekülnie. Ugyanis nem sok jót olvashatott ki viselkedéséből. Csak az öreg szülőkre tekintettel kímélte öccse életét, a leszámolást haláluk utánra tette. Jákob ezért szülei kívánságára az északon élő rokonokhoz indult. Oltalmat, megélhetést, sőt magához illő feleséget is találhat. – Az otthonhoz szokott fiúnak félelmetes lehetett az első, ismeretlen vidéken szabad ég alatt töltött éjszakája. Ez azonban nem bajt, hanem boldogságot hozott számára. Olvassuk el történetét:

Ter 28,10-22

Jákob elindult Beersebából, és Háránba ment. Eljutott egy helyre és ott maradt éjszakára, mert a nap már leszállt. Fogott egy követ azon a helyen, feje alá tette támasznak és lefeküdt azon a helyen aludni. Álma volt: íme, egy létra volt a földre állítva, s a hegye az eget érte. S lám, Isten angyalai fel- és lejárta rajta. Íme, az Úr fölébren állt, és így szólt: „Az Úr vagyok, atyádnak, Ábrahámnak Istene és Izsák Istene. A földet, amelyen pihensz, neked és utódaidnak adom. Nemzetséged olyan lesz, mint a föld homokja, ki kell terjesztened nyugatra és keletre, északra és délre, általad s utódaid által nyer áldást a föld minden népe. Nézd, én veled vagyok. Mindenütt oltalmazlak, ahová mégy, és visszavezetlek erre a földre. Nem hagylak el, amíg véghez nem viszem, amit megígérttem neked.” Jákob fölébredt álmából és így szólt: „Valóban az Úr van ezen a helyen és én nem tudtam.” Megborzadt, és azt mondta: „Milyen félelmetes ez a hely, valóban itt van az Isten háza és itt van az ég kapuja.” Amikor Jákob másnap reggel fölébredt, vette a követ, amelyen fejét nyugtatta, felállította emlékköül és olajat öntött rá. A helynek a Bétel nevet adta: azelőtt Lusznak hívták a várost. Jákob fogadalmat tett: „Ha Isten velem lesz és védelmez az úton, amelyen most járok, s ad kenyeret ennem, és ruhát, amit fölveszek magamra, és ha egészségben visszatérek atyám házába, akkor az Úr lesz az én Istenem. Ez a kő, amelyet emlékköül felállítottam, az Isten háza lesz, és mindenből, amit adsz nekem, hűségese tizedet adok neked.”

Jákobot megvigasztalta Isten ígérete. Megerősítette az atyai áldást, hogy utódaiei lesz ez az ország és közülük származik az emberek Megváltója is. Jákob egy szabadtéri oltár építésével mutatta meg háláját. Ott azonnal fogadalmat tett, hogy nem hagyja el Istenét.

További útja során ősei régi városába, Háránba érkezett. Itt jószerencséjére elsőnek azzal a rokon kislánnyal, a nagyon csinos Ráchellel találkozott, aki később a felesége lett. Összehozta az élet nagybácsijával, a jövő apóssal, Lábánnal is. Ha lehetséges, Lábán még Jákobnál is agyafűrtabb ember volt. Szívesen fogadta, még a lányát is neki ígérte, hiszen az öcsköse. Azonban kétszer hét évig kellett dolgoznia, míg feleségül vehette Ráchelt. – Igaz, az első hét év múltával is kapott feleséget, de nem azt, akiben megegyeztek, hanem Ráchel nővérét, akit nem is akart. Az igaziért kellett a másik hét évet is leszolgálnia. Mivel ennek végén is csak feleségei voltak, Lábán még további hat évig dolgoztatta, hogy hozományt is keressen nekik. – Jákobnak is helyén volt az esze. Ügyeskedése révén a hozomány sokkal gazdagabb lett, mint Lábán tervezte. De azért a huszadik év végén sem akarta elengedni Jákobot. Még további hasznot remélt veje munkájából.

Ezért félig-meddig szökve indult hazafelé Jákob karavánja. Félelmetes út volt ez is. Már nemcsak saját életét, hanem feleségeit, gyermekeit, sőt egész vagyonát kellett Ézsau bosszújától féltetni. Alázatos bocsánatkérés és bőséges ajándékok is alig értek el valamit Ézsau bosszús szívében. Kétszáz kecske, ugyanannyi juh, harminc teve csikóstul és húsz szamár mind kevés volt.

A hazaérkezés előtt még egy jelentős esemény történt Jákob életében. Igaz, álmában, de Isten akaratából fontos ez az álom is. Ő ugyanis álom közben közölhet lényeges dolgot választottaival:

Ter 32,24-30

Fogta és átvezette őket a folyón, s áthozta minden vagyonát. Jákob egyedül maradt odaát. Akkor valaki hajnalig küzdött vele. Mikor látta, hogy nem tudja legyőzni, megérintette csípőjét úgy, hogy Jákob csípője kificamodott, miközben vele küzdött. Közben így szólt: „Engedj el, mert közeledik a virradat!” De ő így felelt: „Nem engedlek el, amíg meg nem áldasz.” Az megkérdezte: „Hogy hívnak?” „Jákobnak” – felelte. Az folytatta: „Ezentúl ne Jákobnak hívjanak, hanem Izraelnek, mivel Istennel szemben erősnek bizonyultál és emberek fölött fogsz győzni.” Jákob erre megkérdezte és ezt mondta: „Nyilvánítsd ki előttem nevedet!” Az így válaszolt: „Miért kérdezed a nevemet?” – s megáldotta.

Az álom küzdelmekkel teli életet és egyben bátorítást jelentett. Aki még az égi hatalmakkal is megküzd, az legyőz minden földi nehézséget és győzelemre viszi a jó ügyet. – Jákob erős volt a küzdelemben, ezért egy másik nevet is kapott. A Jelenés, akivel birkózott, Izraelnek nevezte. – Jegyezzük meg, hogy nemcsak Jákob használta új nevét, hanem kb. ezer éven át utódai is. Ugyancsak Izrael lett a neve országuknak, amint már hallottuk. Arról pedig később lesz szó, hogy az ország kettészakadása után, annak északi része, melyet Jákob tizenkét fia közül tizenegynek leszármazottjai laktak, megtartotta az Izrael nevet. Juda utódai viszont ősatyjukról nevezték el délen fekvő országukat. Juda negyedik fiú volt Jákobék szépszámu családjában. Jegyezzük még meg, hogy Juda, vagy Judea népe fennmaradt, míg Izrael lakossága elpusztult. A Juda szót magyarul zsidónak, Judeát pedig Zsidóországnak mondjuk. – A Palesztinában élő zsidók ma ugyancsak Izraelnek nevezik a második világháború óta fennálló országukat.

Jákob méltó volt új nevéhez. Először saját természetével küzdött meg. Ezért azután ellenséges bátyján is tudott győzni. – Ézsau négyszáz harcosával készülődött Jákob karavánjának fogadására. Jákobot azonban az okosság és Isten lelke vezette. Elkerülte a testvérharcot: bocsánatot kért. Ézsau is jobb belátásra szánta magát és a két testvér sírva békült meg. Jákob tehát hazaérkezett. Szíve tele hálával az Isten iránt. Elment arra a helyre, ahol húsz év előtt az égigérő létrán Istent és angyalait látta álmában. Háláját mindenki szemeláttára megmutatta: áldozatot mutatott be.

Később még két maradandó emlékmű felállításával is megörökítette nevét. Az egyik bővízü ásott kút volt Szichem városa közelében. Nagy teljesítmény ez vízben szegény területen, sziklás talajban. Évszázadokkal később Jákob nagy leszármazottja, Jézus is megpihent, majd tanított a kút mellett, és ivott vizéből. Jákob kútja még ma is látható. – Jákob másik műve egy síremlék volt Betlehem közelében. Szeretett feleségét, Ráchelt temette itt el. Tudjuk, hogy kisgyermekük születésekor gyakran kerülnek életveszélybe az édesanyák. Jákob tizenkettedik fia, Benjámin életben maradt, de Ráchel meghalt.

Azzal a tanulsággal fejezzük be a tanítást, hogy Jákob sok hibája, gondja-baja ellenére is szép életet élt, mert az Istent soha nem hagyta el.

==> [Feladatlap](#)

18. József története

Jákoknak tizenkét fia és egy lánya volt. Gondolhatjuk, mennyi örömet és gondot jelentett ennyi gyerek. Minden családban megesik, hogy az egyik, vagy másik gyerek kedvence szüleinek. Néha más kedvence van az apának, más az anyának. Ez gyakran odavezet, hogy a többi testvér közösen áll bosszút a „kedvencen”.

Egy ilyenféle család bemutatásával indul a mai történet. Látni fogjuk azonban, hogy fontos események kerekednek belőle. Jákoknak, az apának, József fia volt a kedvence. Bizonyára azért, mert a gyermek anyját, Ráchelt is nagyon szerette. Fiatal korában tizennégy évig szolgált, hogy megkapja a kezét. A többi testvér pedig Jákoknak csak a kevésbé kedvelt feleségeitől született. A kivételezés abban is meglátszott, hogy József sokkal szebb ruhát kapott a többiekénél. A testvérek ezen felül még azért sem szerették féltestvérüket, mert az egyszer elmondta bizonyos hibájukat az apjuknak. Nem árulkodásból, csak azért, hogy nagyobb baj ne legyen. Tehát eléggé feszült volt a családi helyzet.

Már említettük, hogy az Isten néha álomban ad parancsot valakinek, vagy ily módon fedi fel a jövődőt. A kiválasztott álmot lát, és ébredés után biztosan érzi, mit akar az Isten, vagy mi fog történni. Előfordult az is, hogy aki az álmod látta, nem értette a jelentését. Álomfejtőre volt szükség. Idővel Isten okosságát adott Józsefnek, ezzel ő is álomfejtő lett. – József gyermekkori álmait hozzátartozói fejtették meg. Olvassuk csak:

Ter 37,6-11

Így szólt hozzájuk: „Hallgassatok ide, milyen álmod láttam. Kévéket kötöttünk a mezőn, s íme, az én kévéim fölegyenesedtek és állva maradtak, a ti kévéitek pedig körülvevtek és meghajoltak az én kévéim előtt.” Testvérei így válaszoltak: „No, talán királyunk akarsz lenni és fölöttünk uralkodni?” Álma és elbeszélése miatt még inkább meggyűlöltek. Más alkalommal újra álmod látott, s azt is elmondta bátyjainak. Így szólt: „Látjátok, ismét álmod volt. A nap, a hold és a csillagok meghajoltak előttem.” Amikor elbeszélte apjának és testvéreinek, apja megfeddte, mondván: „Mit akar jelenteni ez az álom, amit láttál? Nekem, anyádnak és bátyáidnak, nekünk a földig kell hajolnunk előtted?” Bátyjai féltékenyek lettek rá, apja ellenben megjegyezte magának a dolgot.

Érthető, ezután mégjobban forrt a testvérek gyűlölete. Szótták terveiket, hogyan szabadulhatnának meg örökre Józseftől. Egyik-másik még a gyilkosságtól sem riadt volna vissza. Mások „csak” éhséggel és szomszédossággal akarták egy kiszáradt kútban elpusztítani. Végül azonban megkegyelmeztek életének, de eladták rabszolgának. Egyiptomba tartó kereskedők húsz ezüstöt adtak érte. Ezek azután áruikkal együtt Józsefnek is túladtak. – A kegyetlen testvérek hazugsággal csapták be apjukat: megmutatták neki kedves fia kecskevértől nedves ruháját. Hadd higgye, hogy vadállat tépte szét Józsefet. – így kellett szenvednie Jákoknak azért, hogy fiatalkorában ő is becsapta apját és testvéreit.

Lássuk tovább József sorsát. Szerencsés ember volt. Életében minden rosszat jóra fordított az Isten. A rabszolgapiacról jó helyre került. A király főudvarmesterének – egyiptomi nyelven putifárnak hívták – lett a háziszolgája. Azaz, így csak kezdte. Az ügyes és becsületes fiatalember rövidesen személyzeti főnök lett. – Alig örülhetett jó állásának, megint bajba került. Most se a maga hibájából. A putifár felesége vetett rá szemet és szemérmertlenségre csábította. Ő azonban sokkal erkölcsösebb volt, minthogy ilyesmibe beleegyezzék. Az asszony ezért saját bűnét fogta Józsefnek. Még műbotrányt is rendezett. A férj – sajnos – a hazug asszonynak adott igazat és József megint fogoly lett. Ez alkalommal a fáraó börtönében. (Tudjuk, az egyiptomi királyt szólították fáraónak.) Halála napjáig itt maradhatott volna, mert még az is elfeledkezett róla,

akivel jót tett börtönében. – Az Isten azonban úgy irányította a sorsot, hogy József visszakapja szabadságát.

Az eseményeket a fáraó álmai indították el. Kővér tehenekről és tele kalászkokról, majd sovány tehenekről és üres kalászkokról álmodott. Hét volt mindegyikből. – A hivatalos álomfejtőket cserbenhagyta tudásuk, mikor az álmot meg kellett volna fejteniök. Így fordult a figyelem a börtönben élő József felé. Kiderült róla ugyanis, hogy jó álomfejtő. Isten segítségével most is szerencséje volt. A kővér állatokon és a telt kalászokon rendkívül bő aratást értett. Ezt a Nílus hét éven át ismétlődő áradása hozza majd, mely évenként háromszori aratást jelent. A hitvány tehenek és a kalászok viszont szárazságot és emiatt hét terméketlen esztendőt ígértek. – Az okos József azonnal jó tanáccsal is szolgált a fáraónak. Gazdasági miniszter kinevezését javasolta. Ennek a dolga legyen állami magtárak építtetése, a bő termés elraktározására. Az inség éveiben ugyanez a miniszter intézze az élelem adagolását. A fáraó erre a fontos hivatalra nem minisztert, hanem alkirályt jelölt ki. A legalkalmasabb: József személyében. József parancsa alá került mindenki, az egyetlen fáraó kivételével. – Az akkori fáraók nem vérbeli egyiptomiak, hanem erőszakos úton trónra került idegen fajta voltak. Ezért bízott meg az akkori király is a szintén idegen Józsefben.

Az Isten tehát felvitte a dolgát a mindig jó és becsületes fiúnak. Mindez azonban nemcsak egyedül az ő kedvéért történt. Istennek céljai voltak Józseffel. Az a feladat várt rá, hogy a választott népet, mely akkoriban csak egy népes família volt, megmentse az éhhaláltól. Ez meg azért volt fontos, mert ez a család fejlődött azzá a néppé, mely az igaz vallást őrizte a pogányok között. Ebből a népből született a Megváltó.

József szép karriert futott be. A húsz ezüstért eladott rabszolgafiúból egy hatalmas ország uralkodója lett. – Közületek is biztosan sokan szeretnék nagyra vinni. Ha nem is alkirályi, de doktori, főmérnöki, vagy igazgatói címet sokan odaírnának nevük mellé. Így van ez jól! Csináljatok ti is karriert. Ennek titka, mint Józsefnél, az Isten segítségén kívül a hit, becsületesség és az okosság legyen. Nem mások becsapására. – Nem biztos, hogy teljeseznek jövőt illető álmaitok. Azonban ha becsületes és okos felnőttek lesztek, az már igen nagy dolog. Sok karrierrel felér!

==> [Feladatlap](#)

19. Izrael Egyiptomban

Elég sok rosszat hallottunk már Jákob családjáról. Irigyek voltak, hazudoztak, gyűlölték egymást, bosszút álltak. Azt nem is említettük, hogy egyszer kiirtottak egy egész falut. Láttuk, Józseffel is milyen csúnyán bántak el. – Ma a megjavult testvéreket ismerjük meg. Komolyan megbánják bűneiket, készek a legnagyobb jóvátételre. Idáig a testvéri szeretet szégyenei, ezután a hősei lettek. Jó hallani, ha megjavulnak a rosszak.

A fáraó álma – ahogy József megfejtette – valóra vált. A bőtermő esztendőket aszályos évek követték. Egyiptomban József irányítása mellett zavartalan volt a közellátás. Viszont a szomszédos Kánaánban, Jákob földjén nem készültek fel az ínséges időkre.

A hírre, hogy Egyiptomban lehet gabonát venni, Izrael ide küldte a tíz fiút. A legkisebbet, József édesöccsét, Benjámint fogta csak otthon. József már várta őket. Előzőleg megparancsolta, hogy külföldre csak személyes engedélyével szabad kivinni gabonát. Ezért kerültek József elé a testvérek. Jól értette beszédüket, mégis tolmács által beszélt velük. Alázatos meghódolásuk ellenére kémkedéssel vádolta őket, mintha a határvidék felderítése lenne a feladatuk. A védekező testvérek előadták családjuk történetét. Szeretettel emlegették miattuk aggódozó idős apjukat, akinek már csak legkisebb fiában van öröme, mert másik öccsük, József – legalábbis ahogy ők gondolták – nincs többé. Nem kell csodálkoznunk, hogy az ilyen szavakat halló József nehezen tudta könnyeit titkolni. Mégis biztos akart lenni bátyjai megjavulásában. Egyiküket, Simeont, túszként Egyiptomban fogta. Csak úgy kaphatta vissza szabadságát, ha legközelebb a kis Benjámint is magukkal hozzák a többiek. Így kellett igazolniok beszédjüket.

A hazatért testvérek hiába vitték a tele zsákokat, hiába találta meg ki-ki zsákjában a gabona árát is (József ugyanis visszatétette), akaraton kívül megint szomorúságot okoztak apjuknak. Ő most már Simeont is sirathatta Józseffel együtt. Annak pedig a gondolatától is félt, hogy Benjámint is útnak engedje legközelebb. – Az éhség azonban nagy úr. Év múltával elfogyott az élelem, és a család megint csak Egyiptomból remélhetett segítséget. Ezt azonban, és Simeon szabadságát a kis Benjámin bemutatásához kötötte József. Nélküle nem is indultak. Ruben, a legidősebb testvér, saját két fiát adta biztosítékkul Jákobnak, hogy minden körülmények között hazahozzák a legkisebbet. Ezt azonban könnyebb volt megígérni, mint megvalósítani.

József barátságosan fogadta őket, hiszen becsületüket azzal bizonyították, hogy a múltkori gabona árát is hozták. Tisztelettel adták át apjuk ajándékát is. – József titokban boldog volt, mert kisöccsét megláthatta és szabad lett Simeon. De a legnagyobb próba csak ezután következett.

A gabonazsákok megtöltése során Benjámin zsákocskájába a vételáron kívül még József ezüst ivópohara is bekerült. Így indult hazafelé a mit sem sejtő tizenegy fiú. Nem jutottak messze, máris utolérték okét József rendőrei. A gonoszságot emlegették, mellyel a kapott jókért fizettek a testvérek. Azok meg ártatlanságuk tudatában könnyen ajánlották József hatalmába annak szabadságát és életét, akinek zsákjából megkerül az ivópohár. Amikor pedig éppen Benjámin volt ez, Isten büntetésének látták az esetet. Most bántotta őket igazán, amit Józseffel tettek.

A következőkre csak erős férfiak és a legjobb testvérek képesek. Benjámint egyedül nem engedték. Együtt mentek József elé. Mind a tizen ajánlkoztak túsznak, csak a legkisebb térhessen sértetlenül haza. Nem akarták, hogy apjukat a bánat vigye sírba. A testvérek nevében Juda beszélt. Ő mindenáron rabszolga akart maradni a kisfiú szabadsága fejében. – A testvérek viselkedése meggyőzte Józsefet. Elérkezett a nagy pillanat, mikor felfedte kilétét.

Ter 45,1-6

Ekkor József a körülötte állók előtt nem tudta tovább visszatartani magát. Rájuk kiáltott: „Menjetek ki mindnyájan!” Így senki sem volt nála, amikor József fölfedte magát testvérei

előtt. Olyan hangosan sírt, hogy az egyiptomiak mind hallották, és a híre eljutott a fáraó házába is. József így szólt testvéreihez: „József vagyok! Él-e még atyám?” De testvérei nem tudtak felelni neki, annyira meglepődtek, ahogy ráismertek. József így szólt hozzájuk: „Gyertek hát közelebb hozzám!” Mikor közelebb mentek, ezt mondta: „József vagyok! A testvéretek, akit eladtatok Egyiptomba. De most ne nyugtalankodjatok és ne tegyetek magatoknak szemrehányást amiatt, hogy eladtatok. Isten azért küldött előre engem, hogy megmentsem az életeteket. Már két éve pusztít az éhínség az országban, de még öt esztendő van hátra, hogy nem vetnek és nem aratnak.

A testvérek örömeiben osztozott a fáraó és az egész nép. Mivel az éhínség még tovább tartott, a fáraó azt kívánta, hogy Jákob egész családja költözzék Egyiptomba. Kocsikat is küldött értük.

Ilyen hírekkel tért haza a fiúk karavánja. Jákob nem akart hinni a fülének. A visszajuttatott vételár és a fáraó gazdag ajándékai végül is meggyőzték. De most már tartóztatni sem lehetett. Józsefhez indult, nehogy meghaljon mielőtt megláthatná.

A király egy jótermő vidéket adott új lakóhelyül az izraelitáknak. Jákob azonban nem feledte, hogy nem ez az igazi hazája népének. Kánaán földje az, amit Isten annyiszor megígért. Ebben a földben kívánt ő is megpihenni, apja Izsák és nagyapja Ábrahám mellett. – Halála előtt megáldotta fiait és megjövendölte sorsukat. A legszebb áldást József családja kapta. A legígéretebb jövendő Jüda családjára várt. Az ő utódai emelkednek királyi méltóságra és az ő leszármazottjuk lesz a Megváltó.

Azzal kezdtük, hogy a mai történetben minden jóra fordul. Így történt. Hibát, bűnt nem vétett senki. A szereplők közt József volt a legjobb, mert nagyon szerette apját és testvéreit. Nem szavakkal és csókjaival bizonyította ezt, hanem tetteikkel. Éhhaláltól mentette meg családját és megélhetést adott nekik. Különös gondja volt édesapjára. Nemcsak életében, de ünnepélyes temetéssel még a halál után is megadta neki a tiszteletet.

Tanulásgul jegyezzük meg, hogy a mi szeretetünknek is tettekben kell meglátszódnia. Munkánkkal is segítjük mieinket, áldozatot hozunk értük, és örülünk, ha adhatunk.

==> [Feladatlap](#)

20. A szolgaság földjén

Közmondásunk szerint a legkedvesebb vendég is teher három napnál tovább. Jákob népének vendégeskedését az egyiptomiak már emberöltőkben számolták. Ott töltött éveik száma közel kettőszáz volt. Ez az ország kezdetben olyan volt számukra, mint fiatal növénynek az üvegház. Kedvező körülmények között a családok erős nemzetté fejlődtek.

Történetünk idején az egykor kedves vendégeket már kellemetlen, sőt veszélyes betolakodóknak tartották. Az is nyugtalanította őket, hogy Izrael lakóhelye az északi határvidék. Háború esetén könnyen az ellenséghez pártolhatnak. – Egyiptomban elsősorban a zsidók túlnépesedése ellen védekeztek. Módszerük azonban népirtásnak számított. A határerődítmények és a piramisok építésénél erőltetett kényszermunkára fogták őket. Azt akarták, hogy a munkába pusztuljanak bele. Ezenkívül más eszközökkel is próbálkoztak. Akkoriban a kisbabák nem a kórházban, hanem odahaza születtek. A beteg anyukákat pedig szülésznők – madámok – ápolták. Ezeknek parancsolták, hogy pusztítsák el az izraeliták kisbabáit. A beteg anyukák úgysem tudják őket megvédeni. A szülésznők azonban nem hajtottak végre ilyen parancsot. Ezért maguknak az anyáknak írták elő, amennyiben kisfiúk születik, bele kell dobniok a Nílusba.

A választott nép és az igaz vallás egyaránt veszélybe jutott. Ezért az Isten szabadítót küldött népének. Mint egy kalandregény, olyan izgalmas ennek az embernek a története.

Egy kisbabát már a harmadik hónapja rejtegetnek. Hogy lenne szívük a Nílusba dobni?! De az a kegyetlen egyiptomi törvény! – Az anya kigondol valamit. Elkészíti a világ első mózes-kosarát és beleteszi a gyereket, a későbbi Mózeset. A víz ellen kátránnyal is bekeni a kosarat. Majd a folyó szélébe, ahol még nincs a víznek sodra, a nád közé teszi. Elbújtatva őt állít a közelbe, és Istennek ajánlja az ügyet. – Így kezdődött a nép megszabadítójának, Mózesnek története. Az események gyorsan fejlődnek. A parton sétáló királylány meghallja a kisbaba sírását. Megsajnálja, örökbe fogadja, és nevet ad neki. A gyerek anyja pedig úgy ügyeskedik, hogy őt alkalmazzák dajkának saját fia mellé.

A fáraó udvara tele volt tudósokkal. A cseperedő, éleseszű fiú jó kezekbe kerül. Megtanulja a számtant, az írást, a csillagászatot és a törvényhozást. Beletanul még a varázslók tudományába is. Tudása, műveltsége, ruházata, minden egyiptomi. Csak a szíve nem alakul át: elnyomott, szenvedő népéhez húzza.

Közéjük megy. Látja, hogyan szenvednek a magas norma miatt. Ha nagy nehezen teljesítik is a parancsot, és elkészül a kiszabott számú téglá, máris még többet kívánnak tőlük. Az ösztönző pedig nem az anyagi részesedés, sem a több fizetés, hanem az egyre sűrűsödő korbácsütés.

Mózes egyszer szemtanúja volt, hogy az egyiptomi munkafelügyelő éppen korbácsolta a dolgozókat. Hirtelen természetű és igen erős fiatalember volt, csapása egyből halálra sújtotta az egyiptomit. A temetés is gyorsan ment: Mózes pillanatok alatt a homokba rejtette. – Ezután két verekedő izraelitát akart kibékíteni. Nem sikerült. Inkább megfenyegették, hogy feljelentik a gyilkosság miatt. Ez kitudódott közben. Mózes ezért külföldre, a Sínai-félszigetre menekült, ahol pásztorkodás lett a mestersege. Ennek során hasznos ismeretekre tett szert. Megismerte a sivatagot és az oázisokat, végigjárta a forrásokhoz vezető utakat. Szóval, tájékozódni tudott a Vörös-tengertől keletre és északra fekvő vidéken. Mindezeknek később nagy hasznát vette. – Pásztorkodása alatt találkozott először az Istennel. Erről így olvasunk:

Kiv 3,1-8a

Mózes apósának, Jetrónak, Midián papjának a juhait őrizte. Egyszer messzire behajtott a juhokat a pusztába, és eljutott az Isten hegyéhez, a Hórebhez. Itt megjelent neki az Isten

angyala a tűz lángjában, egy égő csipkebokorban. Mikor odanézett, látta, hogy a bokor ég, de nem ég el. Így szólt magában: „Odamegyek és megnézem ezt a különös jelenséget, hadd lássam, miért nem ég el a csipkebokor.” Amikor az Úr látta, hogy vizsgálódva közeledik, az Isten megszólította a csipkebokorból: „Mózes, Mózes!” „Itt vagyok” – felelte. Erre így szólt: „Ne közelíts! Vedd le sarudat a lábadról, mert a hely, ahol állasz, szent föld.” Azután így folytatta: „Én vagyok az Isten, atyáid Istene: Ábrahám Istene, Izsák Istene, Jákob Istene.” Erre Mózes eltakarta arcát, mert félt Istenre tekinteni. Az Úr pedig így szólt: „Láttam Egyiptomban élő népem nyomorúságát és hallottam a munkafelügyelőkre vonatkozó panaszát; igen, ismerem szenvedését. Azért szálltam le, hogy kiszabadítsam az egyiptomiak hatalmából, és hogy kivezzem arról a földről egy szép, tágas országba, egy tejjel-mézzel folyó országba, a kánaániak, a hetiták, az amoriták, a periziták, a hivviták és a jebuziták területére.

Mózes csak nehezen szánta rá magát, hogy teljesítse a parancsot. Elsősorban azért, mert többet szeretett volna megtudni atyái Istenéről. Még az égő csipkebokor sem igazolta megfelelően azt a valakit, akinek ő tüstént engedelmeskedett. Az igazi nevét, vagyis a természetét kívánta megtudni. Szerinte a nép is csak ismert valakinek engedelmeskedik. A jelenés eleget tett Mózes kívánságának, és megmagyarázta, hogy kicsoda ő igazában. Ezt mondta: ÉN VAGYOK AZ, AKI VAN. Annyira lényege az öröktől tartó, saját erejéből való létezés, mint pl. egy testnek a kiterjedés. Nem olyan, mint az egyiptomi és babiloni istenek, akik születnek és meghalnak. A csipkebokorból szóló Isten maga a létezés. Minden más csak úgy lehet, ha Ő engedi.

Mózes ezután úgy gondolta, hogy kevés lesz, ha csak a küldője nevét tudja megmagyarázni. Jó lenne annak erejét is mind a népnek, mind a fáraónak bemutatni. Az Isten ezért valamiféle csodatevő tudományt adott neki. – De Mózes még harmadik nehézséggel is előállt. Ugyanis egy kissé dadogós volt. Most megijedt, hogy a küldetéssel járó izgalmak miatt még jobban megromlik a beszéde, és emiatt elvesz a tekintélye. Az Isten ekkor Áront, a bátyját rendelte kísérőjének. Ez pap volt és szépen beszélt. A munkát úgy kellett megosztaniok, hogy Mózes végzi a csodajeleket, Áron meg az előadó lesz. – A legközelebb kíséretükbe szegődünk mi is.

Az eddigiek alapján beszéljük meg, miért lett nagy ember Mózesből. Bizonyára azért, mert nehéz feladatot vállalt, nagy célt tűzött ki maga elé. A törpe-jelleműek viszont megijednek minden nehézségtől, és megfutnak minden komoly munkától. Aki csak a játéknak, meg a szórakozásnak akar élni, és kerüli a dolgok nehezebbik végét, az sohasem lesz igazán értékes ember. Nekünk emberebb emberekké kell lennünk!

==> [Feladatlap](#)

21. A legelső húsvét

Sok idő telt el Mózes menekülése óta. A fáraó és a főemberek, akik a gyilkosságról tudtak, már nem élhettek. Így a két testvér, Mózes és Áron elindult, hogy a küldetést teljesítse. – Az új fáraótól először csak háromnapos szabadságot kértek népüknek. Legyen végre idejük, hogy kiimádkozhassák magukat a közös áldozatokon. A sok munka miatt ugyanis sohasem telt erre. A fáraót feldühítette a kérés. „Túl jól megy soruk, azért gondolnak imádságra, meg áldozatra!” Tüstént kiadta a parancsot a norma megszigorítására. A jóakarát balul ütött ki. A nép helyzete romlásán zúgolódott és Mózesre hárította a felelősséget. Ő meg az Istennek panaszkodott, aki megerősítette ígéretét: nem hagyja el népét.

Mózes ismét az egyiptomi vezetők elé állt, és bemutatta Istentől kapott tudományát. Így igazolta, hogy a jó ügy szolgálatában jár. Első jele a földredobott pásztorbotja volt. Ez megelevenedett, tekergeti és sziszegett: kígyó lett belőle. – Csak néhány percig tartott az egyiptomiak csodálkozása: A fáraót kísérő varázslók botjaival is valami hasonló történt. Trükk volt ez, vagy szemfényvesztés, kígyóbüvölés, vagy a gonosz segítségével üzött rendkívüli jelenség? Ki tudná megmondani? Igaz, Mózes kígyója végül is felfalta a többi, de ez mit sem változtatott a fáraón. Nem adott szabadságot Isten népének.

Még izgalmasabb dolgok történtek ezután. A Nílus-parton találkozott a küldöttség a fáraóval és embereivel. Mózes botjának ütésétől olyan lett a víz, mint a vér. De a varázslóknak se kellett sok idő, ők is produkáltak hasonlót. – Következő ijesztésül békák lepték el a vidéket: hemzsegték utcákon és lakásokban. És ha volt még üres hely – képzeljük – oda meg a varázslóknak sikerült békákat csalogatniuk. Így ez a jel sem használt. Most egymás után következtek a természeti csapások. Szúnyogok és legyek tömege, dögvész az állatokon, ragályos betegség az embereken, jégeső és sáskajárás a terményen. – Végezetül háromnapos sötétség következett. Egész Egyiptom szenvedett. Kivétel csak az izraeliták voltak. Őket nem érték a csapások.

És a fáraó? A csapások idején már-már megtört, ezek múltával ismét megkeményedett a szíve. Kínozta, uzsorázta Isten népét. Minden áron ragaszkodott az ingyen munkaerőhöz. Valahogy így gondolkodott: „Volt az én országomban légy és szúnyog máskor is elég. Pusztítottak a járványok is. Áradás idején gyakran piros a Nílus. A szélkavarta homoktól sokszor elborult az ég, és lett éjszaka a nappalból. Na meg a varázslóink is elég tökéletesen utánozták Mózes tetteit.” – Röviden: az egyiptomiak nem akartak gondolkodni. Nem értették meg, hogy a súlyos bünt mindenképpen el kell hagyni, akár az Isten büntetésének tartunk egy eseményt, akár nem. – A kilenc büntetés semmit sem javított rajtuk.

Hátra volt még az utolsó, a tizedik csapás. Végül is ez hozta meg a szabadságot, amire nagyon jól fel kellett készülni. – Az Isten valamiféle fizetést akart adni népének a rengeteg ingyen munkáért. Az asszonyok és lányok mintha ünnepre készülnének, kölcsönkérték az egyiptomi nők ékszereit. Visszaadásukra nem kerülhetett sor. Náluk maradtak munkadíj fejében. – A másik előkészületet ugyancsak az Isten akarta. Egy vacsorát kellett elfogyasztaniuk. Így búcsúztak a rabságtól és ünnepelték szabadságuk első napjait. Isten úgy akarta, hogy népe örökre emlékezzék erre az éjszakára, és minden egyes évfordulón hasonló módon vacsorázzanak. – Mózes így közvetítette ezt a parancsot:

Kiv 12,3b-11

Hirdesd ki Izrael egész közösségének: a hónap tizedik napján mindenki szerezzen egy bárányt családonként, egy bárányt házanként. De ha a család kicsi egy bárányhoz, akkor a személyek számának megfelelően a szomszédos családdal együtt vegyen egyet. Aszerint számoljátok a meghívottakat, hogy ki-ki mennyit eszik. Az állat legyen hibátlan, hím és egyéves. Vehettek

bárányt vagy kecskét. Tartsátok a hónap tizennegyedik napjáig. Akkor Izrael közösségének egész gyülekezete a két este között vágja le. Vegyenek a véréből és kenjenek belőle annak a háznak a két ajtófélfájára és szemöldökfájára, amelyben elköltik. A húsát – tűzön megsütve – még akkor éjszaka egyék meg. Kovásztalan kenyérrel és keserű salátával fogyasszák el. Ne egyetek meg belőle semmit nyersen vagy vízben megfőzve, hanem csak tűzön sütve, a fejével, a lábával és belső részeivel együtt. Semmit ne tegyetek el belőle másnap reggelre. Ami másnapra megmarad, azt tűzön égessétek el. Így fogyasszátok: a derekatok felővezve, saru a lábatokon, bot a kezetekben. Sietve egyétek, mert ez az Úr átvonulása.

Nem volt tehát idő a késlekedésre. Mindennek menetrendszerű pontossággal kellett történnie. Sietségből az asszonyok nem kelesztettek tésztát, hanem kovásztalan kenyeret sütöttek. A bárányt sem a szokásosan készítették el: egészben sütötték meg. Vándorbot a kezükben: bármely pillanatban indulhatnak.

A tizedik csapás éjszakája igen mozgalmas volt Isten népének és felette keserves az egyiptomiaknak. Isten akaratából minden családban meghalt, aki a legkedvesebb, az elsőszülött gyermek. Nem volt kivétel sem a fáraó, sem a börtönben szülő rabnő első gyermeke. Csak ott volt a kegyelem, ahol a bárányvértől piroslottak az ajtófélfák: az izraelitáknál. – Ezen az éjen érkezett a szabadság. A fáraó maga könyörgött Mózesnek, hogy költözzenek, de minél gyorsabban, és vigyék mijük csak van.

Elindultak. Maga Isten vállalta vezetésüket. Nappal egy különleges felhő, éjszaka pedig égi tűz húzott előttük. Érezték, velük van Istenük. Örömük azonban rövidesen aggódásra változott. A fáraó megbánta engedékenységét, és seregével elindult, hogy visszakeresse őket. Emberi okoskodás szerint nem volt menekülés.

Kétségbeesésükben már azt is megbánták, hogy szabadok lettek. Egyiptomban legalább megmaradt volna az életük. – Ekkor, az utolsó pillanatban érkezett a segítség. A Biblia úgy írja, hogy a felhő a két sereg közé húzódott. Az üldözők éjszakáját még sötétebbé, a menekülőkét pedig világossá tette. Mózes imájára – melyet a tenger felé mutató vesszeje is jelképezett – csodát tett az Isten. Szárító szél ostromolta a vizet, egyre jobban szárította, míg a meder alkalmassá vált a sereg átvonulására. – Hajnalodott, amikor a zsidók vonulása megkezdődött. Utánuk nyomban a fáraó serege. Alig, hogy az üldözöttek elhagyták a medret, Isten akaratából összecsaptak a vizek és elborították az üldözőket. A pusztulás teljes volt. Így állt ki népe mellett az Isten.

==> [Feladatlap](#)

22. A Szentírás csodáiról

Amíg a teremtés könyvét olvastuk, és a pátriárák korával ismerkedtünk, alig történt olyan rendkívüli esemény, melyet a Biblia csodának tartott. Bár legendászerűen, de minden a maga útján ment. Az izraeliták történetében azonban egyik csoda a másikat éri. A múltkori tanításban is volt vagy tucatra való: a tíz csapás, a népet vezető felhő, az imádságra szétnyíló tenger. – Biztosan rendkívüli események voltak ezek? Ilyen „nagyban” művelte volna Isten népe érdekében a csodákat?

Tudjuk, a Szentírás nem a mai értelemben vett történelemkönyv. Leírásai sem helyszíni közvetítések a régmúlt eseményekről. A Biblia hittankönyv. Inkább vallásunk igazságait kell benne keresnünk, mint történelmet. Így vall saját magáról: „Az Istentől sugalmazott írás hasznos a tanításra, az intésre, a feddésre, az igazságban való oktatásra, hogy az Isten embere tökéletes és minden jócselekedetre kész legyen.” (2Tim 16-17). Az a célja, hogy a keresztény életre neveljen. Megvannak ehhez az eszközei is. Ilyenek pl. az irodalmi formák, vagy műfajok. Azt a műfajt választja, amelyik a leginkább célravezető. Néha a történelemszerű leírás, máskor egy vers költői túlzásai, esetleg egy csodás esemény közlése a megfelelő irodalmi forma. Előfordulhat, hogy egy esemény, mely történelmi csodaként hangzik, a képzelet műve. Arra szolgál, hogy megértessen velünk valamilyen vallási tanítást.

Hitünk egyáltalán nem követeli, hogy csodának tartsuk a Szentírásnak minden egyes rendkívüli tudósítását. Nem is azért mondjuk, vagy olvassuk el a csodás eseményeket, hogy egyikünk higgye, másikunk kételkedjék. Hittani igazságokat keresünk mögöttük.

A régiek felfogása szerint Isten úgy irányította a világ sorát, és benne népe történetét, hogy sok mindent „saját kezűleg” intézett el. Kedvükért állandó készültségben volt, cselekedett, ha jónak látta. Villámjával lesújtott egy emberre, szétvert egész hadsereget, üzenetét saját kezével írta le, stb. – Manapság másként is gondolhatjuk az Isten gondviselését. Megértése kedvéért egy automata gépsorról vegyük a hasonlatot. A vezérlő asztalnál betáplálnak egy utasítást. Erre a gépek legkülönbözőbb és legösszetettebb műveleteket végeznek. A műveletek végén készen áll a kívánt készítmény. – A nagy világgépezet vezérlő asztalánál is megszületik egy terv, kifejezésre jut egy akarat. És működni kezd a gépsor: emberek okossága, vagy oktalansága, jósága, vagy bűne a fizika és kémia törvényei, számunkra ismert és ismeretlen erők. Az eredmény pedig sokak szemében csodálatos, másokéban mindennapi. Közülük egyet-kettőt beírtak a Szentírásba és a hívő emberek elgondolkodnak: mit akart ezzel üzenni az Isten?

Nézzük ilyen szempontból a múltkor említett tengeri átkelés „csodáját”. Egy szóval sem állíthatjuk, hogy a siker nem Mózesnek rendkívül ügyes vezetési taktikájában rejlett. Jól ismerte Egyiptom és a Sínai-félsziget útjait. Nem is a rendes karaván úton indult, melyen azonnal elérték volna őket. Északnak tartva, a határerődítmények őrségével gyűlik meg a bajuk. A délről megközelített Vörös-tenger pedig széles és mély lett volna számukra. Észak-kelet a helyes irány, itt a keskeny és sekély tenger véget nem érő sástavakon folytatódik. Gondviselészerű lehetett a jó irányú forró, sivatagi szél, mely úgy-ahogy járhatóvá szárította a medret. A két oldalról falszerűen merevedő víztömeg viszont inkább költői leírás, mint szószerinti igazság lehet. A költők már akkoriban is ismertek voltak túlzásaikról. – Az üldöző sereg könnyen lehetett saját vesztének okozója. A lovasság és a nehéz harci szekerek súlyától meglazított tengerfenék aligha lehetett szilárd út a gyalogság számára.

Az elmondottak alapján: nem kell ott csodát látnunk, ahol enélkül is kielégítő magyarázatot találunk valamilyen eseményre. De akárhogy vélekedünk pl. a tengeri átkelésről, a Biblia betűi mögött biztos igazságot találunk. Isten segíti azokat, akik benne bíznak.

Kísérjük még egy darabig a tengeren átjutott népet.

Az idegen földön is védte, vezette őket az Isten. Szükség esetén élelmezésükről is gondoskodott. A Szentírás ezt a segítséget is csodaként könyveli el. – Előre bocsájtjuk, hogy akkoriban a Sínai-félsziget nem volt annyira terméketlen, mint manapság. Nomád pásztornépek laktak, tehát kellett legyen legelő és víz. Mózes népének szintén voltak állatai, ezek élelemmel szolgáltak. Lehetőségük nyílt cserekereskedelemre és vásárlásra is. Ezek ellenére gyakran adódtak élelmezési zavarok.

Azonban az önmegtagadás, a böjtölés, meg a türelem nem voltak erényeik. Ha valamiben szűken voltak, máris zúgolódni kezdtek. Mózes, Áron, vagy az Isten ellen. Visszasírták Egyiptomot, az ottani húsfazekakat, a kenyeret, meg a hagymát.

Vonulásuk során egy ihatatlan, keserűvíz-forráshoz értek. Máris kész volt a lázadás. De Mózesnek sikerült a vizet ihatóvá tennie.

Amikor ennivaló híjával voltak, az Isten így gondoskodott róluk:

Kiv 16,12b-20

Közöld velük: ma este húst fogtok enni, és holnap reggel jóllakhattok kenyérrel. Erről fogjátok megismerni, hogy én, az Úr vagyok a ti Istenetek.” Valóban, estére fűrjcsapat jelent meg, és ellepte a tábort. Reggel pedig harmatozó felhő volt a tábor körül. Amikor a harmatozó felhő felszállt, a puszta talaján valami finom szemcsés dolog volt, olyan, mint a dér a földön. Izrael fiai észrevették és kérdezték egymást: mi ez? Nem tudták ugyanis, hogy mi az. Mózes így szólt hozzájuk: „Ez az a kenyér, amelyet az Úr ad nektek enni. Az Úr parancsa a következő: mindenki szedjen belőle szükségletének megfelelően, fejenként egy omert számítva, a családtagok száma szerint. Mindenki csak a sátrában lakó személyek számára hozzon belőle.” Izrael fiai így tettek és gyűjtöttek, az egyik többet, a másik kevesebbet. De amikor omerrel megmérték, aki sokat gyűjtött, annak nem volt fölöslege, aki keveset, annak nem volt hiánya. Mindenki szükségletének megfelelően gyűjtött. Mózes még ezt mondta: „Senki ne tegyen el belőle másnap reggelre.” De nem hallgattak Mózesre, és egyesek mégis eltették másnapra. Ez azonban tele lett féreggel és bűzlött, ezért Mózes megharagudott rájuk.

A hússzerzés aligha volt csoda. A nálunk is ismert fűrjek hosszú, szinte halálra fárasztó vándorútján ma is pihenő a Sínai-félsziget. Különbösebb ügyesség sem kellett, hogy egy főzetre valót összeszedjenek belőlük.

A mannakérdésre sokkal nehezebb a magyarázat. De talán nem is szükséges. Elég és teljesen biztos magyarázat Isten gondviselő szeretete övéi iránt.

==> [Feladatlap](#)

23. A szövetség és a törvény

Harmadik hónapja volt már úton Isten népe, amikor a félsziget déli részéhez érkezett. Itt emelkedik a hegy, melyről az egész terület a nevét kapta: a Sínai. Nagy események színhelye lett ez a vidék. Az Isten itt és most akarta kiterjeszteni szövetségét az Egyiptomban néppé fejlődött egykori ősatyák, Ábrahám, Izsák és Jákob utódaira.

A szerződés ma is ünnepélyes és nagy dolog. Sokkalta nagyobb volt azonban a régiek szemében. Igazi testvérekké, elválaszthatatlan barátokká tette azokat, akik szövetkeztek. Ilyen viszonyt akart Isten az izraelitákkal. Miért éppen őket érte ez a kitüntetés? Biztosan nem azért, mert rászolgáltak. Minden kiválasztás és hívás az Isten titka.

A szövetségnek Mózes volt a közvetítője. Kérdésére a nép egy szívvel-lélekkel vállalta a szövetséget. Háromnapos lelkigyakorlat, ima és bűnbánat előzte meg a kötést. Tiszta szívvel kellett Isten elé állniok.

Istent nem látja szemünk, fülünk se hallja hangját. Most mégis úgy akarta, hogy népe érezze, milyen nagy és hatalmas szövetségük. Megjelenésekor dörgött és villámlott, tűzben és füstben állt a hegy, akárcsak a vulkán kitörés idején. A nép úgy érezte, mintha harsonák is szólnának a magasból.

Mózes erre a félelmetes hangra ment fel. Itt tanulta meg a szövetség törvényét, a Tízparancsolatot. Mindannyian jól ismerjük ezt. De csak megrövidített, iskolás változatában. Hallgassuk meg szorul szóra:

Kiv 20,2-17

„Én vagyok az Úr, a te Istened, én hoztalak ki Egyiptom földjéről, a szolgaság házából. Senki mást ne tekints Istennek, csak engem. Ne csinálj magadnak faragott képet vagy hasonmást arról, ami fent van az égben, vagy lent a földön, vagy a vizekben a föld alatt. Ne borulj le ilyen képek előtt és ne tiszteld őket, mert én, az Úr, a te Istened féltékeny Isten vagyok. Azoknak a vétkét, akik gyűlölnék engem, megtorlom fiaikon, unokáikon és dédunokáikon. De ezredizig irgalmasságot gyakorlok azokkal, akik szeretnek és megtartják parancsaimat. Uradnak, Istenednek a nevét ne vedd hiába, mert az Úr nem hagyja büntetlenül azt, aki a nevét hiába veszi. Gondolj a szombatra és szenteld meg. Hat napig dolgozzál és végezd minden munkádat. A hetedik nap azonban az Úrnak, a te Istenednek a pihenő napja, ezért semmiféle munkát nem szabad végezned, sem neked, sem fiadnak, sem lányodnak, sem szolgádnak, sem szolgálólányodnak, sem állatodnak, sem a kapuidon belül tartózkodó idegennek. Az Úr ugyanis hat nap alatt teremtette az eget és a földet, a tengert és mindent, ami bennük van; a hetedik napon azonban megpihent. Az Úr a hetedik napot megáldotta és megszentelte. Tiszteld apádat és anyádat, hogy sokáig élj azon a földön, amelyet az Úr, a te Istened ad neked. Ne ölj. Ne törj házasságot. Ne lopj. Ne tégy hamis tanúságot embertársad ellen. Ne kívánd el embertársad házát, ne kívánd el embertársad feleségét, sem szolgáját, sem szolgálólányát, sem szarvasmarháját, sem szamarát, sem más egyebet, ami az övé.”

Mózes lejött és tovább adta a parancsot. A törvénykönyvből felolvasta a törvényt és a többi utasítást. A nép mindent szíves-örömmel tett magáévá és vállalt. Most már megpecsételhették a szövetséget. A táborban tizenkét oltárt emeltek, törzsenként egyet. Ünnepélyes áldozat kezdődött. Mózes a bemutatott állatok vérének egy részével az oltárokat szentelte fel. Másikkal a népet. Közben mondta: „Ez annak a szövetségnek vére, melyet Isten köt veletek.” Ez volt az Ószövetség kötése és megpecsételése.

Isten a törvényeken kívül még egy maradandó emléket akart a szövetségnek. Ennek átvételére a hegyre hívta Mózes. – Fenntartózkodása idején szomorú esemény színhelye lett a

tábor. Talán érthető is, hogy az emberek szerették volna, ha valami módon köztük lenne az Isten. Egyiptomban láttak ilyesmit. Egyes különleges bikákról – mivel a bika igen erős állat – azt hitték, hogy az az Isten. Ezért szerették volna a zsidók is valamilyen formában látni Szövetségüket. Áron volt Mózes helyettese, tőle kívánták kérésük teljesítését. A nők aranyékszereiből azután elkészült a bika formájú bálvány. Tudatlanságukban eléje borultak, még áldozatokkal is megtisztelték.

Az Isten azonban semmiképpen sem akarta, hogy bálványimádó legyen a nép. A Tízparancs is ezért tiltja, hogy bármi formában ábrázolják Istent. Különben elfelednék, lélek Ő, és egyetlen Valaki és a kitalált istenekkel együtt imádnák. Mózes jól megértette ezt.

A hegyről lejövvő Mózes még tettenérte őket a bálványozáson. Hirtelenharagú ember lévén, a szövetség emlékére készült és a Tízparancsot megörökítő kőtáblákat földhöz vágta, a bálványt összetörte. Anyagát porrá zúzta, vízzel keverte és megitta az emberekkel. Érezzék csak: milyen semmi az ilyen Isten! Áron is megkapta a magáét. Végül szavazást rendelt el: kik választják Istent, és kik a bálványt. Ez utóbbiakat megölette hűséges embereivel. Ilyenfajta öldöklések elég gyakoriak a Bibliában. Egyszer majd ezekről is beszélünk.

Mózes ezután újból felment a Sínaira, új kőtáblákat készített. Ismét megkötötték a szövetséget, amit bálványimádással megszegett a nép. Gondoskodás történt a kőtáblák megőrzési módjáról is. Sokat beszéltünk Mózesről, lelki tulajdonságairól. Milyen lehetett a megjelenése? Talán olyan, amilyennek a világ egyik leghíresebb szobra, Michelangelo műve ábrázolja. A művész azt a pillanatot örökíti meg, amikor az Isten embere, kezében a kőtáblákkal, a hegyről lejövet megpillantja az aranyborjúnak hódoló népet. Tekintete, de egész teste is csupa erő és indulat. Szinte érezzük: itt nagy valami van készülöben... A művész szarvat is faragott Mózes fejére. Miért? – Az ősrégi szentírás szövegében egyes szavakat, amik azonban eltérő jelentésűek, hasonlóan írtak. A későbbi fordítók nem mindig értették helyesen ezeket. Ez történt a „szarv” és a „ragyogás” szavakkal is. Már tudjuk, hogy nem szarva volt Mózesnek, hanem ragyogás ült tekintetében, mert az Isten közelében volt.

A két kőtáblát elég gyakran ábrázolják a templomi művészetben. Tudnunk kell, hogy eredetileg nem a számokat írták rájuk egytől tízig, hanem magát a törvény szövegét. Rájuk fért, mert elég nagyok voltak. A mai ábrázolások római számainak inkább csak emlékeztetés a szerepük.

Gyakran halljuk, hogy egyik, vagy másik országban új törvénykönyvet készítenek, vagy módosítják a régebbit. – A törvényeknek igen fontos szerepük van az életben. Nélkülük lehetetlen emberi módon élni. Azok a jó törvények és azok hoznak boldogságot az emberiség életére, melyek az ősrégi Tízparancsolatot alkalmazzák modern életünk körülményeihez. Az ilyeneket azután mint Isten parancsait kell megtartanunk.

==> [Feladatlap](#)

24. A választott nép istentisztelete I.

Ma és következő alkalommal, mintha kiránduláson lennénk, látogassunk el az izraeliták vallási közösségébe. A Biblia közlései segítenek abban, hogy több mint 2500 év és néhány ezer kilométer távolságot legyőzve kiismerjük közöttük magunkat. Említettük, hogy a Tízparancsolaton kívül egyéb törvényeket is kapott a választott nép. Szabályozták mindennapi életét, igazságszolgáltatását, és igen részletesen az istentiszteletét. Példaként hallgassuk meg, hogyan intézkedik a Biblia a szent hely elkészítéséhez szükséges anyagok összegyűjtéséről:

Kiv 25,1-9a

Az Úr így szólt Mózeshez: „Parancsolt meg Izrael fiainak, hogy gyűjtsenek adományokat. Mindenkitől fogadjátok el, aki önként adja. Ilyen dolgokat fogadhattok el: aranyat, ezüstöt, rezet, kék és vörös bíbort, karmazsint, lenvásznat, kecskeszőrt, vörösre festett báránybőrt, finom bőrt, akácfát, olajat a lámpákba, fűszereket a kenethez, finom illatszereket, karneolkövet és más drágaköveket az efod és a melltáska díszítésére. Készíts nekem szentélyt, hogy közöttük lakjam. Annak a hajléknak a mintájára, és azoknak a felszereléseknek a mintájára készítsd el, amelyeket mutatok neked.

Bőven összegyűlt minden. A művészek és mesterek kitettek magukért. Elkészült a szentsátor, és várja látogatóit. – Kirándulásunk idején ősz van. Nagy ünnepek zajlottak már le idáig is. A tavaszi hónapban volt húsvét, az Egyiptomból történt kivonulás és szabadság ünnepe. Elmúlt már a húsvétot ötvenedik napon követő pünkösd is. A Tízparancs kihirdetésére emlékeztek, és az aratást köszönték meg ekkor. A gyümölcstermésért, meg az olajért hálálkodtak a kora őszi sátoros ünnepen. Virágkoszorúk, pálma- és gyümölcsfaágak adták a díszítést ehhez a hét napig tartó ünnephez. – Sokkal komorabb a késő ősz nagy ünnepe, a hosszúnap, vagy engesztelő nap. Erre érkezünk mi is.

A táborban semmi munka. Még csak nem is főznek. Kialudtak a házitűzhelyek. Étkezés sem lesz ma, csak ha feljő az esthajnal csillag. Igaz, bármely szombaton jönnénk, ugyanaz a teljes ünnepi csend és nyugalom fogadna, mert már pénteken elkészítik a szombati ételt. – A tábor közepén vagyunk. Ez a helye az istentiszteletnek. Nem téglá és kőépület, hanem gyapjúból szőtt színes ponyvakkal körülvett udvar. Hossza ötven, széle huszonöt méter. Állandó jellegű építményt nem emelhettek, mert még a vándorlás éveit élték és a szentsátort is vinniök kellett. – A templomkapu egy széthúzható, díszes függöny. Lépjünk be rajta.

Mozgalmas kép, színes látnivaló tárul elénk. A színteret előbb, aztán az eseményeket! Kissé emelt helyen egy szokatlanul nagy négyszögletes oltár. Rézlemez borítja és tűz lángol rajta. Négy sarkán ugyancsak rézből négy szarv. Sokan köszönhetik éltüket ezeknek a szarvaknak. Törvény ugyanis, hogy ha valaki önhibáján kívül esett gyilkosságba, áldozatának rokonsága, csak az oltárig üldözhetette. Ha sikerült megfogni az oltár szarvát, megmenekült.

Reggeli áldozat ideje van. Áron főpap vezeti a szertartást. Ő Jákob harmadik fiának, Lévinek leszármazottja. Mózes Isten parancsára szentelte pappá. Mikor a törzsek azon vitatkoztak, hogy melyik adja a főpapot, 12 vesszőt tettek a szövetség ládája mellé. Isten Áront igazolta, mert a Lévi-törzs vesszeje virágzott ki.

Mózes, Áron fiait papokká szenteli. A törzs többi férfi tagját levitáknak hívják. Segítenek az áldozatnál, vezetik az éneket és imát. Isten azért tüntette ki ezt a törzset, mert az aranyborjú-lázadáskor ők álltak elsőként Mózes mellé. A főpap hosszú, fehér gyolcsruhája felett térdig érő bíborköntöst visel, szélén aranycsengők. A köntös felett egy mellet és vállat fedő ruhát visel. Ennek két részét a vállakon két hatalmas drágakő kapcsolja össze. A ruhát efódnak hívják. Az efód mellrészén egy különleges, tizenkét drágakővel díszített táská van. Ennek tudakozó a neve.

Két dobókockát rejt. Az egész népet érintő döntések ügyében ezek segítségével tudta meg a főpap Isten akaratát. Áron fején főpapi süveg. Arany táblácska fénylik rajta ezzel a felirattal: Isten szentje. A papok és a leviták is ünnepi ruhát viselnek.

A hosszúnapi istentisztelet áldozatbemutatással kezdődik. Ehhez egy bárányt vezetnek elő. Vezetője az állat fejére teszi kezét, majd megöli. A kiömlő vért aranycsésze fogja fel, melyet az oltárra öntenek. Majd a bárány kerül az oltár tűzére, ahol teljesen elég. Megsemmisülése azt fejezi ki, hogy bemutatói kicsinyek, szinte semmik, az Istenhez képest. Meghódolva kell őt imádniok. – Lisztet, olajat és bort is adnak a főpap kezéhez. Az első kettőt elégetéssel áldozzák fel, a harmadikat az oltárra öntik. Ezzel ér véget a reggeli áldozat.

Később egy imádó áldozattal bűneik bocsánatát kérik. A főpap előbb a saját és a papok bűneiért áldoz. Ajándékuk egy fiatal bikaborjú, meg egy kos. A bika teste az egészen elégő áldozatok oltárán hamvad el. Ekkor az állat hamvaival, meg előzőleg felfogott vérével és az arany tömjénezővel megindul a főpap és a papok körmenete a szentsátor felé. A nép ide nem léphet, csak szemmel kísérheti őket. A körmenet a rézből öntött vízmedence mellett halad. Itt végezték az áldozatok megkezdése előtt vallási tisztálkodásukat a papok. Lelkük bánatával és az előírt szertartással akartak méltók lenni a szent áldozatokhoz.

Vegyük szemügyre a szentsátort. Tizenöt méternyi oldalát és ötméteres hátsórészét ezüst alapra helyezett akácfa-deszkák alkotják. Elülről függöny zárja el. Tetején négyszeres takaró biztosítja igen értékes tárgyainak védelmét. Maga a szentsátor is egy másik, igen szépen hímzett belső függönnyel oszlik két részre. Belépéskor az elsőbe, a szentélybe jut a papság. A szentély látványosságait legközelebb nézzük végig.

Nem voltunk az eddigiek során túlzottan részletezők? A Biblia leírását szinte meg sem közelítettük. Az Istennek – úgy látszik – nagy gondja volt házára és tiszteletére. Köztünk levő otthona, templomunk, sem közömbös számára. Szereti a rendet és szépséget. Ennek mi viseljük gondjait, Isten háza a mi otthonunk is.

==> [Feladatlap](#)

25. A választott nép istentisztelete II.

Hallgassunk meg egy éneket azok örömről, akik az ószövetség istentiszteletén résztvehettek:

Zsolt 83

Mily kedves a te hajlékod, Seregek Ura! Lelkem vágyakozva eped az Úr udvaraiba; lelkem és testem sóvárog az élő Isten után. A veréb is otthont talál magának, s a fecske fészket, hogy kicsinyeit oda rejthesse, oltáraidnál, Seregek Ura, Istenem és királyom! Boldogok, akik házában laknak, téged örökké magasztalnak. Boldog az ember, akinek ereje benned gyökerezik, s akinek szíve zarándokútra készül. Ha végigvonul a Baka-völgyön át, az a források völgyévé változik, a korai eső áldás bőségébe öltözteti. Egyre magasabbra emelkednek, a Sionon Isten jelenik meg nekik. Seregek Ura, hallgasd meg imámat, Jákob Istene, fordítsd felém füled irgalmasan! Isten védőpajzsunk, tekints le, lásd meg fölkentéd arcát! Jobb egy nap a te csarnokaidban, mint ezer nap tetőled távol. Inkább álljak az Isten háza küszöbén, mint hogy lakjam a bűnösök hajlékában. Mivel Isten a nap és a pajzs, ő dicsőséget ad és kegyelmet. Nem tagad meg semmi jót azoktól, akik tiszta szívvel élnek, Seregek Ura, boldog, aki benned bíz!

Gondolatban mi is itt állunk, a szentsátor első részében, a szentélyben. Mellettünk balról a hatalmas hétágú gyertyatartó, vagy akkori nevén, a mécses. Igen nagy az értéke: kb. hatvan kilogramm színarany! Három tányérkájában állandóan nemes olaj ég, a teljes fényt majd éjszakára gyújtják meg. A mécses mellett oltár. Kisebb a kintinél, de ezt és szarvait is aranylemezzel borították. Ha itt lesz az ideje, a másik oltárról parazsat hoznak, és drága, illatos füstölőszereket szórnak rá. Ez az illatáldozat oltára.

Nem áll meg a papok menete a szentély harmadik berendezése, a kenyerek asztala előtt sem. Itt csak szombatonként van szertartás, amikor a papok a tizenkét törzs ajándékát, az ugyanennyi friss kenyeret hozzák, és elviszik a régieket. Szent kenyerek ezek, csak a papok ehetnek belőlük.

A papok menete most ismét függönyhöz ér. Ez zárja el a szentsátor másik részét, a szentek-szentjét. Mindenki számára és mindig tilos ide a belépés. Kivétel a mai, az engesztelés napja: ma a főpap beléphet. Ennek a helynek nagy kincse a szövetség ládája, másik nevén a frigyszekrény. (A régies „frigy” szó szövetséget, szerződést jelent.) Lényegében kívülről és belülről aranylemezekkel bevont akácfa-láda. Fedelének – a neve kegyelem tábla – külön tisztelet jár. A Szentírás szerint innét hallotta Mózes az Úr hangját és efelett volt látható a felhő, – Isten ottlétének jele. A ládát két térdelő angyalszobor díszítette. Ezért nevezték az Istent a kerubok (azaz angyalok) felett trónoló Úrnak. A ládában további értékes kincsek: a Tízparancs táblái, tányérnyi manna, mint Isten jóságának emléke, végül Áron kivirágzott vesszeje. Említettük már a törvénykönyvet, mit Isten sugallatára írt Mózes. Ennek a láda mellett volt állandó helye.

Mekkora meghatódottság vehetett erőt a belépő főpapon, az Isten közelében! Az áldozati állat vérével meghinti a szövetség ládáját, mintegy emlékezteti Istent a szövetségre, majd a ládára teszi az arany tömjénzőt.

A hosszúnapi szertartásai között most ismét áldozatbemutató következik. A papság és a nép bűneiért áldoznak. A nép ajándéka két kecske és egy bárány, amihez a papok még egyet adnak. A bárányokból és az egyik kecskéből egészen eléggő áldozat lett. A megmaradt kecskebakra más sors vár. A főpap kezét teszi fölé és ráolvassa az emberek bűneit. Ma úgy mondanók, hogy meggyónik az emberek nevében. Majd a táboron kívülre, a sivatagba kísérik az állatot és itt elpusztul. Így reméli a nép, hogy vele együtt bűnei is megsemmisülnek.

Az alkony közeledtével az esti áldozat ideje érkezik el. Ez egyébként mindennapi kötelező áldozat volt.

Az esthajnalcsillag feltünése jelentette az engesztelő nap végét. Akkoriban ugyanis nem éjféltől éjfélig, hanem alkonyattól alkonyatig tartott egy nap. – Tanulmányutunk ezzel véget ért, de még távolról sem ismertük meg az izraeliták vallási életét.

A szent helyre nemcsak bűnbánatra, hanem hálaadásra és könyörgésre is jött a nép. Ilyenkor ajándékokat is hoztak. A tehetősek állatot, a szegények kis olajat vagy gerlét. Az áldozatból azok is részesedtek, akik felajánlották. Így lettek Isten vendégei, aki a házigazda szeretete jeléül asztalt terít nekik, lakomára várja őket. Ez az áldozatok után megtartott szent étkezésen valósult meg. (Szentmise áldozatunk fontos részének, az áldozásnak is ugyanez az alapgondolata: a mennyei Atya terít nekünk asztalt. Rajta a felajánlott legértékesebb áldozat: Krisztus.)

A választott nép vallási életének igen fontos előírása a szombat törvénye. Szombat a heti munkaszünet, az istentisztelet, az ima és a templomi hittantanítás napja volt. A munkaszünet oly szigorú volt, hogy halállal bünhődött, aki dolgozott ezen a napon. – Minden hetedik esztendő szombatévnek neveztek. Ez évben nem művelték meg a földeket, ami magától termett, az a szegényeké volt. Ugyancsak szociális gondoskodás érződik az ötven évenként ismétlődő ún. jubileumi év törvényeiből is. A földművelés szintén szünetelt. Ha valaki szegénysége miatt rabszolga sorsra jutott, ez évben vissza kellett adni szabadságát. A szegénység miatt eladott föld szintén visszakerült eredeti tulajdonosához. Így gondoskodott Isten, hogy egyeseknél ne halmozódjék fel a földbirtok, és ne alakulhasson ki a rabszolgaság.

Törvény szabályozza az étkezést is. Például tilos a sertéshús fogyasztása, egészségügyi és vallási okból. Meleg égővön könnyen juthatnak a sertésből az emberbe bizonyos betegségek. Vallási ok pedig az, hogy a sertés a pogányok áldozati állata volt, szent étkezéskor ették. Isten nem akarta, hogy népe hozzájuk hasonlítson.

Érdekeselek az ún. szertartásos tisztaság könyvei is. A mindennapi élet során lelkileg megfertőzötté lehetett valaki, anélkül, hogy bűnbe esett volna. Így, aki halottat érintett, kiütést kapott, vagy az édesanya gyermeke születése után. Az ilyenek nem vehettek részt az istentiszteleten. Csak akkor mehettek a vallási közösségbe ismét, ha áldozatbemutató, imák és vallásos mosakodás által megtisztultak. Ezen törvények célja volt kihangsúlyozni mennyire fontos a lelki tisztaság az istentisztelet részeseinek. – Időnként, pl. Jézus korában, a szertartásos tisztaságot fontosabbnak tartották a szív tisztaságánál. Jézus keményen elítélte ezt a felfogást.

==> [Feladatlap](#)

26. Láadások és bűnhődések

A tengeri átkeléstől az új haza kapujáig, Jerikó városáig, alig néhány hét lett volna az út. Isten azonban jóval hosszabb menetidőt: negyven évet szabott meg népe számára. A láadás mindenegybes napjáért egy sivatagi esztendő járt. De valami jó is volt ebben. Hosszú idő kellett ugyanis, hogy vallásukat és törvényeiket megtanulják és erős néppé váljanak. Ez a honfoglalás feltétele volt. De addig fontos események történtek életükben.

A negyvenből még csak egy év telt el, amikor Sínaitól északi irányban, az új haza felé megindultak. Mózes tizenkét hírszerzőt, kémeket küldött előre, hogy Kánaán földjéről és lakóiról értesüléseket szerezzenek. – Ami földjét illeti – és ezt a visszatéréskor bemutatott termény-mintákkal is igazolták – tényleg remek ország volt. Képzeljük el: két ember cipelt egy szőlőfürtöt. A lakosság harciasságáról azonban a legtöbb kém így beszélt: „Az emberek mindmegannyi óriások, a városok bevehetetlen erődök.” Ez viszont rosszakaratú túlzás. A hazug kémek szándéka volt lázadást szítani Mózes és a vezetőség ellen. Sajnos, hittek nekik. Eleinte elvétve és csendben, majd egyre határozottabban bontakozott ki a láadás. „Bárcsak haltunk volna meg Egyiptomban, vagy akár itt a sivatagban... Az országban, mit az Isten ígér, úgylis csak kard vár ránk... Az asszonyokra, meg a gyerekekre pedig rabszolgaság... Új vezért akarunk, aki visszavezet Egyiptomba.”

Nemcsak a nép, hanem a papság és Áron, sőt még Mária, Mózes nővére is beleesett a láadás bűnébe. Az Istennek fájt, hogy nem bízik benne a népe. Tervbe vette, hogy pusztulni hagyja. Mózes kérésére mégis megkegyelmezett, és módosította a büntetést. Akik a láadásban részt vettek, nem láthatják meg az ígért Földjét. A már említett negyven év alatt halt ki ez a lázadó nemzedék.

Tudták és viselték büntetésüket, mégis újra lázadoztak. Így Kádesben a vízhiány miatt. A két vezető imájára Isten vizet ígért, ha Mózes vesszejével ráüt a sziklára. Most Mózes is hibázott, ő is elvesztette bizalmát. Nem hitte, hogy lázadó népét megsegíti az Isten, és vizet fakaszt nekik. Kétkedve kétszer ütött a sziklára. Azonnal víz csordult, de a két vezető megkapta büntetését, nem léphettek az ígért Földjére. Áron meghalt és fia lett a főpap.

Nagy kerülőkkel, lassan vonultak. Útjuk során egyes népek megtagadták a területükön való áthaladást, másoktól győzelem árán vették azt meg.

Idő múltán – talán már hallani is unalmas – a kemény sivatagi élet miatt lázadtak. A példás büntetést maga a sivatag adta meg. A vidéken ugyanis olyan kígyók éltek, melyek marása gyulladásos, sajgó sebeket okozott, akár a tűz. Ezért tüzes kígyónak hívták őket. A láadás idején seregestül jöttek, és a lázadókra vetették magukat. Lett nagy sírás és fogadkozás! Az Isten érdekes feltételhez kötötte segítségét. Mózesnek egy óriáskígyót kellett rézből öntenie és fára függesztenie. Milyen bánatot érezhettek, akik erre a kígyóra néztek! Eszükbé jutottak bűneik. Bánatukért nemcsak bocsánatot kaptak, hanem a kígyók büntetésétől is megszabadultak.

A kígyókon kívül még egy állatfajta is említést érdemel a vándorlás történetében: a szamár. A régiek szemében egyáltalán nem lenézett állat. A következőkben pedig egyenesen előkelő szerepe van: az Isten rajta keresztül közli akaratát. Az eset már a Holt-tenger közelében történt.

A pogány mohabíták királya belátta, hogy Isten közeledő népe erősebb, mint az övé. Értesült ugyanis, hogy ezidáig minden ellenállást megtörtek. Ezért a gonosszal szövetkezve akart megküzdeni Izraellel. Élt ott egy babiloni Bálám nevű jós és varázsló ember. Bő jutalom fejében övele akarta megátkozgatni Izraelt. Gondolván, hogy az átok majd tönkreteszi erejüket. Kívánságára egy magas helyről, honnét az egész nép látható, hangozzék az átok. – Bálám tisztességes ember lévén, nem vállalta ezt. Nem átkozhatja azokat, kiket megáldott az Isten. Később a király kibírhatatlan unszolására és az Isten engedélyével mégis nekiindult. De számára nem a kívánt irányba vitte. Visszatérítve, jobban mondva, visszaverve a helyes útra, megint

megmakacsolta magát. Még a furkósbót biztatására sem indult. Lefeküdt. Mire újabb verés. Ekkor Bálám a lelkiismeretében úgy hallotta, mintha az állat szólna. Szemére veti a jogtalan ütleget. Ekkor döbbsent rá Isten akaratára, mely népét segíti. Ezzel nem lehet ellenkezni. Bálám előtt ekkor felvillant a választott nép sorsa: jövendőlt a Jákob családjában feltűnő, királyt jelentő csillagról, Jézusról.

Ahogy múltak a küzdelmes sivatagi esztendő napjai, úgy közelgett a már százhusz éves Mózes életének alkonya. – A vonuló sereg elérte Nébó hegyét. Innét már csak kb. tíz kilométer a Jordán torkolata, és látszik Jerikó, a pálmák városa is. Egészen közel vannak az Ígéret Földjéhez.

Mózes igen szép beszédben mondott istenhozzádót népének. Intette őket, hogy legyenek hűségesek az Istenhez és a szövetséghez. Jövöbelátó emberként szólt hozzájuk: „Mint engem, egy másik prófétát is küld majd nektek az Úr. Őrá is hallgassatok!” Szavaival a Megváltó jövetelét jövendölte meg. – Ezután felment a hegyre, és végigtekintett az új hazán. Genezáret tavától Jerikóig, Kelettől a Földközi tengerig. Láthatta a városokat: Názáretet, Betlehemet, Jeruzsálemet... Szeme biztosan megtelt könnyel.

Ott, a látóhegyen halt meg az Isten embere.

Befejezésül egy részlet a búcsúbeszédből:

MTörv 30,15-20a

Nézd, ma szemed elé tártam az életet és az üdvösséget, a halált és a kárhozatot. Ha engedelmeskedsz az Úr, a te Istened parancsainak, amelyeket ma adok neked, s szereted az Urat, a te Istenedet, az ő útjain jársz, megtartod parancsait, törvényeit és rendelkezéseit, életben maradsz és megsokasodsz, s az Úr, a te Istened megáld azon a földön, ahova indulsz, hogy birtokodba vedd. Ha azonban elfordul szíved, s nem engedelmeskedsz, ha elcsábulsz más isteneket imádni s nekik szolgálni, akkor ma tudtotokra adom: Menthetetlenül elpusztultok, s azon a földön, amelyre a Jordánon átkelve érkezelsz, hogy birtokba vedd, nem fogtok sokáig élni. Ma taníul hívom ellenetek az eget és a földet: életet és halált, áldást és átkot tártam a szemetek elé. Így hát válaszd az életet, hogy te is, utódaid is életben maradjatok, szeresd az Urat, a te Istenedet, hallgass a szavára és ragaszkodj hozzá. Mert ez jelenti számodra az életet s napjaidnak hosszúra nyúlását azon a földön, amelyre az Úr, a te Istened megesküdött atyáidnak, Ábrahámnak, Izsáknak és Jákobnak, hogy nekik adja.”

==> [Feladatlap](#)

27. Isten népe hazára talál

Mózes kitűnő és előrelátó vezető volt. Még jóval halála előtt maga mellé vett egy Józsue nevű férfit, és megosztotta vele a vezetés gondjait. Háború esetén ugyancsak Józsue volt a vezér, Mózes halála után pedig, az egész nép teljhatalmú vezetője lett. – Ragyogó feladat várt rá. Ő vette birtokba azt a földet, melyet Isten Ábrahámnak és utódainak országnak ígért. A honfoglalás és Józsue csatái mind azt bizonyítják, hogy az Isten állta a szavát.

A hadműveletek időpontját jól eltalálták. Kánaán földjén akkoriban nem volt erős, egységes állam. Minden város és falu külön királyság, amolyan liliput országok, élükön a törzsfőnökkel. A települések közti területek pedig senki-földje voltak. – Izrael keletről, a sivatag irányából vonult fel. Mint Palesztina természetes védővonala, a Holt-tenger és a Jordán állta útjukat. A folyó nyugati oldalán hatalmas falakkal megerősített város: Jerikó. Kánaán kapujának számított: aki áthalad rajta, megtette az első biztos lépést az egész terület elfoglalásához.

Józsue tudni akarta milyen erős a város, milyen a lakosság hangulata, és mekkora ellenállással kell számolnia. Jerikóba küldött kémek igen jó értesítéseket szereztek, bár ők maguk bajba jutottak. Felfedezték és üldözték őket. Szerencséjükre egy Ráháb nevű kocsmárosné, a városfalba épült házába elrejtette, majd pedig egy kötélhágcsón megszöktette őket. Hálából viszont megígérték, hogy az ostrom során nem éri őt bántódás.

A megindult hadműveletek első győzelme a Jordánon való átkelés volt. Ezt hasonlóan írja le a Biblia, mint a tengeri átkelést.

Még csodálatosabban hangzik a város elfoglalása. Az ostrom első szakaszában bekerítve elzárták a külvilágtól. A továbbiakban azonban Józsue nem állíttatott fel ostromgépeket, se létrákat a falak mellé. Tüzes nyílzáport se zúdítottak a városra. Ezek helyett hat napig napjában egyszer, a hetediken pedig kétszer kellett egyre fokozódó lármával és trombitaszóval megkerülniök a várfalakat. A furcsa ostrom rendkívüli eredménnyel járt. Az utolsó napon leomlottak a falak, megnyílt az út a város birtokbavételéhez.

Nehéz lenne megállapítanunk, hogy mi történt pontosan. Tudjuk, a Szentírás nem helyszíni közvetítés a régmúlt eseményeiről, hanem hittankönyv. Az ilyenben inkább az író célját kell keresnünk, és az Isten üzenetét: Jegyezzék meg az utódok, hogy nem a maroknyi sereg, sem vezérei különleges tehetsége, hanem az Isten adta kezükbe az országot. Ez a tanítás a fontos, míg az eseményeknek – ez esetben a falak leomlásának – csak másodrendű jelentőségük van. Ledönthette azokat földrengés is. Talán a halálra rémült lakosság önként megadva magát, kinyitotta a kapukat, ezzel olyan lett a város, mintha falai omlottak volna le.

Megdöbrentő Jerikó további sorsa. Ráháb és vagyona kivételével a győzők mindent elpusztítottak. Sem gyereknek, sem állatnak, de még az ékszereknek sem kegyelmeztek. Ilyen totális pusztításról máskor is hallunk a Bibliában. Szabad lett volna megölni az ártatlanokat, vagy érdemes elégetni a zsákmányt? – Akkoriban nem volt Vöröskereszt. A hadifoglyokat és az ártatlanokat nem védték nemzetközi egyezmények. Az erős megsemmisíthette a gyengébbet. Jézus vallásának köszönhető, hogy a lelkekben, ha nem keresztények, akkor is, van valami emberség. – A Szentírás mindig Isten szava volt, miért nem tiltotta a kegyetlenkedéseket? Biztosan azért, mert emberi íróit a nagy cél vezette: mindenáron visszatartani a népet a pogány bálványimádástól. Ez ugyanis nagyon ragályos volt. Nemcsak az emberek, hanem életkörülményeik, sőt használati tárgyaik is terjesztették. Az Isten emberei ezért azt vallották, hogy ami pogány elpusztul, az már nem fertőz.

Józsue harcairól nemcsak az eseményekkel egyidőben készültek feljegyzések. A jóval későbbi időkben is írtak ezekről. És amint a hőskölteményekben szokás, szívesen nagyították fel az eseményeket, és szőttek csodás részleteket az igaz történet közé. A Szentírás összeállítói is olvasták ezeket a műveket, és sokat átvettek belőlük. Így pl. az Igazak Könyvéből idézi a Biblia

Józsue harcainak egyik érdekes epizódját, amikor a nap megállott az égen. – Őt király bosszúból megtámadta Gabaon városát, mert lakói megadták magukat, sőt szövetkeztek a győzelmesen előnyomuló Józsuéval, aki természetesen sietett szövetségeseit megsegíteni. Estére hajlott már, mire kivívta a győzelmet, és üldözőbe vehette a királyok seregét. Ezek menekülését még egy szörnyű zivatar is nehezítette. Jobban pusztította soraikat, mint az izraeliták kardja. De egyszer csak véget ért a jégzápor és kisütött a nap. Ez azonban az ellenség megmenekülését jelentette volna. Józsue imába kezdett, csak hogy a nap ne látszódjék, ne süssön az égen, tomboljon a zivatar és pusztítsa az ellenséget! – Imája meghallgatást talált. Az eseményt pedig úgy örökítették meg, hogy Józsue megállította a napot.

Józsue még sok királyt győzött le és várost foglalt el. Így Kánaán földjén megtelepedett Isten népe.

A honfoglaláson kívül még Józsuéra várt az új haza felosztása a tizenkét törzs között, és a nép békés életének megszervezése. Kijelölte a szentsátor állandó őrzési helyét, valamint a menedék városokat a nem szándékos gyilkosok oltalmára. Okos kormányzása békét hozott népének.

Amikor halálát érezte közeledni, hívatta a nép vezetőit, hogy elbúcsúzzék tőlük. Íme a búcsúbeszéde:

Józs 23,1-11

Jóval azután, hogy az Úr nyugalmat adott Izraelnek minden ellenségétől, amely körülvette – Józsue is megöregedett és előre haladt a korban –, Józsue összehívta egész Izraelt, véneit, vezéreit, bírait, tisztségviselőit, és így szólt hozzájuk: „Öreg vagyok és éltes. Ti tanúi voltatok mindannak, amit az Úr, a ti Istenetek a szemetek láttára tett ezekkel a népekkel. Az Úr, a ti Istenetek harcolt értetek. Nézzétek, törzseiteknek örökségül kisorsoltam azokat a népeket, amelyeknek a meghódítása még hátra van, s azokat is, amelyeket kiirtottam a Jordántól egészen a Nagy-tengerig, nyugaton. Az Úr, a ti Istenetek maga űzi majd el őket előletek, s ti birtokba veszitek a földet, amint az Úr, a ti Istenetek megígérte nektek. Legyetek nagyon erősek, s tartsatok meg és teljesítsetek mindent, ami Mózes törvénykönyvében írva van, ne térjete el tőle sem jobbra, sem balra, s ne keveredjete össze azokkal a népekkel, amelyek még megmaradtak körötökben. Ne ejtsétek ki isteneik nevét, ne szólítsátok meg őket eskütételkor, ne szolgáljatok nekik, s ne boruljatok le előttük. Ragaszkodjatok inkább a ti Uratokhoz, Istenetekhez, amint a mai napig tettétek. Ezért az Úr is elűzött előletek nagy és erős népeket, senki sem volt képes eddig a napig nektek ellenállni. Közületek egy ezret üldözött, mivel az Úr, a ti Istenetek maga harcolt értetek, amint megígérte. Tehát nagyon ügyeljete arra – az életetek függ tőle! –, hogy az Urat, a ti Isteneteket szeressétek!

==> [Feladatlap](#)

28. A bírák

Az egyik ószövetségi szentíratnak „Bírák könyve” a neve. Arról a korszakról tudósít, melyet bíráinak vezetése alatt töltött Isten népe. Ezek inkább csak viselték a bírói címet, de nem bírászkodtak. Legfeljebb csak alkalomadtán. Törzseik élén álltak mint vezérek és szabadsághősök. – A Bibliában említett tizenhat bíró közül csak azokról lesz szó, akiknek nevét már hallhattuk valamivel kapcsolatban.

A Kr. e. 1100-as években járunk. Kánaán földjén keresztül-kasul vándorol a Közel-Kelet majd minden pogány törzse. Izrael népének örök ellenségei. A zsidók mégis vonzódnak hozzájuk. Tetszenek bálványisteneik is, Baál elsősorban. Fiataljaik a törvény szigorú tilalma ellenére összeházasodnak a közelben lakó pogányokkal. Ahogy ilyen esetekben történni szokott, most is a rossz győz: Baál-imádó lesz az igaz Isten gyermekéből. Felejtik ígéreteiket, megszegik őseik szövetségét.

Isten igazságos büntetése rabló, fosztogató pogány hordák alakjában tört rájuk. Oda lett vagyonuk, vele a szabadságuk. Új uraik ugyancsak kizsákmányolták, nyomorgatták őket. Szerencsére, a bajban eszükbe jutott az Isten: imádkoztak és javulást ígértek. Az Isten erre egy bírót, azaz vezért küldött, aki egy időre kivívta a szabadságot és nyugalmat szerzett a népnek. – Röviden ez a közös története mindegyik bíró működésének.

Ma két híres bíróról hallunk. Egy asszony az első. Igazi szabadsághős, Debora. Ellenfelének biztosabban ismerős a neve: Sisera. Ha valamiből igen sok van, arra mondják, hogy sisera-had. – Az ország északi részén volt nagy a baj: Jábin király hadvezérének: Siserának és tengernyi megszálló seregének nyögték a terhét, mint bálványozásuk súlyos büntetését.

Debora Isten parancsára az előkelő férfit, Bárukot szólítja fel, hogy szervezze meg a felszabadító háborút. Ő azonban annak ellenére, hogy tízezer embere volt, megijedt a feladattól. Főképpen az ellenség forgókaszákkal felszerelt harckocsijaitól félt. – Debora bírónő ment a katonák közé, csak így indult meg a támadás. Igaz, Isten megmondta, hogy a győzelem dicsősége sem a férfié, hanem egy asszonyé lesz. Az ütközet a Tábor hegy közelében volt. Kimenetele a harcszekerek miatt – emberi számítás szerint – Siserának kedvezett. Ekkor jött az isteni segítség. Zivatar támadt, és a megijedt lovak össze-vissza nyargaltak a harcszekerekkel. Kocsisaik ugyanis életüket féltve közéjük dobták a gyeplőt. Menekült, ki merre látott; jópéldával a fővezér, Sisera járt elől. Menekülés közben egy asszony sátrába került, ahol az álom elnyomta. A többi már könnyen ment. Az asszony kalapáccsal és sátorcövekkel a földhöz szegezte Sisera fejét. Báruk, a hadvezér már csak ellenfele holttestének örülhetett. Az igazi győztes, Debora hálaénekét a Szentírásba is feljegyezték.

A másik híres bíró: Gedeon. Nevét egyik adventi énekünk Máriával kapcsolatban említi: „Gedeon gyapja, kire szállt égnek harmatja.” Rövidesen megtudjuk mi köze volt ennek a bírónak a gyapjúhoz, és a gyapjúnak Máriához.

Gedeon idejében a pogány madianitákkal büntette Isten népe hűtlenségét. A Sínai-félsziget felől, gyorsan nyargaló tevéiken bármikor érkeztek, mindig súlyos csapást hoztak. Vetés idején letaposták állataik a szántóföldeket. Ami megmaradt és betermett, azért aratáskor jöttek el. Kenyér mellé hús is kell: magukkal vitték az izraeliták állatait. Ellenállás semmi. És így ment hosszú évek óta. Gondolhatjuk mennyire elszegényedett a nép! A hívó emberek bűnbánó imájára Isten Gedeont küldte. Hallgassuk meg bírói tisztre való meghívását:

Bír 6,11b-17

Akkor megjelent az Úr angyala, és leült a terebintfa alá, amely Ofrában az Abiezer családjából való Joásé volt. Fia, Gedeon gabonát csépett a szérűn, hogy megmentse Midiántól. Megjelent neki az Úr angyala, és így szólt hozzá: „Az Úr veled, hős vitéz!”

„Engedj meg, Uram! – válaszolta Gedeon. – Ha az Úr velünk van, hogyan történt ez velünk? Hol vannak azok a csodák, amelyekről atyáink beszélnek nekünk, amikor azt mondják: Hát nem ide vezetett minket az Úr Egyiptomból? S most elhagyott minket az Úr, és kiszolgáltatott Midiánnak...” Erre az Úr feléje fordult, és azt mondta neki: „Menj, s ennek a te erődnék a birtokában szabadítsd ki Izraelt Midián kezéből. Vagy nem én küldtelek?” Gedeon így válaszolt: „Engedj meg, Uram! Hogyan szabadítsam meg Izraelt? Nemzetségem a legszegényebb Manasszéban, magam pedig a legkisebb vagyok atyám házában.” Az Úr így válaszolt neki: „Az Úr veled lesz és úgy megvered Midiánt, mintha csak egyetlen ember volna.” „Ha tetszésre találtam szemedben – mondta Gedeon –, adj nekem jelet, hogy valóban te beszélsz velem.

Gedeon a seprést saját háza előtt kezdte, mivel családjában is akadt bálványimádó. Apjának pl. a hegy tetején egy kis liget volt a szentélye, itt áldozott Baálnak. Gedeon elsőnek apja bálványoltárát rombolta le, és kivágta a ligetet. Az apa látta, hogy Baál nem tud bosszút állni, gondolkodni kezdett és megtért. De nem így a környék lakossága! Elhatározták, hogy megölik Gedeont. – Ezzel a kocka el volt vetve. Gedeon néhány istenhú törzsből sereget gyűjtött és felkészült a harcra.

Még egyszer bizonyosságot akart szerezni, hogy Isten tényleg őt akarja népe szabadítójának. – Egy este a szérűre (a falu széle, ahol a legelő kezdődik) egy maréknyi gyapjút tett ki. Az a csoda volt a kívánsága, hogy reggelre semmire ne szálljon harmat, csak a gyapjú legyen harmatos. íme Isten válasza: a száraz fűvön annyi harmat gyűlt a gyapjuba, hogy kicsavarva egy csészét töltött meg. Gedeon még biztosabb akart lenni: ellenpróbát is kívánt. Ez is megtörtént: száraz maradt a gyapjú a csupaharmat fűvön. – Adventi énekünk azért hasonlítja Máriát Gedeon gyapjához, mert vele is kivételt tett az Isten. Őrá nem, de mindenki másra rászállott az összülők bűne.

Gedeon tehát teljes szívvel engedelmeskedett. Mivel az ügy sokkal inkább volt az Istené, mint az övé és a hadseregé, nem is kellett hozzá sok harcos. – Gedeon első felszólítására huszonkétezer félénkebb katona ment haza. A maradék tízezret is sokallta Isten. Újabb próbatétel után mindössze háromszáz embere maradt. Ennyivel akarta az Isten bebizonyítani, hogy Ő fog győzni és nem a sereg. – Ez meg így esett:

Gedeon igazában mégiscsak megijedt a tengernyi ellenségtől. Félelme akkor szűnt, mikor az éj leple alatt az ellenség táborába lopózva kikémlelte őket. Amit hallott, az ti., hogy ugyancsak félnek, erőt öntött Gedeonba. Még az éjszakán harcra rendezte kicsi hadseregét.

Kard, nyíl és dárda helyett kürtöt, korszót és fáklyát adatott katonái kezébe. Három oldalról megközelítették a tábort és Gedeon parancsára megfűjták a kürtöket, csörömpöltek a korszókkal és lengették fáklyaikat. Csatakiáltásuk is volt: „Harcolunk az Úrért és Gedeonért!” – A hatás elképzelhetetlen: éjszakai álmából felriadt tábor teljesen összezavarodott. Katonái egymást pusztították. Majd meneküléssel próbálták menteni életüket. Az izraelita községek lakói azonban megfelelő módon fogadták a menekülőket: hegyszorosokban, folyóátkelő helyeken cselet vetettek számukra. Megsemmisült az ellenség királyjaival, vezéreivel együtt.

Gedeon életéből említsünk meg még egy szép vonást. Hatalmas győzelme után, mellyel negyven évre békét szerzett, népe felkérte, hogy legyen a királyuk. Ő azonban elhárította ezt. „Az Istent tartsátok uratoknak és királyotoknak!” – volt a válasza.

Mindkét bírónak, Deborahnak és Gedeonnak életében egy a tanulság. Az igazán nagy dolgok véghezviteléhez kellenek ugyan belevaló emberek, de az első mindig az Isten. – Igen fontos és nagy ügy, hogy mint a választott nép, mi se a bűnt szolgáljuk, hanem szabadok legyünk. Az igazi szabadság a bűn nélküli élet, Isten ajándéka. Igaz, kell hozzá a mi akaratunk és küzdelmünk is.

Ne sajnáljuk!

==> [Feladatlap](#)

29. A legerősebb bíró

Ismerünk-e a magyar történelemben szereplő igen erős embereket? Hirtelenjében három név is eszünkbe juthat: Botondé, Toldié és Kinizsi Pálé. Ismerjük a mondákat is hatalmas erejükről. – A választott népnek is voltak erejükről híres hősei. Az egyik Sámson volt. Neki is volt kalandja a városkapuval, mint Botondnak, meg a vadállatokkal, mint Toldinak.

Történetünk idején a filiszteusok népe volt az Isten ostora a választott nép hátán. Nevükre még emlékezünk. Ők Palesztina névadói, sőt nagy részének urai. Ezzel az erős néppel egyetlen ember vette fel a harcot. Nem volt hadserege, de még barátja se sok. Vele volt azonban Urának, az Istennek segítsége, mely rendkívüli erőben nyilvánult meg. Igaz, Sámson nem akármilyen ember volt. Isten kedvéért nem ivott semmiféle alkoholos italt, kemény, önfegyelmű életet élt. Mint akkoriban minden Istennek szentelt ember, ő sem vágatta le haját. Ezért az életmódjáért kapta legendás erejét és bátorságát.

Mindezek ellenére Sámson is esendő ember volt és súlyos hibát követett el. Az volt a bűne, hogy pogány lányokba szeretett, és ezeket vette feleségül. Végül is ez lett a veszte. Odáig azonban sok minden történt.

Az első házasságához megkívánt ruhanemű hozományról úgy gondoskodott, hogy leütött harminc filiszteust, és ezek ruháját vitte az eljegyzésre. Alig kötötte meg házasságát, apósa máris eltiltotta feleségétől. Ezt a jogtalanságot különleges módon bosszulta meg a filiszteusokon. – Fogott háromszáz rókát, majd farkuknál összekötözve meggyújtotta őket. Futottak a rókák amerre láttak, lángoló, bozontos farkukkal. Oda főleg, ahova Sámson tervezte: a filiszteus határba. Felgyújtották a beérett álló vetést, de a learatottat is. Tűz martaléka lettek a szőlők éppúgy, mint az olajfaligetek.

Mindez nem maradhatott bosszulatlan. Mivel a filiszteusok voltak az erősebbek, kényszerítették az izraelitákat, adják kezükbe Sámson, aki beleegyezett, hogy megkötözve kerüljön ellenségei kezébe. Nagy örömnepnek ígérkezett az átadás ideje. Nagy tömeg gyűlt össze, hogy visszafizessen a rókákért. De nem így történt. Sámson összeszedte erejét és szétépte a köteleket. Még arra is telt erejéből, hogy egy talált szamar-állkapoccsal halálra verte az ott levő filiszteusokat.

Egyszer az ugyancsak filiszteus kézben levő Gáza városba látogatott el. A lakosok boldogan zárták be utána a város kapuit. Ugyanis fal övezte ezt a várost is, és csak a kapukon lehetett ki-bejárni. A gázaiak terve az volt, hogy a reggeli kapunyitáskor elfogják a távozó Sámson, és végeznek vele. Neki azonban még éjfél tájban támadt mehetnéke. A bezárt kapu nem volt előtte akadály. Kiemelte szárnyait, a kapufélfákkal és a závarzáttal együtt és felvitte a város melletti hegyre. Nézhettek reggel a gázaiak!

Legjobban mégis az bántotta ellenségeit, hogy nem ismerték Sámson erejének titkát, s így védekezni se tudtak. Nemsokára azonban mégis kitudódott a titok. Ez egyúttal Sámson élete végét is jelentette.

A baj úgy kezdődött, hogy ismét egy pogány lánynak, Dalilának udvarolt. A filiszteus vezetők ezeregyszáz ezüsttel lepénzelték a lányt, hogy szedje ki a férfi titkát. Sámson – érthetően – semmiféle hízeltetésre sem volt hajlandó igaz feleletet adni. Mindig csak mellébeszél. Alvás közben a lány három alkalommal is lekötözte erősnél erősebb kötélekkel. Végül még a hajánál fogva is a földhöz cövekelt. Mikor a készen álló filiszteusok megérkeztek, hogy elfogják, Sámson mindig kivágta magát.

Dalila addig hízeltetett és zsörtölődött, míg Sámson megunt. – Hogy végre nyugalma legyen, felfedte titkát: „Vas sohasem járta még fejemet, mert Istennek szentelt ember vagyok születésem óta. Ha megnyírják fejemet, eltávozik erőm és olyan leszek, mint a többi ember.” Ez kellett a

lánynak. Mikor Sámson elaludt, levágta haját. Ezzel bekövetkezett a férfi tragédiája. Elhagyta a nagy lelki és testi erő, amit a fogadalmát és a törvényt megtartó embernek adott az Isten.

A többi olvassuk el a Bibliából:

Bir 16,21-31

A filiszteusok elfogták, kiszúrták a szemét és levitték Gázába. Kettős láncsal megkötözték és a fogságban malmot hajtattak vele. Közben fején újra nőni kezdett a haj azután, hogy lenyírták. A filiszteusok fejedelmei összegyűltek, hogy nagy áldozatot mutassanak be istenüknek, Dágonnak, és örömmünnepet tartsanak. Közben egyre mondogatták: „Kezünkre adta istenünk ellenségünket, Sámson!” Amikor a nép látta istenét, ujjongásban tört ki a dicséretére és ezt mondta: „Kezünkre adta istenünk ellenségünket, Sámson, aki pusztította országunkat, és sokunkat megölt.” Amikor már jókedvre derültek, így szóltak: „Hívjátok elő Sámson, hadd mulattasson minket!” Elővezették Sámson a börtönből, és ő játszott előtük. Utána odaállították az oszlopok közé. Sámson akkor így szólt ahhoz a fiúhoz, aki a kezénél fogva vezette: „Vezess oda, hogy megfoghassam az oszlopokat, amelyeken az épület nyugszik, és megtámaszkodhassam.” A ház tele volt férfiakkal és asszonyokkal. A filiszteusok minden fejedelme ott volt, és a tetőn volt vagy háromezer ember, férfi és nő, akik nézték Sámson játékát. Sámson akkor az Úrhoz könyörgött és így szólt: „Uram, Isten, emlékezzél meg rólam, s most az egyszer adj nekem erőt, hogy bosszút állhassak a filiszteusokon a két szememért.” Sámson átkarolta a két középen álló oszlopot, amelyen az épület nyugodott, nekifeszült az egyiknek a jobb kezével, a másiknak a bal kezével, s így szólt: „Haljak meg a filiszteusokkal együtt!” Minden erejével nekifeszült, és az épület rászakadt a fejedelmekre és az egész népre, amely ott volt. Sokkal többet ölt meg akkor, amikor meghalt, mint amennyit akkor ölt meg, amikor élt. Testvérei és atyjának háza eljöttek és magukkal vitték. Elszállították és eltemették Szorea és Estaol között atyjának, Mánoahnak sírboltjában. Húsz évig bíraskodott Izrael fölött.

Mit szólunk Sámson történetéhez? Mindaddig legyőzhetetlen volt, míg fogadalmait megtartotta. De istenhívő létére pogány lányokkal házasodni, szinte a józan ész elvesztésével volt egyenlő. Tudnia kellett volna, hogy így a legnagyobb rossznak, a hit elvesztése veszélyének teszi ki magát. Nincs annál már józan ész, aki szövetkezik vallásának és népének ellenségeivel és elárulja neki a titkát. – Hibás volt Sámson abban is, hogy nem tudott uralkodni a szenvedélyén. A lány utáni kívánsága arra vitte, hogy saját józan esze ellen tegyen.

A hosszú bánat és bűnhődés idején, míg haja újra megnőtt, Sámson biztosan megbékélt az Istennel. Hozzá fohászkodva vitte végbe élete legnagyobb tettét, mellyel vége is lett szomorú életének.

Történetéből mi is vonhatunk le némi tanulságot. – Elsőáldozó korunkban nagy fogadalmat tettünk. Azóta végiggondolhattuk és megújíthattuk ezt a fogadalmat. Ellene mondunk az ördögnek és minden kísértésének. Röviden és magyarán: nem tartunk fenn semmi komoly közösséget olyanokkal, akik kárt okozhatnak lelkünknek.

==> [Feladatlap](#)

30. Ruth története

A mai történet is a bírák idejében játszódik le, de nem bíróról, hanem egy igen rendes fiatalasszonyról szól. Neve szokatlan számunkra: Ruth (th-val írjuk.) – Ismerősek viszont a tájak, ahol a történet szereplői éltek; Betlehem városa és a Jordántól keletre elterülő vidék: Moáb földje. Amikor Józsué az országot felosztotta, Betlehemet Juda törzsének adta. Talán emlékszünk arra is, hogy Judának jövendőlte meg Jákob pátriárka, hogy uralkodó származik majd családjából, Isten egész választott népének királya. A jövendölés akkor vált valóra, mikor Jézus eljött közénk. Nos, Jézus egyik őse az a betlehemi Ruth, akinek történetét megismerjük.

Betlehemre szomorú napok jártak. Hosszú ideig tartó szárazságot éhínség követett. A lakosság egy része úgy segített magán, hogy éhségtől nem sújtott vidékekre vándorolt. Így került egy házaspár is két legény fiával együtt a Jordán és a Holt-tenger keleti partjainál elterülő vidékre, a mohabiták földjére. Ez a nép pogány volt ugyan, de rokonságban volt az izraelitákkal. Jósándékú emberek, ezért a törvény sem tiltotta olyan szigorúan, hogy a két nép fiataljai összeházasodjanak.

Az említett két menekült legény is két mohabita lányt vett feleségül. Az egyikük Ruth, történetünk hőse. A család boldogsága azonban igen rövid volt. Előbb az édesapa, majd a két fia halt meg. Így maradt özvegyen, védelmező és kenyérkereső nélkül három asszony: az anyós, – jegyezzük meg szépen hangzó nevét: Noémi – és két menyee.

Abban a reményben, hogy Betlehemben már jobb napok járnak, elhatározták a hazatérést. Noémi azonban nem akarta menyeit idegen országba, idegen emberek közé magával vinni. Kérte őket, menjenek vissza szüleikhez, ott jobb lesz a sorsuk. Előbb kapnak új férjet is. – Az egyik menyecske engedett a hosszas rábeszélésnek és hazatért. Ruth pedig örökre és hűségesen hozzákötötte életét anyósához. Gondviselője akart maradni. Hallgassuk meg hűséget ígérő szavait:

Ruth 1,15-17

Erre Noémi azt mondta neki: „Nézd, sógornőd visszatért népéhez és istenéhez. Térj hát vissza te is, kövesd!” De Rut kérlelte: „Ne kényszeríts rá, hogy elhagyjalak és elmenjek. Mert ahova te mész, megyek én is. Ahol te letelepszél, letelepszem én is. A te néped az én népem, a te Istened az én Istenem. Ahol te meghalsz, ott haljak meg én is, ott temessenek el. Tegye velem az Úr meg ezt a rosszat, ha nem a halál választ el bennünket egymástól.”

Aratás ideje volt, amikor Noémi és Ruth hazaérkeztek Betlehembe. Nekik azonban nem volt földjük. Élelemért adták el, még mielőtt Moáb földjére indultak. Mózes törvénye azonban a szegényekről is gondoskodott. Tudjuk, minden hetedik év termése az övék volt. Parancs volt az is, hogy a gazda az aratáskor nem gyűjthette össze az elhullott kalászokat, mert azok a szegényeket illették. Így került Ruth egy igen jószívű embernek, Boóznak a földjére kalászt szedegetni. A komoly viselkedésű és szorgalmas fiatalasszony rövidesen mind a gazdának, mind aratóinak megnyerte rokonszenvét. Nem kicsinyeskedtek a kevés összegyűjtésekor sem. Hagyták, hogy szegényük minél többet gyűjthessen. Még jobb lett a viszony, amikor kitudódott, hogy Ruth meghalt férje révén rokona a földtulajdonos Boóznak, és jószíve hozta Betlehembe, Noéminek akart támasza lenni.

Volt a zsidóknak egy számunkra igen érdekes törvényük. Megértéséhez tudnunk kell, hogy akkoriban igen nagy szerencsétlenségnek tartották, ha kihal egy család. Ha egy családapa úgy távozik az életből, hogy nem maradnak fiúgyermekei. – Ebben az esetben a törvény kötelezővé tette, hogy a meghalt férj legközelebbi rokona vegye feleségül az özvegyet. Még akkor is, ha van

már felesége. Az ilyen házasságból született gyermeket azután a törvény szerint úgy kellett tekinteni, mintha az elhalt első férj gyermeke lenne. Az ő nevét viselte. Így maradt fenn a család.

Ez a törvény Boózra is érvényes volt, és ő szívesen vette feleségül a jóhírű, jószívű és szorgalmas Ruthot. Házasságukból később mint unoka származott Dávid király. – Sőt mivel Jézus „Dávid fia” – azaz Dávid családjából származik – Ruth Megváltó Urunknak is őse.

Ruth történetét hallgatva, gondolkozhatunk, mi készítette ezt a fiatalasszonyt, hogy hazáját, rokonságát, – sőt mint a Biblia mondja – isteneit is elhagyva anyósával Juda földjére telepedjék. Ezt felelhetjük: Ruth szerette Noémit és ezért jött vele. Igaz. De vajon miért szerette? Miért hozott annyi áldozatot érte? – Azért szerette nagyon anyósát és annak hitét, mert míg együtt volt a család addig is, de az özvegy Noémi maga is, szépen élt, szépnek mutatta meg vallásukat. Ruth kedvet kapott a követésre. Biztos, sohse rendeztek éles vitákat, melyik az igazi és szebb vallás, Izraelé, vagy Moháé? Biztos nem csúfolták ki egymás felfogását. A betlehemi család mindenben a vallás parancsa szerint élt. Ruth láthatta: azért élnek szépen, mert vallásuk így írja elő. Istenük is segíti őket, hogy sok jót tehessenek. Amikor pedig választásra került a sor, örökre az Isten vallásának követésére adta magát.

Ruth történetéből mi is tanulhatunk. A fiatalok szeretnek vitatkozni, gyakran vallásnélküli barátokkal is. Istenről, vallásról, meg hogy mit szabad, mit nem. – Nem érdemes sokat vitatkozni. Ezzel nem nagyon lehet megnyerni az embereket. Úgy kell élnünk, ahogy hitünk tanítja, ahogy a megbecsült és szeretett emberektől látjuk. Ez többet ér, mint a sok meddő vita. – Az első keresztényekre így mutogattak a korabeli pogányok: „Nézzétek, hogy szeretik egymást!” Az őszinte és tettetés nélküli szeretet keresztény vallásunk igazának legbiztosabb igazolása.

==> [Feladatlap](#)

31. Héli és Sámuel

A Bírak Könyvében a választott nép két híres főpapjának a történetét is megírták. Egy igen szomorú sorsú öreg pap, Héli az egyik. A másik meg Sámuel, történetünk kezdetén még fiatal fiú. Főleg azoknak tetszik majd történetük, akik kiskorukban, anyuka-készítette ruhákban paposdit játszottak, azóta meg ministrálnak.

Történetünk idején nemcsak az egyik vagy másik törzset, hanem az Isten egész népét szorongatták a filiszteusok. Gyilkosság, rablás, gyűjtogatás jelezték útjaikat. – A szentsátornak Silóban volt állandó helye, itt volt az ország vallási központja. A főpap meg Héli volt.

Nagyon öreg már. Ezért két fiára bízta a szolgálatot. Ők azonban csak névszerint papok, életmódjukban hitetlenek. Az ajándékba hozott áldozati állatokat, vagy legalábbis azok legjavát maguknak tartották meg. Istennek a hitványát hagyták. A hívek joggal zúdultak fel viselkedésük miatt. Panaszkodtak Hélinek is elmondták. Ő azonban igen gyengekezű ember. Nem volt ereje, hogy fiait kizárja a szent szolgálatból, csak figyelmeztette őket. Azok jót nevettek a kilencvenéves, majdnem vak apjukon. Nem is hagytak fel bűneikkel.

Az Isten nem nézhette sokáig, hogy szolgálatát ily rosszul lássák el, és híveit elidegenítsék a templomtól. Hélivel közölte sorsát és büntetését: mindkét fia egynapon hal meg, ellenség kezére kerül még a szövetség ládája is. Még azt is megtudta, hogy helyette egy szíve szerinti utódról gondoskodott az Isten. Sámuel lesz az utód.

Sámuel már a születése előtt az Istennek szentelték szülei. Alig volt négyéves, amikor édesanyja kispapruhát varrt a számára, és elvitte Silóba, hogy a szentsátorban szolgáljon. Szülei – mivel egyébként is templomjárók voltak – gyakran felkeresték. Ha a fiú kinőtte ruháját, anyja nagyobbát vitt neki. Mindenki nagyon szerette, mert szépen látta el a szolgálatot. Az Isten pedig azzal bízta meg, hogy Hélinek ő mondja meg a szomorú jövőt.

Ez a filiszteusok legközelebbi betörése alkalmával teljesedett be. – Felvonult a két sereg, Izrael ti. és a filiszteusok. Az első ütközetet Izrael veszítette el. Ekkor eszükbe jutott Istennel való szövetségük jele, a Silóban őrzött szent láda. A táborba hozatták. Azt hitték, hogy ezzel az Isten is biztosan velük lesz, és győzelemre segíti őket. Előre megünnepelték a biztosnak hitt győzelmet.

Azonban lesújtó volt az ütközet kimenetele. Rengeteg halott, közöttük Héli két fia. A szövetség ládája az ellenség kezén. A szomorú napot Héli halála fejezte be. Világtalan szemeivel egyre az utat leste. Hírvivőt várt a csata kimeneteléről és a szövetség-láda sorsáról. Mindent megtudott. Akkor szomorúság szállt szívére, hogy meghalt bánatában.

Kísérjük figyelemmel a szövetség-láda sorsát. A filiszteusok pogány létükre is szerették volna, ha Izrael Istene jóindulattal van irántuk. Ezért egyik híres halványuknak, Dágonnak templomában helyezték el a ládát. – Mi tudjuk, hogy csak egy igaz Isten van. Még feltételezni is bűn, hogy kívülre más isten is lehet. Fontos volt, hogy az akkoriak is jól megtanulják ezt. A Biblia ezért leírja, milyen elgondolkoztató eset történt a közös templomban a szövetség jelének elhelyezése utáni reggelen. Dágon bálvány szobrát arccal a földön, elterülve az Úr ládája előtt találták. Tüstént felállították. Az eset másnap reggelre megisméltódott. Ez alkalommal már szét is tört a szobor. A pogány lakosságot természeti csapások, betegségek sújtották. Nyilván mindmegannyi büntetés azért, amit a szövetség jelével tettek. – Végül nem volt más mit tenni, elhatározták, hogy visszaadják a népnek, melynek az Isten a szövetségese.

Amint a ládát hozó kocsi a határállomásra ért, örömmámorban tört ki az egész ország. Egészen elegendő áldozattal mutatták meg hálájukat. Ami még fontosabb, a nép új életet akart kezdeni, hűséget ígért Istenének. Sámuel pedig, mint az Urához megtért nép új vezetője, megkezdte bírói tisztének gyakorlását. Hallgassuk meg, hogyan prédikált bemutatkozása alkalmával:

1Sám 7,3-6

Akkor Sámuel Izrael egész háza előtt kijelentette: „Ha szívetek mélyéből az Úrhoz akartok térni, távolítsátok el az idegen isteneket és az Asztartétet körötökből, szívetek ragaszkodjék az Úrhoz és ne szolgáljatok másnak, csak neki. Akkor kiszabadít benneteket a filiszteusok kezéből.” Izrael fiai tehát eltávolították a Baalokat és Asztartétet, és csak az Úrnak szolgáltak. Akkor Sámuel elrendelte: „Egész Izrael gyűljön egybe Micpában, s majd imádkozom értetek az Úrhoz!” Amikor összegyűltek Micpában, vizet merítettek és az Úr elé öntötték. S böjtöltek is azon a napon. Azt mondták: „Vétkeztünk az Úr ellen.” Sámuel meg ítélkezett Izrael fiai fölött Micpában.

Ezek után a filiszteusok már nem mertek tovább támadni. Sőt a választott nép régebben elvesztett városait is visszafoglalta tőlük.

A mai biblia-óra sok epizódja közül arra a jelenetre gondoljunk, ami Dágon szobrával történt a filiszteus templomban. Kétszer is az igaz Isten jele elé zuhant, majd széttört. Tanulsága nemcsak a régieknek szól. Igaz ugyan, hogy mi nem is gondolunk arra, hogy két istenünk legyen, de tetteink – sajnos – mintha ilyesfélére árulkodnának.

Aminek szolgálatát fontosabbnak tartjuk az Istennél, az már a bálványunk. Sokszor a testünk ez, sokszor meg karrier-vágyunk. Aki gyermekkorában bálványozza testét, vagyis kiszolgálja minden kívánságát, annak később is egyedül a teste fog parancsolni. Aki minden régi értéket feláldoz és megtagad, csakhogy érvényesüljön, az rövidesen szintén rab lesz: a gátlástalan karrierizmus rabja. – Dágon esete az elromlott, vagy lényegében eredménytelen és üres életükben ismétlődik meg. De sokszor már késő a tanulság belőle.

Emlékezzünk Sámuel szavaira: „Készítsétek el szíveteket az Úrnak, és szolgáljatok egyedül neki!”

==> [Feladatlap](#)

32. Saul király

A bírák kb. kétszáz éven át vezették a választott népet. Ekkor megbízatásuk véget ért, és királyok álltak a nép élére. A két vezető között az a különbség, hogy a király az egész nép felett van, és teljes a hatalma: törvényt alkot, bíraskodik és hadvezér. Halála után fia veszi át jogait. A történészek szerint a királyság a fejlettebb rendszer.

Sámuel idejében az izraeliták is úgy gondolták, hogy jobb lenne, ha felettük is király uralkodnék, mint a szomszédos népeken. Ezért kérték Sámuelet, hogy királyt állítson följük. Ő azonban félt, hogy a király nagy tiszteletet kíván magának, az Isten helyében képzeletben majd magát. Felhívta a figyelmet, mi minden jár azzal, ha egy népnek király van. Palotában lakik, testőrség kell őrizze. Nem is szólva a fényűző életéről, udvartartásról, amit egy király magának megkíván. Mindez természetesen a nép adójából kerül ki. Hiába magyarázott Sámuel, a nép mégis királyt akart. Szomorú lelkében azonban hallotta Isten választát: Hadd, legyen nekik is királyuk, mint a többi népnek! Erre megnyugodott. Arra gondolt, hogy ő maga a király mellett marad, vigyáz, hogy rendben menjen minden.

Érdekesen ment az első királynak, Saulnak a kiválasztása. Parasztfiú volt, az apja szamarakat tenyésztett. Ezek egyszer elcsatangoltak, mire Saul és egyik szolgájuk keresésükre indult. Közben Sámuel falujába jutottak, ezért tőle szerettek volna biztosat tudni az állatok felől. Sámuel már várta őket. Az Isten ugyanis tudára adta, hogy egy szamarakat kereső fiút szemelt ki királynak. Saul beleegyezett és Sámuel drága, illatos olajával – úgy mint Isten kiválasztott embereit szokás – királlyá kente a fiút.

Saul kezdetben igen szerény, rokonszenves ember volt. Nem is akarta hinni, hogy ilyen magas tisztre állította őt az Isten. Sámuel mutatta be a népnek, hogy megismerhessék urukat. Ezután már könnyű volt ráismerni: egy vállal és egy fejjel volt magasabb mindenkinél. Lett nagy öröm. A nép legnagyobb része ujjongva ünnepelt: „Éljen a király!”

A szép kezdetnél még szebb a folytatás. – Ebben az időben a Jordán melletti ammonita pogányok fenyegették a nép békéjét. Akkor a túlsúlyban voltak, hogy az izraeliták nagy része jobbnak látta meghódolni és adót fizetni nekik. Saul az Isten Lelke vezette, és élére állt népének. Elsőnek kemény kézzel az egységet teremtette meg. Szemük láttára széttépett egy borjút. Így jelezte, milyen sors vár arra, aki megbontja az egységet. A harcban pedig személyes bátorsága adott oly erőt, hogy hadserege elsőprő győzelmet aratott. Erre azok is, kik eddig még nem voltak Saul pártján, egyszerre királyuknak fogadták. Sajnos, a továbbiakban már bajok mutatkoztak Saul viselkedésében. Első ballépése a filiszteusok elleni hadjárat során esett.

Az ellenség most is nagy számbeli fölényben volt. Emiatti félelmükben egyre többen hagyták cserben a királyt. A csata sürgetett, de az ütközetet nem merték megindítani könyörgő istentisztelet nélkül. Az erre illetékes Sámuel pedig nem volt a közelben. Saul nem bízott eléggé Istenben, és noha nem volt pap, mégis bemutatta az áldozatot. Így kettős volt a bűne. A megérkező Sámuel már Isten büntető végzését hirdette meg Saulnak: kishitű volt és engedetlen, ezért nem érdemli, hogy utána fia örökölje az országot.

Ezt követte Saulnak egy másik hibája. Rossz taktika miatt a már biztos győzelmet ejtette ki kezéből. Ez alkalommal megint a filiszteusok voltak az ellenfelei. A király fia, Jonatás, egyéni bátorságával úgy megzavarta őket, hogy egymást pusztították. Saulra csak a győzelem betetőzése maradt volna. Ehelyett katonáival okatlanul koplalást fogadtatott, ami annyira legyengítette őket, hogy nem volt erejük megsemmisíteni az ellenséget.

A Biblia elmondja azt a bűnét is Saulnak, amely miatt Isten elvette tőle a királyságot. – Most egy másik régi ellenséggel harcoltak. Az ütközet előtt Sámuel az Isten nevében megparancsolta, hogy sem az ellenségnek, sem vagyonának nem szabad kegyelmezni. Pusztuljon minden, ami ellensége Isten népének!

Saul ugyan győzött, de akaratát nem tudta alárendelni Isten akaratának. Megint engedetlen volt. Mivel a rossz példa ragad, népe is követte. Az ellenség elfogott királyának jó váltságdíj ellenében megkegyelmeztek. Így tettek mindennel, ami szép volt és értékes. Csak a hitvány, silány dolgokkal tettek úgy, amint Isten parancsolta. Saul ráadásul képmutató volt és hazudott. A megkímélt dolgokból akart hálááldozatot bemutatni, de csak azért, hogy nagy részben ezeket is megtarthassa. A megkímélt és eldugott marhák bőgése hazudtolta meg Sault, mikor a prófétának azt állította, hogy mindenben az Isten parancsa szerint járt el. Ezzel azután beteljesedett Saul sorsa. Ezt mint Isten üzenetét így mondta el Sámuel:

1Sám 15,22-29

Sámuel azonban ezt felelte neki: „Vajon éppúgy tetszését leli az Úr az égőáldozatban és a véres áldozatban, mint az Úr parancsa iránti engedelmisségben? Igen, az engedelmisség többet ér, mint az áldozat, a szófogadás értékesebb a kosok hájánál. Az engedetlenség olyan, mint a varázslás bűne, a nyakasság annyi, mint a terafimmal való visszaélés. Mivel az Úr szavát semmibe vetted, túl kicsinek talált arra, hogy továbbra is Izrael királya légy.” Saul erre azt mondta Sámuelnek: „Vétkeztem, mert áthágtam az Úr parancsát, és amiket meghagytál nekem. Félttem a néptől, és engedtem neki. De most bocsáss meg és térj velem vissza, hogy imádjam az Urat.” Sámuel azonban így felelt: „Nem térek veled vissza. Mivel semmibe vetted az Úr szavát, az Úr elvetett: nem leszel tovább Izrael királya.” Amikor Sámuel megfordult s indulni akart, Saul megragadta köntösén a bojtot, úgyhogy leszakadt. Sámuel erre azt mondta: „Az Úr ma elragadta tőled Izrael királyságát és másnak adja, aki jobb nálad.” [S Izrael dicsősége nem hazudik és nem érez megbánást. Mert nem is ember, hogy volna mit megbánnia.]

Saul tudta, hogy uralmának meg vannak számlálva napjai, de nem mondott le a királyságról: tetszett neki a hatalom. Nem akarta kezéből kiengedni.

Milyen kár volt Saulért! Tanulhatunk történetéből. Vitéz, bátor katona, de egyet nem tudott: engedelmeskedni az Istennek. Kevesebb vitézséggel, több engedelmisséggel az Isten embere maradhatott volna.

Szerepel még a következő történetben is. Bünt bűnre halmozva éli életét szomorú haláláig.

==> [Feladatlap](#)

33. A vetélytársak

Arról a „más valakiről” hallunk, akiről Sámuel beszélt Saulnak, akit Saul helyett kiszemelt az Isten, hogy népének új királya legyen. – Sámuel együtt érzett Urával. Neki is fájt, hogy ilyen rosszul jártak királyukkal. Isten parancsára örömmel indult Juda földjére, Betlehembe, hogy itt találja meg az új király-jelöltet. A városba érkező próféta Jessze otthonába tért be.

Templomi énekeinkben már hallottuk ezt a nevet, Jézust mondja az ének Jessze-gyökere hajtásának, vagyis leszármazottjának, utódának. Ez igaz is, hiszen Jézust Dávid fiának hívták. Dávid pedig Jessze fia. Idézzük még emlékezetbe nagyszüleinek, a már ismert Boóznak és Ruthnak a nevét. Dávid az, akit a próféta keres, hogy királlyá tegye. Hallgassuk meg, hogy találkoztak:

1Sám 16,4b-13a

Amikor Betlehembe ért, a város vénei szorongva mentek eléje, s megkérdezték: „Jót jelent jövedeled, látóember?” „Igen, jót – válaszolta –, áldozatot jöttem bemutatni. Tisztuljatok meg, s gyertek el az áldozatra.” Aztán megtisztította Izájt és fiait, és meghívta őket az áldozatra. Amikor megérkeztek, s meglátta Eliábot, azt gondolta: „Nos, itt áll fölkentje az Úr előtt.” Az Úr azonban ezt mondta Sámuelnek: „Ne a külsejét és magas termetét nézd, mert hisz elvettem. Isten ugyanis nem azt nézi, amit az ember. Az ember a külsőt nézi, az Úr azonban a szívet.” Akkor Izáj odaszólította Abinadabot, és Sámuel elé állította. De ő azt mondta: „Nem őt választotta ki az Úr.” Most Izáj Sammát állította elé, de megint azt mondta: „Nem őt választotta ki az Úr.” Izáj így bemutatta Sámuelnek hét fiát, de Sámuel így szólt Izájhoz: „Ezeket nem választotta ki az Úr.” Aztán Sámuel megkérdezte Izájt: „Mind itt vannak a fiaid?” „A legkisebb nincs itt – válaszolta –, a nyáját őrzi.” Sámuel erre meghagyta Izájnak: „Küldj el valakit, keresse meg, mert addig nem ülünk hozzá az áldozati lakomához, amíg itt nincs.” Izáj elküldött érte. Vörös volt, nyílt tekintetű és szép termetű. Az Úr így szólt: „Rajta, kend föl, mert ő az!” Erre fogta az olajosszarut és fölkenete testvérei körében.

Így lett király a pásztorfiúból. A pásztorkodás nem volt lealázó foglalkozás. Az ősatyák: Ábrahám, Izsák, Jákob ugyancsak pásztorok. Maga Isten is népe pásztorának tartja magát.

Dávid tehetséges fiatalember volt. Erős: megbírt még a nyájra támadó kölyökoroszlánnal és medvével is. Jól forgatta a fegyvert, főleg parittyáját. Emellett szépen verselt és kitűnő zenész volt. Kedvenc hangszere a hárfa.

Saul – már hallottuk – nem tudott belenyugodni, hogy többé nem az Isten embere. Búskomor lett. Úgy gondolták, jót tenne a király idegeinek, ha valaki zenélne a közelben, és így nyugtatná. Erre a feladatra véletlenül éppen Dávidot fogadták fel, aki szívesen vállalta még a fegyverhordozói tisztelet is a király mellett. (Saul természetesen még nem tudta Dávid kilétét). Így kezdődött Dávid hősi tetteinek sorozata, de elkezdődtek szenvedései is.

Első hőstettét, a filiszteusok óriásának: Góliátnak legyőzését, mindannyian jól ismerjük. Nagy dicsőséget szerzett számára ez a győzelem. Saul ezért állandó jelleggel magához vette és magas parancsnoki beosztást adott neki. Így rövidesen igen népszerű lett. Az utcán szélteben-hosszában őt ünnepelték.

Ami várható volt, Saul féltékeny lett Dávidra. Nem nézett többé rá egyenes szemmel, sőt szívből meggyűlölte. Odáig ment, hogy a hárfa, mit sem sejtő Dávidhoz hajította dárdáját. Hajszálon, illetőleg Dávid ügyességén múlt, hogy nem szögezte a falhoz. Dávid az esetet a király idegrohamának tulajdonította, de elhatározta, hogy elhagyja az udvart és csak a hadvezérséget tartotta meg.

Saul pedig abban reménykedett, hogy ellenfele majd csak elesik a csatában, ezért azután minél nagyobb életveszélynek akarta kitenni. Tervei érdekében másodszor is neki ígérte a lányát. (Első ígérte Góliát legyőzésekor tette, de megszegte.) A veszélyt az jelentette, hogy Saul száz filiszteus megölését kívánta eljegyzési ajándékkul. Dávid erre nem száz, hanem kettőszázat pusztított el. Bizonyítékul mindegyik testéről levágott egy darabot. Így számolt el a megkívánt jegyajándékkal. A sikerek láttán, még jobban fokozódott Saul féltékenysége. Végül kiadta a parancsot: ki hol éri, pusztítsa el Dávidot.

Amennyire Saul gyűlölte, fia Jonatás olyannyira szerette Dávidot. Testi-lelki jóbarátok voltak. Jonatás, maga is bátor katona, szerette az igazságot. Azt is tudta, hogy apja helyett Dávidot választotta ki az Isten. Szövetségük értelmében állandóan segítette Dávidot, hogy elkerülhesse apja bosszúállását.

A bujdosás minden keserűségével együtt ugyancsak velejárója volt Dávid életének. Egy alkalommal bolondnak kellett tetetnie magát, hogy ne ismerjék fel üldözői. Máskor meg az istentiszteletre szánt kenyereket kellett a paptól elkérnie, annyira éhes volt. Saul erre 25 papnak és ezek családjának kiirtásával bosszulta meg az előbbi jótékonyt. A szentsátorban jártakor Dávid visszakapta az egykor fogadalmi ajándékkul felajánlott híres emléket, Góliát kardját.

Fegyver már volt. Lassanként emberek is gyülekeztek Dávid köré. Rövidesen önálló hadivállalkozásokat is kezdetett a filiszteusok ellen. Ezzel viszont még jobban dühítette Saul, és nehezítette saját bujdosását. Seregestül ugyanis nehéz volt a bujdosás. Saul pedig már egyenesen hadjáratot vezetett ellene.

Ekkoriban esett, hogy Saul elkóborolt seregétől. Ruháit letette, és maga sem tudta hogyan, Dávidnak és embereinek közelében találta magát. Itt volt Dávid nagy pillanata. Vajon mit tesz most?

1Sám 24,5-13,17-23

Dávid emberei így szóltak hozzá: „Lám, ez az a nap, amelyről azt mondta neked az Úr: Kezedbe adom ellenségedet, hogy azt tégy vele, amit akarsz.” Dávid meg odament, és titokban levágott Saul köntöséről egy bojtot. Ám utóbb bántotta Dávidot a lelkiismeret, amiért levágta Saul köntöséről a bojtot. Azt mondta embereinek: „Az Úr őrizzen attól, hogy valamit tegyek uram ellen és kezet vessek rá, hiszen az Úr fölkentje.” És Dávid kemény szavakkal rendreutasította embereit és megtiltotta nekik, hogy kezet vessenek Saulra. Saul elhagyta a barlangot, és ment az útján. Dávid azonban fölállt és utánament. Kilépett a barlangból és utána szólt: „Uram királyom!” Amikor Saul körülnézett, Dávid földig hajolt, hogy kifejezze hódolatát. Aztán így szólt Dávid Saulhoz: „Miért hallgatsz azokra az emberekre, akik azt állítják, hogy a vesztedre török? Nézd, e napon a saját szemeddel láthatod, hogy az Úr a barlangban kezembe adott. Én azonban vonakodtalak megölni, megkíméltelek és azt mondtam: Nem emelem kezemet uramra, hiszen az Úr fölkentje. S most, atyám, nézz ide, igen nézz ide, a kezemben van köntösöd bojtja. Abból, hogy levágtam köntösödről a bojtot s nem öltelek meg, világosan láthatod, hogy sem gonoszságot, sem árulást nem forgatok a fejemben. Nem vétettem ellened semmit, s mégis az életemre törsz. Az Úr legyen a bíró közted és köztem, az Úr álljon értem bosszút rajtad, de kezem ne nyúljon hozzád!” Amikor Dávid befejezte Saulhoz intézett szavait, az így szólt: „A te hangod az, fiam, Dávid?” S elkezdett sirni. Aztán ezt mondta Dávidnak: „Te jobb vagy, mint én, mert te jót tettél velem, én meg rosszat tettem veled. S ma megtetézted azt a jót, amit tettél velem, mert az Úr kezedbe adott, mégsem öltél meg. Ha valaki találkozik ellenségével, hagyja tán, hadd menjen békén az útján? Fizesse vissza neked az Úr azt a jót, amit ma tettél velem! Nézd, tudom jól, hogy uralomra jutsz és kezeden megszilárdul a királyság Izraelben. Ezért most esküdj meg nekem az Úr nevére, hogy halálom után nem irtod ki utódaimat és nem töröld ki nevemet atyám házából.” Dávid megesküdött Saulnak, és Saul hazament, Dávid és emberei meg visszatértek a rejtékhelyükre.

Mindegyikünk azt hihetné, hogy Saul ezután jó útra tér. Ellenkezőleg történt. Megint csak üldözte Dávidot. – Ismét úgy hozta a sor, hogy megint találkoztak. Dávid ugyanis egy éjjel belopódzott Saul sátrába. Kezében volt Saul élete, de csak a király dárdáját és kulacsát vitte magával. Biztos távolból, most ezeket mutatta meg Saulnak. Így bizonyította jószándékát. Ő pedig ismét csak fogadkozott. – Ezt a fogadalmát azonban nem volt ideje megszegni. Gelboe hegyénél harcba keveredett a filiszteusokkal. Hősiesen küzdött fiaival együtt. De az ellenség erősebb volt. Saul szemeláttára ölték meg fiait, köztük a derék Jonatást. A megsebesült király is már-már az ellenség kezébe került. De inkább a kardjába dőlve halt meg. Az ellenség csak a holttestét csúfolhatta meg.

Dávid a halál hírére nemzeti gyászt rendelt el. Szívből megsiratta barátját Jonatást, de még Sault is. Nem örült halálán, és elfelejtette sok gonoszságát. Isten kiválasztottját látta benne, aki sokat harcolt népe szabadságáért. Így lelte halálát is. Voltak bűnei, de keményen bűnhődött miattuk.

==> [Feladatlap](#)

34. Dávid király

Isten régi népe Dávidot tartotta legnagyobb királyának, aki egyaránt kedves volt az Úr és az emberek szemében. Ennek ellenére nem csupa jót mond róla a Biblia: elmondja emberi gyengeségeit, sőt bűneit. Ezért akik odahaza a Bibliából is elolvassák az életét, ne botránkozzanak meg rajta. Ő még nem ismerte Jézus tanítását, segítséget sem kaphatott tőle a jóra. Akkoriban még a bűn uralkodott a világon. A vérbosszú, gyilkosság, házasságtörés, többnejűség hozzátartozott még a jónak tartott királyok életéhez is. Az Isten, aki mérlegre teszi a jót és a rosszat, Dávidnál biztosan a jóból talált többet: erős volt a bizodalma, békeszerető és igazságos volt. Bűneit pedig komolyan megsiratta. Mindezek igen lényeges jótulajdonságai az igaz embernek.

Saul halála után Juda törzse tüstént királyává fogadta Dávidot. A többi törzs ellenben Isbósetet, Saul életben maradt fiát akarta. Emiatt hét évig tartó szerencsétlen polgárháború tört ki. – Lassanként mégis megerősödött Dávid helyzete. A nép elhagyta Isbóset táborát, őt magát pedig saját katonái ölték meg. Végül az északi törzsek is királyukká fogadták Dávidot és helyreállt az egység.

Dávid most már teljes erővel vezethette a harcot a Kánaán földjén lakó pogányok ellen, akik a honfoglalástól kezdve mindeztidáig szintén urai voltak a területnek. Isten népét és vallását állandóan veszélyeztették. Dávid győzelmei után azonban már nem jelentettek veszélyt. A Józsué-kezdté honfoglalást tehát Dávid fejezte be.

Dávid nemcsak mint hadvezér, hanem mint politikus is szerencsés volt. Szövetségre lépve az országát körülvevő népekkel, előnyös szerződéseket kötött. Így biztosította a szükséges anyagokat építkezési terveihez.

Szükségesnek látszott, hogy szép fekvésű és jól védhető fővárosuk legyen. Dávid Jeruzsálemet szemelte ki fővárosnak. Előbb azonban elfoglalta azon kerületeit, melyek még a jebuzeusok kezén voltak. Ekkor vette birtokba Sion hegyét, erődítményt és királyi palotát épített rá. Országára szóló áldozatokkal, szent zenével és táncokkal szépített ünnepség keretében hozatta ugyanerre a helyre a Szövetség ládáját az új szentsátorba. – Ugyanitt megújította az istentisztelet rendjét. Papi énekkart és zenekart szervezett az ünnepélyesség emelésére. A templomépítő örömeiben azonban már nem lehetett része. Dávid buzgósága igen tetszett az Istennek. Prófétaját, Nátánt küldte örömeinek tolmácsolására. De még többet is üzent: ígéretet tett, hogy Dávid királysága örökre fennmarad. Nem örökké tartó országot ígért – mert ilyen nincs – hanem azt, hogy utódai között láthatja majd a Messiást, a lelkek királyát is, akinek a jó emberekből álló országa soha nem pusztulhat el.

Dávid tehát elérte a legnagyobbat, amit uralkodó elérhet: Istene és népe egyaránt szerette. Ezt a szeretetet veszítette el, amikor egyszer igen nagy bűnbe esett. Szerencsére bánatot indított és megbékélt az Istennel. A nagy bűn pedig így történt:

Akkoriban nem a hadseregnél, hanem a fővárosban időzött. Megismert egy igen szép asszonyt, vitéz katonájának, Uriásnak a feleségét: Betsabét. Az asszonyt hívatta, és úgy élt vele, mintha felesége lenne. Súlyosan megszegte ezzel Isten akaratát, mellyel az emberek boldog házasságát védi. Hatodik és kilencedik parancsa ugyanis szigorúan tiltja, hogy valaki másnak a házastársát szeresse el, akihez semmi köze, aki nem az övé. Igen nagy bajok származnak az efféle bűnökből. – Dávid esetében is ez történt. Betsabé is rövidesen megtudta, hogy gyermeke lesz, azonban nem a férje, hanem Dávid az apja. Aki, hogy elkerüljék a botrányt, újabb szörnyű bűnt gondolt ki. – Uriással, a férjjel saját kezűleg küldte el halálos ítéletét. A levél parancs volt a fővezérnek: „Uriást a legveszélyesebb helyre kell állítani a csatában, és ott magára hagyni!” Uriás tehát elesett. Dávid pedig elvehette szeretőjét. Vele azonban belépett házába az Isten büntetése is.

Érkezését Nátán próféta jelentette be. Hallgassuk meg szavait:

2Sám 12,1-15 (A szöveg egyes kifejezései elhagyhatók.)

Akkor az Úr elküldte Nátán prófétát Dávidhoz. El is ment hozzá, és így beszélt: „Egy városban élt két ember. Az egyik gazdag volt, a másik szegény. A gazdagnak rengeteg juha-kecskéje és barma volt. A szegénynek azonban nem volt egyebe, csak egy kis báránya, vette magának. Etette, úgymint megnőtt, vele magával és gyermekeivel. Evett a kenyereből és ivott a poharából. Az ölében aludt, s olyan volt, mintha a lánya lett volna. Egyszer vendég érkezett a gazdag emberhez. De nem tudta rászánni magát, hogy a juhai vagy barmai közül egyet is elvegyen, és a vendégnek, aki érkezett, elkészítse. Ezért elvette a szegény ember báránycáját, és azt készítette el vendégének.” Dávid nagyon megharagudott az emberre, és azt mondta Nátánnak: „Amint igaz, hogy az Úr él: az az ember, aki ilyet tesz, az a halál fia. A bárányt négyszeresen vissza kell fizetnie, amiért így tett, és nem volt kímélettel.” Erre Nátán így szólt Dávidhoz: „Magad vagy ez az ember! Ezt mondta hát az Úr, Izrael Istene: Fölkentelek Izrael királyává és kiszabadítottalak Saul kezéből. Neked adtam urad házáat és a kebledre urad asszonyait, rád bízam Izrael házáat és Júda házáat. S ha ez kevés lett volna, még megtetéztem volna ezzel meg azzal. Miért vetetted hát meg az Urat, s tettél olyat, ami gonosznak számít az Úr szemében? Kard által elveszítetted a hetita Uriját, hogy feleségül vedd a feleségét. Igen, elveszítetted az ammoniták kardja által! Nos, a kard sose fordul el házadtól, amiért megvetetted, és elvetted a hetita Urijától a feleségét, hogy a te asszonyod legyen. Ezt mondta az Úr: Nos, a saját házadból hozok rád romlást. Elveszem a szemed láttára asszonyaidat és odaadom őket más valakinek, hogy napvilágnál asszonyaiddal háljon. Te titokban tetted, de én egész Izrael szeme láttára, napvilágnál viszem ezt végbe!” Erre Dávid így szólt Nátánhoz: „Vétkeztem az Úr ellen!” Nátán ezt válaszolta Dávidnak: „Így az Úr is megbocsátja bűnödöt, s nem halsz meg. De mert ezzel a tetteddel káromoltad az Urat, a fiú, aki született neked, meghal.” Ezzel Nátán elment haza. Az Úr megverte a gyermeket, akit Urija felesége szült Dávidnak, úgymint súlyosan megbetegedett.

Dávid lelkiismerete felébredt. De bűnével együtt máris sirathatta az Isten első büntetését. Azonban sem a sírás, sem a böjt, de még az ima sem segített: Betsabé gyermeke meghalt.

Nemcsak a kis halott, hanem a többi feleségétől született gyermekei is sok bánatot szereztek Dávidnak. Házától sohasem távozott el a kard, vagyis állandósult családjában a békétlenség, a gyilkosság, meg a halál. Így üzent e Isten Nátán prófétával.

A legnagyobb szomorúságot Absalon okozta, aki egyébként igen szemrevaló fiú volt. Főleg hosszú és dús haja tetszett mindenkinek. Természete azonban már kevésbé. Bosszúálló, nagyravágyó, szertelen fiatalember volt. Mostohabátyját pl. azért gyilkolta meg, mert az bűnre csábította a kishúgát. A gyilkosság miatt külföldre kellett menekülnie. Később megbocsájtott ugyan Dávid, de családjába csak évek múlva fogadta vissza.

Alig lett béke közöttük, a fiú máris szervezkedett apja ellen. Eleinte csak a népszerűséget hajhászta, és titokban lazított. Mindenkinek igazat adva, apja igazságszolgáltatását bírálta. A közállapotokat ugyancsak. Sokat sejtetően híresztelte, hogy lenne valaki, aki rendet és igazságot tudna teremteni. Ezt természetesen magáról mondta.

Mikor elegendő párthíve volt, megfuvatta a csatakürtöket és szerteszét hirdette, hogy ő a király. Nyílt katonai lázadást robbantott ki az apja ellen. Dávid erre nem számított, nem is volt felkészülve. A lázadás meg egyre nőtt. Dávid, hogy életét mentse, menekülni volt kénytelen. Erre Absalon elfoglalta a fővárost.

A szorult helyzet legalább arra volt jó, hogy az emberek megmutathatták: milyenek valójában. Volt, aki hű maradt királyához, és segítette menekülését. Akadt olyan is, aki jobbnak látta megfordítani a köpenyeget. Sőt olyanok is voltak, akik kicsúfolták sírva menekülő királyukat. Ami még ennél is több, arra akadt vállalkozó, hogy meggyilkolja.

Idővel Dávidnak sikerült hadseregét rendeznie. Felkészült, hogy megütközzék fiával. Csak egyetlen parancsa volt az ütközet előtt. Szavaiból az édesapa szólt, aki még bűnös és lázadó fiát is szereti: „Életben hagyjátok ám, az én Absalon fiamat!”

Az ütközet egy erdőben zajlott le, és a lázadók teljes szétverésével végződött. Absalon is mentette életét, öszvére nyergében menekült. Lobogó hosszú haja azonban egy cserfa ágaiban megakadt, és az állat kiszaladt alóla. Rátalálói könyörültek volna rajta, de a fővezér példásan akarta megbüntetni. Nem törődött Dávid parancsával, és átszúrta lándzsájával. Temetést is csak olyant adott neki, mint az útszélen elhullott állatnak: nagy rakás követ dobáltak holtteste fölé.

A győzelem hírét megjelentő követekhez ez volt Dávid első szava: „Békén van-e a gyerek, Absalon?” Amikor pedig megtudta a történeteket, sírva fakadt, szobájában fel-alá járva egyre csak mondogatta: „Én fiam, Absalon, bárcsak én haltam volna meg helyetted. Absalon, én fiam!”

Emberi hasonlattal kifejezve, valahogy úgy szerethet bennünket Isten, ahogy Dávid szerette fiát...

==> [Feladatlap](#)

35. A prófétaló Dávid

Dávid nemcsak istenfélő és békeszerető király, hanem híres költő és muzsikus, sőt jövőbelátó próféta volt egy személyben. Ránkmaradt alkotásai igazi remekművek.

A templomban gyakran halljuk ezt a szót: zsoltár. A Szentírás egyik könyvében 150 gyönyörű szép vallásos vers van, ezek a zsoltárok. Dávid vallásos versei is ebben a könyvben találhatók. Közülük jónéhány jövődölést tartalmaz.

Mi a jövődölés? – Isten akaratából Dávid képzeletvilágában megjelent egyik híres jövődöbeli utódja, sőt annak egy-egy híres tettét is látta lelkében. Majd versebe szedte látomását, sőt dallamot is szerzett hozzá. Az énekes-papok megtanulták és megtanították az embereknek. Amikor pedig az ilyenféle verset bemásolták a Szentírásba, az egész nép érezte, hogy Dávid vers-soraiban az Isten szól hozzájuk.

Minden nagyszülőt és szülőt érdekel gyermeke jövője. Dávidnak nagy öröme telt abban, hogy egyik leszármazottjáról olyan pályafutást jövődölhetett, amilyent senki más nem érhet el: Messiás lesz, az emberek megváltója. – Hallgassunk meg néhány jövődölő zsoltárt:

Zsolt 109,1-4

Azt mondta az Úr az én Uramnak: „Ülj jobbmra, és minden ellenségedet lábad elé teszem számolyul!” Az Úr kinyújtja hatalmas jogarod Sionból: uralkodj ellenségeid közepette! Születésed óta tiéd a királyi méltóság a szent hegyen, anyád méhétől kezdve, ifjúságod hajnala óta. Az Úr megesküdött és nem bánja meg: „Te pap vagy mindörökké Melkizedek rendje szerint.”

Dávid arról szól, hogy egykor két ura, két parancsolója lesz. Közülük az egyik igen udvarias a másik iránt. Királyi trónján a jobb oldalára ülteti, kedvéért legyőzi ellenségeit is: porig alázza őket. – Tulajdonképpen mi itt a jövődölés? – Jézus földi életében csak úgy élt, mint a többi szegény ember. Igaz, módja lett volna rá, hogy királyi méltóságban pompázzék. Így többen elhitték volna azt is, hogy ő a Messiás. Jézus azonban másként bizonyított. Idézte Dávid zsoltárának róla szóló sorait, és feltette a kérdést: hogyan nevezheti Dávid urának azt, aki fia neki? Nyilván azért, mert ez a fiú egyben a Messiás is. A rosszakaratúak erre megszegyenültek, a jószándékúak pedig hittek Jézusnak. (Mt 22,41-46)

Nem veszítették el hitüket a későbbi keresztények sem, amikor a Szentírásból a Messiás király legyőzéséről olvastak. Dávid zsoltára ugyanis nemcsak a Messiás haláláról szól, hanem dicsőséges győzelméről is.

Jövődölés szól arról, hogy Messiásunk nem királyi ősétől, hanem még magasabb helyről örökli dicsőségét. – Dávid utódai idővel ugyancsak elszegényedtek. Józsefnek és Máriának még a legszegényebb szállás sem jutott ősi városukban, Betlehemben. Az istállóban született Messiás dicsősége tehát nem az emberektől, hanem az Isten-Atyjától ered. Dicsősége egyidős vele: örök. A zsoltár költői szavaival így szólítja meg az Úr-Messiás-Fiát: „A hajnalcsillag előtt szültelek.”

A zsoltározó Dávid nemcsak királyságot, hanem örökké tartó főpapi tisztet is jövődöl a Messiásnak. Ezt a papságot szintén apjától örökli majd, mint Áron utódai örökölték. Az Istentől magától kapja, mint Melkizedek főpap Ábrahám napjaiban. Áldozatát sem állatokból készíti, hanem kenyeret és bort ajánl az Istennek. – Dávid szava igazi jövődölés. Először akkor teljesedett, amikor Jézus az utolsó vacsorán kenyeret és bort vett a kezébe. Igazolódik ma is, amikor mi áldozzuk Jézusunkat a kenyér és bor formájában.

Dávid képzeletében előre látta, hogy a Messiás sokat fog majd szenvedni. Az Isten Lelke azonban azt is tudtára adta, hogy ez a szenvedés sokaknak hasznára lesz. Akik hisznek benne,

megkapják bűneik bocsánatát. Ezért szenved Jézus. Hallgassunk meg egy szenvedést-jövendőlkö zsoldárt:

Zsolt 21,2-25

Istenem, Istenem, miért hagytál el, miért maradsz távol megmentésemtől, panaszos énekeimtől? Szólítalak nappal, Istenem, s nem hallod, szólítalak éjjel, s nem adsz feleletet. Mégis te vagy a Szent, aki Izrael szentélyében lakik. Atyáink benned reménykedtek, reméltek, s te megszabadítottad őket. Hozzád kiáltottak és megmenekültek, benned bíztak és nem csalatkoztak. De én csak féreg vagyok, nem ember, az emberek gúnytárgya s a népek megvetettje. Mind, aki lát, gúnyt űz belőlem, elhúzza száját és csóválja fejét. „Az Úrban bízott, hát mentse meg, segítsen rajta, ha szereti!” Te hoztál elő az anyaméhéből, jóvoltodból gond nélkül pihenhettem, anyám ölén. A tiéd vagyok kezdettől fogva, anyám méhétől fogva te vagy az én Istenem. Ne maradj távol szükségemben, légy közel, mert sehol sincs segítség! Hatalmas tulkok vesznek körül, Básán bikái körülfigognak. Szájuk kitátva, mint zsákmányra éhes ordító oroszláné. Olyan vagyok, mint a kiöntött víz. Csontjaimat szétszedték, szívem, mint a viasz, szétfolyt bensőmben. Torkom kiszáradt, mint a cserép, nyelvem ínyemhez tapadt. Kuttyák falkája ólálkodik körülöttem, s gonosztevőknek serege zár körül. Kezemet és lábamat összekötözték, és a halál porába fektettek. Megszámlálhatom minden csontomat; ők néznek és bámulnak, elosztják maguk közt ruhámat, köntösömre pedig sorsot vetnek. Ne maradj hát távol, Uram, te vagy segítségem, siess mentésemre! Mentsd meg lelkemet a kardnak életől, a kuttyák karmából ragadd ki életemet! Szabadíts ki az oroszlán torkából, védj meg engem, szegényt, a tulkok szarvától! Nevedet hirdetni fogom testvéreim előtt, és a közösségben dicsőítlek téged. Ti, akik félitek az Urat, áldjátok, Jákob fiai, magasztaljátok! Félje őt Izrael minden törzse! Hiszen ő nem szégyellte, nem vetette meg a szegény nyomorát, nem rejtette el előle arcát, meghallgatta, amikor hozzá kiáltott.

Dávid kb. ezer évvel élt előbb, mint Jézus. Bár első személyben szól, mégsem önmagára érti szavait, hanem fiára, Jézusra. Amikor pedig Jézus a kereszten függött, eszébe jutott a szenvedésről írt zsoldár. Soha nem imádkozta még senki akkora átéléssel, mint ő, akire vonatkozott. Amikor húsvét előtt a szenvedés-történetet, a passiót, előadjuk, a Jézust alakító szereplő Szt. Máté feljegyzése alapján arámul is idézi ezt a zsoldárt. „Eli, Eli, lamma szabaktani”; azaz „Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?”

Dávid előre tudott a Messiáskirály feltámadásáról és örök dicsőségéről. Hallgassuk meg az erről jövőnkö zsoldára néhány szavát:

Zsolt 15,9-10

Ezért örül a szívem és ujjong a lelkem s testem is békében fog majd nyugodni. Nem adod lelkemet a holtak országának, s nem hagyod, hogy szented meglássa a sírt.

Szt. Péter apostol egy prédikációjában azt kívánta hallgatóitól, hogy bánják meg bűneiket, és higgyenek Jézusban. Az Ő nevében bocsánatot nyerne. Hogy lehet ez? Bizonyításul a feltámadás-zsoldárt idézte. Jézus dicsőséges – de üres – sírjáról beszélt. Akit az Isten így igazol, annak lehet hinni. Hallgatói tényleg hittek, és megkeresztelkedtek. (ApCsel 2,22 sköv.)

Nincs időnk Dávidnak többi jövőnkö zsoldárát is megismernünk. A hallottak eléggé igazolják hitünket: Jézust Isten küldte nekünk. Életében Isten ígéretei váltak valóra, aki szólt a próféták szavával.

==> [Feladatlap](#)

36. Bölcs Salamon király

A történelem híres uralkodói rendszerint valamilyen melléknevet kapnak az utókortól. Királyoknak leggyakrabban a „nagy” nevet szokták adni. Ezt kapta pl. a mi I. Lajos királyunk. Hallottunk sok más melléknevet is. Az Ivanhoe-ban Földnélküli Jánosról és Oroszlánszívű Richárdról volt szó. – Gondolom, a legszebb mégis az, ha valaki a „szent” nevet kapja.

Ma olyan királyról hallunk, aki ugyancsak szép melléknevet kapott: Dávid fiáról, Bölcs Salamonról hallunk. Nemcsak azért lett bölcs, mert okosak voltak a szülei is, sem azért, mert odafigyelt tanítói magyarázataira, vagy sokat olvasott. Bölcsességét az Isten ajándékozta. Hallgassuk meg, hogyan kérte Salamon ezt az ajándékot. Jó példa ez arra, amiért érdemes imádkozni:

1Kir 3,4-14

A király elment Gibeonba áldozatot bemutatni. Ez volt ugyanis a legjelentősebb magaslat. Ezer égőáldozatot mutatott be Salamon ott az oltáron. Gibeonban megjelent az Úr Salamonnak, éjszaka, álmában. Így szólt az Isten: „Kérj, mit adjak neked!” Salamon azt felelte: „Nagy irgalommal voltál szolgálád, az én atyám, Dávid iránt: hűségesen, jó lélekkel és egyenes szívvel járt színed előtt; mindvégig irgalommal voltál hozzá: megajándékoztad egy fiúval, aki most a trónján ül. Igen, Uram és Istenem, királlyá tetted szolgálád atyám helyett. De hát fiatal ember vagyok, nem tudom, miként kell uralkodni. Ráadásul kiválasztott néped élén áll szolgálád, egy nagy nép élén, amely akkora, hogy se szeri, se száma. Adj hát szolgálodnak éber szívet, hogy meg tudja különböztetni a jót meg a rosszat. Mert hisz ki tudná másképp kormányozni ezt a te népes népedet?” Tetszett az Úrnak, hogy Salamon ilyen kéréssel fordult hozzá. Ezért így szólt hozzá az Úr: „Mivel épp ezzel a kéréssel fordultál hozzám, nem hosszú életet vagy gazdagságot kértél magadnak, nem is ellenséged életét kérted, hanem bölcsességért könyörögtél, hogy szem előtt tartsd az igazságot, lásd, megadom neked, amit kértél. Bölcs és értő szívet adok neked, amilyen nem volt előtted, s nem lesz utánad sem. Ráadásul azt is megadom, amit nem kértél, a gazdagságot és a dicsőséget, hogy nem lesz a királyok közt hozzád hasonló. S ha az én útjaimon jársz, megtartva parancsaimat és törvényeimet, amint atyád, Dávid járt, hosszú életet ajándékozok neked.”

Mielőtt még arról beszélünk, hogyan mutatkozott meg ez az okosság, szóljunk röviden uralomra jutásáról. Az országot Dávid is öneki szánta. Nehogy pedig mégis más valakié legyen, kedvenc feleségének Betsabének kívánságára még apja életében király lett. Ez úgy történt, hogy a főpap szent olajjal felkente, Dávid pedig saját trónusára ültette. Salamon meghallgatta apja tanácsait, és alig húszéves korában átvette a hatalmat.

Első híres ítélezését jól ismerjük. Két kötekedő asszony között tett igazságot. Az anyai szeretetre alapozta döntését: az igazi anya inkább lemond arról, hogy mindig vele legyen gyermeke, mintsem beleegyezzék halálába. Az okosan megalapozott ítéletet azóta nevezik salamoni ítéletnek.

Salamon bölcsessége kitűnő politikai érzékéből is meglátszott. Nevének magyar jelentése békeszerető. Ennek megfelelően jobban szerette a békés tárgyalást és megegyezést, mint a háborút. Így sokkal többet ért el. Mivel békében élt, sok ideje maradt az okos dolgokra: építtetett és könyveket írt. Alkotásai az egész világon híressé tették nevét. Uralkodása idejének boldog békéjét és biztonságát a Biblia történésze így fejezte ki: akkoriban mindenki saját szőlőtökéje és fügefája alatt ülhett.

Salamon az egyiptomi fáraónak, a világ leghatalmasabb királyának a lányát vette feleségül. A hozomány méltó volt az apához: Gáza városa és vára. Ezeket saját seregével foglalta el a

pogányoktól és ajándékozta Salamonnak. Így most már teljesen Izraelé lett Kánaán földje, és dél felől senki sem veszélyeztette az országot.

Említettük már, hogy akkoriban a tehetősebbek több feleséget vettek. Salamon északi irányból szintén egy királylány-házassággal biztosította a békét. Tirusz királyának a lányát is elvette. Apósa már Dáviddal is barátságban élt, most pedig saját szakembereivel, saját cédrusfáiból építette meg Salamon kereskedelmi és hadiflottáját. Úgyszintén a Földközi-tengeren és az Akabai-öbölben kikötőket és kikötői berendezéseket is létesített. Ezeken felül még iparvárosokat alapított Salamon számára.

Palesztina földrajzi helyzete miatt, mintegy híd a három világrész között. Salamon idejében tényleg itt bonyolították le a világkereskedelem lényeges részét. Az ezzel járó adó- és vámjövödelmek ugyancsak Salamon amúgy is mesés gazdagságát nagyobbították. Természetesen nincs olyan vagyon, melyet ha rosszul kezelnek, akár évtizedekig megmaradna. Salamoné is gyorsan szertefoszlott. A Biblián kívül már csak azok az épületek és tárgyak emlékeztetnek rá, melyeket napjaink tudósai ásnak ki a földből.

Salamon azonban örök időre megmaradó gazdagságról is gondoskodott. A lelki kincseket is szorgosan gyűjtötte. Bölcsességének, okos mondásainak és tanácsainak gyűjteményét, mint örök kincstárat ma is mindenkinek szívesen osztogatja a Biblia.

Már Dávid méltánytalannak tartotta, hogy őmaga palotában lakik, amíg a szövetség ládáját csak sátor alatt őrzik. Ezért tett előkészületet templomépítésre. A munka dicsősége és a befejezés öröme Salamoné lett. A mérhetetlen jövedelem legalább egy részében jó célt szolgált. A művészek és szakemberek a legnemesebb anyagok tömegét használták fel. Így készült el az egyik világcsoda: Salamon temploma. – A felszentelés alkalmának ünnepi áldozatára, az énekkarok gyönyörű számaira, Salamon felszentelési imáira, és az egész nép kimondhatatlan öröme az Isten azzal válaszolt, hogy ezt a templomot is kitüntette jelenlétével.

Mennyi szépet és jót hallottunk ma Salamonról. Egy ember, akinek minden sikerült! Mi volt a titka? Szerette és vele volt az Isten. Ő pedig úgy alkalmazkodott az Istenhez, mint a megfelelő jó szerszám az ember kezében. Egyemáshoz illettek.

Mi nem vagyunk királyok, országot és népet sem bíztak ránk. Csak saját ügyeinkért, dolgainkért felelünk. Ezeket kell okosan és békességesen irányítanunk.

Milyen szép, ha valaki békeszerető, és nem üt-vág azonnal. Inkább a nehéz ügyeit is békésen próbálja elintézni. – Ezeknek a szavaknak talán nem mindenki ad igazat. Sokan azt gondolják, hogy nem lehet meglenni verekedés nélkül. Már csak azért sem, mert – amint mondják – az ellenfél is ütéssel kezdte. Ha azonban valaki ügyesen és igazságosan beszél, akkor nem kezd, jobban mondva nem válaszol a másik sem ütéssel. Verekedéssel egyébként se lehet semmit elintézni. Csak a verekedők lelke durvul el, és megtagadják a kereszténységet.

Áldjon és segítsen minket a békesség Istene!

==> [Feladatlap](#)

37. Salamon bölcsessége a Példabeszédek könyvében

Salamon hajóit és kereskedőit jól ismerték a Vörös- tenger, az Akabai-, Adeni- és a Perzsa- öböl, és természetesen a Földközi-tenger vizeinek partvidékén. A hajók nemcsak az ofíri aranyat, a perzsiai illatszereket és Arábia fűszereit szállították. Olyan királynak vitték hírét, akinek nem akad párja a bölcsesség tekintetében, mert ő magától Istentől kapta okosságát.

A Biblia elmondja, hogy ezekre a hírekre egy arábiai uralkodó, Sába királynője jött Izrael országába. Közelebből akart Salamonnal megismerkedni. – A régi királyok udvarában a történetíró papok mellett meg ún. bölcseket is alkalmaztak. Ők tanították a király gyermekeit, egyúttal ismerték és terjesztették a világ híres bölcseinek mondásait és tanítását. Könnyen lehet, hogy Sába királynője udvarában Salamon művei is tankönyvek voltak.

A királynő díszes kísérettel, aranyat, drágakövet, illatszereket hozó tevékkel és dromedárokkal vonult be Jeruzsálembe. A két bibliai uralkodó találkozásának fényét és pompáját aligha múlták felül a történelemben mind napjainkig ismétlődő találkozások. A hivatalos ügyek intézése után érdekes eszmecsere folyhatott le Salamon és vendége között. Amolyan kétszemélyes „ki mit tud?” lehetett. A vendég bizonyára kérdéseket tett fel, a házigazda pedig válaszolt. Biztos kitűnően szerepelt. Helyes választ adott akár az irodalomból, vagy a természettudományból, akár a növény-, vagy lélektanból feltett legnehezebb kérdésekre. Próbáljuk meg elképzelni, milyen lehetett egy ilyen ókori „ki mit tud?”

A királyi palota mesés parkjában szépen gondozott, nyílegyenes úton sétáltak. A királynő kérdezi Salamontól, mi jut eszébe, amikor ilyen úton lépdel? A válasz tüstént kész. Még rímel is, ahogy előadja:

Péld 4,11-19

Megmutatom neked a bölcsesség útját, egyenes lesz az út, amelyen járatlak. Semmi nem gátolja lépteid, amikor jársz, és ha gyorsan szaladsz, akkor sem botlasz meg. Tartsd meg intelmemet, ne tágíts tőle! Őrizd meg, hiszen az életed! Ne lépj a gonoszok ösvényére, és a gonosztevők útján ne járj! Hagyd el, s ne menj rajta tovább, kanyarodj el tőle, s úgy folytasd utadat! Ha nem tesznek rosszat, aludni sem tudnak, nincs nyugtuk, ha mást törbe nem csaphatnak. Amit esznek, az a gonoszság kenyere, és az erőszak borát isszák. Az igaz ember útja, mint a hajnal pirkadása, egyre világosabb, míg fényes nap nem lesz. A gonoszok útja olyan, mint a sötét éjszaka, maguk sem tudják, miben botlanak meg.

Mi talán nem tudjuk oly gyorsan megérteni, mint a királynő, rövid magyarázat szükséges. Az egyenes út az okosságot és az igazságot juttatta Salamon eszébe. Az ilyen úton és az okosságtól meg az igazságtól vezetve könnyű a járás. Néha mintha jónak látszanék letérni az egyenes útról. Mégis fegyelmezzük magunkat és maradjunk rajta. Igaz, a másfajta út és életmód talán szebbnek kínálkozik az igazakénál. Ez a rosszak útja, a gonoszok ösvénye. Messziről kell kerülnünk, különben veszedelmes útitársakkal találkozunk. Olyanokkal, kik nem tudnak bűn nélkül lenni. A jóságért nem jár azonnal dicséret, és várat az idő, míg a becsület jutalmat kap. De ahogy napfény lesz a hajnalból, úgy jön el az egyenes út jutalma. A bűn és a gonoszság viszont olyan, mint a fény nélküli sötétbe vivő út: tele van veszélyekkel.

A királynő talán még Salamon szavain gondolkodott, közben kicsinyke hangyát látott a földön. Már is készen volt a következő kérdése: A hangyáról beszéljen a király. Nem kellett várnia. Kész volt a válasz ugyancsak versben:

Péld 6,6-11

Te lusta, menj el a hangyához, nézd meg, hogy mit csinál és akkor bölcs leszel: Nincsen főnöke, nincs, aki ösztökélné vagy parancsolna neki, nyáron mégis megszerzi élelmét, aratás idején összegyűjti eledelét. S te lusta, meddig akarsz még heverészni? Mikor akarsz végre fölkelni álmodból? „Még egy kis alvás, még egy kis szenderegés, keresztbefont karral még egy kis pihenés!” Így rád tör a szegénység, mint az útonálló, s mint valami koldus, a nyomor.

A hangya tehát a szorgalmat juttatja eszünkbe. Azt is, hogy nem ilyenek vagyunk néha. Hogy szalad és halad ez a kis állat, pedig nem küldi és nem ellenőrzi senki. Szorgalma mellett előrelátó. Az aratási bőség idején már a téli szűk napokat látja. – Hétalvók és Mátyás lustái ébredjete! A semmittevésből nem élünk meg! A lustát legyőzik és napjait megkeserítik az élet nehézségei. Jobb serényen és idejében elvégezni, ami szükséges.

A hangya tanítása is tetszhetett a királynénak. – Mennyi úr és szolgálta járt azon az úton, melyen sétáltak! Ahány ember, annyi világ. Magát mindenki jónak mutatja, de milyenek igazában? Ki lát az emberek lelkébe, és ki olvas szívükben? Mi Salamon véleménye az emberekről? Íme a felelet:

Péld 10,22-25

Gazdaggá csak az Úr áldása tehet, a magunk fáradsága semmit sem tesz hozzá. A balgának az szerez örömet, amit szégyellni kell, az okos embernek az, amit bölcsen tesz. A gonosz utoléri, amitől retteg, amit az igazak kívánnak, az osztályrészük lesz. Ha kitör a vihar, a gonosz nincs többé, de örökre biztos lábon áll az igaz.

Szavainak ez az értelme: Két fajta ember éli napjait, a dőre és az értelmes. Mindkettő ráteszi valamire az életét. A dőre úgy szereti a bűnt, mintha szórakozás lenne. Nem is tartja többnek, mint egy kis kalandnak. A másik fajta ember örömmel irányítja életét az okosság szerint. Mindenkinek letellik az ideje, és távozik az életből. Ekkor dől el a két életmód következménye. A gonosznak rettegnie kell Istentől. A földön sem hagy jó emléket. Örülnek, ha felejtethetik. A jó embereknek pedig örömmel őrzik emlékét.

Három kis szemelvényben ismertük meg Salamon bölcs tanítását. De akár egy napig beszélhetnénk róla, akkor se tudnánk mindet elmondani. Háromezer bölcs mondást tudott, és ezeröttszáz verse volt. Tudott beszélni a fákról, mind a legnemesebb cédrusról, mind romokon növő giz-gazról. Ismerte az állatokat, madarakat éppúgy, mint a halakat. A királynő valójában még nagyobbnak látta Salamon bölcsességét, mint mekkorának a hírét tartotta. Áldotta Istent, hogy ily nagy uralkodót adott népének, szétosztotta ajándékait és hazatért országába.

Milyen jó lenne egy kevéske Salamon okosságából! Nem lenne gond a felelés. A tanároknál többet tudnánk. Salamon elárulta azt is, hogy lehet bölcs valaki. Mi az első lépés. Jól jegyezzük meg mondását: „A bölcsesség kezdete az Úr félelme”. – Ha már gondolunk arra, hogy van Valaki, akitől mindent kapunk, és akinek számadással tartozunk, máris megtettük az első lépéseket a bölcsesség útján.

==> [Feladatlap](#)

38. Az ország két részre szakad

Egy ószövetségi bölcs ember – talán éppen Salamon esetére gondolva – ezt a megállapítást tette: az ital, meg az asszonyok még a bölcseket is képesek elfordítani az Istentől. Ital talán nem, de annál több asszony szerepelt Salamon életében. Mindannyian bálványimádó pogányok, a király feleségei. A szomszédos országokban királylányok voltak, akik Jeruzsálemben tovább folytatták régi életüket. Az Egyetlen Isten templomát felépítő királyt rászedték, hogy építsen az ő isteneiknek is templomot. Feleségei kedvében akart járni, ezért ő maga is odaállt a bálványok elé hódolni. – Hibáztassuk érte? Bízunk az Istenre az ítéletet. Ő pedig kimondotta az ítéletet azzal is, hogy csökkentette Salamon utódainak hatalmát. Országa két részre szakadt. A réginek még a felénél is kisebb része maradt meg kezükön.

Bűnhődött Salamon a mérhetetlen fényűzésért is. Sokezernyi lovat tartott, ezek nem az ekét a földeken, hanem a pogány királynők hintóit húzták a díszfelvonulásokon. Az ezüst, mint a kavics, olyan sok volt Jeruzsálemben. De nem ám az emberek zsebében, hanem a király palotájában. A túlzó fényűzésre csak a nép kiuzsorázása révén telik. Ez pedig elégedetlenségre vezet. Pillanatnyilag talán csend van, de mint a parázs a hamu alatt, izzik a szívekben a bosszú és a lázadás. Csak a pillanatot várja, hogy lángra gyúljon. Ki is gyulladt, amint azonnal megtudjuk.

Baj volt a trónörökös nevelése körül is. Erre a tisztre mindig az ország legkiválóbb embereit kéri fel. A jó nevelő arra nevel, hogy aki sokaknak akar, az előbb saját magának tudjon parancsolni. Tudja fékezni vágyait és igényeit. Aki akarja, hogy megértsék, értsen meg másokat. – Salamonnak uralkodásra kiszemelt fia nem ilyen nevelést kapott. Anyja pogány volt és nagyon elkényeztette. Társasága magához hasonló fiatalokból állt. – Ennél nagyobb kár nem érhetne volna Isten népét.

Alkotmányuk úgy írja elő, hogy az új király csak akkor lett az ország ura, ha a nép is megválasztotta. Nem kellett elfogadniok, akit a nyakukra akartak varrni. Ezért Salamon halála után Roboám nevű fiának megválasztására került sor. Országos ünnepség volt, összehívták az egész népet. Azonban szomorú vége lett. Hallgassuk meg a Bibliából:

1Kir 12,3b-11

„Atyád kemény igát rakott ránk. Enyhíts az atyád szabta nehéz szolgálaton és a kemény igán, amit ránk rakott, s akkor alattvalóid leszünk.” Azt felelte nekik: „Három napra oszlojatok szét, aztán gyertek vissza hozzám!” A nép tehát szétszólott. Most Rechabeám király tanácsot tartott a vénekkel, akik atyja, Salamon szolgálatában álltak, amíg élt. Megkérdezte: „Mit tanácsoltok, milyen választ adjak ennek a népnek?” Azt válaszolták: „Ha ma szolgálatsz ennek a népnek, kedvükre teszel, és barátságos szavakat intézel hozzájuk, mindig a szolgálatodban maradnak.” De ő nem ügyelt a tanácsra, amit a vének adtak neki, hanem a fiatalokra hallgatott, akik vele nőttek fel és a pártján álltak. Így szólt hozzájuk: „Milyen feleletet adjunk ezeknek az embereknek, akik ma azt mondták nekem: Könnyíts az igán, amit atyád ránk rakott?” A fiatalok, akik vele nőttek fel, ezt a választ adták neki: „Így kell beszélni a néppel, amely azt mondta neked: Atyád megnehezítette jármunkat, azért te könnyíts rajta, így kell beszélni velük: A kisujjam vastagabb atyám derekánál. Igaz, hogy atyám nehéz igát rakott rátok. De én még jobban megnehezítem jármotokat. Atyám ostorral fegyelmezett, én meg majd skorpiókkal fenýítelek benneteket.”

Gondolhatjuk, mi volt a nép válasza. Ki akarja, hogy vessző helyett skorpióval verjék?! Ha már a jogokat megnyirbálják, ki egyezik bele a terror fokozódásába? Beteljesedett, amivel Isten Salamont fenyegette. Országa két részre szakadt.

Roboám mellett egyedül csak saját törzse, Juda maradt meg. Ez lett ezután országának neve is. A számarányuk miatt tekintélyesebb törzsek Izrael országának nevezték hazájukat. Királyuk az a Jeroboám lett, akinek Isten, még Salamon idejében, – éppen a király bűnei miatt – az ország nagyobbik, északi részét ígérte. – Roboám megpróbálta az északi részt is megtartani, de odaküldött főtisztviselőit agyonverték. A két király és a két ország ellenségekké váltak.

Az északi király első dolga, az új főváros kijelölése volt. Ezt elsősorban azért tette, hogy népét visszatartsa Jeruzsálemtől, és mindattól, amit ez a város jelentett: a templomtól és az áldozatoktól.

Jeroboám tudta, hogy az emberek szíve alapján vallásos. Erre azonban nem az Isten szolgálatát, hanem népszerűségét építette. Egyúttal élete legnagyobb bűnét is elkövette. Országában két helyen templomot emelt. Ezekben azonban nem úgy imádták Istent, mint Jeruzsálemben. Ahogyan Jeroboám Egyiptomban látta, aranyból készített borjú előtt áldozott a nép. Sajnos szívesen, mert szerettek másokat utánozni. A bálványimádás még jobban terjedt, amikor a király felvette a főpapi méltóságot is. Áldozatot mutatott be és rendelkezett a papság felett. A két templom példáját rövidesen országszerte követték. Hegytetőkön, forrásoknál, erdők szélén álltak a bálványok...

Az Isten prófétái által tiltakozott az új szokások ellen. Szerződésszegésnek, hűtlenségnek bélyegezte népe újfajta vallásosságát. Az áldozatbemutató királyt még csodatettel is figyelmeztette bűnére. Jeroboám azonban nem tért le istentelen útjáról. Ezzel megpecsételte a két ország szétszakadását, és saját országa pusztulását.

A pusztulás már előbb, az emberek szívében is végbement. Az első király bűnét tizennyolc utóda kb. 200 éven át folytatta. Büntetésüket már a sorsukban hordozták: mindegyikük erőszakos halált halt. Egyik megölte a másikat, majd ő is gyilkosság áldozata lett. Végül az asszírek elfoglalták az országot és java lakosságát deportálták.

Szomorú dolgokról hallottunk. Csupa bűn és hűtelenség. A pusztulás előre veti árnyékát.

Mit tanulhatunk a mai történetből? Jeroboám király országot alapított, amelyből száműzték az igaz Istent. Nem csoda, hogy egymást ölték ilyen ország királyai, népe pedig béke és igazság nélkül, állandó háborúságban élt. Sem az ország, sem a család, sőt az ember sem lehet hosszú távban boldog az Isten nélkül.

Minden gyerek tervezi, hogy mi lesz belőle, hogyan él, mit csinál, majd ha felnőtt. A jó Istent sohase hagyjuk ki számításainkból!

==> [Feladatlap](#)

39. A prófétákról

Már említettük Izrael-ország sorsát: istentelensége miatt el kellett pusztulnia. Ez a sorsa később Juda országának is. A választott nép országa pusztulása ellenére mégis betöltötte Istentől rábízott feladatát: a pogány népek között is megőrizte egyistenhitét. Ez a hit lett azután keresztény vallásunk alapja.

Az egyistenhit megőrzésében egészen rendkívüli, mondhatjuk kulcsszerepük volt a prófétáknak, akikre mindig sokan hallgattak. Bár prófétasorsuk csaknem mindig üldözést és halált jelentett számukra.

Esett már szó ezekről a rendkívüli emberekről. Ma az egész tanítást nekik szenteljük. – Ha nevüket halljuk, először az jut eszünkbe, hogy a próféta ugyanaz, mint jövőmondó. Olyan ember, akinek lelki szemét megélesítette az Isten, és átlát az időkön. Majd elmondja, vagy leírja, a többi ember számára még távoli jövőt. Azonban mégsem ez volt a próféták főfeladata.

Az Isten rendkívüli követői voltak a néphez, az Ő nevében szóltak. Ez nevük magyar jelentése is. Alkalmanként, ahogy a szükség kívánta, küldötte őket az Isten, mint régebben a bírákat. A bírák a nép politikai szabadságáért harcoltak, a próféták a vallási szabadságért. Kívülük voltak az Istennek rendes követői is, a papok. Ők tanították a törvényt és az istentiszteletet vezették. Amikor pedig nem jól látták el feladatukat, a próféták szólaltak meg. A nép elé állva prédikáltak a bálványimádás ellen, az igazság és az elnyomottak védelmében. Se királyokat, se gazdagokat nem félve, keményen korholtak, ha kellett. De értettek a síró gyermekét vigasztaló édesanya nyelvén is.

Számunkra is fontos minden szavuk, mert az Isten üzent velük. Ezért vagy maguk a próféták, vagy a tanítványaik leírták prédikációikat. Az Isten sugallatára a nép meggyőződéssel hitte, hogy a próféták szava Szentírás. – Ránk maradt írásbeli munkásságukat – mint a Biblia jelentős részét – Próféta Könyveknek nevezzük. Évszázadokkal később, Jézus napjaiban, sokan nem akarták elfogadni, hogy az Isten őt Megváltónak küldötte. Az ilyeneknek ezt mondta Jézus: „Olvassátok az írásokat, és azok bizonyoságot tesznek felőlem.” (Jn 5,39) A próféták jövődöléseire célzott. Mi hiszünk benne, de azért mégis jólesik tudnunk, hogy Jézusra már régen gondoltak, és régóta várták őt a próféták.

Nemcsak Jézusról, hanem ahogy az Isten tudtunkra adta, a legkülönbélebb eseményekről jövődöltek. Szárazságról, hirtelen bekövetkezett halálról, háborúkról, országok pusztulásáról és újjáéledéséről. – Ne gondoljuk azonban, hogy a próféta minden eljövendőt a legnagyobb részletességgel tudott. Inkább csak úgy láttak a jövőben, mint mi az alkonyati félhomályban: nagy körvonalakban, elmosódottan. Így közelinek látszanak a távoli dolgok is.

A próféták azonban nem mindig a szavukkal jelentették ki a jövődőt. Tudták ugyanis, hogy a beszéd sokszor elmegy a fülek mellett. Amit ellenben látnak, jobban megjegyzik az emberek. Ezért kedveljük mi is jobban a tévét, mint a rádiót. A próféták pedig mintegy rövid, rögtönzött jelenetekben játszották el, amit a jövőről közölni akartak.

Példából könnyebben megértjük. – Salamon öreg napjaiban, amikor már feleségei kedvéért még bálványokat is imádott, az Isten elhatározta, hogy az ország nagyobbik része ne Salamon utódaié, hanem más királyoké legyen. Tervét az egyik próféta a következő módon hozta a kiszemelt új királynak, Jeroboámnak a tudtára. A szép új ruhát viselő próféta úgy intézte útját, hogy találkozzanak. Ekkor fogta a ruháját és tizenkét darabra szaggatta. Majd felszólította Jeroboámot, hogy tíz darabot vegyen el magának. Tettét így magyarázta meg: „Ezt üzeni az Úr: én elszakítom a királyságot Salamon kezéből, és neked adok tíz törzset.” Néhány év múlva szószerint beteljesedett a jövődölés.

Egy másik próféta, Jeremiás – nevével még találkozunk – igencsak szemléletes módon hozta a nép tudtára a jövődőt és az Isten akaratát. Igát készített. (Ez az a szerszám, melyet az ökör

nyakába helyeznek és ezáltal húz.) Igával a nyakán jelent meg a fővárosban. Igákat nyújtott át az ottani külföldi követeknek is, azzal, hogy királyaiknak adják át. A magyarázat egyértelmű: Mindenki vegye magára a babiloni király igáját, és hódoljon meg neki. Az Isten embere ő, akivel terve van. Rábízta Izraelt és szövetségeseit. Az ellenállás csak rontana helyzetükön. – Még be sem fejeződött a látványos prédikáció, egy másik próféta állt elő. Levette az igát. Jeremiás nyakából és összetörte. Szavai is magyarázták a tettét: Nem kell meghódolni, Babilon megtorlása nem lesz túl komoly. – Ez az utóbbi ember hamis próféta, más néven álpróféta volt. Ilyenek is akadtak. Az igazi próféta életének elkeserítői. – Hízelegtek a népnek, elnézték hibáikat, alaptalan reményeket keltettek, és kisebbítették a fenyegető veszedelmet. Nem prédikálták a bűnbánatot. – Az igazi próféták a bálványok prófétáinak nevezték ezeket az embereket.

A következők során sokat hallunk a prófétákról, főleg a leghíresebbekről, mint Izajásról, Jeremiásról, Ezekielről és Dánielről. – Mondottuk, hogy nemcsak korunknak, hanem nekünk is szól az üzenetük. A szentmise igehirdető részében gyakran olvasunk fel részleteket a próféták írásából. Most hallgassunk meg egy részletet Joel próféta bűnbánatra intő szavaiból, és gondolkodjunk el felettük:

Joel 2,12-18

Ezt mondja az Úr: Késedelem nélkül térjete vissza hozzám teljes szívetekből, böjtölve, sírva és gyászolva. A szíveteket szaggassátok meg, ne a ruhátokat. Térjete vissza az Úrhoz, a ti Istenetekhez, mert jóságos és irgalmas, nagy a türelme és csupa könyörület; utálja a gonoszságot. Ki tudja, hátha visszatér és újra megbocsát, s áldás fakad a nyomában, étel- és italáldozat az Úr, a ti Istenetek számára? Fújjátok meg a harsonát a Sionon, rendeljete el böjtöt, hirdessetek ünnepet, gyűjtsétek egybe a népet, hívjátok össze a gyülekezetet! Gyűjtsétek egybe a véneket, hívjátok össze a gyermekeket, meg a csecsemőket! Jöjjön elő hálósobájából az ifjú férj, nászházából az új asszony! Sírjanak a papok, az Úr szolgái az előcsarnok és az oltár között, és mondják: „Könyörülj, Uram, népeden, ne hagyd, hogy gyalázat érje örökségedet, s ne csúfolhassák őket a népek! Ne mondhassák a népek körében: Hol van az Istenük?” Ekkor az Úr féltékeny szeretetre gyulladt országa iránt, és megkegyelmezett népének.

==> [Feladatlap](#)

40. Áháb, a leggonoszabb király

Amilyen a vetés, olyan az aratás. Jeroboám király bűnvetése legkárhózottabb termését utódának, Áháb királynak éveiben hozta. Az északi országrész 200 éves története folyamán senki sem akadt, aki elérte volna őt gonoszság tekintetében. Ilyen a legfőbb vezető, milyen lehet a népe? Áháb király uralkodásának szomorú korszakáról szól a mai tanítás.

A Biblia a király bűneinek felsorolását annak házasságkötésével kezdi. Egy szomszédos pogány ország királyának lányát, Jezabelt vette feleségül. Tüstént templomot épített felesége Baál istenének, és maga is mint a pogányok, imádta a bálványt. Ezen az istentiszteleten nem az ima, hanem a részegeskedés és a kicsapongás volt a lényeg. Igaz ugyan, hogy Áháb nem tagadta meg régi hitének igaz Istenét, azonban a pogány istent is melléje, vagy fölé helyezte. Elfelejtette a parancsot: „Rajtam kívül más istened ne legyen!”

A királynő férjénél is rosszabb volt. Üldözte és megölette az Isten prófétáit. Nagy volt a veszély, hogy az egész nép istentelenné válik.

Ilyen szomorú idők jártak, amikor az Isten parancsára Illés próféta elkezdett prédikálni. Odaállt a király és a nép elé, és kemény szavakkal így szólt: „Meddig sántikáltok még kétfel? Ha az Úr az Isten, kövessétek őt, ha pedig Baál, kövessétek azt!” A próféta nyilvánosan, a király és a nép jelenlétében akarja igazát bizonyítani. A nagy eseményre lejönnek a pogány papok is. Most fog eldőlni, ki az igaz Isten.

1Kir 18,22-39

Akkor Illés így szólt a néphez: „Az Úr prófétái közül egyedül én maradtam meg, Baalnak azonban négyszázötven prófétája van. Adjatok két bikát! Válasszák ki az egyiket, aztán vágják darabokra és tegyék a máglyára, de tüzet ne gyűjtsanak. Én majd előkészítem a másik bikát, de tüzet én sem gyűjtök. Akkor hívják segítségül a ti istenetek nevét, én meg majd segítségül hívom az Úr nevét! Az az Isten, aki tűzzel válaszol, az legyen az Isten!” Az egész nép azt felelte rá: „Rendben van!” Illés tehát így szólt Baal prófétáihoz: „Válasszátok ki magatoknak az egyik bikát! Ti vagytok többségben. Aztán hívjátok segítségül istenetek nevét, de tüzet nem szabad gyűjtanotok!” Fogták hát az egyik bikát, előkészítették, és reggeltől délig szólították Baal nevét, ezekkel a szavakkal: „Baal, hallgass meg!” De semmi hang sem hallatszott, nem adott senki feleletet. Közben ott ugrabugráltak oltáruk körül, amit csináltak. Délben Illés így csúfolta őket: „Szólítsátok hangosabban, hiszen isten! Hátha belemélyedt gondolataiba vagy kiment, esetleg úton van vagy éppen elaludt, és föl kell ébreszteni.” Erre egyre emeltebb hangon szólították, és szokásukat követve karddal és lándzsával addig vagdosták magukat, míg ki nem buggyant a vérük. Dél elmúltával odáig fajult a dolog, hogy őrzöngeni kezdtek egészen addig, míg el nem jött az esti ételáldozat bemutatásának az ideje. De nem hallatszott se hang, se felelet, semmi jele a meghallgatásnak. Akkor Illés így szólt a néphez: „Lépjetek elélem!” Az egész nép eléje lépett. Ezután helyreállította az Úr oltárát, amelyet leromboltak. Mégpedig úgy, hogy fogott tizenkét szikladarabot Jákob tizenkét fia törzsének megfelelően, akinek az Úr azt mondta: „Izrael legyen a neved!”; és oltárt épített a szikladarabokból az Úr nevének. Az oltárt körülvette árokkal, akkorával, amekkora két mérő gabonának elegendő. Aztán máglyát rakott, feldarabolta a bikát, rátette a máglyára és azt mondta: „Töltsetek meg négy korsót vízzel és öntsétek rá az égőáldozatra meg a máglyára.” Megtették. Erre így szólt: „Ismételjétek meg!” Megismételték. Akkor azt mondta: „Harmadszor is tegyétek meg!” Harmadszor is megtették, úgyhogy víz folyt az oltár körül. Az árkokat is megtöltötte vízzel. Amikor aztán érkezett az esti ételáldozat bemutatásának az ideje, Illés próféta előlépett és felkiáltott: „Uram, Ábrahám, Izsák és Izrael Istene! Nyilvánítsd ki a mai napon, hogy te vagy az Isten Izraelben, én a te szolgád vagyok, s ezeket mind a te szavadra teszem! Hallgass meg,

Uram, hallgass meg! Engedd, hogy ez a nép fölismerje: te, az Úr vagy az Isten, te téríted meg a szívét.” Erre tűz hullott az Úrtól, megemésztette az égőáldozatot és a máglyát, még az árokban levő vizet is elnyelte. Ennek láttára az egész nép arcra borult, és így szólt: „Az Úr az Isten, az Úr az Isten!”

Áháb elgondolkodhatott volna ezen a csodálatos eseményen. Ha nem volt elég, meggyőzhetette volna Illés beteljesedett jóvendőlése, a hatalmas felhőszakadás, mely véget vetett a hosszú szárazságnak. Talán gondolkodott is, de nem jutott jó szóhoz, mert a királyné bosszút esküdött, és halálra kerestette Illést. Nem tudta a kármelhegyi nagy próba kudarcát elviselni. A próféta ezért dél felé, a Sínai-hegyre menekült. Ide már nem ért Jezabel keze.

Szegény menekülő Illés! Ugyancsak neki volt keseredve. Jót akart, az Isten ügyét, és mi lett a vége! Prófeta-társait már megölette a királynő, és most rajta a sor. A kedvevesztett próféta azt az üzenetet kapta, hogy a Sínain Istennel fog találkozni.

Nagy élmény volt ez a találkozás. A hegy ormára állott és várta, hogy szíve elteljék az Isten örömeivel. – Erős szél süvített mellette, de még semmit sem érzett az Istenből. Földrengés rázta a hegyet, azonban ez sem hozta közelebb hozzá Őt. Látott pusztító tüzet is, de ebben sem volt az Úr. Majd enyhe szellő fuvallatát érezte, és benne az Istent. – Elgondolkodott. Mindig jót akart, de úgy látszik, mégsem tett mindig jót. Főleg annak a 450 embernek kivégzése bántotta. Erőszakos volt és vad, mint előbb a földrengés, mindent elsöpörni és pusztítani akart, ami nem tetszik neki, úgy mint a vihar tette, meg a tűz. Pedig az Isten nem ilyen. Nem a vadság, hanem a szelídség jelében, a szellőben érkezik. Ahol a vad fanatizmus pusztít, onnét távol az Isten.

Illés, ezután parancsot kapott, hogy hazájába visszatérve, Elizeust avassa fel a prófétai tisztre. – Odahaza, éppen a fővárosban, ismét szörnyű dolgokat tapasztalt.

A királyi palota és szőlőskert tőszomszédságában egy magánkézben lévő, ugyancsak pompás szőlőültetvény volt. Gazdáját Nábotnak hívták, aki szőlejét a szüleitől örökölte. Ezért igen kedves volt számára. De tetszett a királynak is. Megkísérelte, hogy akár pénzért, akár egy másikért cserébe megszerezze. Nem sikerült. Ekkor Jezabel vette kézbe az ügyet. A király nevében megparancsolta két beijesztett bírónak, hogy Nábotot fogják perbe. Az legyen a vád, hogy nevezett káromlással szidta az Istent és a királyt. Az ítéletet pedig két tanú vallomása alapján mondják ki, hogy törvényes legyen. A hazug tanúk vallomása alapján meghozták az ítéletet: Nábot megsejyénítve, majd megkövezve halt meg. Áháb most nyugodtan elfoglalhatta a szőlőt. A törvény ugyanis a királynak ítéli a felségsértő birtokát.

Az Úr ítéletét pedig ismét Illés mondotta ki. A főváros nemsokára szörnyű dolgokat lát. Áháb meghal, és kutyák nyalják fel vérét, éppúgy, mint kapzsisága áldozatának, az ártatlan Nábotnak a vérét. Erre a sorsra jut házanépével együtt a királynő is, de még szégyenteljesebben: őt ugyanott mindenestül megeszik a kutyák.

Áháb megijedt megjövendőlt sorsától. Böjtölve, vezekelve komoly bánatot tartott. Az Isten még ennek az embernek is elfogadta bánatát. Enyhítette a kimondott ítéletet: Áhábnak nem kell végignéznie családja pusztulását. Egy csatában előbb hal meg, mint övéi.

Tudjuk, hogy Izrael királyai közül kevesen haltak természetes halállal. Legtöbbször hadseregük fővezére ölte meg őket, aki azután a királyságot is elfoglalta. Áháb fiainak is ez lett a sorsuk. A vezért Jehunak hívták, aki az ítéletet az apja által bűnös módon szerzett földön hajtotta végre: szíven lőtte a trónörököst. Már csak az anya volt hátra. Királynői díszben palotája erkélyén várta sorsát. A bevonuló Jehunak csak intésébe került, és szolgálai az utca kövére dobták, így zúzódott halálra. Amikor Jehu a temetésről akart gondoskodni, már csak néhány csontját találták. Beteljesedett Illés jóvendőlése.

==> [Feladatlap](#)

41. Illés utóda, Elizeus

Illés a Sínai-hegyen parancsot kapott, hogy utódként Elizeust avassa fel a prófétai tisztségre. Elizeus, azelőtt igen gazdag földműves, szívesen társult hozzá.

A szerzetesekhez hasonlóan akkor is éltek Istennek szentelt emberek. Közösén végezték munkájukat, imáikat és szent énekeiket. Hivatásszerűen vigyáztak, nehogy a Baál-tisztelet terjedjen. Ezeket a férfiakat prófétáfiának hívták. Felügyelőik pedig Illés és Elizeus voltak.

Mindkettő igen szent ember. Haláluk után legendák keletkeztek csodálatos életükről. A régi feljegyzések és a szájhagyomány alapján a Szentírás összeállítói ezek közül sokat lejegyeztek.

Csodálatos történet szól Illés földi élete végéről. Szélvihar és villámlás közben egy tüzes szekér élve vitte Illést az Istenhez, az égbe. A régiek szerint a tűzben az Úr jelenik meg. Itt találkozunk azzal, akit ki akar tüntetni. Így történt a lánglelkű prófétával is. Nem tudták elhinni, hogy meghallgasson oly nagy valaki, mint Illés.

Azokban a válságos időkben úgy kellett, hogy az Isten ügyét híres ember védje. Ezért írja a Biblia, hogy Illés lelke Elizeusra szállott. – Sok legenda szól őrá is. Nem fontos, hogy biztosan megtörtént-e vagy sem. A régiek se ezt kérdezték, amikor olvasták. Inkább a tanulásra gondoltak, amit a történet hordoz. Ez mindig igaz.

Kiskoromban egyszer kicsúfoltunk egy öreg koldust. Nagymama megtudta és keményen megszidott. Ekkor hallottam először Elizeus esetét a csúfolódó gyerekekkel. – A próféta egy hegyre tartott. Fáradtan a hosszú úttól. Gyerekek szaladtak eléje, és csúfolódva kiabálták: „Jer föl kopasz, jer föl!” A próféta megátkozta őket, mire két medve jött elő az erdőből, és széttépett 42 csúfolódó gyereket. – Igen megijedtem, mikor ezeket hallottam, de a büntetést igazságtalannak tartottam. Ennyi halál egy kis csúfolódásért! – Már tudom, miért írták be a Bibliába ezt az esetet. Régen sok, szent ember fogadalomból, vagyis az Isten tiszteletére, kopaszra nyíratkozott. A gyerekek bűne azért nem csupán a csúfolódás volt, Isten szent emberét nevelték ki, ezért bűnhődtek oly keményen.

Elizeus egyszer úgy segített egy szegény özvegyen, hogy cseppnyi olaját annyira szaporította, mennyi csak a házban levő edényekbe fért. Máskor egy napszúrástól meghalt kisfiút támasztott fel, és adott anyjának vissza. Ehetővé tette a prófétáfiak rossz, fertőzés miatt ehetetlen közös ebédjét. Az éhség napjaiban pedig kenyeret szaporított.

A régiek bizonyára azt az igazságot értették ki ezekből a leírásokból, amire Jézus hívta fel figyelmüket: a jó Isten gondoskodik azokról, akik bíznak benne.

A következő elbeszélést magából a Szentírásból hallgassuk meg:

2Kir 5,1-15a

Naamán, Arám királya seregének a vezére, nagyra becsült, kedvelt embere volt urának, mert általa adott az Úr győzelmet Arámnak. De ez az ember leprás volt. Az arámiak egyszer kivonultak portyázni, s Izrael földjéről magukkal hurcoltak egy lányt. Ez Naamán felesége szolgálatába került. S így szólt asszonyához: „Ha uram a prófétához fordulna Szamariában, biztosan megszabadítaná leprájától.” (Naamán) erre elment urához és előadta: „Így és így beszélt az Izrael földjéről való lány.” Arám királya azt válaszolta: „Menj el, s adok neked egy levelet Izrael királya számára!” El is ment, s vitt magával 10 ezüst talentumot, 6000 (sétel) aranyat és 10 ünnepi köntöst. Aztán átadta Izrael királyának a levelet, amely így szólt: „Ezzel a levéllel egyszersmind szolgálmat, Naamánt is elküldöm hozzád, szabadítsd meg leprájától!” Amikor Izrael királya elolvasta a levelet, megszaggatta ruháját és felkiáltott: „Hát Isten vagyok én, hogy halált vagy életet tudjak osztogatni? Miért küldte hát ide ezt az embert, hogy szabadítsam meg leprájától? Világosan láthatjátok, csak ürügyet keres, hogy belém köthessen” Amikor Elizeus meghallotta, hogy a király megszaggatta ruháját, elküldött

hozzá, s ezt üzenté neki: „Miért szaggattad meg ruhádat? Küldd el hozzám, aztán megtudja, hogy van próféta, Izraelben.” Naamán tehát elment lovastul, kocsistul, és megállt Elizeus házának ajtaja előtt. Elizeus kiküldte hozzá egyik emberét, ezzel az üzenettel: „Menj, fürödj meg hétszer a Jordánban, és fölépül a tested, tiszta leszel!” Naamán megharagudott és azt mondta: „Nos, azt gondoltam, majd kijön, elém áll és segítségül hívja az Úrnak, az ő Istenének a nevét, aztán a beteg rész fölé tartja kezét, s így megszabadít a leprától. Hát nem különbek Damaszkusz folyói, az Abana és a Parpar Izrael minden vizénél? Miért ne fürödhetnék hát meg azokban, hogy megtisztuljak?” Azzal megfordult, és haragosan elment onnan. Szolgái azonban eléje léptek és a lelkére beszéltek: „Atyám, ha a próféta valami nehezét kívánt volna, nem tennéd-e meg azt is? Mennyivel inkább (meg kell tenned), hogy csak azt mondta neked: Fürödj meg és tiszta leszel.” Leszállt hát, és Elizeus utasítása szerint hétszer alámerült a Jordánban. A teste újra olyan tiszta lett, akár egy kisgyerek teste. Aztán visszatért Elizeushoz, egész kíséretével együtt. Amikor az kijött, odament, eléje állt és azt mondta: „Valóban, most már tudom, hogy nincs Isten az egész világon, csak Izraelben. Fogadj el ezért szolgálótól némi ajándékot!”

A pogány szírek Izrael szomszédai. Néha jóban voltak, néha háborúban éltek. Bizonyára ismerték a választott nép vallását. A próféták pedig kötelességszerűen közöttük is terjesztették a hitet. Eredményeik láttán odahaza is jobbak lettek az emberek. – Az előbbi történet is szép hitvallás az Isten mellett. Maga a szír király küldi a betegét az Isten népéhez, és mekkora az eredmény! A meggyógyult ember hirdeti hangosan: „Már tudom, hogy nincs másutt Isten, csak Izraelben!” Itt még a folyók vize is jobb, itt ingyenes az Isten segítsége. Amikor pedig izraeli földet visz haza, szinte már az isten-ország polgárának tartja magát.

A történet még tovább is tart. Giezi, Elizeus szolgálója megtudta, hogy gazdája semmit sem fogadott el a gyógyításért. Kapzsi szíve fáj, hogy a sok hozott ajándékból semmi nem jut neki. Námán után futott, és hazudva szép összeg pénzt és ruhákat kért a próféta nevében. Még ráadást is kapott. – Elizeus előtt azonban nem volt titok. Giezi fogadozott, hogy szőlőt, állatokat, sőt rabszolgákat is vesz a kicsalt pénzen. Ezek helyett a próféta szavára, Námán kincseivel együtt rászállt annak betegsége, a lepra is.

Még egy történet. – Izrael és Szíria akkor éppen háborúban állt. A szír király titkos haditanácsában elhatározta, hogy az izraeli katonák szokott útvonalán lesben áll seregével, és megsemmisíti őket. Elizeus megtudta a tervet, és jóelőre saját népe katonáival szállatta meg a szírek kitervelt leshelyét. A szír király terve fordítva sült el. Mikor megtudta, hogy Elizeus keze van a dologban, megparancsolta elfogatását. Csapata körülvette a próféta tartózkodási helyét. Az nem ijedt meg. Imádkozott, erre az ostromlók megvakultak. Könnyű lett őket elvezetni Izrael fővárosának, Szamariának főterére. Lett nagy csodálkozás! Még nagyobb a szír csapat remegése Izrael királya előtt, aki kész is lett volna sebtében minden szírt felkoncoltatni. A próféta azonban szégyenletes dolognak tartott ilyesmit. Ehelyett parancsára fényesen megvendégelték, sértetlenül és békében hazaengedték a szír ellenséget.

Mintha ez a történet is példa lenne Jézus tanítására: „Szeressétek ellenségeiteket is, tegyetek jót velük. Így lesztek gyermekei Atyátoknak, aki egyformán kelti napját és küldi az esőt jókra és rosszakra.”

Isten szava szól a régiek háborúkkal és nyugtalansággal teli korából: Emberek, én mindenkinek, hívőnek és hitetlennek Istene és Atyja vagyok. Ti pedig mindnyájan egymás testvérei vagytok. Éljetek hát békességben egymással!

==> [Feladatlap](#)

42. Izrael országának pusztulása

Országszerte mindenütt találhatók szomorú emlékművek, a háború áldozatainak nevét megörökítő márványtáblák. Rengeteg vérről, könnyről és egy ország elpusztulásáról tanúskodnak... Ilyenfajta emlékművek, sajnos, végigkísérik az emberiség életét.

Ma két igen híres háborús emlékműről lesz szó. Mindkettő a választott nép tragédiáját örökíti meg.

Az első kb. 2800 évvel ezelőtt, tehát Kr. e. 830 évvel készült. Idők folyamán egy város romjai alá került, ásatás hozta felszínre. Most a bagdadi múzeumban látható. Sötét színű márványból faragták, Fekete obeliszknak neve. Azt a jelenetet ábrázolja, hogy az asszír király méltóságteljesen áll, Jehu, Izrael királya pedig alázatosan a lábát csókolja. (Arról a Jehuról van szó, aki Jezabelt ledobatta az erkélyről.) – Akkoriban az Isten már nem segítette az északi országot. A hatalmas asszír sereggel szemben álló Jehu csatát veszített. Országának a Jordántól keletre fekvő részéről le kellett mondania és a győztesek adófizetője lett. A Fekete obeliszken látható az a jelenet is, amint az asszír király előtt hódolnak Izrael ajándékot vivő követei.

A Fekete obeliszknak figyelmeztető felkiáltójel volt Izrael számára. Egy kicsit mintha használt volna. Jehu király küzdött a bálványimádás ellen, sőt túlzó és kegyetlen volt e tekintetben. Utódait szintén derék uralkodóknak mondhatjuk. Jó hatással volt a közéletre Illés és Elizeus próféta működése is. Azonban már hiába álltak az uralkodók és a próféták hivatásuk magasztán, az emberek bele gyökereztek a bűnbe. A bálványimádást, erkölcstelenséget, igazságtalanságot, a szegények nyomorgatását éppúgy nem tudták elhagyni, mint csikjait a leopárd.

Ezekben az időkben egy új próféta, Ámosz lépett fel. Foglalkozására nézve fügetenyésztő és pásztorember volt. A déli országrészből küldte őt az Isten, mintegy utolsó előtti figyelmeztetést. Prófétái szeme az ország látszólagos rendjén is észrevette a halálos bajokat. Láta és hirdette a végpusztulást. Nagyteknélyű férfi, aki szembeszállt, ha kellett a királlyal, a főpappal, vagy a legelölkelőbb emberekkel. Az Istenről azt tanította, hogy ő az egész világnak, minden népnek az Istene. Testnélküli lélek, akit nem lehet és nem szabad mint bálványt tisztelni. – A bűnös ország legnagyobb büntetését abban látta, hogy az Isten nem küld hozzájuk tanítókat, prófétákat többé. Ámosz csak a jövőben látta a pusztulást, de nem érte meg.

Prófétatársa, Ozeás, már magának a pusztulásnak volt a szemtanúja. Az ország épülete minden eresztékében recsegett. A bálványozás minden eddiginél nagyobb méretet öltött. Kiveszett a hit, a jóság és a becsület az emberekből. Nem volt mi összetartsa a nemzetet. A hatalmas ellenség: Asszíria meg már a szomszédban. A nagyhatalom talán megelégedett volna azzal is, ha Izrael békés adófizetője marad. Amikor azonban rájött, hogy királyuk Egyiptommal próbál ellene szövetkezni, már nem volt kegyelem.

A bekövetkező szomorú eseményeket egy másik háborús emlékmű örökítette meg. Jelenleg a londoni nemzeti múzeumban látható. Készítője III. Szaragon asszír király. Ábrázolás nincs rajta, csak ékiratos szöveg. Ez a tudósítás olvasható róla: „Uralkodásom első esztendejében foglaltam el Szamariát. 27.290 lakosát deportáltam. Ötven harci szekérrel mutattam ott meg királyi hatalmamot. Az általam elfoglalt országok lakóiból oda embereket telepítettem. Adót és beszolgáltatást vettem ki rájuk, mint az asszírokra.” – A szöveg lényege ugyanaz, mint a Szentírás tudósítása. Ez így írja le Izrael pusztulását.

2Kir 17,3b-6.24

Asszíria királya, Szalmanasszár hadat vezetett ellene, Hósea azonban behódolt és adózott neki. De Asszíria királya fölfedezte Hósea egy pártütését. Követet küldött ugyanis Egyiptom királyához, Szóhoz, s nem küldte meg tovább minden esztendőben az adót Asszíria királyának. Ezért Asszíria királya elfogatta és börtönbe vetette. Azután Asszíria királya az

egész ország ellen hadba szállt, Szamaria alá vonult, és három évig ostromolta. Hósea 9. esztendejében Asszíria királya bevette Szamariát és fogságba hurcolta Izraelt Asszíriába; Halachban, Gozan egyik folyója, a Habor mellé, valamint Média városaiba telepítette őket. Asszíria királya embereket hívott oda Babilóniából, Kutából, Avvából, Hamatból és Szefarvajimból, és letelepítette őket Szamaria városaiba; ezek birtokba vették Szamariát és megtelepedtek városaiban.

Egy bűnös nép pusztulásának történetét hallottuk. Asszíriából ugyanis soha nem kerültek vissza hazájukba. Megsemmisültek, mert senkinek a világon nem volt szüksége rájuk.

Hallottuk, hogy az asszír király telepéseket hozatott a deportált izraeliták helyébe. Ezek aztán idővel összekeveredtek az ottmaradt őslakossággal. Belőlük alakult ki a szamaritánus nép. A nevet hallva az Irgalmas Szamaritánus jut az eszünkbe, akit igazi felebarát szeretetért az Úr Jézus annyira megdicsért. – A zsidók nem szerették a szamaritánusokat, mert vallásuk nem őrizte meg a Biblia-szerinti eredetét, hanem pogány elemeket is tartalmazott. A jeruzsálemi templomba be sem engedték őket lépni. Igaz, ők sem nézték a zsidókat Szamariában jó szemmel. Jézus szép példát adott arra, hogy az idegenben, sőt az ellenségben is becsüljük meg az embert. Bennük is sok érték van.

Egy ország pusztulásáról, egy másiknak meg a keletkezéséről hallottunk. Ez a földi országok sorsa. Ilyesmikről szól az emberiség története. Van azonban egy ország, mely örökre megmarad, mert az embernél erősebb gonoszság sem fog rajta. Az Isten országa ez. Milyen jó, hogy mi ennek az országnak is a tagjai vagyunk!

==> [Feladatlap](#)

43. Mikeás és Izajás próféták

Minden ember megbecsüli azt a helyet, ahonnan származik. A gyermekek néha még büszkélkednek is szülőföldjükkel. Hozzájuk hasonlóan a költők szoktak egy-egy szemükben kedves községet, vagy tájat a másik elé helyezni. A bibliai időkben az egyik próféta-költő, Mikeás a judabeli Betlehemet emelte ki, a többi ezernyi helység közül. Kb. 700 évvel megjövendölte, hogy mivel büszkélkedhet ez a lakosainak számát tekintve kicsi város. Igaz, Betlehemnek már régóta jó neve van, mert idevaló születésű Dávid király is.

Mindannyian tudjuk miről van szó. Alig van karácsonyi énekünk, melyben ne emlegetnénk, hogy Jézus, a Megváltónk Betlehemből született. Igazolódtak a próféta szava: „Betlehem, kicsiny vagy ugyan Juda ezrei között, mégis belőled származik majd nekem Izraelnek jövő uralkodója”. – A judeai királyoknak, akik betlehemiek és Dávid leszármazottjai voltak, öröm töltötte el szívüket, mikor ezt hallották. Illett volna, hogy életükkel is rászolgáljanak erre a kitüntetésre.

A Messiás azonban nemcsak a betlehemiek és a királyok számára jött el, hanem minden embernek. Ezért kellett, hogy minél többen tudjanak felőle és várjanak rá. – A következőkben egy másik prófétáról hallunk. Ő tudott a legtöbbet jövendölni a Messiásról. Izajás ez a próféta. – Azokat az újszövetségi írókat, akik látták és hallották Jézust, és így írták meg életét, evangélistáknak mondjuk. Nos, Izajás majdnem olyan sokat tudott előre, mint amennyit az említett fül- és szemtanúk tapasztaltak. Ezért nevezik Izajást az ószövetség evangélistájának.

A királyi család tagja volt. A prófétai meghívás élete legnagyobb eseménye. Lelkében biztosan érezte, hogy találkozott az Úrral. Ő maga ezt így mondja el.

Iz 6,1-8

Abban az esztendőben, amikor meghalt Uzija király, láttam az Urat. Magas és főséges királyi széken ült, és uszálya betöltötte a templomot. Szeráfok lebegtek fölötte: mindegyiknek hat-hat szárnya volt. Kettővel befődték arcukat, kettővel befődték lábukat, s kettővel lebegtek. És harsány hangon mondogatták egymásnak: „Szent, szent, szent a Seregek Ura, dicsősége betölti az egész földet!” Még a küszöbök alapjai is megrendültek harsány hangjuktól, és a templom tele lett füsttel. Erre így szóltam: „Jaj nekem, végem van, mert tisztátalan ajkú ember vagyok, és tisztátalan ajkú nép között élek, mégis szememmel láttam a Királyt, a Seregek Urát.” Akkor az egyik szeráf odarepült hozzám, a kezében izzó parazsat tartott, amelyet csípővassal az oltárról vett. Megérintette vele az ajkamat és így szólt: „Nos, azért, hogy ez megérintette ajkadat, eltűnt gonoszságod és bocsánatot nyert a bűnöd.” Aztán hallottam az Úr szavát, amint így szólt: „Kit küldjek el? Ki megy el nekünk?” Így válaszoltam: „Itt vagyok, engem küldj el!”

Milyen szerény ember ez az Izajás! Önmagát kicsinynek és méltatlannak, a hívó Istent pedig nagyknak és fenségesnek tartja. Mintha a kitáruló égben pillantaná meg, amint az angyalok szent, szent, szentet énekelnek neki. Izajás nem tartja magát méltónak, hogy az Isten szavait mondja tovább az embereknek. Csak az égi áldozati oltárról hozott parázs égeti le nyelvéről a bűnöket, hogy ezután már bízva szólhasson.

Izajást nehéz körülmények közé állította új hivatása. Áház király éppen úgy, mint Áháb, a hasonló nevű izraeli király tette, Juda országába bevezeti a Baál isten tiszteletét. Talán még tovább is ment a rosszban. Imádta még a legkegyetlenebb bálvány-istent, Molochot is. Megborzongató, amit tett: tüzesre hevített Moloch vasszobrát, és saját élő fiát helyezte annak karjaiba, ahonnan a szobor még izzóbb gyomrába esett.

Áház jól látta, hogy a bálványozás, és az igaz Isten imádása nem fér meg együtt. Ezért bezáratta Salamon templomát. – Ennyi bűn után nem késhetett a büntetés.

Két szomszédos király, a szír és az izraeli, – ez még az ország utolsó éveiben történt – Jeruzsálem alá vonultak. Fenyegetésükkel Judát is be akarták vonni Assíria-ellenes szövetségükbe. Másik céljuk a király megölése volt, – akinek már említett áldozata miatt gyermeke nem lévén – ezzel Dávid családja is kihalt volna. Mi lett volna az ősi ígérettel, hogy Dávid családjából születik a Megváltó? Az istentelen Áháznak ez a jövődőlés lett a szerencséje, ennek kedvéért maradhatott életben. Sőt újabb biztatást is kapott.

Éppen a túlerővel körülzárt főváros falait járta, és a vízvezeték munkákat ellenőrizte, amikor Izajás hozzá lépett. Bátorította, ne féljen az ellenséges királyoktól. Biztosan megsegíti az Isten. Nem hiszi? Égi jelet kíván? Megszólal az ég, ha óhajtja: ha kívánja a föld rendül meg. Jellel bizonyítja Isten, hogy segít. A király meg csak képmutató módon alázatoskodott, és nem kért jelet. – A próféta mégis szabadulást jövődől. Szeme együtt látja a közeli eseményeket. Egy fiatal nőről beszél, aki anya lesz és gyermeket szül, és benne az Isten jelenik meg. – A város akkor tényleg megmenekült, mert az ostromlók eltávoztak. A királyi párnak gyermeke lett, vele fennmaradt Dávid családja. A közeli szabadulásban így a távoli üdvösség gyökeredzett.

A keresztények hitét a legelső kezdettől fogva erősítette Izajás jövődölése. Így elsősorban Jézus anyjáról, Szűz Máriáról vallott felfogásukat. Egészen különleges módon kiválasztott asszony, aki rendkívül fontos szerepet tölt be az Isten terveiben. Anyja a Fiúistennek, a Szabadítónak, aki mint ember Dávid családjából származott.

Izajás beszélt a vidékről is, amelyen a Messiás működését megkezdi. Nem az előkelő főváros lesz ez, – ahogy azt sokan képzelték, – hanem az északi Galilea, Izrael-ország régi területe, a megvetett félig zsidó, félig pogány tartomány. Az a nép látta meg elsőnek az igazi fényt, melyet a tudatlanság és a bűnök úgy betakartak, mint az éjszaka a tájat. A Messiás úgy kívánt közénk érkezni, hogy istenségével és hatalmával senkit se ijesszen el magától. Gyermekként jött, akit mindenki szerethet. Izajás így mondta ezt: „Fiú születik nekünk, gyermek adatik nekünk, övé lesz a hatalom és Isten lesz.”

Juda királyát bizonyára öröm töltötte el, mikor hallotta, hogy utódai mily hosszú századokon át uralkodnak. Aki azonban jól figyelt a próféta szavaira, megérthette, hogy Juda családja, mint egy fa, kipusztul. Nem marad meg, csak a gyökere. A Messiás ennek a gyökérnek lesz új, kizöldellő hajtása.

Az „ószövetség evangélistája” az eddig elmondottaknál még sokkal többet jövődölt az Úr Jézusról. Megemlíthetjük, hogy előre látta őt, mint nagy csodatevőt, az emberek melegsívű barátját. Előre megmondotta feltámadását is.

Az Úr Jézus és életrajzírói pedig mint megtörtént tényeket igazolták vissza a jövődöléseket. A megvalósult jövődölésnek nagy jelentősége van a keresztény vallásban. Olyan, mint a hivatalos pecsét az okmányon.

==> [Feladatlap](#)

44. Az elfoglalt Jeruzsálem és prófétája: Jeremiás

Beszéltünk már arról, hogy Juda országában szépen megújult a vallási élet. Ezzel kapcsolatban említettük Jeremiás prófétát, a király egyik tanácsadóját. Jósias király szép munkájának azonban nem volt folytatója, utódai nem követték példáját. Ellenkezőleg. Ismét elkezdődött a bálványimádás.

Ezzel minden remény elveszett az ország fennmaradására. Jeremiásra igen szomorú feladat hárult. Ő lett a pusztulás prófétája, megjövendölte, sőt meglátta a pusztulást. Nem semleges kívülállóként, hanem végigszenvedte azt saját életében is. Élete egyetlen harc az Istenért. Őt érték az istentelenek csapásai. Pedig nem volt harcias, hanem békeszerető és csendes ember. Élete nagy részben félelemben telt el. Szavaiban mintha még az Isten is siratná népét, mely elhagyta és megtagadta Atyját.

Szomorúságot okoztak Jeremiásnak az álpróféták is. Hazudozás volt állandó szövegük: a bűn nem bűn, elmarad a büntetés, elkerüli őket az ellenség. Rögeszméiket átvették a nép vezetői: közöttük van az Isten temploma: az Úr a templommal együtt a várost is megvédi. Jeremiás szavainak pedig senki sem hitt.

A próféta ekkor abban remélt, hogy ha már süketekké váltak az emberek, talán látnak még. Ha szemükkel is nézhetik, ami rájuk vár, talán gondolkodni és érteni fognak. – Érdekes kísérletbe kezdett. Jeruzsálemet egy völgy választja el a mellette emelkedő hegytől. Hinnon fiainak a völgye. Ide hívta a nép vezetőit. Cserépkorsót vett a kezébe, amelyet összetört, amikor a város pusztulásáról szóló prédikációját befejezte. A magyarázat pedig ez: a városnak és a cserépkorsónak ugyanaz a sorsa.

A Szentírás beszámol a király és a próféta közötti ellentétekről. Az ország még Jósias király óta adót fizetett Egyiptomnak. Ezt az adót a mostani király a néptől harácsolta össze, míg ő maga dúskált a javakban. Dávid és Salamon palotáját szűknek találta, külön nyári lakosztály kellett neki. Építőmesterei azonban nem kaptak fizetést. A király ilyen példát mutatott, hogyan élhettek főemberei? Mindenki visszaélt hatalmával: az igazság elveszett, a szegényeket elnyomták.

Mindezekről nem hallgathatott a próféta. Jövendöléseket mondott az ország és a város ellen. Hol a főváros forgalmas helyein, hol meg a templomban szólalt fel. Emiatt azután bajba került. Egyszer kalodába ültették, máskor halálra ítélték mint rémhírterjesztőt. A higgadtabb vezetők közbenjárására azonban meghagyták az életét. De kemény figyelmeztetés volt számára egy másik próféta halála, akit megöletett a király.

Közben elérkeztek a nehéz napok. Új világhatalom: Babilon jelent meg a történelem színén. Ereje mutogatását azzal kezdte, hogy elpusztította Asszíriát, Izrael-ország régebbi elfoglalóját. Most Egyiptomot vette sorra. Előtte még mint jelentéktelen semmiség Juda kicsinyes, belsőleg is szétzilált országa. A fáraó hatalma, melynek segítségét hatalmas áron vásárolták meg, és amelyben Juda királya bizakodott, egyetlen csatában lett semmivé. A veszély, ahogy azt Jeremiás annyiszor mondta, észak felől közeledett. Babilon követői már a szent városban. Felszólítják a királyt, hogy önként adja meg magát. Egy halvány reménysugár a menekülésre: a király meghódolhat, a templomkincs egy részét felajánlja, és egy kis időre békét teremthet. Ez létre is jött. Ezt azonban ismét ő zúzta szét azzal, hogy megint Egyiptomhoz húzott. Közben a városban ünnepet tartottak. Ez is, meg a félelem is a templomba vonzotta a népet. Jeremiás tehát itt olvasta fel bűnbánatot és megadást sürgető írásait. A főemberek már-már hajlottak szavára, a király azonban és szűkebb környezete semmibe vette a prófétát. Büszkén elvetették tanácsait, írásait a tűzbe dobták. – Ez volt Jeremiás utolsó próbálkozása.

A babiloniak elsőnek a behódolt csatlós népeket, a zsidóság ősi ellenségeit indították támadásba. Szabad prédájukká lett az ország. – Közben új király került Juda trónjára.

Jeruzsálemben még remélték, hogy uralkodása talán jó változást hoz. De már feltartóztathatatlan a sors.

A szent város ostromát maga a babiloni király akarta megvívni, hogy övé és seregéé legyen a győzelem. A falak mellé állította ostromgépeit, odavonatta mozgatható bástyáit. – Már késő volt a meghódolás. Hiába ment ki az egész királyi udvar kegyelmet kérni Nabukonodozor elé. Csak saját fogságukba sétáltak. A templom és a palota kincseit, mint a múltban, már nem Jüda királya adta oda, hanem az ellenség vitte el. Mindent amit találtak, Salamon mesés gazdagsága, mint hadizsákmány indult el kelet felé. Ugyanezen az úton haladt, mint a kincsek szomorú kísérete, a királyi család. Velük mentek a vezetők, a jobbmódú emberek, a tudósok, az iparosok nagy tömegben... Ez történt Kr. e. 597-ben.

Így kezdett teljesedni, amit a próféta előre látott:

Jer 25,3b-11

Jozijának, Amon fiának, Júda királyának 13. esztendejétől mind a mai napig, azaz huszonhárom esztendő óta intézi hozzám szavait az Úr, és én szünet nélkül beszéltem nektek, [de nem hallgattatok meg; valóban az Úr folyton-folyvást küldte hozzátok összes szolgálait, a prófétákat, de nem hallgattatok meg őket, s ügyet se vetettetek rájuk]. Ez volt az üzenet: Térjete meg mindannyian gonosz útjaitokról és gonosz tetteitekből, hogy megmaradhassatok ezen a földön, amelyet az Úr nektek és atyáitoknak adott öröktől fogva és mindörökre. [És ne szegődjete idegen istenekhez, hogy nekik szolgáljatok és őket imádjátok. Ne ingereljete haragra kezetek alkotásaival, nehogy lesújtsak rátok.] De ti nem hallgattatok rám [– mondja az Úr –, sőt haragra ingereltetek kezetek alkotásaival a saját vesztetekre]. Ezért ezt mondja a Seregek Ura: Mivel nem hallgattatok szavamra, elküldök észak minden nemzetségéért [és Nebukadnezárért, szolgámért, Babilon királyáért – mondja az Úr]. Idehozom őket erre a földre, ennek lakóira [és a körülöttük lakó nemzetekre]. És átengedem őket a pusztulásnak, hogy borzalommá, gúny tárgyává legyenek, és örökké tartó szégyen legyen a sorsuk. Elnémítom közöttük az öröm és a vigasság hangját; a vőlegény és a menyasszony szavát; a malom zúgását, és kioltom lámpáik fényét. Az egész ország elhagyatott pusztasággá lesz, mert lakói szolgaságba mennek a nemzetek közé, hetven esztendőre.

Megkezdődtek a fogságban töltött hetven esztendő első napjai. Mennyi van még hátra! Minden perce azt bizonyította, hogy megéri az Istenre hallgatni.

==> [Feladatlap](#)

45. A száműzött nép és prófétája: Ezekiel

Sokezeréves történetében a zsidó nép igen sok szomorú utat járt meg. Nagyszüleitek is biztosan tudnak beszélni egyik ilyen zsidó útról. Arról, amikor a háború utolsó éveiben a magyar országutakon szuronnal és puskatussal hajtották a zsidókat. Gyermekeikkel együtt lesóványodva, halálfáradtan vonultak a megsemmisítő koncentrációs táborok felé. Sokan útközben elpusztultak.

Hallottuk azt is, hogy Jeruzsálem elfoglalása után Nabukonodozor király a lakosság nagy részét irányította Babilon felé. 1500 km gyalog, sivatagi utakon, nélkülözések között a bizonytalan jövőbe.

Az Isten ezekben az időkben sem hagyta magára népét. Szent embere, Ezekiel ott gyalogolt közöttük, mint vigasztalója a hazáját veszített, már-már kétségbeeső népnek. – A babilóniaiak szerencsére nem tervezték a zsidók kiirtását, csupán földművelő telepéseknek szánták őket. A főváros közelében a Kobar nevű öntözőcsatorna partvidékén kaptak helyet. Itt egy-kettőre városkát alapítottak: Tel Avivot. (Jelenlegi palesztinai nagyvárosuknak ez volt névadója). – A próféta is itt telepedett le. Otthona rövidesen a száműzöttek vallási központja lett. Innét kapta a nép az Isten üzenetét, melyből megtudhatta, hogy Ura törődik vele.

Az új környezet új problémákat hozott. – A babilóniak bálvány-istentiszteletét ünnepélyes körmenetek, gazdag áldozatok jellemezték. Káprázatos szépek voltak templomaik is. Az ünnepélyesség, magukra a zsidókra is hatott. Irigyelték. Milyen messzire vannak ők most templomuktól és az áldozatoktól! Istenükre is csak a próféta szava és a magukkal hozott szentkönyvek emlékeztették őket. Félő, hogy a bálványok pompája a választott népet is megkísérti. Ezért az Isten egy fenséges látomásban mutatta meg magát Ezekiel prófétának. Ő azután elmondta látomását: Az Úr sokkal szebb, mint a babiloni templomok bálványszobrai. A látomás szerint az Isten diadalkocsin trónol. Kocsiját négy élőlény vonatja, ezek szolgálják az Úr dicsőségét. A próféta felismerte az élőlények alakját: bika, oroszlán, sas és emberformájuk volt. – A zsidók elgondolkodhattak a látomáson. Láttak ők ilyenforma alakokat a babilóniaiak templomi ábrázolásán is. Megértették a látomást. A legnagyobb erő – ezt a bika-kép jelenti –, az igaz Istennek csak a szolgálja. Fenséges az oroszlán, de a hívők Istene sokkalta az. Széles tájakat lát a magasban szárnyaló sas, de nála is többet a mindenütt jelenlevő Isten. Minden állatnál nagyobb az ember, mert értelmes. Azonban az emberi okosság is csak akkor ér valamit, ha megmarad az Isten mellett. Erre gondolhattak a zsidók, amikor az Isten-szekér vontatásáról hallottak. (Templomainkban is láthatjuk ezeket a jelképeket. A négy élőlény az evangélistákat jelenti.)

A bálványisteneknél még egy félelmetesebb és biztosan élő hatalmasság is volt Babilonban. Fenségesen hangzik már a neve is: Nagykirály. A mérhetetlen birodalom ura. Vele – vagy legalábbis hatalmával – gyakran találkoztak a száműzöttek. Az Isten közölte népével, hogyan vélekedjék a Nagykirályról. – Ezekiel tanítása szerint a király sem több, mint egy szerszám az Isten kezében. Vessző, mellyel bűnös népét bünteti. Ha majd letelik az idő, az Isten elhajtja a vesszőt.

Tudjuk, mikor Ezekiel és társai Babilonba indultak, még állt a város és a templom. Ezzel van kapcsolatban a próféta következő látomása. – Az Isten szent helye hemzseg a bálványistenek szobraiktól és ezek imádóitól. Ezért szörnyű büntetésnek kell jönnie. Előbb azonban egy angyalát küldi az Isten, hogy a homlokukra rajzolt kereszttel jelölje meg a hozzá hűséges embereket, akiknek fáj ez a szörnyű vallási eltévelyedés. A megjelölés után egy másik angyal kapott küldetést: pusztítsa el mindent és mindenkit. Csak azokon a keveseken könyörüljön, akiken rajt van a kereszt – vagy ahogy akkoriban mondták, a T-jele. – A várost 11 év múlva tényleg elérte sorsa. Ekkor azonban már igen kevesen maradtak életben. Őket is Babilonba vitték. A babiloni

foglyok lettek azután az a nép, az a szent mag, mely új életre kelt a fogság végén. Belőlük származott a Megváltó is. A sok gond és baj között vigasztalás volt az Isten szava.

Ugyanilyen a csontmezőkről szóló látomás. Ezekiel hallgatósága már szörnyű pusztulásnak volt tanúja. Biztosan kínozták őket is a kérdés: vajon pusztulás mindennek a sorsa? Az Isten népének is? Ezekiel látomása volt a válasz. – Képzeletében egy elhagyott csatateret látott, tele a holtak fehéredő csontjaival. Parancsot kapott, hogy prédikáljon a csontoknak. – Szavainak csodás hatása lett. Isten lehelete szállt a csontokra, mire mind mozgásba jöttek. Egymást közelítették, inakkal kötődtek össze, izomzat és hús épült rájuk, majd életre keltek. Rövidesen egész hadsereg állt ki a hajdani csontokból. – Akik a látomást hallották, azonnal saját nemzetükre gondoltak. Ők maguk az elszórt csontok, kikből az Isten segítségével egyszer erős nép lesz. Új életet kezdhet otthon, a Szentföldön. – Mi keresztények a jövődőlés hallatán feltámadásunkra is gondolhatunk. Isten erejéből új életet kapunk, és boldogan állunk majd Urunk színe elé. – A feltámadás az Isten nagy ígérete. Nem érdemeink miatt, hanem Isten jóságáért lesz benne részünk. Erről meg így ír a próféta:

Ez 36,22b-28

Ezért mondd meg Izrael házának: Ezt mondja az Úr, az Isten: Nem miattatok teszem ezt, Izrael háza, hanem szent nevemért, amelyet megszenteltelenítettek a népek között, amelyek közé kerültetek. Szentté teszem nagy nevemet, amelyet gyalázat ért a népek között, amelyet megszenteltelenítettek közöttük. Akkor majd megtudják a népek, hogy én vagyok az Úr – mondja az Úr, az Isten –, amikor a szemük láttára megmutatom rajtatok, hogy szent vagyok. Kivezérellek benneteket a népek közül, összegyűjtelek minden országból és visszaviszlek saját földetekre. Akkor majd tiszta vizet hintek rátok, hogy megtisztuljatok minden tisztátalanságtól, s minden bálványtól megtisztítalak benneteket. Új szívet adok nektek és új lelket oltok belétek, kiveszem testetekből a kőszívet és hússzívet adok nektek. Az én lelkemet oltom belétek és gondoskodom róla, hogy parancsaim szerint éljete és szemetek előtt tartsátok törvényeimet és hozzájuk igazodjatok. Abban az országban laktok majd, amelyet atyáitoknak adtam, s az én népem lesztek, én meg a ti Istenetek leszek.

Látjuk, milyen jó az Isten! Odaáll és segít minden jó ügyön. A legnagyobb jó, hogy szerethetjük őt. Még szívet is ad hozzá. Fogadjuk el!

==> [Feladatlap](#)

46. Jeremiás megsiratja az elpusztult várost

A babiloni deportáltaknak szomorú volt a sorsuk, de vigasztalta őket az Isten. Erről szól Ezekiel könyve.

Ma ismét Jeruzsálembé megyünk gondolatban. – A kifosztott és gyéren lakott városban lassanként megindult az élet. A száműzetésbe vitt helyébe a babiloniak másik királyt állítottak, Szedekiást. Tehát nem veszett el minden. Azt gondolhatnánk, hogy ez a király tanult a történelemből. A hatalmas Babilon védelme alatt – amelynek hűséget esküdött – ha szegényen és kisebb önállósággal, mégiscsak eléledélhetett volna népével együtt. Az Isten mindig szívesen megbocsájt a hozzá visszatérőknek. Jeremiás is a városban maradt, hogy az Isten élő szava legyen közöttük. De hiába.

Szedekiás még ezekben az időkben is istentelen maradt, mint legtöbb előde. Ráadásul, mint ingatag és gyenge jellem, rosszul politizált. Hagyta, hogy az egyiptombarát-párt megerősödjék. Tagjai a fáraótól vártak mindent: Nabukonodozor legyőzését, sőt a foglyok hazahozását is. A királyt pedig Babilonhoz kötötte Isten előtti esküje. Tudhatta, hogy az esküszegésből nem származhat jó. Mégis Istent és esküjét feledve Egyiptom mellé állt.

Amikor a fáraó követei a királyi palotába léptek, hogy a szövetséget megkössék, szokatlan esemény történt. Jeremiás a teherhúzó állat igáját vette a nyakába, és így jelent meg az összegyűlt tömeg előtt. Tettével ezt prédikálta: „Viseljétek a babiloni igát, a Nagykirályt szolgáljátok, mert csak így maradhattok fenn!” – Sem a jelképes cselekedetre, sem a nyílt beszédre nem hallgatott a király.

Kevés idő múltán ismét feltűnik Babilon ostromló serege a város körül. Szedekiás megrettenve küldi Jeremiáshoz követeit: „Mi lesz most? Megment-e még egyszer és utoljára az Isten?” Lesújtó a próféta válasza: Isten a babiloniakkal lesz, őket segíti még azzal is, hogy pestis járványt, küld a városra. Egyetlen kiút van: menekülni a városból és az ellenségnek könyörögni az életért. A városra és védőire tűz vár. – A prófétának is csak arra van már ideje, hogy mentse az értékes vallási tárgyakat. Egy hegyen elrejtí a szövetségi ládát és a szentsátort. Ő maga is menekülni próbál, de a zsidók elfogják, és mint lázítót bebörtönzik. Börtöne egy félig kiszáradt kút. A főemberek egyenesen a halálát kívánják, de most a király van jobb belátáson, és megmenti a próféta életét. – Saját magát azonban halálra ítélte, mert Jeremiás tanácsa ellenére a városban maradt. – Így érkezett el az 588. esztendő. A babiloni király megerősítette seregeit és elkezdte az ostromot. A zsidók hiába várták a fáraó felmentő seregét, az csak nem érkezett meg.

Két éve tartott az ostrom. A városban pusztított az éhség meg a járvány. A babiloniak végül is áttörték a várfalat és birtokba vették az egyik kaput. A király ekkor szánta magát a menekülésre. Remélte, ha országát nem is, az életét megmentheti. Szökését észrevették és üldözték. Jerikó közelében elfogták. Senki nem akadt, aki védte volna. Így került megkötözve Nabukonodozor elé. Egymással szemben a két király: a győző és a legyőzött. Az utóbbinak még odahozták főembereit és gyermekeit. Kegyetlen volt az ítélet. Jüda királyának végig kellett néznie övéinek kivégzését. Mivel ennél nagyobb rosszat és több bajt úgy sem láthat ember, a győző az esküszegők büntetését szabta ki rá: kiszúrták a szemét. – Nem láthatta, ami a szent várossal történt: lerombolták falait, kifosztották a templomot. A lángokat sem láthatta, melyek mindent elemésztettek. Beállt ő is a hosszú sorba, és a második szállítmánnyal elindult Babilon felé. Talán még örült is, hogy nem jutott a tömegesen kivégzettek sorsára.

A próféta sorsát kísérvük tovább. Számára az ellenség tényleg szabadságot hozott és fogságának végét. A fővezér felismerte benne Isten emberét, és tisztelettel bánt vele. Így elkerülte a deportálást. A városban maradhatott és sírhatott a pusztulás felett. Egy részlet Jeremiás siralmaiból:

Jer 5

Járjátok be Jeruzsálem utcáit, nézzetek körül, győződjetek meg róla, a terein kérdezősködjetek felőle: Vajon találtok-e olyan valakit, aki az igazsághoz szabja tetteit és a hűségre törekszik? Mert ha igen, akkor megkegyelmezek ennek a városnak – mondja az Úr. Uram, nemde a hűséget nézi a szemed? Ám ők, ha azt mondják is: „Amint igaz, hogy él az Úr”, akkor is hamisan esküsznek. Megverted ugyan őket, de nem fájlalják; összetöröd őket, mégsem akarják vállalni a fegyelmet. Jobban megkeményítették arcukat, mint a kőszikla, s nem akarnak megtérni. Azt gondoltam: „Talán csak az egyszerű nép viselkedik ostobán, mert nem ismeri az Úr útját, sem Istene törvényét. Fölkerestem hát a főembereket, és beszéltem velük, hiszen ők jól ismerik az Úr útját és Istenük törvényét.” De bizony ők is mind összetörték az Úr igáját, szétépték bilincseit. Hát ezért marcangolja szét az erdei oroszlán, és pusztítja el őket a pusztai farkas. A párdúc ezért leskelődik városaik körül: szétépi mind, aki onnét kilép. Mert megszámlálhatatlan a vétküik, és hűtlenségeik száma folyton nő. Miért is volnék irgalmas hozzád? Fiaid elhagytak, s azokra esküsznek, amik nem istenek. Jól tartottam őket, mégis házasságot törnek, céda nők házában tolonganak. Olyanok, mint a jól táplált, fickándozó lovak: mindegyik embertársa feleségére nyerít. Vajon ne büntessem meg őket ezekért – mondja az Úr –, és ne álljak bosszút ilyen nemzeten? Menjetek föl szőlősteraszaira és hányjátok szét! Vessetek neki véget! Tépjétek le ágait, hisz azok nem az Úrei. Mert hűtlenül elhagyott Izraelnek háza – mondja az Úr. Megtagadták az Urat és azt mondják: „Semmi dolgunk vele! Nem jöhet ránk veszedelem, sem kardtól, sem éhínségtől nem fogunk szenvedni. És a próféták? Olyanok csak, mint a szél! Nincs bennük isteni szó.” Ezért ezt mondja az Úr, a Seregek Istene: Ez történik majd velük, amiért így beszéltek: Nézd, tűzzé változtatom szádban a szavaimat, ezt a népet meg fává, hogy megeméssze őket a tűz. És egy távoli nemzetet szabadítok rátok, Izrael háza! – mondja az Úr. Egy legyőzhetetlen, régi nemzetet, olyan nemzetet, amelynek nem ismered a nyelvét, és nem érted a beszédét. Tegze olyan, mint a nyitott sír, s mindannyian hősök. Főlemészti majd aratásodat és kenyeredet, felfalja fiaidat és lányaidat, megeszi nyájaidat és csordáidat, leszüreteli szőlődet és fügefáidat. Sőt, lerombolja megerősített városaidat is, amelyekben annyira bízol. De még ezekben a napokban sem hozok rátok végpusztulást – mondja az Úr. És ha megkérdik majd: „Miért tette ezt velünk az Úr, a mi Istenünk?” –, akkor ezt mondd nekik: „Amint elhagytatok, hogy idegen isteneknek szolgáljatok a saját országotokban, ugyanúgy idegeneknek fogtok majd szolgálni olyan országban, amely nem a tiétek.” Hirdessétek ezt Jákob házában, és kiáltásotok ki Júdában: Hallgass ide, te ostoba, értelmetlen nép! Mert van szemetek, de nem láttok, van fületek, de nem hallotok. Hát nem féltetek tőlem? – mondja az Úr –, és nem remegtek színem előtt? Én tettem a homokszegélyt a tenger határává; örök korlátul, amelyet nem hághat át soha. Háborognak ugyan habjai, de nem bírnak vele, hiába zúgnak hullámai, nem törnek át rajta. Ennek a népnek lázadó és dacos a szíve; hűtlenné váltak, csak ez telt ki tőlük. Még csak azt sem mondták szívükben: „Féljük az Urat, a mi Istenünket, aki megadja nekünk a korai és kései esőt a maga idejében, és biztosítja az aratáshoz az arra rendelt heteket.” Gonoszságaitok ezt mind meghiúsították, és bűneitek távol tartják tőletek e javakat. Bizony, az én népem közt gonoszok is vannak, akik kivetik hálójukat. Mint a madarászok, tört vetnek, csakhogy emberekre vadásznak. Amint a ketrec tele van madárral, úgy vannak tele házaik hamis úton szerzett javakkal. Így aztán meggazdagodtak, hatalmassá váltak. Meghíztak és kövérek lettek. A gonoszságban szinte nem ismernek határt, mit sem törődnek a joggal és az igazsággal. Az árvák ügyében nem úgy ítélkeznek, hogy boldoguljanak, és a szegénynek sem szolgáltatnak igazságot. Vajon ne büntessem meg őket ezekért? – mondja az Úr. És ne álljak bosszút ilyen nemzeten? Borzalmas, rettenetes dolgok történnek ezen a földön: A próféták a hazugság nevében jövendölnek, a papok azt tanítják, ami nekik tetszik. És a népem kedvét leli benne. De mihez fogtok majd, ha eljön a vég?

Rövidesen ismét fontos feladat várt a prófétára. A Nagykirály helytartót állított Juda-ország élére. Egy jószándékú embert azzal a feladattal, hogy az otthon maradottak között fenntartsa a rendet, és annyi pusztulás után indítsa el a rendes életet. Jeremiás támogatta munkáját. Közös volt céljuk: megmenteni a nemzet maradékát. Ez azonban nem sikerült. – A harcok során szétszaladt zsidó vezetők most egymás után visszaszökdöstek, és Egyiptom bátorításával megölték a jószándékú helytartót. Majd a fáraóhoz menekültek. Bosszúból magukkal hurcolták Jeremiást is.

Egyiptomban kegyetlen élet várt rá. Ő azonban itt is hű maradt hivatásához és Isten szavához. Az Isten helyett Egyiptomban bizakodóknak megjövendölte, hogy erre az országra is Juda sorsa vár. Bálványimádása miatt Babilon elpusztítja. Ezt már nem tudták elviselni a zsidók: bosszúból agyonkövezték. Így halt meg ártatlanul, vértanúként a pusztulás prófétája.

Tetszett Jeremiás élettörténete? Valószínűleg nem, mert igen szomorú és üldözéssel, igazságtalanságokkal van tele. Életében nem úgy történt, mint a mesékben. A végén sem győzött a jó és elmaradt a jutalom. Igaz, élete sem volt mese, hanem komoly valóság. – Jeremiás nem volt hősies, bátor ember. A békét meg a csendet szerette. Böven kijutó szenvedései között sokat félt és aggódott. Ha ereje és bátorsága sokszor el is hagyta, mégis mindig megmaradt hűsége és bizalma Istenben.

==> [Feladatlap](#)

47. A vigasztalások könyve

A kenyeret mindenki szereti. Ki a fehérét, ki a barnát. A régiek nem annyira a színe alapján különböztették meg a kenyeret. Legjobbnek azt tartották, amit az édesanya sütött. A legkeserűbbnek a fogságban kapott kenyeret. Emlékezzünk Petőfi versére, melyben édesanyját nyugtatja meg, mert csak fekete kenyérral tudta fogadni fiát: „De semmi az! csak add elem anyám, bármilyen barna is a kenyér. Itthon sokkal jobb ízű énnekem a fekete, mint máshol a fehér.”

Messze idegenben ugyancsak keserű volt a választott nép kenyere. Fogságban éltek, csak a szívük járt gyakran otthon. Igen lassan tudtak csak sorsukkal megbékélni. Idegen volt a táj, a nép, a nyelv. Még az istenük sem volt közös. – Igen, az a más isten! Talán azoknak van igazuk, akik mondják: ha Isten elhagyja őket, hagyják ők is Istenüket! Tiszteljék az itteniek isteneit. Biztosan ezek az erősebbek. – Sokan a napokat számolgatták és dátumokat emlegettek: egy-két hónap és megdől Babilon hatalma. Akkor hazamehetnek a száműzöttek... Így éltek, nem is tudtak másra gondolni.

A történelem azokat igazolta, akik az Isten mellett maradtak és tőle várták a szabadulást. Ezek megértették, hogy Isten megtérésük és megjavulásuk érdekében engedte meg fogságba jutásukat. Hozzájuk küldte prófétáit is az Isten. Közülük az egyikről, Ezekielről már hallottunk.

Ezekiel meghalt. Nem sokkal utána Nabukonodozor, Jeruzsálem elfoglalója is. Utóda gyengekező volt. Az ő idejében kezdődött a babiloni világhatalom hanyatlása. Ugyanekkor egy másik ország másik királyának csillaga tűnt fel: Perzsia királyáé, Küroszé. Legyőzte a gazdagságáról híres kisázsiai Krózus királyt, csak Babilon állott már világhatalmának útjában. Hírből a zsidó száműzöttek is ismerték Küroszt. Talán ő lesz szabadítójuk, talán ő vet véget fogságuknak.

Ebben a rendkívüli izgalmas időben tűnt fel a foglyok között egy igen nagy próféta. Isten sugallatára mondott prédikációit a Szentírásba is bevették. Csak neve maradt ismeretlen. Mivel mondanivalója igen hasonlít Izajás prófétáéhoz, könyvét is hozzáírták Izajáséhoz. A szentírás-tudósok pedig II. Izajás nevet adták neki. – A száműzöttek ugyancsak felfigyelhetek szavaira: „Mint a rét füve és virága, elszárad, semmivé válik minden hatalom. Csak egy örök: az Isten igazsága.” Megjövendölte, hogy Babilon lakói úgy csomagolnak és menekülnek hamarosan, mint egykor Juda lakói. A perzsa király az Isten eszköze lesz: igazságot szolgáltat. Elnyomja az eddigi elnyomókat, szabadságot hoz Isten népének.

Amikor a próféta Isten szolgájának, vagyis a választott népnek szabadulásáról beszél, nemcsak hallgatói boldog jövőjére gondol. Beszédének kettős az értelme. Az Isten szolgáján az eljövendő Messiást is érti. A jövő boldogságon az üdvösséget is, melyet a Messiás hoz. A közeli időkről szólva egyúttal a távoli jövőndőt is felfedi. Bennünket elsősorban ezek érdekelnek. Kereszténységünk igazolását találjuk meg ezekben a jövőndölésekben, mert Jézus életében és művében vált valósággá a próféták szava.

Egy példa. A próféta az Isten Szolgájáról beszél, akit segít és szeret az Isten. Szinte a lelkük is egy. Az Isten Szolgája annyira jó, hogy nincs szíve kioltani a füstölő gyertyabelet, sem eltörni a meghajlott nádszárat. Jósága mégsem gyengeség, hanem kitartás és erő, ha az igazságért küzd. (Vö. Iz 42,1-7). A jövőndölésben az Úr Jézusra ismerünk. Ő az Isten szolgája. Egész élete abban telik, hogy szelíd szeretettel segíti a bajbajutott testvéreit. Élethivatása még ennél is nagyobb: népét kell visszatérítenie az Istenhez. Népén kívül küldetése van minden nemzethez, a pogányokhoz is. Olyan a pogányok számára, mint a lámpás a sötétben botorkálóknak. A próféta szavaival: „a nemzetek világossága.” Jézusnak ezt a megvilágosító feladatát most Egyháza tölti be. (Vö. Lumen Gentium c. zsinati tanítás az Egyházzal.)

A próféta az Isten Szolgájával kapcsolatban azt is kihangsúlyozza, hogy az nem saját magától tudja, amit mond. Az Isten adta neki a nyelvét. Legszebb és legfontosabb a jövődőlés az Isten Szolgája szenvedéséről. Nem saját bűneiért, hanem mások helyett szenved: az emberek bűneiért tesz eleget. – Ez a jövődőlés egyedül Jézusra illik. Nem alkalmazható a sokat szenvedő választott népre, sem más prófétára. Jézuson kívül minden ember bűnös. Saját jóságunkból még tulajdon bűneink kiegyenlítésére sem telik, nemhogy a másokéra. Amikor az Isten szenvedő Szolgájáról hallunk, elcsodálkozunk. Hogyan tudhatott egy ószövetségi ember Jézusról ilyen hű képet adni?! Aki nem ismeri az Újszövetséget, és Jézus megostorozásának leírása után, a Fájdalmak Férfiáról szóló jövődőlést hallja, szinte észre sem veszi, hogy a két szöveg keletkezése között többszáz év van. Szó szerinti pontossággal vág össze a jövődőlés és a megvalósulás.

Hallgassuk meg egy részletét

Iz 53,4-10a

Bár a mi betegségeinket viselte, és a mi fájdalmaink nehezédtek rá, mégis (Istentől) megvertnek néztük, olyannak, akire lesújtott az Isten, és akit megalázott. Igen, a mi bűneinkért szúrták át, a mi gonoszságainkért törték össze; a mi békességünkért érte utol a büntetés, az ő sebei szereztek nekünk gyógyulást. Mi mindnyájan, mint a juhok, tévelyegtünk, ki-ki a maga útjára tért, és az Úr mégis az ő vállára rakta mindnyájunk gonoszságát. Megkínózták, s ő alázattal elviselte, nem nyitotta ki a száját. Mint a juh, amelyet leölteni visznek, vagy amint a bárány elnémul nyírója előtt, ő sem nyitotta ki a száját. Erőszakos ítélettel végeztek vele. Ugyan ki törődik egyáltalán ügyével? Igen, kitepték az élők földjéből, és bűneink miatt halállal sújtották. A gonoszok közt adtak neki sírboltot, és a gazdagok mellé temették el, bár nem vitt végbe gonoszságot, sem álnokság nem volt a szájában. Úgy tetszett az Úrnak, hogy összetöri a szenvedéssel. Ha odaadja életét engesztelő áldozatul: látni fogja utódait, hosszúira nyúlik élete, és teljesül általa az Úr akarata.

Hogyan hallgathatták ugyanezt a babiloni foglyok? Biztosan megvigasztalódtak és könnyebben viselték el szenvedésüket. Olyan valakiről hallottak, aki még náluk is többet, sőt helyettük is szenved. – Mi pedig, amikor gyónni készülünk, vagy az Isten Bárányát említjük, gondoljunk hálával Urunkra, aki a világ iránti nagy szeretetében egyszülött Fiát adta értünk. Ha hiszünk benne, nem veszünk el, hanem bűnbocsánattal együtt örök életet kapunk.

==> [Feladatlap](#)

48. Babilon pusztulásának prófétája: Dániel

A próféták közül Jeremiás a hazájában maradt népének volt lelkigondozója. Ezekiel, éppúgy, mint II. Izajás a fogságban élőket vigasztalta. Dániel, akiről ma szólnak, ugyancsak a fogságban élt, de nem a népe körében, hanem a pogányok között munkálkodott. Ma úgy mondanók, hogy misszionárius volt.

Minden adottsága megvolt ehhez a hivatáshoz. Szülei előkelő és vallásos emberek. Ilyen lett fiúk is. Iskoláit Babilonban, pogány környezetben végezte, így babiloni műveltséget szerzett. Híres volt ez akkoriban, de még manapság is az. Házakat töltöttek meg könyvtáraik, szobraik pedig a legszebb és legdrágább kincsek múzeumainkban. Dániel életközéből ismerte mindezeket. Ezenfelül az igaz Isten híve volt. Elhatározta, hogy a művelt pogányokkal is megismerteti Istenét. Ismerjék meg azt, akinek igaz ismerete minden műveltséget felülmúl.

A babiloni királyok jól értették a legyőzött népek kormányzásának módját. Egyesekre vasszigorral kényszerítették a pogány vallási előírásokat, másokat meg kiemelve, vezető helyekre állítottak. Dániel és három jóbarátja ez utóbbiak közé tartoztak. Zsidó vallásuk törvényeit és bójti előírásait még a király környezetében is megtartották. Ezért jutalmat kaptak Istenüktől. „Ezeknek az ifjaknak az Isten tudományt és jártasságot adott minden könyvben és bölcsességben, Dánielnek pedig minden látomás és álom megértését is.” (Emlékezzünk, az Egyiptomi Józsefet ugyanígy jutalmazta Isten.) – Az említett ifjak iskoláik végeztével beálltak a király szolgálatába. A legelsők közé. Olyan ügyekben segítették a királyt, amik nagy okosságot kívánnak. Bekerültek a bölcsek testületébe.

Dánielnek nemsokára alkalma nyílt megmutatni tudását. Egy álommal kapcsolatban került erre sor. Az álmod a király látta. (Tudjuk, a régiek gyakran az Isten üzenetét olvasták ki álmaikból.) – Nabukonodozor álmában egy ember-óriást ábrázoló, érdekes szobrot látott. Feje aranyból, melle és karjai ezüsből, a dereka rézből, lábszára vasból, a lábfej pedig részben vasból, részben agyagból készült. A közeli hegy csúcsáról pedig egy kis kődarab indult neki, és egyre gyorsabb sodrással közeledett a szoborhoz. Majd a szobor lábához verődve eltörte azt. Ezzel szétesett a hatalmas alkotás. A kicsinyke kő pedig hegyé nőtt. – Dániel szerint ez a megfejtés: A szobor arany része Nabukonodozor király uralkodását jelenti. Az egyre értéktelenebb anyagok, a mindég gyengébb uralkodókat. Végül egy egészen hitvány király következik. A nemzeti széthúzás idején (vas nem forr össze az agyaggal), egy másik, kezdetben kicsi, de erős ország széthúzza Nabukonodozor birodalmának még az alapjait is. A király igen megrémült a jövőndölés hallatán, az álom megfejtéséért mégis igen nagy jutalmat szánt Dánielnek. Helytartónak akarta kinevezni. Ő azonban három barátjára hárította a magas hivatalt és megmaradt az udvarban.

Történt, hogy a király egyik győzelme emlékére saját magáról mintáztatott egy aranyszobrot. A felavató ünnepségen parancsa szerint minden alattvalójának, mint az Istent, leborulással kellett volna imádnia a szobrot. Állt a parancs a három barát számára is, annál inkább, mivel királyi helytartók voltak. Vallásuk azonban mást parancsolt. A szobor emberi munka, nem szabad Istennek tartani. A király pedig szigorú szankciót fűzött a parancshoz: Aki nem borul le, az személyes ellensége, és mint ilyent a babiloni törvények szerint égő kemencébe kell dobni. Ez történt a három fiatalemberrel is. – A Szentírás elbeszélése szerint ekkor közbelépett az Isten, aki ha akar, a tűznek is parancsol. Ha úgy tetszik, ország-világ előtt mutatja meg hatalmát. Megtudta ezt maga a király is, amikor áldozatait sértetlenül vezették eléje. Megalázva ismerte be, hogy nincs Isten a választott nép Istenén kívül. Megtiltotta, hogy országában akárki is káromolja Őt.

Érdekes történetet jegyez fel Dániel Nabukonodozor egyik utódjáról, Baltazár királyról. Akkoriban már kezdett teljesedni az aranyfejű szoborról szóló jövőndölés. Gyengült és

megosztott volt az ország. – A király országa vezető embereinek részvételével nagy vacsorát rendezett. Nem tudott azonban még emberhez illően sem viselkedni: többet ivott a kelletténél. A részek szeretnek nagyozolni, ő is azon volt, hogy igen nagy úrnak mutassa magát. Kincstárából előhozatta az egykori jeruzsálemi templom szent edényeit, ősenek hadizsákmányait. Ezekből folyt tovább a dáridó. – Szent dologból gúnyt űzni, más vallását kigúnyolni egyaránt bűn. A részeg társaság még azzal is dicsekedett, hogy istenei erősebbek, mint az Egyisten, azért mulathatnak most a neki szentelt edényekből. Baltazár bűne sem kerülhette el büntetését, amit ugyancsak szokatlan módon jelentett be az Isten. Amikor a mulatozás hangulata a legforróbb, a jókedv pedig a legszélesebb volt, egy titokzatos kéz titokzatos szókat kezdett írni a terem falán. Ijedten hívták a bölcseket az írást megfejteni.

Így került Dániel ismét a király elé. Azzal kezdte, hogy bátran szemébe mondta a bűnét: meggyalázta a szent dolgokat, kicsúfolta Istent és nem okult apja történetéből. Majd elolvasta, lefordította és megmagyarázta a titokzatos írás szavait: mene, tekel, ufarszim. „Megszámlálta Isten királyságod napjait, és itt a végük. Mérlegre tett, azaz megítélt az Isten, és könnyűnek, értéktelennek talált. Országodat szétszítja a médek és a perzsák között.”

A beteljesedés nem váratott sokáig. A perzsa hadsereg még a nevezetes lakoma éjjelén elérte a várost védő Eufrátesz folyót. Műszaki alakulatai megnyitották a zsilipet és a folyó vizét az egyik öntöző csatornába vezették. Így megnyílt az út, és ostrom nélkül vették be a várost. Baltazárt megölték. A hatalmat Kürosz, a perzsák királya vette át. Nagy változás állott be a zsidók életében is. Erről a legközelebb.

Dániel könyvében nemcsak a királyok álmairól van szó. Maga a próféta is látott jelentéssel bíró álmot. Rémesen nyugtalanítót. Alig talált szavakat a leírásukra. – Négy szörnyű vadállatot lát. Ezek terjesztik a gonoszságot földünkön. Erősek és van hatalmuk céljuk elérésére. A próféta látomásában azonban megjelenik egy másik hatalom is. Nagyobb, mint a gonoszság minden hatalma. Az Isten hatalma ez, mely megsemmisíti a vadállatokét. – Még más jelenést is lát a próféta. Az Emberfia jelenik meg az ég felhőiben. Uralkodó férfiként, akinek az Isten átadja hatalmát. Lássuk mi is ezt a két jelentést a próféta szavaival:

Dán 7,9-10.13-14

Amint néztem, egyszer csak trónokat állítottak fel, és az Ősöreg leült. Ruhája fehér volt, mint a hó, fején a haj tiszta, mint a gyapjú. Trónja lobogó lángból volt, kerekei meg izzó parázból. Tűzfolyó eredt belőle és folyt tovább. Ezerszer ezren szolgáltak neki, és tízezerszer tízezen álltak előtte. Ítéletet tartottak, és felnyitották a könyveket. Láttam az éjjeli látomásban, hogy íme, az ég felhőin valaki közeledik. Olyan volt, mint az Emberfia. Amikor az Ősöreghez ért, színe elé vezették. Hatalmat, méltóságot és királyságot adott neki. Minden népnek, nemzetnek és nyelvnek neki kellett szolgálnia. Hatalma örök hatalom volt, amely nem enyészik el soha, és királysága nem megy veszendőbe.

Az újszövetségi történetből Jézus perére gondoljunk. A tárgyaláson Jézus így szól a zsidó főpaphoz: „Látni fogjátok az Emberfiát az Isten hatalmának jobbján, és eljönni az ég felhőiben”. (Mt 26,64) Tehát Jézus maga igazolja Dániel látomását, amikor ő is Emberfiának nevezi magát. Ő ugyanakkor az Atya fia, övé minden hatalom az égen és a földön. Ugye, nem találjuk furcsán hangzónak azt a gondolatot, hogy keresztény hivatásunk hasonlít Dániel prófétáéhoz? Elpogányosodó emberek között, istennélküli társadalomban kell az igaz Isten mellett kiállanunk. Az Egyistennel nem törődő emberek annyi minden mulandót imádnak Isten gyanánt. Ezzel saját emberi értéküket becsülik le. Az Örökkévaló szeretete pedig felemel bennünket.

==> [Feladatlap](#)

49. Kürosz, aki a szabadságot hozta

Az Isten még akkor is jó hozzánk, amikor büntet. Hibáinkért, bűneinkért fájdalom, baj, vagy más kellemetlenség ér, de nem olyan nagy, amilyent megérdemelnénk. És ha bánatosan elviseljük a büntetést, máris helyreállhat a béke. Mintha mi sem történt volna, ismét szerethetjük Őt. Az Isten nem tud haragot tartani.

Isten néha egy egész országot büntet. A zsidók számára a babiloni fogság volt a büntetés. Szerencsére, volt eredménye. Akik annak idején kigúnyolták és megverték Jeremiást és a többi prófétát, meg akik rémhírterjesztőknek tartották a büntetés jövődölőket, bánattal vallották be nagy hibáikat. Szomorúan gondoltak a templomra, melyben valamikor nem úgy viselkedtek, ahogy kellett volna. Babilon folyói mellett megült ünnepeiken igaz szívvel kíváncsok voltak a templomba:

Zsolt 136,1-6

Bábel folyói mentén ültünk és sírtunk: a Sionra emlékeztünk. Azon a földön a fűzfákra akasztottuk hárfáinkat. Mert dalt akartak hallani, akik elhurcoltak minket. Elnyomóink örömeinek követeltek: „Zengjete nekünk dalt a Sionról!” De hogyan énekeljünk éneket az Úrról az idegenek földjén? Jeruzsálem, ha elfeledkezem rólad, száradjon le a jobbam! Nyelvem tapadjon ínyemhez, ha nem emlékezem meg rólad: ha Jeruzsálemet nem helyezem minden örömem fölé!

Ilyen bánat láttán az Isten megelégette a büntetést, és elhatározta, hogy jóra fordítja népe sorsát. Tervének végrehajtója a perzsa király, Kürosz. Említettük nevét Babilon megdöntésével kapcsolatban. Jószándékú és igazságos ember. Nem akarta, hogy szomorú népek éljenek birodalmában. Akiknek Babilon eddig csak fogságot jelentett, ő a szabadságot akarta adni. Noha pogány volt, nem terjesztette tüzzel-vassal a bálványimádást, türelmes volt más népek vallása iránt. A zsidók megmentőjüket látták benne, főleg amikor hazabocsájtó okiratát megismerték.

Kiadott rendeletét a Szentírás lejegyezte. Saját irattára számára pedig ékírással egy agyaghengeren is megörökítette. Ma is megvan ez az okmány. Ugyanekkor a hazatérők vezérének kinevezte Zorobabelt és főpapjuknak Józsuét. Mindkettő igen bölcs ember. Ez meglátszott a hazatérés megszervezésében is. A hosszú úton sok élelemre van szükség. Odahaza sem kezdhetik üres kézzel az életet. Nem is volt tanácsos az összes hazatérőnek egy csoportban indulnia. – Az első csoport indulása előtt Babilon egész területén gyűjtést rendeztek. Eredményéből állatokat és szerszámokat vásároltak. Mindezekre szükség lesz odahaza.

Képzeld el, mintha mi is ott lennénk abban a kb. 200.000 embert kitevő karavánban, mely elsőnek kelt útra. Tervezték, hogy ki mihez fogjon. Tervvel álltak elő prófétáik is: első legyen a templom meg a főváros újraépítése. Jól gondolkodtak. Ha már áll a templom és résztvesznek az istentiszteleten, az Isten maga őrzi meg népe egységét és hitét. Így a részletfeladatokat is biztosan jól oldják meg. Jeruzsálemnek egyébként is komoly erődítménynek kell lennie, ahol baj esetén az egész nép védelmet talál.

Hazaérve, amikor a tervek megvalósítására került a sor, komoly nehézségek jelentkeztek. Sokan nem tartották fontosnak a templomépítést. Mások elégnak találták, ha csak lassan épül fel.

Isten emberei közül Aggeus volt ekkoriban a legismertebb. Ő ezt mondta: „hogyan akarhattok magatoknak díszes házakat, amikor az Isten háza még romokban van?!” – Először a legfontosabbat, az oltárt készítették el az áldozatok bemutatására. A következő, az alapfalak lerakása már nehezebben ment. A kedvetlenség is fékezte a munkát. Ugyanis nem állt módjukban olyan díszeset tervezni, mint a régi templom volt. Ez főleg az öregeknek fájt.

A szomorkodókat a próféta vigasztalta: igaz, az épülő templom szerényebb, mint a régi, de ennek mégis nagyobb lesz a dicsősége. Idővel a Messiás ebbe a templomba jön el. Itt tanít és imádkozik majd. (Tudjuk, Jézus mennyire szerette ezt a templomot.) A prófétai jövődőlés azután új lendületet adott az építésnek.

Nemcsak az volt baj, hogy sokan nem akarták, abból is baj lett, hogy mások nagyon is akarták az építést. Főleg az északi tartomány lakói, a szamaritánusok. A félig pogány, félig zsidó fajta erősen ajánlkozott, hogy beáll a munkába. A próféták azonban joggal féltek a segítségtől. Mert ha ezeknek szavuk lesz a templomban, beviszik oda a pogányságukat is. Ezért tiltották a vegyesházasságot is a szamaritánusokkal.

A bosszú nem maradt el. „Ha mi nem építhetünk, ne építsenek a zsidók se!” Hol fegyverrel támadtak az építőkre, hol meg különféle ígéretésekkel akarták őket a munka abbahagyására bírni. Külön fegyveres őrésre lett szükség, mely az építőkre vigyázott. Előfordult, hogy a vakolókanál mellett, a kardot is forgatták a kőművesek. – Később módszert változtattak az ellenségek. Kürosz utódához, a perzsa királyhoz mentek panaszra. Lázadás előkészítésével vádolták a zsidókat. Elérték, hogy a király leállította a munkát. Szerencsére az állami levéltárban sikerült felkutatni Kürosz törvényét, mely előírta az építkezést. A király nemcsak a felfogását változtatta meg, hanem a költségekhez is hozzájárult, sőt kérte, hogy érette is mutassanak be áldozatot az új templomban. Évek múltán végre elkészült a templom. Álltak a városfalak is. A vezetők azonban tudták, hogy minden falnál erősebb az oltalmazó Isten. Rá azonban csak úgy számíthatnak, ha megtartják a szövetséget. Annak idején ezért ígérte Isten, hogy megvédi a népet. A feledésbe ment törvényeket ünnepélyesen felolvasták és megmagyarázták, majd a szövetséget újból megerősítették.

Mennyi küzdelemről hallottunk ma! Milyen sokat tett a választott nép, hogy újból legyen temploma! Szép példájuk minket arra buzdít, hogy mi is tegyünk meg mindent templomunkért. Gyakran – szinte hetenként – kérik pénzbeli segítségünket, és sokszor a munkánkat is igényli a templom. Ne sajnáljuk érte az áldozatokat!

==> [Feladatlap](#)

50. Egyre nagyobb a fény: Zakariás és Malakias próféták

Milyen jó lehetett az új jeruzsálemi templomban! Hallgatták az igaz tanítást, szép zsoltárokat énekeltek, és részt vehettek az áldozatokban. Az Isten tényleg vigasztalta népét. Még nagyobb örömükre, prófétái által egyre többet üzent nekik a Megváltóról.

Ma ismét két prófétáról hallunk. Időrendben ők már az utolsók közül valók. Sok jövődőlésre már nem volt szükség, az emberek már tudtak annyit, hogy majd ráismerjenek a Megváltóra.

Az egyik Zakariás próféta. Láta az építést és lelkesítette az építőket. Ő azonban többnek tartotta az új várost, mint kortársai, akik csak erődítménynek szánták, mely háború idején megvédi őket. Prófétaai képzeletében kinyitotta és szélesre tárta a város kapuit. Hirdette, hogy innét indul az üdvösség nemcsak a zsidók, hanem az egész világ számára. Lélekben az Isten új népét látta, az Egyházat, melyet mi joggal nevezünk Új Jeruzsálemnek. – Az üdvösséget a Messiás hozza majd. De nem úgy, mint a próféta kortársai közül sokan képzeltek. Nem lesz politikus, sem hadvezér. Szelíd békességgel akar uralkodni. A jövőbe látó próféta előre megmondta a virágvasárnapi eseményt: A Messiás a szelíd csacsi hátán vonul be városába. A hadba induló vezérek nem ezt az állatot választják. Ez csak a pásztoroknak és más békés embereknek kell. A Messiás is békés lesz. Se harcokcsik, se fegyverek nem kellene neki. A lelkekben is béke legyen. (Vö. Zak 9,9-10)

Amikor évszázadokkal később a jeruzsálemiek a megjövendőlt módon bevonuló Jézust látták, megünnepelték őt, eszükbe jutottak Zakariás szavai. A próféta azonban nemcsak erről a bevonulásról jövődől. Előre látta a zsidó vezetők Jézus ellen izzó gyűlöletét és Judás pénzsóvár lelkét. Jövődől a harminc ezüstről, melyet felvett, tudott a pénz további sorsáról is. A fazekasmester földjéről, melyet megvettek rajta. Zakariás előre látta Jézus halálát és annak következményeit. Az emberek bánattal és sajnálkozással néznek majd a Megfeszítettre, akit megölték bűneikkel.

A Szentírás prófétaai könyvei közül Malakiás könyve a legutolsó. Ezt is a fogság után írták, és sok jövődőlése szól a Messiásról. Megírja, hogy érkezését előhírnök jelenti meg az embereknek, hogy mindenki felkészülhessen fogadására, elsősorban megfelelő utakkal. Keresztelő János tényleg Jézus előhírnöke volt. Így kezdte beszédeit: „Készítsétek az Úr útját, egyengessétek ösvényeit!”

Malakiás működése az első hazatérő csoportok megérkezésének idejére esik. Láta, hogy nagy közöttük a fejtelenség és sok a visszaélés. Az igazi erőskezü vezetők, Ezdrás és Nehemiás ugyanis csak későbbi csoporttal érkeztek. Szomorúan tapasztalta azt is, hogy a zsidó vallási vezetők nem a hivatásukhoz méltóan élnek, és mennyire botrányos a szolgálatuk. Jónak találták a hibás és selejt áldozati állatokat, és bemutatták a mit sem érő ajándékokat is. Gondolták, hogy az Istennek ilyenek is megfelelnek. Lenézték az Istent! A hívek viszont részben követték a papok eljárását, részben botránkoztak rajta. Mindig az igaz vallásosság látta a kárát. Emiatt igen fájt a próféta szíve. Vigasztalására az Isten felfedte a jövődőt, amikor majd egészen másként mutatnak be neki áldozatot. Hallgassuk meg:

Mal 1,6-11

A gyermek tiszteli apját, a szolga pedig urát. Ha tehát én atya vagyok, hol az irántam való tisztelet? Ha én Úr vagyok, hol a tőlem való félelem? – ezt kérdezi tőletek a Seregek Ura, tőletek, papok, akik megvetitek a nevemet. Azt kérdezitek: Mi által vetettük meg a nevedet? Azáltal, hogy tisztátalan kenyeret hoztok oltáromra. Azt kérdezitek: Mivel szentségtelenítettük meg? – Azzal, hogy azt gondoltjátok: Az Úr asztalát semmibe kell venni. Vagy nem rossz-e az,

hogy vak állatot hoztok áldozatul? S ha sántát és beteget hoztok, nem rossz-e az? Ha elvinnéd a helytartódnak, vajon tetszene-e neki, és örömmel fogadna-e téged? – mondja a Seregek Ura. Most tehát könyörögjete az Istenhez, hogy irgalmazzon nekünk [bizony, a ti kezetek műveli ezt]! Vajon örömmel fogad-e titeket? – kérdezi a Seregek Ura. Bárcsak bezárná valaki közületek az ajtókat, hogy ne gyűjtson senki hiába tüzet oltáromon! Nem találom kedvemet bennetek – mondja a Seregek Ura –, nem fogadom szívesen kezetekből az ételáldozatot. De napkeltétől napnyugtáig nagy az én nevem a népek között. Jóillatú áldozatot mutatnak be mindenütt, tiszta ételáldozatot a nevemnek. Mert nagy az én nevem a népek között – mondja a Seregek Ura.

Ha jól megfigyeljük, a próféta olyan áldozatról beszél, melyet szerte a világon, mindenütt bemutatnak. Tiszta, hibátlan és értékes áldozatról, – mely egyben ételáldozat is – van szó. – Tudjuk, a zsidóknak csak Jeruzsálemben volt szabad áldozatot bemutatniuk. A próféta nem a zsidók áldozatára gondolt. Jézus szavaiból tudjuk, hogy az Újszövetség áldozatát jövendőlte meg.

A mi áldozatunk Jézus Krisztus. Hibátlan és tiszta ajándék. Ahol és ameddig csak élünk, Őt ajánljuk menyeyi Atyánknak. Nem látható emberi formájában, hanem ahogy Ő rendelte, a kenyér és bor, tehát étel és ital alakjában. Ez az áldozat, nem mint a zsidóké, az Isten szegényére, hanem az Ő dicsőségére válik. Hangos örömmel és hittel valljuk ezt minden szentmisénkben: „Óáltala, Ővele és Őbenne a tiéd mindenható Atyaisten a Szentlélekkel egységben minden hatalom és dicsőség. Ámen.”

A próféták könyveinek sorát Malakiás műve zárja le. Egészen röviden foglaljuk össze mi volt az a feladat, melyet Mózes idejétől kezdve kb. 800 éven át a próféták betöltötték. – A választott nép szomszédaihoz arányítva egészen kis nemzet. Kultúrája is sokkal jelentéktelenebb mint pl. Egyiptomé, vagy Babiloné. Ez a kis nép mégis nagyobb kincseket őrzött, és adott át az utókornak, mint a többi kultúrnépek együttvéve. Egyik kincse alapvető hitigazsága: egy az Isten, aki lélek. A másik a Tízparancs. Megtartóját szép és értékes életre segíti az Isten. Mennyivel felülmúlja ez a pogányok bálványait, üres és sokszor embertelen életét! A választott nép – ha néha nehezen is – lényegében teljesítette feladatát. Őrizte a hitét és a Tízparancsolatot. A próféták működése nélkül ez lehetetlen lett volna.

Keresztény hitünknek az ószövetség az alapja, erre épül. A próféták a mieink is, tanítóink és példaképeink. Vallásunkban mindig szükség van prófétákra. Természetesen nem jövendőmondókra és az utak útfelek prédikátoraira, a szektásokra kell gondolnunk. Bár – a szentmisén is csak hallgatni szerető katolikusokat látva – sokat tanulhatnánk azoktól, akik a világ elé mernek állni meggyőződésükkel. A ma profétája eltelik az Isten szeretetével és Lelkével és szívügyévé teszi az Isten ügyét.

==> [Feladatlap](#)

51. Mire tanít Jónás könyve?

Abban az időben, amikor még állt Juda és Izrael országa – tehát kb. 750 évvel Kr. e. –, az északi országrészben élt egy híres próféta: Jónás. A Királyok Könyve feljegyzi, hogy Jónás az egyik királynak győzelmet jövendölt, és az beteljesedett. Ez a próféta azonban nem volt író ember, nem hagyott hátra könyvet.

Jóval a fogság utáni időkben az egyik zsidó vallásos költővel fontos tanítást közölt az Isten, melyet azután a költő egy hosszú versben dolgozott fel. Az igazság pedig az, hogy Isten nemcsak a zsidó népé, hanem mindenkié, a pogányoké is. Őket is szereti, ha bánatot tartanak, szívesen megbocsát nekik. Ez a hosszú költemény alap gondolata.

A költő azonban nem akarta odaírni nevét a vers elé. Mindig voltak költők – Petőfi is megtette olykor – akik nem írták ki nevüket, hanem költői álnevet használtak. Így tett költőnk is. Jónás próféta nevét írta verse elé. Gondolta, így jobban megszívlelik mondanivalóját. – Akik meg olvasták, úgy találták, hogy nemcsak emberi érzés szól a versből, hanem az Isten Lelke is. Így került a Szentírásba Jónás könyve.

A könyv egyik főszereplője egy igen nagy hal. Valószínűleg egy cethal, más néven bálna. – Néhány éve francia mutatóványosok hoztak hazánkba egy kék bálnát, a városok piac terén állították ki. Az állat már nem élt. Kikészített bőrét egy kompresszor levegője fújta eredeti nagyságra. Néhány adata: 5 mázsás szíve egy 10 LE motor teljesítményét nyújtotta, a 7 hektoliter vér mozgatásával. Fogai akkorák, mint a síléc, de nem rágott velük. Kinyitott szájában két ember fért el egymás fején. Életében apró halakból élt, melyek mázsaszám csúszhattak lefelé a torkán. A fogak csak azért kellettek, hogy fogva tartsák a halakat egy jól sikerült szájkitaltás után, amikor a vizet kiköpte. – Olvasható, hogy néha embert is nyel a bálna, de igen ritkán. Ezt inkább a cápák teszik.

Jónás könyvének nagy hala embert nyelt, magát Jónást. Három napig volt a gyomrában, míg végül a partra tette. Ez röviden a vers tartalma. Mondanivalója – amint tudjuk – azonban egészen más. Hallgassuk meg egy részét:

Jón 1,1-16; 2,1

Az Úr szótartot intézett Jónáshoz, Amittai fiához: „Kelj útra, menj el Ninivébe, a nagy városba! Hirdesd neki, hogy gonoszsága színem elé jutott.” Jónás el is indult, de azért, hogy Tarsisba meneküljön az Úr színe elől. Lement Jaffába, és talált is egy hajót, amely Tarsisba készült. Megfizette az útiköltséget, és beszállt, hogy elmenjen velük Tarsisba az Úr színe elől. Az Úr azonban nagy szelet támasztott a tengeren. Hatalmas vihar támadt a tengeren. A hajó már-már összezúzódott. A hajósok megrémültek, és isteneikhez imádkoztak. A hajó rakományát mind a tengerbe dobálták, csak hogy könnyítsenek rajta. Jónás lement a hajó aljába, és mélyen elaludt. A hajóskapitány megszólította: „Miért alszol? Kelj fel, és imádkozz Istenhez! Talán megemlékezik rólunk, s nem kell elvesznünk!” Majd így szóltak egymáshoz: „Vessünk sorsot, hogy megtudjuk, ki miatt ért bennünket ez a veszedelem!” Sorsot vetettek, és a sors Jónásra esett. Erre megkérdezték tőle: „Kérünk, mondd el nekünk, miért tört ránk ez a szerencsétlenség? Mi a foglalkozásod, honnan jöttél, hol a hazád, melyik néphez tartozol?” Így felelt: „Héber vagyok, az Urat, az egek Istenét tisztetem, aki a tengert és a földet teremtette.” Nagy félelem fogta el az embereket. Megkérdezték tőle: „Miért tetted ezt?” Az emberek ugyanis megtudták, hogy az Úr színe elől menekül, mert elbeszélte nekik. Aztán megkérdezték tőle: „Mit tegyünk veled, hogy a tenger lecsendesedjék?” Mert a tenger még mindig zúgott és háborgott. Azt felelte nekik: „Fogjatok meg, és vessetek a tengerbe, akkor lecsendesedik a tenger. Tudom ugyanis, hogy miattam tört rátok ez a hatalmas vihar.” A férfiak evezni próbáltak, hogy visszatérjenek a szárazföldre, de nem sikerült, mert a tenger

zúgott és háborgott. Erre az Úrhoz kiáltottak: „Kérünk, Urunk, ne vesszünk el e miatt az ember miatt! Ne szálljon ránk igaz ember vére! Hisz te vagy az Úr, aki úgy tettél, amint neked tetszett!” Aztán megfogták Jónást, és a tengerbe vetették. A tengernek azonnal megszűnt a háborgása. Az embereket elfogta az Úrtól való félelem. Áldozatot mutattak be az Úrnak, fogadalmi ajándékokat szenteltek neki. Az Úr odarendelt egy nagy halat, hogy nyelje el Jónást. Jónás három nap és három éjjel a hal gyomrában volt.

Jónás a hal belsejében bűnbánó imádsággal töltötte az időt. Kiszabadulva Ninivébe, a nagy városba indult. – Nem ment hiába. A király, úgy mint a népe, őszintén sajnálta bűneit és megtért, így nem teljesedett a büntetés, mellyel a prédikáló Jónás fenyegette őket: Ninive pusztulása negyven napra. Az Isten bocsánatának és a város megmenekülésének Jónás kivételével mindenki örült. A versbeli Jónás ugyanis igen irigy ember volt. Muszájból prédikálta ugyan a bűnbánatot, de az már fájt neki, hogy hallgattak szavára. Főleg azt vette rossz néven, hogy kegyelmet kaptak.

Mint durcás gyerek a sarokba, úgy vonult ki Jónás a városból. Egy kis dombon telepedett le, ahonnét beláthatta a várost. Számolta a napokat és reménykedett, hogy a negyven múltával Ninive kigyullad és elpusztul. Úgy szerette volna, ha az Isten csak igazságos és nem jóságos is egyben. Amikor pedig vágya nem teljesült, annyira kedvét veszítette, hogy még élni sem akart. Dúlt, fúlt, hogy ennyire jó az Isten a pogányokhoz.

Közben az Isten egy kis jelenettel leckét adott Jónásnak. Leshelyén, a dombocskán nappalanként elviselhetetlen volt a hőség. Szerencsére az egyik reggel egy nagylevelű növény bújt ki a földből, és rövidesen árnyat adott a prófétának. De nem soká. Valami féreg megrágta és a növény elszáradt. Odalett a hús hely. Jónás szerfelett méltatlankodott ezen. Az Isten így magyarázta meg az esetet. Ha Jónás sajnálja a növényt, mit nem ültetett és nem gondozott, és melynek élete egyébként is pár nap, az Isten mennyivel inkább sajnálhatja az embert, akit saját hasonlatosságára teremtett. Sajnálja még ha bűnös is, és elfeledkezett Uráról. Mentségül fogadja tudatlanságát, és örömmel segít rajta, ha hozzá visszatér. – Így magyarázta a szentíró a versbeli Jónásnak, jobban mondva irigy kortársainak, hogy miért annyira jó az Isten.

Mit szólunk Jónás könyvéhez? Versről és nem történelemről van szó, nem kérdezhetjük, hogy férhetett le Jónás a bálna szűk torkán. Sem, hogyan maradhatott életben annak gyomrában. Itt a történeti igazság helyett másféle igazságot találunk.

A Szentírás szándéka annak az igazságnak hangsúlyozása, hogy az Isten mindenkié. Még a politikailag ellenséges Ninivéé is. Az Isten embere nem gondolkodhat úgy, mint Jónás, aki csak nyugat felé pislogott és nem fogta fel, hogy az Isten szereti a keleten lakó pogányokat is. Az se jutott eszébe, hogy mindenkivel kötelessége jót tenni. – Mi pedig megjegyezhetjük magunknak, hogy azok akiknek figyelme és szeretete csak azok felé irányul, kikkel egy felfogáson van, azok nem igazi katolikusok.

Biztosan ismeri mindegyikünk híres költőnknek, Babitsnak a nevét. Ő is igen kedvelte Jónás legendáját, és Jónás Könyve címen versben is feldolgozta. A költő Jónás szavaival mond véleményt azokról, kik úgy gondolják, hogy elég a maguk gondja-baja és nem kötelességük másokkal is törődniök. Idézem: „Elküldtél engem, férgekhez a férget, kik ellenedre s fricskád nélkül éltek. Én inkább ültem volna itt a pusztán, sorvadva, mint ma, gyökéren és sáskán. De böjt és jámborság néked mint a pélva, mert vétkesek közt cinkos aki néma.” – Milyen kemény, igaz szavak! Mit teszünk azért, hogy jóra segítsünk másokat?!

==> [Feladatlap](#)

52. Tóbiás könyve: tanítás az őrangyalról

Mai történetünk az asszír-fogság idején játszódott le. Az asszírokról tudjuk, hogy ők foglalták el a választott nép északi országát, Izraelt. Lakóit pedig keletre, a Tigris folyó vidékére deportálták. Sok ártatlan és szentéletű ember is szomorú helyzetbe került. Ilyenekkel ismerkedünk ma. – A történet főhőse Tóbiás és ugyanilyen nevű édesapja. Istentől megáldott emberek. Családjuk ember-szeretetről és jótetteiről híres família. Életükben minden sikerült, jóra fordult minden bajuk. Mélyen vallásosak, akik az Istennek melléjük adott őrangyalát is tisztelték. Mintha ez vezette volna őket kézenfogva, végig az életen. Haláluk után még sokáig éltek az emberek emlékezetében. Még könyvet is írtak róluk.

Amikor a választott nép maradéka a babiloni fogságból visszatért, egy író embernek – akivel biztosan az Isten Lelke volt – igen okos gondolata támadt. Megragadó és szép példát kellene az emberek elé állítani. Olyanokról kellene írni, akik szívvel-lélekkel szerették az Istent és törvényét, és akiknek életéből kicseng az igazság: égből küldött angyalok oltalmazzák az igazi hívőket. – Amikor az említett író forrásmunkák után kutatott, egy régi írás akadt a kezébe. Az asszír-fogság szent embereiről, főleg Tóbiásékról szólt. Tudta már, mit írjon! A megragadóan szép és olvasmányos könyv elkészült. Aki csak kézbe veszi, így gondolkodik: ez igen, így kell nekem is élnem. Rövid tartalma ez: Élt Ninivében egy istenfélő deportált család: Tóbiásék. A családfő engedélyt kapott az asszír királytól, hogy a birodalom egész területén szabadon mozoghasson. Tóbiás a lehetőséget e legnemesebb célra használta fel. Vigasztalta és tehetsége szerint segítette honfitársait. Útjai során egyszer Rágesbe jutott. (25 km délre a mai perzsa fővárostól, Teherántól.) Itt egy megszorult ismerősének – Gabelusnak hívták – elismervény ellenében nagyobb összeget kölcsönzött.

Közben új király került Asszíria trónjára, aki ellenségesen viselkedett a zsidókkal. Sokukat megölette. Egyeseket még azzal is megszégyenített, hogy megtiltotta eltemetésüket. Hadd legyenek a vadállatok zsákmányai.

Tóbiás azonban emberséges ember volt. Alkonyattal összeszedte, házába rejtette, és éjfél tájt eltemette a szerencsétleneket. A királyi parancs megszegése természetesen nagy veszéllyel járt. – Egyszer is ilyen munkától elfáradva tért haza. Be sem ment a házba, hanem a fal mellett ülve aludt el. Szerencsétlenségére az eresz alatti fecskefészekből piszok hullott a szemébe és megvakult. Bajában még felesége állandó szemrehányásait is hallgatnia kellett: „Ez hát jutalma temetéseidnek és jócselekedeteidnek?!” Tóbiás az imában talált vigasztalást. – A történet olvasói megérthették, hogy az Isten néha kemény próbának teszi ki még a jó emberek hitét is. Ha a próbát jól állják, még nagyobb ajándékaira lesznek méltók.

A vak és emiatt munkaképtelen Tóbiás egyre szegényedett. A becsületességét azonban így sem veszítette el. – Felesége egy szövődében dolgozott, és egyszer kiskecskét kapott fizetésbe, de erről a férj nem tudott. Amikor a mekegést meghallotta, gondolta, hogy a szegénység lopásra vitte az asszonyt. Nem késett komoly figyelmeztetése: „Nekünk a máséhoz mégcsak nyúlunk sem szabad!” A könyv írójának az is célja volt, hogy az őrangyalok tiszteletére buzdítson. A történet folytatásában azért fontos szerepe van Rafaelnek, az ifjú Tóbiás őrangyalának.

A vak Tóbiás elszánta magát, hogy távoli adósától visszakéri a kölcsönt. Fiát bízta meg az ügy elintézésével. A tapasztalatlan fiú mellé azonban kísérő is kellett a hosszú útra. Ekkor lépett, láthatóan életükbe az egyébként láthatatlan segítség. – Fiatal férfi jelentkezik, aki éppen Rágosba tart, sőt ismeri az adós rokont is. Elindulnak. A kísérő szaktanácsa alapján Tóbiás egy óriás halat fog a Tigrisben. Mint okos patikus, a hal egyes részeiből házi gyógyszereket készített, miket a fiú tarisznyájába tesz. Szükség lesz rájuk.

Közben egy másik deportált családdal ismerkedünk. Kitűnik, Tóbiás rokonai. Itt is nagy a baj. Egyetlen lányukkal vannak bajban, mert szerencsétlen a házassága. Ki tudja miért, egymás

után halnak meg férjei. – Ehhez a családhoz tér be megpihenni a két vándor. Tóbiásnak megtetszik a lány. A kérő szerepét a kísérő vállalja el. – Ha az őrangyal segítségével teszünk valamit, biztos jól sikerül. Tóbiást arra tanítja, hogy szent dolog a házasság, és a jegyesek csak az Isten segítségével lehetnek boldogok. Az ifjú férj és feleség megértik a tanítást, és imádsággal kezdik közös életüket. Boldogok is lettek. – A könyv fiatal olvasói előtt pedig példaképpé vált a boldogságát Istentől kérő házaspár: Tóbiás és Sára.

A médek városáig, Rágosig, még hosszú az út. Rafael erre is vállalkozott. Természetesen eredménnyel járt. Becsületes adósra talált, kinek közben jobbra fordult az élete sora is. Az elismervény ellenében készséggel küldte vissza a kölcsönt. Sőt maga is elindult a lakodalmas házhoz, ahol minden csupa öröm volt és boldogság.

Odahaza azonban annál nagyobb gondban az öreg Tóbiás és folyton sopánkodó felesége. Mi lehet a fiúkkal? Az apa bizalma töretlen: „megbízható vezetőre bíztam fiamat!” – Reménykedése nem volt alaptalan. Nemsokára megérkezett a fia és a kísérő. A családi örömben még a házörző kutya is osztozott. Az angyal utasítására Tóbiás imába kezdett, és a halból készült gyógyszerrel megkente apja szemét. És íme, lassanként visszatért látása. Volt mit látnia!

Karaván közeledett. Gazdag hozományával a menyecske érkezett meg. Az áldás beköszöntött és megmaradt Tóbiásék házában. Már csak egyetlen gondjuk volt, hogyan tudnák megfizetni a kísérő fáradozását. Valóban neki köszönhetek mindent. Nagylelkűen a hozott összeg felét ajánlották fel neki. Az elfogadásra azonban nem került sor. A kísérő megmagyarázta, hogy az Isten ajándéka minden, amikben csak részesültek. Egyúttal jutalom a Tóbiás példászerű életéért.

Végül pedig felfedte kilétét. Hallgassuk meg szavait, ahogy a szentíró a szájába adta:

Tób 12,6-21

Akkor Ráfael félrehívta kettőjüket, és így szólt hozzájuk: „Dicsőítsétek Istent minden élőlény előtt, és mondjatok neki köszönetet azért, amit veletek tett. Dicsőítsétek és magasztaljátok nevét. Mindenki előtt hirdessétek az Isten tetteit, mert méltó rá, s ne szűnjetek meg köszönetet mondani neki. A király titkait meg kell őrizni. Isten tetteit azonban föl kell fedni és hirdetni kell. Tegyetek jót, és akkor nem árthat nektek a gonosz. Többet ér a bőjt imádsággal meg az alamizsna igazságossággal párosulva, mint a nagy vagyon, ha jogtalansággal jár együtt. Jobb alamizsnát adni, mint aranyat gyűjteni. Mert az alamizsna megment a haláltól, és megtisztít minden bűntől. Akik jótékonykodnak, azok sokáig élnek. De akik vétkeznek és rosszat tesznek, azok ellenségei saját életüknek. Megmondom nektek a színtiszta igazságot és nem titkolok el semmit sem előttem. Mondtam már nektek, hogy jó elhallgatni a király titkát, Isten tetteit azonban ki kell nyilvánítani. Tudjátok meg hát, hogy amikor imádkoztatok, te meg Sára, kéréseket az Úr fölséges színe elé vittem és felolvastam. Éppen úgy azt is, hogy eltemetted a halottakat. Amikor nem restellted, hogy fölkelj és abbahagyd az evést, hanem elmentél és eltemetted a halottat, megbízást kaptam, hogy próbára tegyem a hitedet. Ugyanakkor elküldött Isten, hogy meggyógyítsalak, és a menyedet is, Sárát. Ráfael vagyok, egy a hét angyal közül, aki mindig készen áll arra, hogy az Úr fölséges színe elé lépjen.” Erre mindkettőjüket félelem fogta el, és arcra borultak, mert nagyon féltek. (Az angyal) azonban így szólt hozzájuk: „Ne féljete! Békesség nektek! Magasztaljátok Istent, örökké. Nem magamtól jöttem, hanem Istenünk akaratából. Ezért őt dicsőítsétek minden áldott nap, mert őt illeti a köszönet. Azt hittétek, enni láttok, pedig az csak látszat volt. Dicsőítsétek ezért az Urat a földön, és adjatok hálát Istennek. Most visszatérek ahhoz, aki küldött. Írjátok le mindent, ami történt!” Ezzel fölemelkedett. Amikor fölkeltek, már nem látták többé. Magasztalták az Istent dicsőítő énekkel, és megköszönték neki, hogy ilyen csodát tett, hogy az Úr egyik angyala megjelent.

==> [Feladatlap](#)

53. Judit asszony, Isten népének dicsősége

Szabad-e harcban megölni az ellenség vezérét? Az ütközet során biztosan szabad. Régen ez volt a legnagyobb dicsőség. Teljes győzelmet és a háború végét jelentette. – Hát mikor nincs ütközet, kilesni pl. hogy alszik és nem védekezhet, szabad-e ilyenkor elpusztítani? Ez már nem annyira biztos. Voltak zsidó hittudósok, akik határozottan állították, hogy alvó embert, vagy csel segítségével nem szabad ölni.

Van egy híres könyv, melynek főszereplője, Judit, álom közben pusztította el az ellenség fővezérét. Bár a könyvben sok szép tanítás van, az említett okból nem engedték, hogy az istentiszteleteken olvassanak belőle.

Egyházunk viszont úgy vélekedik, hogy ennek a könyvnek az emberi íróval együttműködő Isten is szerzője. Nem tartjuk fontosnak, hogy alvó ellenség elpusztításáról is szól. Nálunk Judit Könyve is Szentírás. Ma vele ismerkedünk.

Jó néhány száz éve megtörtént már az esemény, amikor ezt a könyvet megírták róla. Bizonyára, mert mindig jó emlékezni a régi hősökre és győzelmekre. Kapós könyv lehetett. A nyomdát akkoriban még nem ismerték, ezért kézzel másolgatták. A másolók pedig – ha úgy gondolták, hogy egy vagy más adatot jobban tudnak, mint a könyv – saját értesüléseik szerint változtatták a szöveget. Így nem csoda, ha a mai történelemtudomány nem tudja megmondani, hogy melyik hadjáratban, milyen szereplőkkel történtek Judit könyvének eseményei. Ez ma már nem is fontos. Lényeg, hogy nagyon szép és elgondolkodtató olvasmány.

A történet a hatalmas asszír király hódító tervével kezdődik. Birodalmát körülvevő kisebb államoktól teljes megadást és igen sok adót kíván. Zsaroló követői azonban üres kézzel mennek haza. Erre a fővezért, Holoferneszt küldi hadba, hogy példásan büntesse meg az ellenálló országokat. A jól felszerelt óriás hadsereg megindul nyugatnak. A felvonulás annyira félelmetes, hogy hírére az előbb még büszke országok jóelőre meghódolnak. Békeküldöttségeik azonban már eredménytelenek. Az asszírok mindent pusztítanak válogatás nélkül.

Hadseregük már Juida földjén. Bár az ijedség itt is igen nagy, mégis ellenállásra készülődnek. Ez azonban nemcsak abban áll, hogy élelmiszereket raktároznak, előőrsöket állítanak és megszállják a hágókat. Többet tesznek: sokat imádkoznak. Imádkoztatják a gyermekeket is, hisz az ártatlanok imáját szívesebben hallgatja az Isten. Aki talán nem fogja engedni, hogy népéből és vallásából gúnyt űzzenek a pogányok. Imádság mellett böjtöket tartanak, hogy megnyerjék az Isten segítségét.

Készülődik az ellenfél is. A fővezér első dolga megtudni miféle-fajta nép, mely egyedül mer szembeszállni vele. A felvilágosítás így szólt: Isten népe, mely, ha hűséges az Istenéhez és vallásához, a történelme folyamán mindig égi védelemben részesült. Ha meg hűtlen, mindig magára maradt. A felvilágosító még tanácsot is ad: csak az esetben kezdjenek támadást, ha meggyőződtek, hogy a nép most is hűtlen. Ellenkező esetben szégyenbe fullad hadjáratuk. – Vakmerő tanács egy gőgös hadvezér számára. Előterjesztőjét mégsem büntetik azonnali halállal. Inkább átadják a zsidóknak. Hadd lássa csak jövődölésének kudarcát, és haljon együtt az utolsó szálig kiirtásra ítélt ellenállókkal.

Így jutott emberünk Betulia várába. Szívesen fogadták, és sorsközösséget vállaltak vele. Betulia volt egyébként az első végvár melyet Holofernesz ostroma alá vett. A jófekvésű, magas sziklavár bizakodva fogadhatná az ostromot, ha vízellátása kielégítő lenne. A bővizű források azonban nagyon távol, de még a gyérek is a várfalon kívül fakadtak. Holofernesz pedig az összeset elfoglalta és nyugodtan várt.

Hús nap telt már el. A fejadagra kiszabott víz elfogyott. Erre megtört az ellenállás. A főpap, egyúttal várparancsnok, kétségbeejtő helyzetbe került. Feladja a várat? A nép inkább szeretett volna élni a szolgaságban, mint meghalni hőiesen. A legrosszabb esetben is jobbnak látszott

halni a gyors fegyvertől, mint a lassú szomjúságtól. Szorongatott helyzetükben sohasem hagyták abba az imádkozást. Néggyűlést tartottak, és megegyeztek, hogy még öt napig kitartanak. Hátha odáig megkönyörül az Isten.

Az ötnapi határidőbe, melyet mintegy az Istennek szabtak, sehogysem egyezett bele egy Judit nevű igen szép özvegyasszony. Gondolta, ha az Isten végtelenül és mindig jó, hogyan kívánhatja az ember, hogy ezt a jóságot öt napon belül kelljen megmutatnia. Tehát Judit mélyen vallásos volt. Ezenfelül egész életmódja például szolgálhatott mindenkinek. – A vezetőségnek azt a tanácsot adta, hogy ne öt napig, hanem imádsággal és bizalommal mindvégig tartsanak ki. Így fog rajtuk könyörölni az Isten.

Juditnak ezen kívül jól meggondolt terve is volt a vár megszabadítására. Az egész nép imáját kérte, hogy sikerüljön.

A következő éjjel nekifogott a megvalósításnak. Szép ruhája, ékszere bővíben volt. Kiöltözködött és nem sajnálta magáról a szépítőszereteket sem. „Finom kenettel elrendezte fejének hajfonadékát, felrakta fejdíszét, felöltötte a vígasság köntösét, a saruját lábára csatolta, felrakta a karkötőket, liliomokat, fülönfüggőket, gyűrűket.” Mindezt nem azért, hogy a férfiaknak tessenek. Terve sikeréért az egész éjszakát átimádkozta.

Szolgája kíséretében elhagyta a várat. Rövidesen elérték az ellenség előőrseit. Mikor szándékuk felől érdeklődtek, azt felelte, hogy életét menti. Megadja magát. A vár ugyanis biztosan az asszíroké lesz. Hajlandó elárulni védelmi titkokat is, de csak magának a fővezérnek. Így jutott Holofernesz elé. Szépsége, ruhái, ékszerei azonnal elérték hatásukat. A fővezér egyből beleszeretett. Judit se sajnálta a hízog szavakat, főleg ha az ellenség hadidicsőségét emlegette. Betuliáról meg azt mondta, hogy ott mindennek vége. De ez a helyzet az egész országban. – A beszámoló alapján a vezér most már nemcsak szépnek, hanem okosnak is találta Juditot. Bizalmába fogadta és a táboron belül szabad mozgást engedélyezett neki. – Idáig minden Judit tervei szerint ment. De most jött a neheze, a kettős játék. Magába bolondítani a vezért, úgy hogy maga ne kövessen el bűnt, vagy szégyent. Mindez a továbbiak miatt volt fontos.

A negyedik nap a vezér vacsorára hívta Juditot, azzal a szándékkal, hogy szeretőjévé tegye. Volt terve Juditnak is, de egészen más. A vacsora kitűnően sikerült, a folytatólagos mulatás még jobban. Judit szorgalmasan töltögetett, hogy a vezér teljesen elázzék. Könnyen ment. Részegen távoztak a vendégek is. Most jött el Judit nagy órája. Imádkozott, majd karddal levágta Holofernesz fejét. A többi már könnyen ment. A fejet kézításkájába tette, és mivel szabad járása volt, szolgálójával együtt elhagyták a táborot.

A történet úgy fejeződik be, hogy Judit tanácsára Holofernesz fejét kitűzték a vár falára. Virradatkor pedig kitörték. Az ottani látványra kitört a rémület: „Elhagyta őket az ész meg a jótanács. Egyedül csak a félelemtől és rettegéstől űzve a futásban találtak menedéket.” A vár és az ország kiéhezett és elszegényedett népére hagyták táboruk minden gazdagságát. A megmenekültek hálaimáját így írja le a Biblia:

Jud 16,1-17

„Dicsőítsétek Istenemet dobokkal! Énekeljétek az Úrnak cimbalom kíséretében! Zengjétek neki új éneket és magasztaljátok, hívjátok segítségül a nevét! Mert hadakat eltipró Isten az Úr, táborát népe között ütötte fel, s kiszabadított ellenségeim kezéből. Az északi hegyvidékről leereszkedett Asszur, tízezernyi sereggel jött. Annyian voltak, hogy eltorlaszolták a folyókat, lovasaik elárasztották a dombokat. Arról beszélt, hogy fölégeti földemet, kardélre hányja az ifjakat, a földhöz veri csecsemőimet, zsákmányul ejti gyermekeimet, elrabolja lányaimat. De az Úr, a Mindenható egy asszony keze által elpusztította. Hősiük nem fiatalok kezétől esett el, nem titánok fiai verték meg, nem büszke hősök terítették le. Merári leánya, Judit fegyverezte le, arcának szépségével. Letette özvegyi ruháját, segített Izrael porba sújtott fiain. Bekente arcát illatszerrel. Hajára turbánt kötött, s lenruhát öltött magára, hogy elcsábítsa. Saruja elbűvölte tekintetét, szépsége foglyul ejtette lelkét... S kard szelte át nyakát. A perzsák

megremegtek merészségétől, a médek megzavarodtak bátorságától. Alig kiáltottak föl az elesettek, már megrémültek, elesettjeim kiáltozni kezdtek, s nyomban megrettentek, alig emelték föl hangjukat, máris menekültek. Lánykák fiait ölték meg őket, szökevények fiait szúrták át őket, Istenem csataterén lelték halálukat. Új éneket énekelek Istenemnek! Uram, nagy vagy és dicsőséges, erős, csodálatos és győzhetetlen! Minden teremtményed szolgáljon neked! Mert szóltál és lettek, elküldted lelkedet és létrejöttek – szavadnak nem állhat ellen senki. Alapjukban meginogtak a hegyek és a vizek, a sziklák megolvadtak színed előtt, mint a viasz. De akik félnek, azokhoz irgalmas vagy. Semmiség minden kellemes illatú áldozat, csaknem semmi minden háj, amit égőáldozatul bemutatunk neked, de aki az Urat féli, az örökké nagy. Jaj a nemzeteknek, melyek fölkelnek népem ellen, az Úr, a Mindenható megbünteti őket az ítélet napján. Tűzzel és féreggel veri testüket, fájdalmukban örökké jajgatnak.”

==> [Feladatlap](#)

54. Eszter, a nép megmentője

Ma ismét egy ószövetségi híres asszonyról hallunk. Nevét sok mai kislány viseli: Eszternek hívták. Története messze keleten a perzsa királyi udvarban, és részben a nép körében játszódik.

Amikor Kürosz kiadta híres rendeletét a zsidók hazatéréséről, nem élt mindenki az engedéllyel. Sokan, akik már jobbmódra jutottak, meg akik megijedtek a hosszú út és az újbóli életkezdés kockázatától, jobbnak látták Perzsiában maradni. Úgy gondolták, hogy az Isten népe maradhatnak Palesztinától távol is. – Az idők folyamán a vagyonosabb zsidók tekintélyre tettek szert, és szavuk lett a közelet irányításában. A legtöbbre talán történetünk hősei vitték. Eszterből, a vallásos árva zsidólányból királynő lett. Nagybátyja Mardokeus pedig főminisztere a hatalmas perzsa birodalomnak. Kettejüknek és hittársaiknak izgalommal teli életéről szól Eszter könyve.

Az akkori perzsa királyt Xerxesnek hívták. Az ő környezetébe került előbb mint udvarhölgy, később mint feleség a már említett Eszter. Származását azonban titkolnia kellett. Közeliében élt nagybátyja és gyámja Mardokeus is. Ő egyszer összeesküvést fedezett fel a király ellen és ezt Eszteren keresztül jelentette. A király megmenekült, a merénylőket kivégezték, de Mardokeus megjutalmazásáról elfeledkeztek. Érdemét csupán az udvar történelemkönyvében jegyezték fel.

Közben egy igen hiú és rátarti ember lett a király főminisztere. A törvény szerint neki is kijárt a térdhajtásos köszöntés, akár a királynak. Kényes is volt rá, hogy mindenki ilyen módon köszöntse. – A zsidók szerint az ilyen köszöntés imádást jelent, ez pedig egyedül az Istent illeti meg. Mardokeus ezért megtagadta térdet hajtani a főminiszter előtt, és megindokolta eljárását. Az azonban nem fogadta el ezt a magyarázatot. Bosszúját nemcsak Mardokeuson, de az országban lakó összes zsidón ki akarta tölteni. Nem akármilyen bosszúra gondolt, tömeges kiirtásukat határozta el. Tervét jóváhagyta a királlyal is. Azt hazudta, hogy a zsidók összeesküvést szőttek ellene. – Mellékesen remélte a zsidók vagyonának megkaparintását is.

A tervből törvény lett. Kihirdették. Elgondolhatjuk, mennyire megijedtek a zsidók. Mardokeus pedig Eszter királynőnek tárta fel a közeledő veszélyt. Felhívta figyelmét felelősségére. Nem tagadhatja meg népét, hanem meg kell azt mentenie. Az Isten azért emelte őt méltóságra, hogy segítsen a veszélyben levő testvéreinek. Megparancsolta Eszternek, hogy népe érdekében beszéljen a királlyal. Eszter belátta kötelességét, akart is segíteni, de őt is kötötte a törvény. A királyhoz hívás nélkül senki, még a királyné sem léphet. Aki ezt megteszi, a halál fia. Képzeltük mi ment végbe Eszter lelkében. – Végre megvolt a terv. Mardokeus által arra kérte minden közelben élő hittestvérét, hogy böjtöljenek és imádkozzanak három napon át, így talán sikerül terve. Majd a kockázattal nem törődve, hívás nélkül a király elé lépett.

Az Isten meghallgatta az imákat és Eszternek szerencséje volt. A király nem haragudott meg, hanem szívesen fogadta. A nehéz ügy már félig meg volt nyerve. Eszter – igen okosan – nem a nagy kéréssel állt elő, hanem csak két egymást követő napra vacsorára hívta a királyt és vele a főminisztert. Ez utóbbit fölötte nagy büszkeséggel töltötte el az előkelő meghívás. Egyetlen bánata volt csak, ami még vacsorai kedvét is elrontotta: Mardokeus. Aki a kitűzött vésznap ellenére sem hajtott térdet, de még fejet sem előtte. A miniszter ismét bosszún törte a fejét. Másnapra egy hatalmas akasztófát állíttatott fel a palota kertjében. Már csak Mardokeus kivégzési engedélyére volt szükség. Ennek biztos reményében készülődött a vacsorára.

Az események azonban másként alakultak. Azon éjszaka a király nem tudott aludni. Unalmában a történelemkönyvből olvastatott fel magának. Így került elő a régesrég feljegyzett eset, hogy Mardokeus ébersége megmentette a király életét. A király elhatározta, hogy legalább utólag jutalmazza meg. – Új nap virradt. A főminiszter még mindig az akasztófa-állítás körül sürgölődött. Onnét hívta a király, és kérte tanácsát: „hogyan kell azt megjutalmazni, akit igen meg akar tisztelni a király?” A főminiszter azt hitte, hogy róla van szó, nem sajnálta tehát jó

tanácsait. „Akit a király ki akar tüntetni, azt a király lovára kell ültetni, királyi ruhába kell öltöztetni, korona jár a fejére, lovát az ország első embere vezesse a városon végig és hirdesse: ilyen a király kitüntetése.”

A szépen megfogalmazott jótanácsra és minden reménységre hideg zuhanyként jött a király parancsa: a főminiszter pontosan így tüntesse ki Mardokeust. Mit volt tennie, Mardokeus lovának kantárszárát tartva, városszerte hirdette annak dicsőségét, akit a legjobban gyűlölt a világon. Így kezdődött a főminiszter bukása. Még tanulságosabb azonban a folytatás.

Lezajlott a második napi vacsora is. A király mindkettőn kitűnően érezte magát. Megkérdezte feleségét, hogyan jutalmazhatná meg felejthetetlen vendéglátásáért. Ez volt Eszter második nagy órája. A király elé borult és úgy kért kegyelmet népe számára. Elmondta, hogy az egész üldözés csak személyes bosszú műve, és telhetetlen harácsolási vágy van mögötte. A király kérdésére, hogy mindez kitől indult, Eszter az ott remegő miniszterre mutatott. A király, hogy hirtelen haragját levezesse, kirohant a teremből. A főminiszter ezt használta ki, hogy Eszter elé borulva most már a puszta életéért könyörödjön. Ekkor jött vissza a király és minisztere mozdulatát a királynővel való szemtelenkedésnek tartotta. Ezzel megpecsételődött sorsa is. Kivégzési módján nem sokat kellett a fejet törni. Ott állt a kész akasztófa.

A történet ezután szerencsésen fejeződik be. Mardokeus átvette a főminiszteri hivatalt, a király visszavonta a zsidók ellen hozott rendeletét. Megtiltotta, hogy bárki is kezét emeljen rájuk. Sőt jogot kaptak, hogy szükség esetén fegyverrel védekezhessenek. – Ettől fogva a zsidók évenként megünnepelték megmenekülésük emlékét.

A választott nép nagyon tisztelte Esztert és Juditot, a két nemzetét mentő asszonyt. Egyikük sem kímélte életét, bátran merte azt népéért kockáztatni. Dicsőség illeti őket!

Az Isten új népének, az Egyháznak a két hős asszonyon kívül saját Nagyasszonya is emlékezetében él. Szűz Mária is megmentője népének. Mint Eszter a zsidókért, Mária is közbenjár, imádkozik értünk. Az ég királyát kéri, aki szívesen fogadja kérését. Igazak rá a Juditról mondott dicsérő szavak: „Te Isten népének dicsősége, választottainak öröme, és az egész emberiség ékessége vagy!”

==> [Feladatlap](#)

55. A béketűrés világbajnoka: Jób

Sok embertársunknak csupa jajjal-bajjal van tele az élete. Ezért azután az emberiség egyik leggyakoribb kérdése: miért és honnét van annyi életet keserítő rossz? A Biblia feleletét ismerjük: a rosszat, meg a bajt a bűn hozta életünkbe. – De más kérdések is felvetődnek: ha az Isten büntet, miért szenved gyakran az ártatlan is? Miért jut az egyik embernek kevés, másnak több, egyeseknek pedig tenger sok a szenvedésből? Van talán valami más célja az Istennek az emberek szenvedésével?

A fiatalok általában a kisebb-nagyobb gyermekbetegségeken kívül alig éreztek komolyabb szenvedést. Hozzá tartozóink között azonban már lehettek súlyos betegek. Ránk is jöhet még súlyos szenvedés az életben. Az előbbi kérdéseket egyszer talán mi magunk is feltesszük. Ma a Szentírásnak azt a könyvét ismerjük meg, mely kimondottan a szenvedés kérdéseivel foglalkozik. Jó lenne sokat megtanulni belőle!

Nem történeti könyvet, hanem inkább egy bölcselkedő költeményt ismerünk meg. Főhőséről, a sok betegséget és csapást türelmesen elviselő férfiról, Jób könyvének nevezik. – A keleti népek körében ősidők óta élt a Jóbról szóló hagyomány. Ehhez az anyaghoz néhány száz évvel Kr. e. egy író hozzáfűzte a maga gondolatait a szenvedés értelméről és hasznáról. Szavai mögött ott találjuk az Isten tanítását is. Ezért került műve a Szentírás könyvei közé.

Jób igen gazdag arab törzsfőnök volt. Nem tartozott a választott néphez, de mélyen vallásos férfi, szerette az Istent. Az írás szerint az Istennek is öröme telt Jóbban, büszke volt rá, sőt nyilvánosan megdicsérte. A sátán, az örök ellenlábas, nem tudta kritika nélkül hallgatni ezt a dicséretet. „Könnyű Jóbnak – mondta – megkapott mindent, ami boldoggá, megelégedetté és így vallássá teszi az embert. Nagyon kérdéses azonban, hogy ha majd elvesz mindene, ugyanígy fog-e Uráról gondolkodni!” – A kihívás ezzel megtörtént. Az Isten megengedi a sátánnak, hogy az életen kívül minden jót elvegyen, és a halálon kívül minden rosszat bőségesen adjon Jóbnak. Mai hasonlattal Jób olyan lett mint a futballabda a két ellenfél, az Isten és a sátán között.

Már fel is álltak, kezdődik a mérkőzés. A sátán kezd. Igen keményen játszik, kegyetlenek a húzásai. Jób hatalmas csordáját sivatagi rablók hajtják el, a szolgákat megölik. A juhokat a pásztorokkal együtt villám sújtja agyon. Gyermekre, pontosan amikor mind együtt voltak, a ház szakadt, és halálra zúzta őket. Jób keményen állja a csapásokat és nem lázadozik. Megadással mondja öröszép szavait. Mi is nyomban megtanulhatjuk: „Az Úr adta, az Úr elvette, legyen áldott az Úr neve.” Ezzel vége az első félidőnek, győzött az Isten.

A másodikban helyzetelőnyhöz jut a sátán. Az Isten engedélyével a legsúlyosabb betegségek érik Jóbot. Emiatt a sátán reménykedik, hogy majd csak az Isten ellen fordul. Jóbra tehát szörnyű napok következnek. Egész testét fájdalmas és kellemetlen sebek lepik el. Leprás lesz. Házában sem maradhat, a szemétdomb lett a fekhelye. Házsártos feleségének (őt ugyanis nem sikerült a csapások során elveszítenie) állandó szemrehányásai csak tetőzik fájdalmát. Asszonyi gondolkodással azt tanácsolja férjének, hogy káromkodjék egy nagyot, az talán megnyugtató. Jób egy mondatával ismét megszívlelendő tanácsot ad. Jegyezzük meg ezt is: „Ha a jót elfogadtuk az Isten kezéből, a rosszat miért ne fogadnánk el?” Ezt a félidőt is az Isten nyerte meg.

A szemétdomb környéke, a szenvedő Jób tanyája most egy színpaddá alakult át. Jóbarátok érkeznek, versben, egymásnak felelgetve kifejtik véleményüket Jób szenvedésének az okáról. Közben néha szóhoz jut a főszereplő is. Istennel perelő kifakadásában megátkozza a születése napját is: bárcsak soha ne látta volna meg a napvilágot. (Ne feledjük, hogy költeményről van szó!) A barátok szavából csak külsőleg hallik a jóakarát, lényegében keményen vádaskodnak, sőt rágalmazzák Jóbot. „Biztosan bűnös, sőt nem is kicsit, ezért kell most bűnhődnie. Itt az idő, hogy bevallva bűnét megtérjen.” Jób, bár tudja, hogy nincs ember hiba nélkül, de nem tartja

magát nagy bűnösnek. Éppen a tiszta lelkiismeret az, ami eddig erőt adott neki a szenvedések elviselésére. Inkább az Istent tartja igazságtalannak, mert ártatlanul bünteti. Egyébként csak a megszabadító halál segíthet már rajta. – Ez a kijelentés hiányzott csak! A barátok rácsapnak: „Hogy az Isten ártatlant büntessen?! Erre még nem volt példa.” Úgy gondolják, hogy a szenvedésnek az ad értelmet, ha az ember elhagyja bűneit. És a szenvedés mintegy figyelmeztető jele annak, hogy mennyire függünk az Istentől. Tehát jót tesz velünk az Isten, amikor büntet. Ezzel ugyanis még nagyobb bűnöktől és fokozott büntetéstől tart vissza.

A barátok csakis a megtérést ajánlják Jóbnak, mert csak így könyörül rajta az Isten. Jób válasza ez: nyilván vannak gonoszok, akik nem bűnhődnek, ezért azok sem mind rosszak, akiket büntetés sújt. Lassanként feltárul előtte a szenvedés titkának nyitja: legjobb megnyugodni az Isten akaratában:

Jób 9,1-4.11-15

Jób akkor válaszolt és így szólt: Igenis jól tudom, hogy a dolog így áll. Lehet Isten előtt embernek igaza? Még ha összeáll is vele vitatkozni, ezer kérdés közül egyre sem ad választ. Bölcsessége nagy és ereje hatalmas. Ki marad büntetlen, ha vele szembeszáll? Nem látom, amikor elvonul mellettem, járását-kelését nem is veszem észre. Ha magával ragadja, ki tud ellenállni? Ki mondhatja neki: „Hé! Te mit akarsz itt?” Büntetését Isten sose vonja vissza, görnyednek előtte Rahab segítői. Hogy tudnék én neki feleletet adni, vele perbe szállva szavakat találni? Ha igazam volna, sem tudnék mit felelni, bírám előtt inkább kegyelmet kell kérnem.

A barátok ezen is vitatkoznak és nem jutnak megegyezésre.

A színdarabban ekkor zivatar tör ki. Benne maga az Isten jelenik meg és ad feleletet a vitatott kérdésekre. Ilyenformán: a természetet és titkait sem érti az ember, hogyan kívánhatja megérteni az Isten intézkedéseit? Ezért titok marad az is, miért kell szenvednünk. Az életet az Isten irányítja, Ő nem akar rosszat és feltétlenül igazságos. Nem érdemes tehát a kérdéssel sokat törődni, jobb belenyugodni az Isten akaratába. Jób ezután megbánja előbbi kemény kifakadásait, bocsánatot kér, hogy Urát bírálta és lelkében megbékél.

A költemény igen megnyugtatóan fejeződik be. Jób meggyógyul. Testvérei segítségével új életet kezd. A szerencse is mellészegődik, és megint gazdag lesz. Fiatal még, gyermekei is születnek. Az Isten hosszú élettel ajándékozza meg, és kárpótolja sok szenvedéséért.

Mit szólnánk, ha az elbeszélés nem ily szerencsésen, hanem mondjuk Jób hosszú szenvedése után, halálával zárulna? Ez esetben tényleg igazságtalan lenne az Isten? – Tudnunk kell, hogy a régiek sokkal kevésbé ismerhették Őt, mint mi. A keresztények Jézus által sokat megtudtak az Istenről, és az örök életről. Halálunkkor nem semmisülünk meg, hanem feltámadva tovább élünk. Az Istennek tehát bőven van alkalma igazságot tenni. A régiek nem tudhatták, amit Jézus tett értünk, és amit vele együtt mi is megtehetünk. Ez a másik helyett elviselt szenvedés. Az egyik ember szenvedésének a másik bűne adhatja magyarázatát. Régen azt sem tudták, hogy a szenvedéssel együtt az Isten különleges szeretetét is adja a hívő embernek. Emberré lett Fia pedig szinte együtt szenved velünk.

Erre gondolhatunk, ha baj ér bennünket. Így könnyebben imádkozzuk: Legyen meg a Te akaratod.

==> [Feladatlap](#)

56. A makkabeusok szabadságharca

Ma ismét a választott nép történetéről hallunk. – Kr. e. a második évszázad telik. A perzsa birodalom rég elpusztult már. A világaluralmat más nemzetek vették át. A választott nép országát hol az egyik, hol a másik tartotta megszállva.

Történetünk idején az északi szomszéd, Nagy Sándor világhatalmának egyik örököse, Szíria volt a megszálló. Királyai azt tervezték, hogy egybeolvasztják az uralmuk alá tartozó különféle nemzeteket. A zsidóktól azt kívánták, hogy hagyják el ősi vallásukat és szokásaikat, és éljenek mint a pogány görögök. Természetesen igen sokan visszautasították ezt a kívánságot. A megszállók erre fegyvert fogtak ellenük, ezért nekik is védekezniük kellett. Igen nehéz idők következtek. Eseményeit a Szentírás a Makkabeusokról szóló könyvekben örökítette meg.

IV. Antiochus volt a király, akinek idejében elkezdődtek a bajok, Istennek tartotta magát. A zsidóktól is imádást várt. Azokat, akik szombaton imádkoztak, munkaszünetet tartottak, vagy istentiszteletre mentek, halálbüntetéssel sújtotta. A Szentírást nyilvánosan elégette, a templomot kifosztotta, és szentélyében a görögök főistenének, Zeusznak állított szobrot. Az egész országot istenszobrokkal látta el. Áldozatokról meg úgy gondoskodott, hogy sertéseket tétetett a templom oltáira. Mindez oly megrendítő és vérig sértő gonoszság volt az Isten népe szemében, melynél nagyobbakat nem tudtak elképzelni.

A Szentírás több szomorú esemény elbeszélésével mutatja be ezeket az időket. Az egyik egy idős ember története, aki áldozata lett a király vallásellenes törvényeinek:

2Mak 6,18-31

Az egyik legelőkelőbb írástudót, Eleazárt, ezt az előrehaladott korú, tiszteletre méltó külsejű férfit arra kényszerítették, hogy nyissa ki a száját és egyék sertéshúst. De ő inkább a dicső halált választotta, semmint a szégyenletes életet. Önként lépett a kőpadra, de előbb kiköpte a falatot. Így illett azoknak odalépni, akik állhatatosan megtagadták, hogy olyat egyenek, amit nem volt nekik szabad, még akkor is, ha szerették az életet. Akik a törvényellenes áldozati lakomán felügyeltek, félrevonták a férfit, mivel régóta ismerték, és megpróbálták rábeszélni: hozasson magának olyan húst, amit megehet, amit maga készített el magának. Aztán tegyen úgy, mintha a király által elrendelt áldozati húsból enne. Ha így tesz, elkerüli a halált, és a régi barátságra való tekintettel elnézők lesznek irányában. De ő korához, hajlott korának megfelelő tekintélyéhez, munkában megőszült hajához és lelki nagyságához, továbbá ifjúkora óta folytatott példás életéhez méltó módon, de még sokkal inkább az Istentől szabott szent törvényekhez ragaszkodva nemes elhatározást tett: azt válaszolta azon nyomban, hogy inkább küldjék az alvilágba. „Korunkhoz – mondta – nem illik a képmutatás. Meg aztán sok fiatal azt hinné, hogy a kilencvenesztendő Eleazár pogány lett. Képmutatásom, és rövid, mulandó életemhez való ragaszkodásom félrevezetné őket, koromra meg szégyent és gyalázatot hozna. S ha most kikerülném is az emberek büntetését, nem tudnék sem élve, sem halva megszabadulni a Mindenható kezétől. Ezért most férfihoz illően kockára teszem életemet, és méltó leszek koromhoz. Ugyanakkor szép példát mutatok az ifjúságnak arra, hogyan kell a tiszteletet érdemlő, szent törvényekért bátran és hőiesen szép halált halni.” Ezekkel a szavakkal mindjárt föllépett a kőpadra. Azokban, akik félrehívták, az iránta kevéssel azelőtt tanúsított jóindulat gyűlöletbe csapott át. Azt hitték, ezek az előbbi szavak az esztelenség megnyilvánulásai. Amikor az ütések súlya alatt már-már halálán volt, felsóhajtott: „Szent tudása birtokában az Úr tudja, hogy az ütlegetés miatt kegyetlen kínokat szenved a testem, bár megmenekülhettem volna a haláltól. De lélekben szívesen elviselem, tőle való félelemből.” Így halt meg, és halálával a nagylelkűség példáját és az igazi erény emlékét hagyta hátra, nemcsak az ifjúságnak, hanem a nép többségének is.

Mit gondoljunk, jól tett ez az ember, amikor szinte eldobta magától az életet? Vagy engednie kellett volna barátainak, csak látszólag egyezni a bűnbe, és megtartani az életet? – Eleázár biztosan jól tett. A lélek ugyanis többet ér, mint a test, és az örökkévalóság értékesebb, mint néhány földi esztendő. Az Isten és a hit megtagadója a legnagyobb bűnt követi el. Isten helyett a kárhozatot választja. Eleázár azzal, hogy a halált vállalta, az örök életét biztosította. Igazmondásával példát adott a utókornak.

Szerte az országban egyre nagyobb lett az áldozatok száma.

Az ellenállás partizán-tevékenységekkel kezdődött. A bujdosókból és az üldözöttekből rövidesen egy mindenre elszánt hadsereg gyűlt egybe. Fővezérük Makkabeus Judás lett. Családjuk adta a 40 évig tartó szabadságharc többi vezérét is. Nevük magyarul nagy kalapácsot, pörölyt jelent. Mint kovács pörölyével a vasat, úgy verték-zúzták ezek a férfiak népük ellenségeit. Az ellenség számához viszonyítva kicsiny seregüknek erőt és harci kedvet adott annak tudata, hogy velük az Isten harcol. Az Istennek pedig mindegy, hogy sok vagy kevés ember által ad szabadsulást népének. Nagy volt a tét. Nemcsak vallásukat, hanem életüket, feleségük, gyermekeik életét védték. Azokkal álltak szembe, akik az Isten népének még az emlékét is ki akarták irtani.

Az Isten tényleg segítette őket. Sok győzelmet arattak; volt idő, amikor az egész országban Makkabeus serege parancsolt. Győzelmeikért hálások voltak. Az Antiochus király idejében megrongált és az évek során tönkrement templomot és oltárt újjáépítették. Újra megkezdték a törvényes istentiszteletet.

Mint minden háborúnak, a zsidók szabadságharcának is voltak szomorú napjai. Az ellenség túlereje, a saját soraikból kikerülő árulók sok áldozatot követeltek.

Az egyik ütközet után történt. A zsidók összeszedték halottaikat, hogy végtisztességet adjanak nekik. Sokuknál érmeket, kis szobrokat, mai nevén szerencséhezó, oltalmazó kabalákat találtak. A zsidóknak tilos volt ilyent viselni. Tehát nyilván bűnt követtek el, ha nem is súlyosat. Azt is mérlegelni kell azonban, hogy amikor az Istenért és népükért harcba mentek, sőt meghaltak, nagy és szent dologra vállalkoztak, mely nagy jutalmat érdemel. Judás tudta, hogy az elesettekért imádkozni kell. A babonaság bűnét csak így engedi el az Isten, csak így lehetnek boldogok. Gyűjtést rendezett, és eredményét a templomba küldte, hogy ünnepélyes áldozatban imádkozzanak a halottakért. – Az esetből megtudjuk, hogy hittek a halál utáni életben, és abban, hogy az élők segíthetnek azokon, akik már nincsenek közöttük.

A háborúban nemcsak a fegyvereknek, de a politikának is nagy szerepe van. A szabadságharcosok így is megpróbálták győzelemre vinni ügyüket. Szövetséget kötöttek a spártaiakkal, sőt még a rómaiakkal is. Dicsőségnek számított, hogy az Isten kisszámú népe ilyen hatalmas szövetségesekre talált. Nagy eredmény volt az is, ha békekötéssel egy időre nyugalmat tudtak maguknak biztosítani, és felkészülhettek ellenségeik újabb támadásaira. Áldozataik meghozták az eredményt. Kr. e. 42-ben visszanyerték teljes szabadságukat és nemzeti önállóságukat, mit még a babiloni fogság kezdetén veszítettek el.

A szabadság minden magyarnak rokonszenves fogalom. Nekünk is voltak szabadságharcaink, melyek mindig nagy áldozatba kerültek, de úgy gondoljuk megérte. – A keresztény ember is állandóan ilyenféle szabadságharcot vív. Azonban nem a császárok sem a labancok ellen. Aki alaposan megvizsgálja lelkiismeretét, megismerheti ellenségét, mely rabságban akarja tartani. Bűnnek hívják. Nincs szerencsétlenebb ember, a bűn rabjánál. Jegyezzük meg II. Rákóczi Ferenc jelszavát: Istennel a szabadságért!

==> [Feladatlap](#)

57. Az Isten Igéje mindörökre megmarad

Ezzel a gondolattal zárjuk ószövetségi biblia-magyarázataink sorát. Az ószövetség önmagában ugyan már nem érvényes, mert Jézus minden kincsével, értékével együtt beépítette azt az új és örök szövetségbe. Nem is lehet róla úgy beszélnünk, hogy csak magát nézzük és az újszövetségre ne figyeljünk. Alig volt bibliaóra, melyen ezt a követelményt ne valósítottuk volna meg. Keresztény szemmel olvastuk elsősorban a régi népnek, de nekünk is adott írást. – Bizonyára előbb-utóbb mindannyiunknak lesz ószövetségi Szentírása. Akkor majd az eredetit még jobban megközelítő formában forgathatjuk, olvashatjuk lapjait. Régi koroknak és az Istennek közös kincse ez számunkra.

A fiatalok is megfigyelhették már, mennyire változik az élet, a világ napjainkban. Ma ezért, holnap meg azért lelkesednek az emberek. A történelem kereke gyorsan forog. Pedig a gondolkodó ember valami biztos és állandó igazságot igényel, amire élete leglényegét felépítheti. Az örökre megmaradó Isten szava ez az igazság!

Feladatlapok

1-2. Írásos üzenet – a régiekről

1. A Biblia szó magyar értelme:
  1. Hittankönyv
  2. Ókori vallásos legenda gyűjtemény
  - x. Szentírás
2. A Biblia eredetije
  1. Még ma is megvan
  2. Nyomtalanul eltűnt
  - x. Másolatok és fordítások vannak
3. A Szentírás Jézus vallásában
  1. Isten üzenete
  2. Csak az istentiszteleten olvassák
  - x. Nincs komolyabb jelentősége
4. Kiemelt helye a templomban
  1. A felső szekrénypolc
  2. Díszes felolvasóhely
  - x. Az oltár
5. Felosztása a keletkezés szempontjából
  1. Ókorban és Újkorban írták
  2. I. e. és I. u. írt könyvek
  - x. Ószövetség – Újszövetség
6. Az Isten könyvei
  1. Tollbamondta az üzenetet
  2. Sugalmazta
  - x. Másokra bízta gondolatait
7. A régiek ismeretszerzése a világról
  1. Tudományos megfigyelések alapján
  2. Érzékszerveik alapján
  - x. Olvasmányaik alapján
8. A Szentírás igazsága
  1. Mindenben igaza van
  2. Csak vallási dolgokban
  - x. Csak a régieknek szólt
9. A Szentírás teljes megértése
  1. Elég hozzá csak az elolvasás
  2. Lehetetlen dolog
  - x. Ima és tanulás kell hozzá
10. Saját Szentírása
  1. Csak papoknak lehet
  2. Tilos tartani
  - x. Ajánlatos mindenkinek

Az 1-2. feladatlap helyes kitöltése: x x 1 / 2 x 2 / 2 2 x / x

3-4. Otthonunk – és megteremtése

1. A világ teremtése
  1. Pontos leírása a Bibliában olvasható
  2. A Biblia csak a lényeges dolgokat említi
  - x. A Biblia vallási igazságok leírása
2. A körülöttünk levő anyagvilág
  1. Sokkal nagyobb, mint mi, maga az Isten
  2. Miértünk van, a miénk
  - x. Az emberhez mérten lényegtelen jelentőségű
3. A pogányokról
  1. Egyáltalán nem hittek Istenben
  2. Különféle dolgokat gondoltak isteneknek
  - x. Az istenhit csak későn alakult ki
4. A teremtésről
  1. Semmiből csak Isten tud teremteni
  2. Az anyag örök és nem teremteték
  - x. Az anyag sok baj oka, így nem Isten műve
5. A teremtéskor
  1. Világunk pont ilyen volt, mint most
  2. Csak a „magvát” alkotta meg Isten
  - x. Egyáltalán nem ez volt a világ
6. A tudomány a világ eredetéről
  1. Biztos megállapításokkal bír
  2. Semmi biztosat nem tud
  - x. Inkább csak elméletei vannak
7. A „hat nap”
  1. Régies mese
  2. Biztos igazság
  - x. Tanító célú elbeszélés, keret
8. A „hat nap” célja elsősorban vallásos tanítás, éspedig
  1. A vasárnap megtartása
  2. Isten csak jót teremtett
  - x. Emlékeztet, mi mindenért legyünk hálásak
9. Az ősi hetedik nap
  1. A vasárnap
  2. A szombat
  - x. A péntek
10. Kire bízta Isten a világot?
  1. Az emberekre
  2. Az őrzőangyalokra
  - x. Senkire se

Az 3-4. feladatlap helyes kitöltése: x 2 2 / 1 2 x / x x 2 / 1

5-6. Isten gyermekei – első esküvő

1. „Majomtól, vagy Istentől?” – okos-e ez a kérdésfeltevés?
  1. Okos
  2. Nem, mert nincs egyértelmű válasz
  - x. A kérdésnek nincs jelentősége
2. Hogyan teremtett az Isten?
  1. Kezével a földből
  2. Állatba emberi lelket lehelt
  - x. Meghozta leszármazásunk törvényét
3. Az élet kialakulása a földön
  1. A véletlen műve
  2. Az Isten akarata
  - x. Más ismeretlen erők műve
4. Állatból ember?
  1. Az lealázó ránk nézve
  2. Semmi lealázó nincs benne
  - x. Állatból sohase lesz ember
5. Az ember és az állatvilág
  1. Ember a legfejlettebb állat
  2. Egészen más valami
  - x. Semmi közük egymáshoz
6. A férfi és nő
  1. A férfi a teremtés koronája
  2. Teljesen egyenlők
  - x. Lényegében nem „hatalmi” kérdés
7. Az „oldalborda,, művelet leírása s értelme
  1. Gyerekes mese
  2. Az asszony nem teljes ember
  - x. Lényeges igazság szemléltetése
8. Az egynejlőség
  1. Csak keresztény tanítás
  2. Az Isten akarata
  - x. Az emberi természet nem követeli meg
9. A házasság felbonthatatlan
  1. Nincs a Szentírásban
  2. Idejétmúlt felfogás
  - x. A házasság lényegéből következik
10. A katolikusok házassága
  1. Bárhol köthető
  2. Csak a templomban kötik
  - x. A polgári kötést szentségivé egészítik

Az 5-6. feladatlap helyes kitöltése: 2 x 2 / 2 2 x / x 2 x / x

7-8. Az igazi boldogság és a bajok kezdete

1. Az édenkertről szóló leírás
  1. Szórul szóra értendő
  2. Jelképes elbeszélés
    - x. Mese a gyermekeknek
2. Az édenkert boldogsága
  1. A sok és finom gyümölcs
  2. Isten barátsága és békéje
    - x. A gondnélküli élet
3. A bűn története
  1. Olyan idős, mint az ember
  2. Volt bűnnélküli időszak is
    - x. Ma nincs igazi bűn
4. Annak, aki mindent tud
  1. Sokkal jobb
  2. Sokkal rosszabb
    - x. Olyan ember nincs
5. A Szentírás és az angyalok
  1. Vannak tisztán szellemi létezők
  2. De igazi testük van
    - x. Ezért néha láthatók
6. A lázadó angyalok bűne
  1. A kíváncsiság
  2. A kevélység
    - x. Az irigység
7. A kísértés
  1. Kényszer a rosszra
  2. Rossz példa számunkra
    - x. Bizonyosfokú befolyásolás
8. A kígyó
  1. Természete szerint is gonosz
  2. A néphit szerint az
    - x. Olyan, mint a többi állat
9. A bűnbeesés elbeszélése
  1. Kitalált mese
  2. Csak az ősszülőkre volt érvényes
    - x. Minden bűn tükörképe
10. A gonoszság hatalma
  1. Mindenek fölötti
  2. Csak a neve az
    - x. Számolnunk kell vele

Az 7-8. feladatlap helyes kitöltése: 2 2 2 / x 1 2 / x 2 x / x

9-10. A büntetés és a szivárvány

1. A kiűzetés
  1. Szó szerint értendő
  2. Mesés elbeszélés
  - x. Jelképes értelme van
2. A bűn következménye
  1. Főleg körülvevő világunkban látszik
  2. Főleg természetünkben van
  - x. Más bűnéért nem szenvedhetünk
3. A bűnre-kísértő sorsa
  1. Isten elpusztította
  2. Ígérete szerint megsemmisül
  - x. Örökké létezni fog
4. A sáttátipró
  1. Szt. Mihály
  2. Jézus és édesanyja
  - x. Szt. György vitéz
5. A vízözön árterülete
  1. Az egész föld
  2. A Duna medence
  - x. Tigris és Eufrátesz vidéke
6. Az özönvíz leírása
  1. Csak a Bibliában található
  2. Más régi könyvekben is
  - x. A Bibliából vették át
7. Az elbeszélés főhőse
  1. Noé
  2. Ábrahám
  - x. Káin
8. A szereplő állatok és növények
  1. A holló és a búzakalász
  2. A bárány és a fenyőfa
  - x. A holló és az olajág
9. A szivárvány
  1. Először a vízözön után tűnt fel
  2. Rendes fizikai jelenség
  - x. Hittani jelentést kapott
10. A vízözön igazsága
  1. Képtelen mese
  2. Vallásos célú elbeszélés
  - x. Elfogadható történelmi maggal

Az 9-10. feladatlap helyes kitöltése: x 2 2 / 2 x 2 / 1 x x / 2 és x

11. Bábel

1. Embertestvériség
  1. Minden emberfaj egyenlő
  2. Vannak előkelőbb s alárendeltebb népek
    - x. A saját fajtánk a legelső
2. Felelősségünk
  1. Minden nép csak magával törődjék
  2. A szimpatikus népekkel törődhetünk
    - x. A rászorulókon segítenünk kell
3. A toronyépítés – ahogy a Bibliában van –
  1. Történeti tény
  2. Tanító történet
    - x. Ósrégi mese
4. Láthatók-e mégis torony-romok?
  1. Igen
  2. Nincsenek
    - x. A bibliai is látható
5. Az építés
  1. Bűn volt építeni
  2. Szabad volt építeni
    - x. A cél döntötte el
6. A toronyépítők hibája
  1. Nem jól terveztek
  2. Gógók voltak
    - x. Nem volt épületanyaguk
7. A sokféle nyelv tényleges oka
  1. A bábeli nyelvzavar
  2. Különböző népcsaládok
    - x. Így döntöttek
8. Más hatalmas építmény, „az ellentorony”
  1. A piramis
  2. A jeruzsálemi templom
    - x. Az akropolisz
9. Átvitt értelemben épülnek-e ma is bábeli tornyok?
  1. Igen
  2. Nem
    - x. Nem Babilonban
10. Kb. Milyen magas tornyok épülnek manapság?
  1. 100 m
  2. 200 m
    - x. 300 m

A 11. feladatlap helyes kitöltése: 1 x 2 / 1 x 2 / 2 2 1 / x

12. A Biblia országa

1. Hol terül el a Biblia országa?
  1. Európában
  2. Ázsiában
  - x. Afrikában
2. Központi jellege volt
  1. Tengerei miatt
  2. Folyói miatt
  - x. Útjai miatt
3. „Ígéret földje” a neve, mert birtoklását
  1. Az őslakosság a zsidóknak ígérte
  2. Isten Ábrahám utódainak ígérte
  - x. Itt ígértek hűséget Istennek
4. A mai Izrael szomszédos 2 állama
  1. Libanon és Jordánia
  2. Irak és Irán
  - x. Egyiptom és Líbia
5. Palesztina főfolyója
  1. A Nílus
  2. A Jordán
  - x. Az Indus
6. Legnagyobb állóvize
  1. A Nagy Sóstó
  2. A Holt-tenger
  - x. A Genezáreti-tó
7. Az ország területi nagysága
  1. Kb. Mint Magyarország
  2. Jóval kisebb
  - x. Jóval nagyobb
8. Megvannak-e még ma is a bibliai helyek?
  1. Már semmi sincs meg
  2. Romokban, vagy újjáépítve
  - x. Teljesen épek
9. Leglényegesebb eltérés a zsidók és az arabok között
  1. Más népfaj
  2. Más vallás
  - x. Más műveltség
10. Palesztina jelentősége a keresztények számára
  1. Régi kultúrája miatt
  2. Az a szentföld
  - x. Idegenforgalma miatt

A 12. feladatlap helyes kitöltése: 2 x 2 / 1 2 2 / 2 2 2 / 2

13. Ábrahám, az Isten barátja

1. Ábrahám kitüntető címe
  1. Isten embere
  2. A legvallásosabb férfi
  - x. Isten barátja
2. Az ország, melyből származott
  1. Egyiptom
  2. Babilon
  - x. Kánaán
3. Isten első kérése Ábrahámtól
  1. Hagyja el hazáját
  2. Imádkozzék sokat
  - x. Segítsen másokon
4. Volt-e gyermeke, mikor Kánaánba érkezett?
  1. Volt, de meghalt
  2. Egy fia volt
  - x. Nem volt gyermeke
5. Ábrahám látogatói
  1. A három barátja
  2. Isten és két angyala
  - x. Rokonai
6. Ábrahám és Lót
  1. Édestestvérek
  2. Barátok
  - x. Lót az unokaöccs
7. Vita kerekedett a pásztorok között
  1. A karámon
  2. Az itató vizén
  - x. A legelőn
8. Ábrahám igen nagy szeretetet tanúsított Lót iránt, amikor
  1. Állatállománya felét odaadta
  2. Életét is kockáztatta érte
  - x. Mint gyermekét szerette
9. Ábrahám és a közmondás: „aki kapja, marja”
  1. Ő is ezt tartotta
  2. Távol állt tőle
  - x. Nekünk is hasznos
10. A választott nép és Ábrahám
  1. A nép ősatyja volt
  2. A nép barátja volt
  - x. A nép fia

A 13. feladatlap helyes kitöltése: x 2 1 / x 2 x / x 2 2 / 1

14. A városok

1. Szodoma lakóinak bűnét az Isten parancsa is elítéli és pedig
  1. A 6. parancsa
  2. 5. parancsa
  - x. 6. és 9. parancsa
2. A bűn súlyossága
  1. Égbekiáltó
  2. Igen nagy
  - x. Nem különösebb
3. Végül is hány igaz ember volt Szodomában?
  1. 20
  2. 5
  - x. 4
4. Szodoma pusztulása
  1. Ellenség rombolta le
  2. Tűzvész és földrengés
  - x. Árvíz
5. Ábrahám áldozata
  1. Gyilkosság
  2. Istentisztelet
  - x. Egyik sem
6. Ábrahám egyetlen fia
  1. Ábrahám
  2. Noé
  - x. Izsák
7. Izsák feláldozása
  1. Hasonlít Jézus áldozatához
  2. Nem hasonlít
  - x. Semmi köze nem volt hozzá
8. Ábrahám áldozata végül is
  1. Elmaradt
  2. Nem maradt el
  - x. Más jellegű lett
9. Ábrahám legfontosabb erénye:
  1. A hit
  2. A remény
  - x. A szeretet
10. Ábrahám áldozatának jutalma
  1. Életben maradt fia
  2. Egy ígéret
  - x. Gazdagság

A 14. feladatlap helyes kitöltése: 1 1 x / 2 2 x / 1 x x / 2

15. A leánykérés

1. A házastársválasztás
  1. Csak a fiatalok ügye
  2. A szülők dolga
    - x. Fiataloké, de jó hallgatni a szülőkre
2. Ábrahám nem akart fiának pogány feleséget, mert
  1. Félt, hogy fia elveszíti a hitét
  2. A pogány lányokat csúnyának tartotta
    - x. Illetve műveletleneknek
3. A segítőkézség
  1. Csak a beteg és idősebb szülőket segítsük
  2. Csak saját dolgaink elvégzése után
    - x. Előbb a közösség érdekei, azután a miénk
4. A jövőendő élettárs
  1. Nem fontos, milyen vallású, csak rendes legyen
  2. Fontos, hogy vallásos is legyen
    - x. Csak megnyerő legyen
5. Rebekka próbatétele
  1. Élelemmel kínálja a vándorokat
  2. Vizet ad nekik és állataiknak
    - x. Megmutatja nekik a további utat
6. A többnejűség
  1. Istennek tetsző dolog
  2. Nem tetszett, de eltűrte
    - x. Súlyos bűn volt
7. Jézus törvényében
  1. Szabad válni és másodszor házasodni
  2. Nem szabad ezt tenni
    - x. Még az özvegyeknek sem
8. Hol kötik a katolikus házasságot
  1. A tanácsnál
  2. A templomban
    - x. A házasságkötő teremben
9. Meddig tart a házasság?
  1. Amíg az egyik házastárs meg nem hal
  2. Örökké
    - x. Amíg mindketten meg nem halnak
10. A szülőkért
  1. Kell imádkoznunk
  2. Nem kell, imádkozzanak magukért
    - x. Tetszés dolga

A 15. feladatlap helyes kitöltése: x 1 x / 2 2 2 / 2 2 1 / x

16. Az ikrek

1. Az elsőszülött különleges helyzete Ábrahám családjában:
  1. Több vagyon
  2. Messiási ígéret
  - x. Vezetés joga
2. „Hasonlók, mint az ikrek”
  1. Érvényes Izsák fiaira is
  2. Lényegtelen különbség a fiúk között
  - x. Teljesen különböztek egymástól
3. Az elsőszülöttség ára egy tál
  1. Bab
  2. Borsó
  - x. Lencse
4. Az elsőszülöttség gyakorlásához szükséges volt
  1. Az apa halála
  2. Az anya beleegyezése
  - x. Az apai áldás
5. Jákob eljárása
  1. Csalás volt
  2. Isten szándéka szerinti tett
  - x. Jócselekedet
6. Ézsau ismertető jele
  1. Szőrös keze
  2. Forradásos arca
  - x. Szakácművészete
7. Ézsau teljesen áldás nélkül maradt?
  1. Igen
  2. Nem
  - x. Másfajta kapott
8. Fontos-e Istennek, kivel köt szövetséget?
  1. Nem nagyon válogatja embereit
  2. Eléggé megnézi őket
  - x. Nincs szüksége emberekre
9. A rossz kezdet, jó végződés
  1. Lehetetlenség
  2. Lehetséges, ha az Isten akarja
  - x. Gyakori
10. A rossz emberek
  1. Mindig akadályozzák Isten terveit
  2. Gyakran segíthetik azokat
  - x. Csak rossz származhat tőlük

A 16. feladatlap helyes kitöltése: 2 x x / x 1 1 / x 1 2 / 2

17. Istennel az életben

1. Jákob hosszú útra indult, mert
  1. Kedve kerekedett világot látni
  2. Menekülni kényszerült
  - x. Elküldték házulról
2. Jákob útiránya
  1. Teljes idegenbe
  2. Közeli vidékre
  - x. Távoli rokonhoz
3. Jákob álmában
  1. Édesapját látta az édesanyjával
  2. Istent látta angyalaival
  - x. Jövendő sorsát álmodta meg
4. Hálából
  1. Oltárt épített és fogadalmat tett
  2. Állatot áldozott
  - x. Megígérte, hogy pénzt ad
5. A nagybácsi neve
  1. Lábán
  2. Lót
  - x. Ábrahám
6. Jákob első feleségét
  1. Nem is szerette
  2. Nem is ismerte
  - x. Nagyon szerette
7. Hány évig szolgált az „igaziért”?
  1. 7 évig
  2. 14 évig
  - x. 20 évig
8. Kibékülése öccsével
  1. Bocsánatot kért tőle
  2. Legyőzte
  - x. Nem békültek ki
9. Jákob második neve
  1. Izrael
  2. Juda
  - x. Zsidó
10. Mai Zsidóország neve
  1. Palesztina
  2. Izrael
  - x. Szentföld

A 17. feladatlap helyes kitöltése: 2 x 2 / 1 1 1 / 2 1 1 / 2

18. József története

1. Jákobnak hányadik fia József?
  1. A 12.
  2. A 11.
  - x. A 10.
2. Árulkodás-e egy igen nagy hiba elmondása?
  1. Árulkodás
  2. Nem, hanem kötelesség
  - x. Csak pletykaság
3. Az álom
  1. Isten üzenete
  2. Csak zagyvaság
  - x. Rendkívüli esetben lehet Isten üzenete
4. József testvérei
  1. Vétkeztek a testvéri szeretet ellen
  2. Jól tették, hogy elintézték az árulkodót
  - x. Nem volt bűnük, mert jó származott belőle
5. Putifárné beárulta Józsefet
  1. Ez megszólás volt
  2. Rágalom volt
  - x. Udvariatlanság volt
6. Fáraó álmának megfejtése
  1. József saját eszével jött rá
  2. Véletlenül találta el
  - x. Isten segítette a megoldásban
7. Nílus jelentősége
  1. Hajózható
  2. A termés függ tőle
  - x. A nád-termése
8. József tanácsa
  1. Magtárakat építsenek
  2. Mindenki magának gyűjtsön
  - x. Adják el a felesleget
9. József rendeltetése
  1. Egyiptom megmentése
  2. Népének megmentése
  - x. Alkirályi méltóság
10. Az igazi karrier
  1. Nem kell a jövővel törődni
  2. Könyökölve törtetni
  - x. Becsülettel és okossággal dolgozni

A 18. feladatlap helyes kitöltése: x 2 x / 1 2 x / 2 1 2 / x

19. Izrael Egyiptomban

1. Hány testvér kelt útra gabonáért?
  1. 11
  2. 10
  - x. 9
2. József kemény beszéde
  1. Tényleg haragból beszélt
  2. Csak színészkedett
  - x. Az okosság sugallta
3. Ruben felajánlott biztosítéka
  1. A felesége
  2. A fia
  - x. Teljes vagyona
4. A zsákban levő áruló jel
  1. Egy fegyver
  2. Egy pohár
  - x. Ékszer
5. Túsznak ajánlkozó testvérek száma
  1. 9
  2. 10
  - x. 8
6. Egyiptomba költözésre az engedélyt
  1. Jákob adta
  2. A fáraó adta
  - x. József adta
7. Az igazi jövendölés
  1. A jövő találgatása
  2. Biztosan felismerhető esemény
  - x. Nem lehetséges
8. Jákob királyságot jövendölt
  1. Judának
  2. Józsefnek
  - x. Rubennek
9. Történt ekkor Jézusról is jövendölés?
  1. Szó sem volt róla
  2. Történt
  - x. Nevét sem tudták
10. József végtisztessége apja iránt
  1. Piramist emeltetett sírja fölé
  2. Kánaánba vitette
  - x. Gyászistentisztelet

A 19. feladatlap helyes kitöltése: 2 x 2 / 2 2 2 / 2 1 2 / 2

20. A szolgaság földjén

1. A népnek az egyiptomi tartózkodás
  1. Kárára volt
  2. Hasznos volt
  - x. Közömbös volt
2. A legjellemzőbb egyiptomi építmény
  1. A Nílus-gát
  2. Az obeliszk
  - x. A piramis
3. A kisbabák kiirtására parancsot kaptak
  1. Az orvosok
  2. A szülésznők
  - x. A nagymamák
4. A nép Istentől küldött szabadítója:
  1. Mózes
  2. A fáraó
  - x. Áron
5. Volt-e régen Mózes-kosár?
  1. Volt
  2. Nem volt
  - x. Volt, de nem olyan, mint ma
6. Mózeset megtalálták
  1. A tóparton
  2. A folyó szélén
  - x. A sebes vízben
7. Az egyiptomiak műveltsége
  1. Csupa babonáság volt
  2. Komoly tudósaik voltak
  - x. Csak a múmiákhoz értettek
8. Mi készült a zsidók tégláiból?
  1. Piramis
  2. Város
  - x. Erődítmény
9. Jól tett-e Mózes, amikor békített?
  1. Semmi köze más dologhoz
  2. Szolgálni kell a békét
  - x. Szolgálni kell a békét, de csak ha biztos az eredmény
10. Isten a csipkebokorban
  1. Mózes látta
  2. Nem látta
  - x. Csak a jelképét

A 20. feladatlap helyes kitöltése: 2 x 2 / 1 x 2 / 2 1 2 / x

21. A legelső húsvét

1. Mózes kíséője
  1. Ábrahám
  2. Áron
  - x. Jákob
2. Egyiptomi csapások száma
  1. 7
  2. 9
  - x. 10
3. Az egyiptomi ékszerek elvívése
  1. Lopás volt
  2. Nem volt lopás
  - x. Rendes fizetés volt
4. A húsvéti vacsora egyúttal istentisztelet is?
  1. Nem, csak rendszer étkezés
  2. Csak istentisztelet
  - x. Kettő együtt
5. Készítettek-e sült báránybordát?
  1. Igen
  2. Nem
  - x. Nem, de szabad lett volna
6. A kovásztalan kenyérnek a mi istentiszteletünkben:
  1. Van emléke
  2. Nincs emléke
  - x. Teljesen jelentéktelen
7. A bárány vérével be kellett hinteni
  1. Az udvart és a küszöböt
  2. A szemöldök- és a félfát
  - x. Az ablakot és ajtót
8. A fán pirosuló bárányvér emlékeztet
  1. Az olajfákra
  2. Jézus keresztyére
  - x. A bosszúra
9. Mi volt a 10. csapás?
  1. Ragályos betegség
  2. Sáskaárvány
  - x. Elsőszülöttek halála
10. A húsvét ünnepe
  1. Egyiptomiaknál hálaünnep
  2. Szabadságünnep
  - x. Aratási hála

A 21. feladatlap helyes kitöltése: 2 x 2 / x 2 1 / 2 2 x / 2

22. A Szentírás csodáiról

1. Tehet-e az Isten csodát?
  1. Nem tehet
  2. Tehet
  - x. Tehetne, de nem tesz
2. Valójában történtek-e rendkívüli események?
  1. Történtek
  2. Nem történtek
  - x. Csak az emberek tartották ilyennek
3. A Szentírás minden rendkívüli eseményét csodának kell-e tartanunk?
  1. Igen
  2. Nem
  - x. Tetszésünkre van bízva
4. A zsidók vezetése a sivatagban
  1. Isten személyes műve
  2. Mózesnek adott segítség által
  - x. A körülmények szabták meg
5. A vallásos ember és a csodák
  1. Szereti és kívánja őket
  2. Ellenkezőleg, nélkülük is hisz
  - x. A hit megvan csodák nélkül is
6. A Sínai-félsziget régen
  1. Ugyanolyan homok és kőszivatag mint ma
  2. Sokkal termékenyebb
  - x. Kimondott termőföld
7. Mózes vezetői tudása
  1. Ötletszerű
  2. Tudatos ismereteken alapult
  - x. Az Isten is segítette (két megoldás!)
8. A nép folyton zúgolódott
  1. Joguk volt hozzá
  2. Nem volt joguk
  - x. Ilyen volt a természetük
9. A lázongás okai
  1. A munkanélküliség miatt
  2. Az étel és vízhiány miatt
  - x. Az éghajlat miatt
10. Isten gondoskodása népéről
  1. Rendkívülinek tartható
  2. Nem tartható annak
  - x. A Biblia sem annak tartja

A 22. feladatlap helyes kitöltése: 2 1 2 / 2 2 2 / 2 vagy x x 2 / 1

23. A szövetség és a törvény

1. A szövetségekötés hegye
  1. Ararát
  2. Sion
  - x. Sínai
2. A törvény lényege, foglalatja
  1. Szertartási előírások
  2. Jogi előírások
  - x. A Tízparancs
3. A szövetség maradandó emléke
  1. A Sínai-hegy
  2. A két tábla
  - x. Az áldozat
4. Az aranyborjú átvitt értelme
  1. A hatalom
  2. A gazdagság
  - x. A szépség
5. A szövetségekötésnél közvetített
  1. Mózes
  2. Áron
  - x. Az Isten maga
6. Mózes természete
  1. Nagyon indulatos
  2. Eléggé nyugodt
  - x. Flegma
7. A világ leghíresebb Mózes-szobrát alkotta
  1. Rafael
  2. Michelangelo
  - x. Munkácsy
8. Az általunk ismert 10 parancs szövege
  1. Azonos a kőtáblákéval
  2. Teljesen más
  - x. Tartalmilag egyező
9. Tízparancs és a polgári törvények
  1. Ellenkezhettek egymással
  2. Nem ellenkezhettek
  - x. Nincs is közük egymáshoz
10. Minden parancsolat lényege
  1. A hűség
  2. Az engedelmesség
  - x. A szeretet

A 23. feladatlap helyes kitöltése: x x 2 / 2 1 1 / 2 x 2 / x

24-25. A választott nép istentisztelete I-II.

1. Az első ezerév szent helye
  1. A templom
  2. A szentsátor
  - x. A hegycsúcsok
2. A legnagyobb ünnepük
  1. A húsvét
  2. A pünkösd
  - x. A hosszúnap
3. A hosszúnap hossza
  1. 20 óra
  2. 24 óra
  - x. Éjfélről éjfélig
4. Az oltár szerepe
  1. Az áldozat helye
  2. Feldíszítésre szánt hely
  - x. A tanítás helye
5. A papok nemzetsége
  1. Melkizedek utódai
  2. Mózes utódai
  - x. Áron utódai
6. Templomi áldozatok anyaga lehetett
  1. Beteg állat
  2. Egészséges sertés
  - x. Árpakéve
7. Örökmécsünknek van-e ószövetségi megfelelője?
  1. Igen, van
  2. Nincs
  - x. Ha villany, nem is lehet
8. A szentek szentje
  1. A templom egy része
  2. A főpap neve
  - x. Az Isten
9. Zsidók a napot számították
  1. Estétől estéig
  2. Éjfélről éjfélig
  - x. Délről délig
10. Étkezési törvényük szerint volt
  1. Tiszta és tisztátalan étel
  2. Zsíros és olajos
  - x. Húsos és tésztás

A 24-25. feladatlap helyes kitöltése: 2 1 2 / 1 x x / 1 1 1 / 1

26-27. Lázadások – honfoglalás

1. Az Ígéret Földjének költői neve:
  1. A szabadság földje
  2. Isten országa
  - x. Tejfel-mézzel folyó ország
2. Mózes rézkígyója
  1. Emlékeztető a kísértőre
  2. Jézus keresztyének előképe
  - x. Művészeti alkotás
3. Bálám számára a közmondás szerint:
  1. Állt
  2. Üvöltött
  - x. Megnémult
4. Mózes az Ígéret Földjét
  1. Járt
  2. Meglátta
  - x. Nem láthatta
5. Mózes élte kora
  1. 200 év
  2. 120 év
  - x. 100 év
6. Mózes utóda
  1. A fia
  2. Áron
  - x. József
7. Jerikó jelentősége
  1. A pálmák városa
  2. Kánaán kapuja
  - x. Romjai
8. Jerikó falai
  1. Véletlenül omlottak le
  2. A nagy hangzavartól
  - x. Az eset jelképesen is érthető
9. Az ország felosztása
  1. 12 részre
  2. 11 részre
  - x. 10 részre
10. A menedékhelyek intézménye
  1. Nem volt igazságos
  2. Igazságos volt
  - x. Emberbaráti okok miatt kellett

A 26-27. feladatlap helyes kitöltése: x 2 1 / 2 2 x / 2 x 1 / x

28-29. A bírák

1. Ténylegesen ítéleztek
  1. Igen
  2. Nem
  - x. Nem jellemző
2. Működésük ideje
  1. Mózes és József között
  2. József és a királyok között
  - x. A rossz királyok helyett
3. Az idegen megszállás
  1. Nem Isten büntetése
  2. Lehet az is
  - x. Az Istennek közömbös a nép sorsa
4. A Baál szó
  1. Szórakozást és táncot jelent
  2. Szórakozó helyet
  - x. Pogány istennév
5. A legerősebb bíró
  1. Gedeon
  2. Sámson
  - x. József
6. Tragédiájának oka
  1. Egy nő
  2. Saját ostobasága
  - x. Túljártak az eszén
7. Gedeon gyapja
  1. Olyan, mint a többi
  2. A jelenség véletlen műve
  - x. Isten akaratát jelentette
8. Emberek az Isten terveiben
  1. Szükségesek
  2. Nem szükségesek
  - x. Isten dönti el az alkalmasságot
9. Gedeon sorozása
  1. A bátorság szerint
  2. A termetet nézte
  - x. Az önmegtagadás volt a szempont
10. Harciszerszáma
  1. Harckocsi
  2. Kard
  - x. Cserépfazék

A 28-29. feladatlap helyes kitöltése: x 2 2 / x 2 2 / x x x / x

30-31. Ruth – Héli és Sámuel

1. A történet palesztinai színhelye:
  1. Jerikó
  2. Jeruzsálem
  - x. Betlehem
2. Rut származása:
  1. Filiszteus
  2. Mohabita
  - x. zsidó
3. Történelmi jelentősége:
  1. Zsidóvá lett
  2. Boóz nőül vette
  - x. A Megváltó őse
4. A sógorság-törvény célja:
  1. Egy férfinak több felesége lehessen
  2. Az özvegyek védelme
  - x. Ne haljon ki a család
5. Az aratók jószívúsége:
  1. Csupán önkéntes volt
  2. Csak Boóz adta parancsba
  - x. A törvény is előírta
6. Héli felelőssége
  1. Nem vette komolyan a szolgálatot
  2. Elnézte fiai életmódját
  - x. Háborúba engedte a szövetség ládáját
7. Sámuel anyjának fogadalma
  1. Szép dolog volt
  2. Kegyetlenség volt
  - x. Értelmetlenség volt
8. Isten segíti a bűnösöket?
  1. Veszni hagyja őket
  2. Segítheti őket is
  - x. Csak a jókat segíti
9. Két istent imádni
  1. Előrelátás
  2. Lehetetlenség
  - x. Bűn (két megoldás)
10. Bálványimádók
  1. Ma is vannak
  2. Ma már nincsenek
  - x. Attól függ, mit értünk bálványon

A 30-31. feladatlap helyes kitöltése: x 2 x / x x 2 / 1 2 2 vagy x / x

32-33. Saul és vetélytársa

1. Saul idejének legfejlettebb államformája:
  1. A törzsfőnök az élen
  2. Bírák alatt
  - x. A királyság
2. Fejjel nagyobb mindenkinél minálunk
  1. Szt. István
  2. Szt. László
  - x. Kinizsi
3. Aki az uralkodónak is parancsol:
  1. Ilyen nincs
  2. A nép
  - x. Isten és a lelkiismeret
4. Saul elvetette Isten, mert
  1. Nem volt elég bátor
  2. Nem mutatott be áldozatot
  - x. Nem engedelmeskedett
5. Dávid régebbi foglalkozása
  1. Szegénység miatt pásztorkodott
  2. Ez szent foglalkozásnak számított
  - x. Sertéseket is őrzött
6. Dávid tehetséges volt mint
  1. Építéstervező
  2. Pásztor
  - x. Költő és zenész
7. Kedvenc hangszere
  1. A hárfa
  2. A kisdob
  - x. A kürt
8. Saul egyik bűne Dáviddal szemben
  1. Irigyelte költészetét
  2. Féltékenységből gyűlölte
  - x. Kirabolta
9. Dávid legszebb erénye Saul iránt
  1. Elment helyette a háborúba
  2. Teljesítette kívánságait
  - x. Megbocsájtott neki
10. Saul meghalt, mert
  1. Megöregedett
  2. Az ellenség megölte
  - x. Öngyilkos lett

A 32-32. feladatlap helyes kitöltése: x 2 x / x 2 x / 1 2 x / x

34-35. Dávid

1. Dávid történelmi szerepe:
  1. Költő és zenész volt
  2. Legyőzte a Góliátot
  - x. Birtokba vette Kánaánt
2. Az ország új fővárosa:
  1. Betlehem
  2. Jeruzsálem
  - x. Jerikó
3. Próféta, aki még Dáviddal is szembeszállt:
  1. Sámuel
  2. Nátán
  - x. Saul
4. Dávid legnagyobb bűne:
  1. Elűzte fiát
  2. Szándékosan embert öletett
  - x. Házasságot tört
5. Dávid egyik példás bűnhődése:
  1. Győztek ellenségei
  2. Meghalt a kisfia
  - x. Elvesztette népszerűségét
6. A lázadó fiú neve:
  1. Salamon
  2. Nátán
  - x. Absalon
7. Halálának oka
  1. Átszúrták a szívét
  2. Leesett az öszvérről
  - x. Felakasztotta magát
8. Dávid legtöbbet jövendölt:
  1. Fiáról Salamonról
  2. Utódáról, a Messiásról
  - x. A világ végéről
9. Leghíresebb jövendölése:
  1. A Megváltó haláláról és feltámadásáról
  2. A világ végéről
  - x. A Megváltó anyjáról
10. A prófétáló képesség
  1. Természetes adottság
  2. Lehetetlenség
  - x. Isten segítsége kell hozzá

A 34-35. feladatlap helyes kitöltése: x 2 2 / 2 2 x / 1 2 1 / x

36-37. Bölcs Salamon – és példabeszédei

1. Salamon mellékneve:
  1. Igazságos
  2. Hódító
  - x. Bölcs
2. A salamoni ítélet alapja:
  1. Az emberismeret
  2. A jogtudás
  - x. A tapasztalat
3. Salamon politikai eszközei:
  1. A háború
  2. A tárgyalások
  - x. A megfélemlítés
4. Salamon fényűzése megengedett
  1. Még ha pazarlás is
  2. Ha senkisem nélkülözött
  - x. Ha juttatott a szegényeknek is
5. Gazdagságának emléke:
  1. Semmi nem maradt belőle
  2. A régészek sokat megtalálnak
  - x. Csak a Biblia tud róla
6. Salamont meglátogató uralkodó
  1. A fáraó
  2. Az északi szomszéd- király
  - x. Sába királynője
7. Híres épületfa Salamon építéseinél:
  1. A cédrus
  2. A tölgy
  - x. A kőris
8. Salamon írása a Bibliában:
  1. A Királyok könyve
  2. A Pédabeszédek könyve
  - x. A Zsoltárok könyve
9. Leghíresebb alkotása:
  1. A királyi palota
  2. A gázai erődítmény
  - x. A jeruzsálemi templom
10. Bölcs mondásainak száma kb.
  1. 100
  2. 1000
  - x. 3000

A 36-37. feladatlap helyes kitöltése: x 1 2 / 2 2 x / 1 2 x / x

38-39. Az ország két része – A prófétákról

1. Salamon öregkorára értéktelen ember lett:

- 1. Mert részokott az ivásra
- 2. Mert elbutult
- x. Mert a pogány nők behálózták

2. Salamon fia, a trónörökös

- 1. Jó nevelést kapott
- 2. Elhibázták a nevelését
- x. Senkisem nevelte

3. Jó hallgatni

- 1. A velünk egykorúakra
- 2. A nálunk idősebbekre
- x. Senkire se jó hallgatni

4. Az ország két része:

- 1. Kánaán és Izrael
- 2. Juda és Izrael
- x. Juda és Szamaria

5. Délen fekszik

- 1. Juda
- 2. Izrael
- x. Szamaria

6. Próféta lehet

- 1. Aki akar
- 2. Akit az Isten hív
- x. Akit kineveznek

7. Meddig tart a próféták korszaka?

- 1. Jézus eljöveteleig
- 2. Ma is tart
- x. Amíg a két országrész fennállott

8. A próféták írásait olvashatjuk

- 1. Csak a keresztény tanítás során
- 2. A szentmise alatt is
- x. Ők nem írtak, csak róluk írtak

9. A prófétálás azonos

- 1. A jövőmondással
- 2. Nem azonos vele
- x. Jézus tanításával

10. A hamis próféták bűne

- 1. Gazdagok akartak lenni
- 2. Gyávák voltak
- x. Hazudoztak

A 38-39. feladatlap helyes kitöltése: x 2 2 / 2 1 2 / 1 2 2 / x

40. Áháb

1. Áháb mellékneve:
  1. A legkapzsibb király
  2. A leggonoszabb király
  - x. Aki üldözte Illést
2. A pogányok istentisztelete rendszerint
  1. Imádkozás és ének
  2. Részegekedés és kicsapongás
  - x. Tanítás és meghallgatása
3. A próféta-verseny helye:
  1. Kármel
  2. Sínai
  - x. Libanon
4. Helyes volt-e Illés bíraskodása?
  1. Helyes volt
  2. Nem volt az
  - x. Az Isten parancsolta így
5. A hír érkezése
  1. A mennydörgésben
  2. A pusztító tűzben
  - x. Az enyhe szellő suttogásában
6. A szőlőtulajdonos neve
  1. Illés
  2. Nábot
  - x. Áháb
7. Jogos volt-e a szőlőfoglalás?
  1. Királynak mindent szabad
  2. A tulajdonos volt köteles felajánlani
  - x. Nem volt jogos
8. Áháb bánata
  1. Nem hatotta meg az Istent
  2. Még erre is hallgatott
  - x. Már kései volt
9. Jezabel halála
  1. Szíven lőtték
  2. Ledobták és összezúzódott
  - x. Jehu lefejezte
10. A legmegalázóbb halál
  1. Akit lefejeznek
  2. Akit megköveznek
  - x. Akit a kutyák falnak fel

A 40. feladatlap helyes kitöltése: 2 2 1 / 2 x 2 / x 2 2 / x

41. Elizeus

1. A prófétafiak
  1. A próféták fiúgyermekai
  2. Tanítványai
  - x. Utcai énekesek
2. Illés szekere
  1. Tüzes lovak vágtattak vele
  2. Sasok repítették
  - x. Az Istennel való találkozás jelképe
3. Elizeus és a medvék
  1. Jogos a csúfolódok büntetése
  2. Igazságtalan
  - x. Nem ránk tartozik
4. Elizeus híres tette az ételfinomítás
  1. Szó sincs ilyesmiről
  2. A Biblia tud róla
  - x. Illés tett ilyesmit
5. A bélpoklosság mai neve
  1. Gyomorbaj
  2. Lepre
  - x. Bélrák
6. A csodás erejű víz
  1. A Holt-tenger
  2. A Jordán
  - x. A Genezáreti-tó
7. Giezi bűne
  1. Lopott
  2. Kapzsi volt
  - x. Árulkodott
8. Elizeus az ellenségről
  1. Meg kell semmisíteni
  2. Át kell venni a felfogásukat
  - x. Szeretettel meg lehet őket is nyerni
9. Isten és az emberek
  1. Isten őszintén szeret mindenkit
  2. Csak a jókat szereti
  - x. A rosszakkal nem is törődik
10. Illés halála
  1. Igazán meghalt
  2. Nem halt meg, újra eljön
  - x. Lángbuzgósága másra szállt

A 41. feladatlap helyes kitöltése: 2 x 1 / 2 2 2 / 2 x 1 / 1 vagy x

42-43. Izrael pusztulása – Mikeás, Izajás

1. Történelmi emlék a pusztulásról
  1. A városromok
  2. A királyi irattár
  - x. A fekete obeliszok
2. A végpusztulás oka
  1. Az ellenség túlereje
  2. Elpusztultak a lelki értékek
  - x. Izrael gyengesége
3. Szamaria új lakossága
  1. Teljesen pogány
  2. Egyistenhívő
  - x. Keveréknép
4. Jövendölés a Megváltó szülőföldjéről
  1. Jeruzsálem lesz az
  2. Betlehem
  - x. Názáret
5. „Az ószövetség evangélistája”
  1. Izajás
  2. Mikeás
  - x. Ámosz
6. Áháb fiát, a trónörököszt
  1. Megölték
  2. Molochnak áldozták
  - x. Éhen halatták
7. Izajás híres jövendölése
  1. Csak a Megváltóról szól
  2. Nem róla, hanem Áháb fiáról
  - x. Kettős jövendölésről van szó
8. A próféták a Megváltóról
  1. Minden lényegeset elmondtak
  2. Alig szóltak valamit
  - x. Sok tévedést is mondtak
9. A Megváltó önigazolása
  1. Hivatkozott a prófétákra
  2. Nem emlegette őket
  - x. Nem voltak róla jövendöléseik
10. A prófétálás tudománya
  1. Természetes képesség
  2. A gonosztól van
  - x. Isteni segítség kell hozzá

A 42-43. feladatlap helyes kitöltése: x 2 x / 2 1 2 / x 1 1 / x

44-45. Az elfoglalt Jeruzsálem – a száműzött nép

1. A feltörekvő új világhatalom
  1. Assíria
  2. Babilon
  - x. Egyiptom
2. Jeremiás próféta hatása az emberekre
  1. Népszerű volt, hallgattak rá
  2. Gyűlölték
  - x. Nem vették komolyan
3. Az ország megmenekülhet
  1. Ha ellenáll Babilonnak
  2. Ha meghódol neki
  - x. Ha semleges lesz
4. Az ország meghódítására induló király
  1. A fáraó
  2. Nabukodonozor
  - x. Xerxesz
5. A város első eleste
  1. 597-ben
  2. 450-ben
  - x. 650-ben
6. A fogságban töltött évek száma
  1. 100
  2. 70
  - x. 50
7. Babiloni folyó, amely mellett éltek
  1. A Kobar
  2. A Tigris
  - x. Az Eufrátesz
8. A száműzöttek prófétája
  1. Ezekiel
  2. Jeremiás
  - x. Izajás
9. Isten és száműzött népe
  1. Elfordult tőlük
  2. Ott is szerette népét
  - x. Örült pusztulásuknak
10. Ezekiel vigasztaló látomásai
  1. Az Isten kocsijáról és a csontmezőről
  2. A terített asztalról a győzelem napján
  - x. A kidőlt fáról

A 44-45. feladatlap helyes kitöltése: 2 x 2 / 2 1 2 / 1 1 2 / 1

46-47. Jeremiás – vigasztalások

1. Szabad-e esküt szegni, ha kibántuk magunkat?
  1. Akkor se szabad
  2. Szabad
  - x. Ha isten felment alóla
2. A szövetség-láda sorsa
  1. Elrejtik és elfelejtik
  2. Elrejtik, de megtalálják
  - x. Ellenség kezére került
3. Esküszegők büntetése régen:
  1. Nyelvkivágás
  2. Megvakítás
  - x. Halál
4. Jeremiás siralmai:
  1. Népballada
  2. Híres festmény
  - x. A Szentírás egyik könyve
5. Jeremiás Egyiptomban
  1. Ide menekült
  2. Ide hurcolták
  - x. Sohasem járt
6. Babilon sorsa:
  1. Sokáig fennmaradt
  2. Rövidesen elveszti világuralmát
  - x. Egyesül Egyiptommal
7. Babilon utódja:
  1. Szíria
  2. Perzsia
  - x. Egyiptom
8. Vigasztalások könyve:
  1. Önálló szentírási könyv
  2. Ilyen könyv nincs is
  - x. Izaiás könyvének 2. része
9. Ki „az Isten Szolgája”?
  1. A király
  2. A Megváltó
  - x. A próféta
10. Isten Szolgáját jellemezni:
  1. Állandóan győz
  2. Szenved és szeret
  - x. Kedvét szegi

A 46-47. feladatlap helyes kitöltése: x 1 2 / x 2 2 / 2 x 2 / 2

48-49. Babilon pusztulása – Kürosz

1. Dániel és társai az önmegtagadástól
  1. Egészségileg tönkrementek
  2. Egészségesek és értelmesek
  - x. Meggazdagodtak
2. A szobor-látomás értelme:
  1. Egyféle anyagból kellett volna készíteni
  2. A széthúzás tönkreteszi az országot
  - x. Az anyag gyenge kötőanyag
3. Engedelmeskedni kell
  1. Annak, aki utoljára parancsol
  2. A felettesünknek
  - x. Inkább az Istennek, mint embereknek
4. Kivel kapcsolatban hangzott el: „Megmérettél és könnyűnek találtattál?”
  1. Nabukodonozorral
  2. Baltazárral
  - x. Kürosszal
5. Babilon világhatalmának megdöntői
  1. Az egyiptomiak
  2. A perzsák
  - x. A síregek
6. Kürosz rendelete a zsidókról:
  1. Birtokokat vásárolhatnak
  2. Hazatérhetnek
  - x. Babilonban kell maradniok
7. Az újjáépítés rendje:
  1. Legfontosabb a szórakozóhelyek
  2. A falak
  - x. A templom
8. A templom építésénél segíthetett
  1. Mindenki
  2. Kivéve a szamaritánusokat
  - x. Kivéve a bűnösöket
9. Az építés két jellegzetes eszköze:
  1. A függőzsinór és a simító
  2. A vakolókanál és a kalapács
  - x. A vakolókanál és a kard
10. Az új, vagy a régi templom jelentősebb?
  1. A régi, mert Salamon műve
  2. Az új, mert Jézus is látogatja
  - x. A régi mert sok az aranya

A 48-49. feladatlap helyes kitöltése: 2 2 x / 2 2 2 / x 2 x / 2

50. Zakariás – Malakiás

1. Zakariás jövendölése az Úr Jézusról:
  1. Nagy tudós lesz
  2. Harcos egyéniség
  - x. Szelíd uralkodó
2. Megjövendölt állata:
  1. A ló
  2. Az öszvér
  - x. A szamár
3. A júdás-pénz,
  1. Csak véletlenül lett 30 ezüst
  2. Ennyi volt kéznél
  - x. Ennyi volt megjövendölve
4. A pénz sorsa:
  1. Kiosztják
  2. Telket vesznek rajta
  - x. Elássák
5. Istennek áldozatul
  1. Mindenfélét lehet adni
  2. Ami másra nem való
  - x. Csak a hibátlan jó
6. Jövendölés az Újszövetség áldozatáról
  1. Nincs a Szentírásban
  2. Van, de csak egyetlen áldozatról
  - x. Ez az áldozat örök
7. Az állatoknál értékesebb áldozat:
  1. Amely hibátlan és tiszta
  2. Az aranypénz
  - x. Az élet
8. A próféták érdeme:
  1. A nemzet függetlenségének megőrzése
  2. Az egyistenhit megmaradása
  - x. Megrótták a rossz királyokat
9. Jézus és a próféták
  1. Nem hivatkozott rájuk
  2. Felhasználta írásaikat
  - x. Nincs közük egymáshoz
10. Ahhoz, hogy ma valaki próféta legyen:
  1. Jövendölni kell tudnia
  2. Nagyon kell szeretnie Isten ügyét
  - x. Fiúnak kell lennie

Az 50. feladatlap helyes kitöltése: x x x / 2 x x / 1 2 2 / 2

51-52. Jónás – Tóbiás

1. A Jónás-könyv egyik főszereplője:
  1. Egy cápa
  2. Egy bálna
  - x. Egy delfin
2. A Jónás legenda híres városa:
  1. Damaszkusz
  2. Jeruzsálem
  - x. Ninive
3. Jónás a prófétai küldetést
  1. Szívesen vállalta
  2. „Rühellte”
  - x. Egyáltalán nem vállalta
4. A próféta főhibája:
  1. Az irigység
  2. A bosszúállás
  - x. A kapzsiság
5. A prófétaság hatása
  1. Semmisem volt
  2. Igen kevés
  - x. Sohasem marad el
6. Jónás könyvét magyarul feldolgozta:
  1. Illyés Gyula
  2. Juhász Gyula
  - x. Babits Mihály
7. A Tóbiás-könyv fő célja:
  1. Az őrangyalok tiszteletét terjeszti
  2. A jótékonykodást dicséri
  - x. A szülőtiszteletet hirdeti
8. A segítő angyal neve:
  1. Mihály
  2. Rafael
  - x. Gábor
9. A hal mája önmagában
  1. Lehet gyógyszer
  2. Nem lehet az
  - x. Közömbös anyag
10. Az angyalok teste
  1. Valóságos test
  2. Látszólagos test
  - x. Nincs testük

Az 51-52. feladatlap helyes kitöltése: 2 x 2 / 1 x x / 1 2 1 / 2

53-54. Judit – Eszter

1. A kelet felől támadó fővezér:
  1. Asszurbanipál
  2. Nabukodonozor
  - x. Holofernes
2. Az ellenálló hős város:
  1. Szamaria
  2. Betulia
  - x. Jeruzsálem
3. Judit családi állapota:
  1. Leány
  2. Asszony
  - x. Özvegy
4. Az ostromlottak kitartanak
  1. Az utolsó szálig
  2. Az utolsó csepp vízig
  - x. Az utolsó lőszerig
5. A segítő Isten az emberi okosságot
  1. Felhasználhatja
  2. Nem igényli
  - x. Feltételezi
6. Eszter történetének színhelye:
  1. Perzsia
  2. Izrael
  - x. Judea
7. Eszter királynő főerénye:
  1. A jószívűség
  2. Együtt érzett népével
  - x. Megbocsájtó
8. A népet fenyegető veszély:
  1. A vagyonelkobzás
  2. A kitelepítés
  - x. A kiirtás
9. A főminiszter esetéből eszünkbe jutó közmondás:
  1. Többet ésszel...
  2. Aki másnak...
  - x. Nyugtával dicsérd...
10. Eszter előképe Szűz Máriának, mert
  1. Közbenjárt népéért
  2. Nagyon szép volt
  - x. Egy férfi segítette

Az 53-54. feladatlap helyes kitöltése: x 2 x / 1 1 1 / 2 x 2 / 1

55. Jób

1. A könyv központi kérdése:
  1. Miért szerencsések egyesek?
  2. Miért szenvednek oly sokan?
  - x. Miért közös sorsunk a halál?
2. Szabadkezet kapott Jób sorsa alakításában
  1. A felesége
  2. A betegség
  - x. A sátán
3. Jób első híres mondása: „Ha a jót elvettük Isten kezéből stb.”
  1. Bölcs megnyugvás Isten akaratán
  2. Kényszerű beletörődés a változtathatatlanba
  - x. A végzet ellen lázadó ember szava
4. Feleség a szenvedés idején
  1. A férje mellett állt
  2. Értelmetlen volt
  - x. Férje ellen fordult
5. A második híres mondás: „Isten adta, Isten elvette stb.”
  1. Gyenge emberre vall
  2. A gondviselésbe vetett hitből fakad
  - x. Akinek már minden mindegy
6. Az elbeszélésben szereplő barátok száma:
  1. Öt
  2. Három
  - x. Kettő
7. A szenvedés végső oka:
  1. Teljesen érthető számunkra
  2. Teljesen érthetetlen
  - x. Mindig titokzatos marad
8. Lehet-e teljes igazság a földön?
  1. Lehet
  2. Nem lehet
  - x. Talán
9. Vállalhat-e szenvedést egyikünk a másikunk helyett?
  1. Teljes mértékben
  2. Nem vállalhat
  - x. Részben
10. Jób mellékneve:
  1. A szerencsétlen
  2. A szenvedő
  - x. A béketűrő

Az 55. feladatlap helyes kitöltése: 2 x 1 / x 2 2 / x 2 x / x

56. A makkabeusok

1. A Makkabeus név jelentése
  1. Partizán
  2. Kalapács
  - x. Kard
2. A Kr. e. 2. sz. új világhatalma, mely a választott népet fenyegeti
  1. Egyiptom
  2. Perzsia
  - x. Szíria
3. A népüldöző király neve
  1. Xerxesz
  2. Nabukodonozor
  - x. Antiochusz
4. Az öreg Eleazár vértanúja lett
  1. A szombat törvényének
  2. Az ételtörvényeknek
  - x. A felebaráti szeretetnek
5. Jól tett-e, amikor nem színlelt
  1. Jól tett
  2. Egy kissé engedhetett volna
  - x. Nem tudjuk eldönteni
6. A babonaság
  1. Nagy bűn
  2. Kis bűn
  - x. A körülményektől függ
7. A jeruzsálemi áldozat igazolja, hogy
  1. Nincs ember bűn nélkül
  2. Hittek a tisztítóhely létezésében
  - x. A kárhozat nem örök
8. A választott nép szövetségesei a harcok során:
  1. A rómaiak
  2. A karthágóiak
  - x. Az arabok
9. A szabadsághoz joga van
  1. Minden népnek
  2. Csak a művelt népeknek
  - x. Akik ki tudják vívni
10. Az ószövetségi Szentírás előírásai érvényesek
  1. Még ma is minden szempontból
  2. Már egyáltalán nem
  - x. Bizonyos szempontból igen

Az 56. feladatlap helyes kitöltése: 2 x x / 2 1 x / 2 1 1 / x

A feladatlapok megoldása

Fel- adatlap	Kérdések									
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1-2.	x	x	1	2	x	2	2	2	x	x
3-4.	x	2	2	1	2	x	x	x	2	1
5-6.	2	x	2	2	2	x	x	2	x	x
7-8.	2	2	2	x	1	2	x	2	x	x
9-10.	x	2	2	2	x	2	1	x	x	2 és x
11.	1	x	2	1	x	2	2	2	1	x
12.	2	x	2	1	2	2	2	2	2	2
13.	x	2	1	x	2	x	x	2	2	1
14.	1	1	x	2	2	x	1	x	x	2
15.	x	1	x	2	2	2	2	2	1	x
16.	2	x	x	x	1	1	x	1	2	2
17.	2	x	2	1	1	1	2	1	1	2
18.	x	2	x	1	2	x	2	1	2	x
19.	2	x	2	2	2	2	2	1	2	2
20.	2	x	2	1	x	2	2	1	2	x
21.	2	x	2	x	2	1	2	2	x	2
22.	2	1	2	2	2	2	2 v. x	x	2	1
23.	x	x	2	2	1	1	2	x	2	x
24-25.	2	1	2	1	x	x	1	1	1	1
26-27.	x	2	1	2	2	x	2	x	1	x
28-29.	x	2	2	x	2	2	x	x	x	x
30-31.	x	2	x	x	x	2	1	2	2 v. x	x
32-32.	x	2	x	x	2	x	1	2	x	x
34-35.	x	2	2	2	2	x	1	2	1	x
36-37.	x	1	2	2	2	x	1	2	x	x
38-39.	x	2	2	2	1	2	1	2	2	x
40.	2	2	1	2	x	2	x	2	2	x
41.	2	x	1	2	2	2	2	x	1	1 v. x
42-43.	x	2	x	2	1	2	x	1	1	x
44-45.	2	x	2	2	1	2	1	1	2	1
46-47.	x	1	2	x	2	2	2	x	2	2
48-49.	2	2	x	2	2	2	x	2	x	2
50.	x	x	x	2	x	x	1	2	2	2
51-52.	2	x	2	1	x	x	1	2	1	2
53-54.	x	2	x	1	1	1	2	x	2	1
55.	2	x	1	x	2	2	x	2	x	x
56.	2	x	x	2	1	x	2	1	1	x